

TIETOKÄSIKIRJA

1912

AMERIKAN SUOMALAISILLE

Suom. Sos. Kustannusyhtiö, Fitchburg, Mass.

Raivaajan Kirjapaino, Fitchburg, Mass.

Sisällysluettelo:

	Sivu
Vuosikalenteri	9
Nimipäivät	15
Historiallisia merkkitapahtumia	17
Sosialistipuolueen ohjelma	26
Suomalainen sosialistijärjestö ja osastoluku 1907—1911	32
S. s. järjestön toimittamia keräyksiä eri tarkoituksiin	32
Tilastoja Yhdysvaltain sosialistipuolueesta	33
Sosialistipuolueen äänimäärä Yhdysvalloissa 1888—1908	33
Tietoja Yhdysvaltain sos. puolueen jäsenistä	33
Vaalitilasto valtiottain Yhdysvalloissa v. 1908	34
Sosialistien äänimäärän kasvu eri maissa 1877—1907 ..	35
Sosialismin kansainvälisiä saavutuksia	35
Ammattiyhdistysten jäsenyystilastoa eri maissa vv. 1908—1909	36
Eri maiden ammattijärjestöjen yhteinen jäsenmäärä vv. 1904—1909	37
American Federation of Labor 1897—1910	37
A. F. of L. paikallisjärjestöt 1900—1910	37
A. F. of L. ammattiliitot ja avustukset v. 1910	37
Osuustoiminta internationale	38
Teollisuustuotteiden arvo, kulut ja voitto Yhdysvalloissa ..	38
Terästrustin palkka- ja voittotili v. 1905—1906	39
Teollisuuslaitosten lukumäärä 1880—1900	39
Vuorikaivosten liikevoitto ja pääoma	40
Höyryrautateiden pituus, pääoma ja vuosivoitot Yh- dysvalloissa 1896—1907	40
Rautateiden omistus Yhdysvalloissa	40
Rautateiden tapaturmatilastoa 1888—1907	41
Erikoistietoja Amerikan rautateistä	43
Rikkauten jakaantuminen Yhdysvalloissa	43
Varallisuuden kasvaminen Yhdysvalloissa	44
Puuvillateollisuustilastoa	44
Työläisten tulot ja menot Yhdysvalloissa	45
Kotien omistus Yhdysvalloissa	46
Lapsityön lisääntyminen Yhdysvalloissa	51
Yhdysvaltain hallituksen menoarvio 1880—1910	52
Siirtolaisuus Yhdysvaltoihin 1869—1890	53

	Sivu
Siirtolaisuus Suomesta 1883—1909	53
Hiilikaivostapaturmien uhreja 1901—1908	54
J. Rockefeller ja maailman hallitsijat	54
Suurista maa-omaisuuksista ja maanviljelijöistä	55
Seisovien armeijain miehistöluku rauhan aikana	56
Vertailua uhrauksista opetus- ja sotalaitoksiin eri maissa	56
Kuolleitten luku eri sodissa	56
Avioliitot, syntyneet ja kuolleet eri maissa	57
Yhdysvaltain valtioiden asukasluku 1830—1910	58
Maailman valtojen pinta-ala, asukasluku ja pääkaupungit	60
Suurkaupunkien asukasluku 1890—1910	60
Maanosat, niiden väkiluku ja valtameret	61
Europan väkiluvun lisääntyminen vuosisadassa	61
Tapaturmatilastoa Yhdysvaltain teollisuuden eri aloilta	62
Väkijuomaliikkeestä Englannissa, verrattuna eri teollisuusaloihin	62
Väkijuomain käytön suuruus eri maissa	63

Kirjoitusosasto

Kun Aatra rupesi ajattelemaan, runo, kirj. Aku Päiviö	64
Kommunistinen manifesti, N. E. af Ursin	71
Köyhälistön naisten vapautustyö, Hilja Pärssinen	87
Kaksi puhetta naisasiasta, Hijoppi Rotilainen	95
Käynti Perhossa, Oskari Tokoi	103
Kemian saavutuksia, Severi Alanne	110
Katsaus sosialismin saavutuksiin eri maissa, F. J. Syrjälä	134
Naistemme pyrinnoistä New Yorkissa, Lydi Korvola ..	142
“Ylimääräinen”, Jorma	148

Yhdysvaltain, valtioiden, kuntain ja kaupunkien hallitus

YHDYSVALTAIN HALLITUS

Hallitusmuoto	155
Hallitusmuodon peruste	155
Hallitusvallan jaosto	155

Lainsäädäntövalta: Kongressi

Lainsäätövalta	156
Kongressin muodostus	156
Senaatti	156
Senaattorien valinta	156

	Sivu
Senaattorien toimikausi	156
Senaattoritoimen avonaisuus	157
Senaattorien palkka	157
Senaattorikelpoisuus	157
Edusmieshuone	157
Edusmiesten valinta	157
Edusmiesten toimikausi	159
Edusmiestoimen avonaisuus	159
Edusmiesten palkka	159
Edusmieskelpoisuus	159
Kongressin jäsenten vapauden loukkaamattomuus	160
Kongressin valta	
Vallan luokittelu	160
Perustuslaissa ilmaistu valta	160
Johdettu valta	161
Kongressin vallan rajoituksia	162
Kongressin kokous- ja asiain käsittelyjärjestys	
Kongressin lainsäätökausi	162
Kongressin istuntokausi	162
Kongressin sisäinen järjestys	163
Pöytäkirjan pito	164
Päätösvaltainen jäsenmäärä	164
Senaatin puheenjohtaja	164
Yhdysvaltain edusmieshuoneen puheenjohtaja	164
Valiokunnat	165
Lainsäätömenettely	166
Kongressin suhde presidenttiin	169
Edusmieshuoneen yksinomainen valta	169
Senaatin yksinomainen valta	169
Kongressi ja peruslain muuttaminen	
Kongressin aloteoikeus	170
Kongressi perustuslakikokouksen kokoonkutsujana	170
Presidentin valinta ja sen edellytykset	
Toimeenpanovalta	170
Presidentin valitseminen	170
Presidentin virkakausi	172
Presidentin palkka	173
Presidenttiviran avonaisuus	173
Presidentin valta ja tehtävät	
Presidentin vallan luokittelu	173
Ylin sotilaallinen valta	178

	Sivu
Hallinnollinen valta	174
Diplomaattinen valta	176
Vaikutus lainsäädäntöön	177
Vaikutusvalta lainkäyttöön	177
Kapinetin suhde kongressiin	177
Presidentin kapinetti	180
Oikeusjärjestelmän kokoonpano	
Lainkäyttövalta	180
Oikeuslaitokset	180
Ylin oikeus	180
Ylimmän piirioikeuden vetoomisoikeudet	180
Ylimmät piirioikeudet	181
Alimmat piirioikeudet	181
Lainkäytön periaatteet	
Perustuslaillisia määrittelyjä	181
Yhdysvaltain ja eri valtioiden oikeusistuinten suhde	182

ERI VALTIOIDEN HALLITUS

Hallitusmuoto	183
Valtioiden valta	183
Valtioiden vallan rajoitus	183
Lainsäätökuntien kokoonpano	
Muodostus	183
Jäsenten valitseminen	184
Lainsäätökuntain sisäinen järjestys	184
Lainsäätömenettely	185
Välitöin lainsäätö	185
Lainsäätökunnat (yhteenvetotaulu)	186
Perustuslain muutokset	188
Äänioikeutetut eri valtioissa	188
Toimeenpanovallan muodostus eri valtioissa	
Erotus Yhdysvaltain ja eri valtioiden toimeenpano- vallan välillä	196
Kuvernöörin valinta ja kelpoisuus	196
Kuvernöörin valta ja tehtävät	197
Lainkäyttövalta: Valtioiden oikeuslaitokset	
Ylin oikeus	198
Alemmat oikeudet	198

	Sivu
Tuomarien toimikausi	199
Oikeuden virkallijat	199
Oikeuden käyttöjärjestys	199

KUNTAIN JA KAUPUNKIEN HALLINTO

Piirikuntamuodostus	200
Uuden Englannin piirikunta	201
Uuden Englannin maalaiskunta	202
Eteläinen piirikunta	204
Township-piirikunta	204

Kaupunkien hallinto

Perussäännöt	205
Kaupunkien valtuusto	206
Valtuuston työmenettely	206
Pormestari (Mayor)	207

TIETOJA POSTILÄHETYKSISTÄ

Postimaksut

Ensiluokka	208
Kolmasluokka	210
Neljäs luokka	210
Vakuutus	211
Postimaksut ulkomaille	212

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

MERKKIPÄIVIÄ

1. 1881 Blanqui, ranskalainen vallankumousmies kuollut. 1907 Amerikan Työmies alkoi ilmestymään 3 kertaa viikossa. 1863 Lincoln antaa jullistuksen orjien vapauttamisesta.

2. 1865 Henklorjuus poistetaan Amerikassa.

4. 1894. Työv. yhd. "Saima" perustettu, joka on ensimmäisiä suomalais. työv. yhd. Amerikassa.

12. 1893 Englannin riippumaton työväenpuolue perustettu.

19. 1888 Amerikan S. K. R. V.-seura perustettu Republicissa, Mich.

22. 1905 "Verisunnuntai" Pietarissa.

24. 1899 Englannin Ammattiyhdistysten Keskusjärjestö perustettu.

26. 1907 Raivaaja alkaa ilmestymään 3 kertaa viikossa.

31. 1905 Raivaaja alkaa ilmestymään.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29		

MERKKIPÄIVIÄ

8. 1904 Venäläis-Japanilainen sota alkaa.

12. 1809 Abraham Lincoln syntynyt, 1809 Charles Darwin syntynyt.

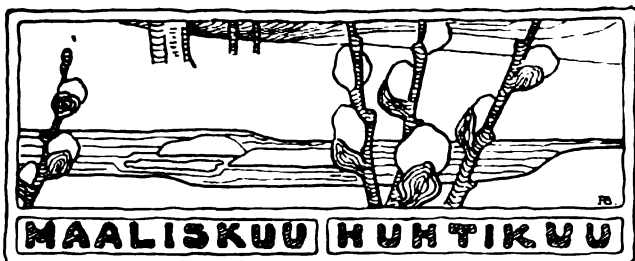
15. 1899 Valtiokaappaus Suomessa (Helmikuun jullistuskirja).

17. 1600 Katolinen kirkko poltattaa vapaa-ajattelijan Giordano Brunon.

22. 1840 Syntyi August Bebel, sosialistinen valtiomies.

24. 1848 Helmikuun vallankumous alkaa Ranskassa.

26. 1908 "Tosisuomalaiset" Minnesotassa päättävät panna toimeen kokouksia, vaikuttaakseen kokousten päätöksillä Yhdysvaltain hallitukseen, että se ryhtyisi toimenpiteisiin suomalaisia sosialisteja vastaan ja että työnantajat eroittaisivat sosialistit työpaikoista.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

MERKKIPÄIVÄ

3. 1861 Henkiorjuus pois-tettu Venäjällä.

4. 1908 Oikeusjuttu suomalaisia kaivosmiehiä vastaan Rocklandissa, Mich., lakon johdosta, jossa lakossa sheriffit ampuiivat kaksi miestä kuollaaksi.

14. 1883 Kaari Marx kuoli

17. 1858 Robert Oven, utopistinen sosialisti ja ihmisystävä, kuollut.

25. 1809 Porvoon valtiopäivät avataan. 1890 Amerikan "Suomisyndi" perustettu Calumetissa.

24. 1834 William Morris kuollut.

28. 1871 Julistettiin Pariisissa kommuni.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

MERKKIPÄIVÄ

1. 1884 Saksan sos. demokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja Vorwärts perustettu.

4. 1908 Suomen eduskunta ensikerran hajotettu.

6. 1907 Roosevelt sanoo sosialisteja epäkelvoiksi kansalaisiksi.

11. 1825 kuoli Ferdinand Lassalle, tiedemies, kirjailija ja agitaattori, Saksassa.

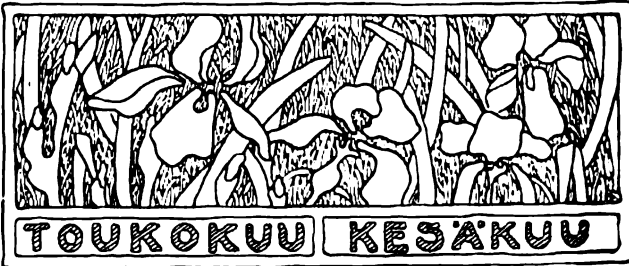
14. 1902 Suurlakko Belgiassa alkaa.

17. 1905 Yleinen rautatie-lakko Italiassa.

20. 1904 Yleinen rautatie-lakko Unkarissa.

24. 1904 Yhdistynyt sosialistipuolue Ranskassa perustettu.

29. 1899 Lakko Coloradosa, Coeur d'Alenessa; Bunker Hill-yhtiön suljimo räjäytetään ilmaan.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

MERKKIPÄIVIÄ

1. 23:s kansainvälinen köyhälistön mielenosotuspäivä.

5. Kaarl Marx, kansainvälisen sosialismin "tieteellinen perustaja", syntynyt.

11. 1894 Alkaa kuuluisa Pullmanin lakko Chicagossa
9. 1877 "Internationalen" kongressi Genevessä alkaa. — 1906 Suurlakko Italiassa.

10. 1906 Venäjän ensimmäinen eduskunta kokoontuu.

14. 1771 Robert Owen syntynyt. — 1900 "Sointula" eli "Kalevan kansa" perustetaan.

19. 1825 Saint Simon, ranskalainen utopistinen sosialisti, syntynyt.

17. 1789 "Kolmas sääty" julistaa itsensä kansalliskokoukseksi Ranskassa.

22. 1907 Suomen ensimmäinen kansaneduskunta kokoontuu.

23. 1865 Yleinen Saksalainen Työväenyhdistys perus-

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MERKKIPÄIVIÄ

2. 1882 Giuseppe Garibaldi, italialainen vapauden sankari, kuollut.

11. 1905 I. W. W.-liitto perustetaan Chicagossa pidetyssä konventionissa.

16. 1904 Eugene Shauman ampuu Bobrikoffin, Suomen kenraalikuvernöörin.

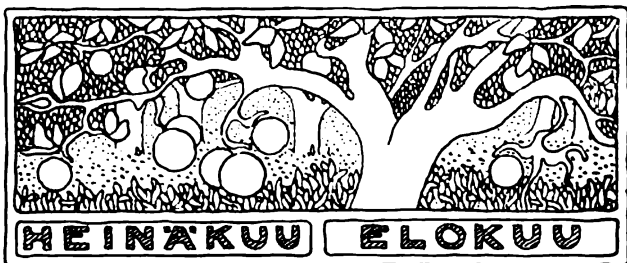
17. 1775 Pojois-Amerikan vapaussota alkaa.

22. 1848 Työväen kapina Pariisissa, tuhansia työmiehiä tapetaan.

28. 1712 J. J. Rousseau, ranskalainen kirjailija ja filosofi, syntynyt.

tottu — sos. dem. puol. edelläkävijä.

28. 1871 Pariisin kommunaarien viimeinen taistelu ja joukkoteurastus eräällä Pariisin hautausmaalla.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

MERKKIPÄIVÄ

1. 1876 Bakunin, venäläinen vallankum.-mies kuollut
4. 1874 Ensimmäinen yleinen sosialistipuolue Yhdysvalloissa perustettu. — 1776 annettiin Yhdysvaltain itsenäisyyden julistus.
6. 1415 Johan Huss poltettu. — 1835 Thomas More mestattu.
14. 1789 Bastiljin valloitus Ranskassa. 1889 kansainvälinen sosialistkongressi alkaa Pariisissa.
15. 1809 Proudhon, ranskalainen anarkistinen teoreetikko, syntynyt.
17. 1877 alkoi yleislakko Amerikassa.
20. 1903 Työmies alkaa ilmestyä Worcesterissa, Mass.
28. 1907 Haywood julistetaan syyttömäksi. 1908 Punasen lipun vaino Hancockissa alkaa.
29. 1901 American Socialist Party perustettu.
30. 1906 Viaporin kapina alkaa Suomessa.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

MERKKIPÄIVÄ

1. 1906 Amerikan Sosialistijärjestön perustava kokous Hibbingissä.
5. 1895 Friedrich Engels, Marxin työtoveri, kuollut.
6. 1893 Kansainvälinen sosialistkongressi Zürichissä.
7. 1896 Vilhelm Liebknecht kuollut.
14. 1904 Kansainvälinen sosialistkongressi Amsterdamissa.
16. 1885 Belgian työväenpuolue perustettu.
19. 1875 saksalaiset sosialistipuolueet yhtyvät Gottassa.
24. 1899 Ensimmäinen suomalainen sosialistiosasto Yhdysvaltain sosialistipuolueeseen perustettu Rockportissa, Mass.
25. 1867 Marxin Pääomaniminen teos ilmestyy.
- 23—30. 1909 Amerikan suomalaisen sosialistijärjestön kokous Hancockissa, Mich.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

MERKKIPÄIVIÄ

2. Työnpäivä, juhlapäivä kaikilla Yhdysvalloissa.

3. 1859 Jean Jaures, ranskal. sosialistijohtaja, syntynyt. — 1783 Yhdysvaltain itsenäisyys kansainvälisesti tunnustetaan.

4. 1870 Kolmas, ja Ranskan nykyinen, tasavalta perustetaan.

6. 1901 Pres. McKinley murhattu Buffalossa, N. Y.

17. 1787 Yhdysvaltain nykyinen perustuslaki hyväksytään.

23. 1900 Kansainvälinen sosialistkongressi Pariisissa.

28. 1864 Kansainvälinen sosialistien liitto perustetaan Lontoossa.

29. 1902 Emile Zola, ranskalainen kirjailija, kuollut.

30. 1890 kumottiin sosialistilaki Saksassa.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

MERKKIPÄIVIÄ

2. 1881 Yleinen sosialistkongressi Churissa, Sveitsissä.

3. 1896 William Morris, englantilainen utopistinen sosialisti ja taiteilija, syntynyt. — 1904 Ensimmäinen Amerikan suomalaisten sosialistien edustajakokous Clevelandissa. Päätetään yhtyä sosialistipuolueeseen.

12. 1492 Columbus löytää Amerikan.

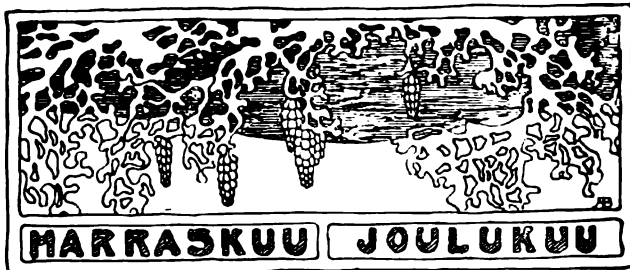
16. 1854 Kaari Kautsky, nykyajan etevä sosialistinen teoreetikko, syntynyt.

18. 1878 Sosialistilaki Saksassa säädetään.

26. 1905 Suurlakko alkaa Venäjällä.

29. 1897 Henry George, amerikalainen sosialistinen taloustieteilijä, kuollut.

30. 1905 Suurlakko julistetaan Suomessa.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MERKKIPÄIVÄ

3. 1907 Pres. Roosevelt antaa terästrustille oikeuden rikkoa lakia.

4. 1839 Chartistien kapina Englannissa.

5. 1912 Presidentin vaali Yhdysvalloissa.

5. 1855 Eugene V. Debs, Amerikan sos. puol. pres.-ehdokas vuodesta 1898 alkaen, syntynyt.

6. 1887 E. Pottier, "Internationalen" sepittäjä, kuollut.

15. 1881 American Federation of Labor perustettu Pittsburgissa, Pa.

16. 1887 Chicagossa hirtetään 4 junion miestä, jotka olivat syyttömät siihen rikokseen josta heitä syytettiin, joka myöhemmin on tullut todetuksi.

28. Kiltospäivä. Suom. sosialistit viettävät tavallisesti tämän päivän agitatsioiden ja lehtien hyväksi.

S.	M.	T.	K.	T.	P.	L.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

MERKKIPÄIVÄ

2. 1912 Yhdysvaltain kongressi kokoontuu. 1859 John Brown (orjuuden vastustaja) hirtetään Charlestownissa, Va.

3. 1831 Ensimmäinen tehdastyöväen kapina Lyonissa, Ranskassa.

6. 1882 Louis Blanc, ranskalainen sosialisti, kuollut.

9. 1842 P. Krapotkin, venäläinen anarkistinen teoreetikko, syntynyt.

21. 1620 Amerikan "esl-isät" saapuneet "Mayflowerilla" Amerikan mantereelle.

16. 1844 Avattiin ensimmäinen osuuskauppa Rochdassa Englannissa.

18. 1907 Yhdysvaltain yllioikeus kieltää lakonalaisten liikkeiden tuotteiden poikotuksen

28. 1869 Knight of Labor perustettu Amerikassa, joka on A. F. of L.-liiton edelläkävijä.

NIMIPÄIVÄT

TAMMIKUU

2 Aapeli
3 Eenokki
4 Ruut
5 Lea
7 Aukusti
8 Gunnar
9 Veikko
10 Sigurd
11 Osvald
12 Toini
13 Nuutti
14 Feeliks
15 Siviä
16 Imari
17 Anton
18 Laura
19 Heikki
20 Fabian
21 Aune
22 Tiera
23 Meri
24 Kaukovaal
25 Paavali
27 Viljo
28 Kaarlo
29 Valtteri
30 Guinilla
31 Alli

MAALISKUU

1 Alpo
2 Fanny
3 Kauko
4 Adrian
5 Lalla
6 Ruudolf
8 Vilppu
9 Edvin
10 Aura
11 Kalervo
13 Rudolf
14 Matilda
15 Risto
16 Herbert
17 Kerttu
18 Edvard
19 Juuso
20 Jaakkima
21 Pentti
22 Vihtori
23 Akseli
24 Gabriel
26 Immanuel
27 Soini
28 Malkus
29 Jonas
30 Usko
31 Irma

TOUKOKUU

1 Vappu
2 Vuokko
4 Roosa
5 Jenny
6 Aleksandra
7 Helmi
8 Ake
9 Ilmo
10 Aino
11 Osmo
12 Lotta
13 Floora
14 Eedit
15 Sofia
16 Esteri
18 Erkki
19 Emilia
20 Karoliina
21 Konstantinus
22 Hemminki
23 Lyyli
24 Alarik
25 Urpo
26 Vilhelmiina
27 Ihalempi
28 Alma
29 Oiva
31 Helka

HELMIKUU

1 Bertta
3 Huugo
4 Ansgarius
5 Armi (Agaata)
6 Dorothea
7 Rikhard
8 Laina
9 Naima
10 Elina
11 Eufrosyne
12 Elma
13 Sulo
14 Valentin
15 Sipri
16 Julia
17 Väinö
18 Rusko (Tyra)
19 Kauppo
20 Hulda
21 Keijo
22 Tuulikki
23 Tertullianus
24 Matti
25 Viktoriä
26 Nestor
27 Torsti
28 Onni

HUHTIKUU

1 Haarald
2 Pellervo
3 Ferdinand
5 Irene
6 Vilho
7 Allan
8 Suoma
9 Otto
10 Hesekiel
11 Verna
12 Julius
13 Tellervo
15 Linda
16 Jalo
17 Elias
18 Valdemar
19 Bernhard
20 Amalia
21 Anselm
22 Alina
23 Yrjö
24 Albert
25 Markus
26 Teresia
28 Tuure
29 Tyko
30 Mirjam

KESÄKUU

1 Nikodemus
2 Venla
3 Orvokki (Viola)
4 Toivo
6 Kustaa
7 Roobert
9 Ensio
10 Seppo (Svante)
11 Impli
12 Esko
13 Eedla
14 Eelis
15 Vieno
16 Justina
17 Urho
18 Tapio
19 Siiri
20 Into
21 Ahti
22 Paulina
23 Aatto
24 Johannes
25 Uno
27 Elviira
28 Leo
29 Pietari
30 Päiviö

HEINÄKUU

1 Aaro
2 Linnea
3 Arvo
4 Ulriikka
5 Unto
6 Esaías
7 Klaus
8 Turo
9 Iita
10 Saima
11 Eleonoora
12 Hermannl
13 Joeli
14 Allisa
15 Rauni
16 Reino
17 Ossian
18 Fredrik
19 Saara
20 Margareeta
21 Johanna
22 Magdaleena
23 Olga
24 Kirsti
25 Jaakko
26 Maritta
29 Olavi
30 Eriikka
31 Helena

SYYSKUU

1 Gottfrid
2 Toora
3 Serafiina
4 Mooses
5 Mainlo
6 Sakari
7 Regina
8 Taimi
9 Evert
10 Kaleva
11 Valma
12 Aleksanteri
13 Jorma
14 Iida
15 Runo
16 Mielikki
17 Elisabet
18 Tyne
19 Fredriikka
20 Augusta
21 Matteus
22 Mauri
23 Tekla
24 Alvar
25 Kullervo
27 Kaino
28 Lennart
29 Mikael
30 Nyriikki

MARRASKUU

1
2 Topias
3 Erland
4 Hertta
5 Malakias
6 Kustaa
7 Eugen
8 Aatos
9 Teodor
11 Martti
12 Konrad
13 Kristiar
14 Oihonna
15 Leopola
16 Aarne
17 Eino
18 Maks
19 Aili
20 Jalmari
21 Hilma
22 Cecilia
23 Klemetti
24 Lempi
25 Katri
26 Dagmar
27 Hilikka
28 Steen
29 Aimo
30 Antti

ELOKUU

1 Maire
2 Veli
3 Veera
4 Maria
5 Salme
7 Lahja
8 Sylvia
9 Natalia
10 Lauri
11 Susanna
12 Klaara
13 Alfonso
14 Onerva
15 Marjatta
16 Aulis
17 Vernerl
18 Lemmitty
19 Maunu
20 Samuli
21 Sulho
22 Iivari
23 Auvo (Signe)
25 Lovlisa
26 Ilma
27 Toimi
28 Tauno
29 Ines
30 Eemil
31 Arvi

LOKAKUU

1 Vallo
2 Ludvik
4 Frans
5 Inkeri
6 Bruuno
7 Brigitta
8 Hilja
9 Ilona
10 Josefina
11 Otso
12 Valfrid
14 Elsa
15 Helvi
16 Sirkka
17 Luukas
18 Alexei
19 Uljas
20 Kasper
21 Birger
22 Irja
23 Severi
24 Aallotar
25 Hilda
26 Amanda
27 Hellä
28 Simo
29 Alfred
30 Kustaava
31 Artturi

JOULUKUU

1 Oskari
2 Beata
3 Vellamo
4 Aira
5 Selma
6 Niilo
7 Agaton
8 Kyllikki
9 Anna
10 Juudit
11 Tanell
12 Tuovi
13 Lucia
14 Jouko
15 Helmo
16 Adele
17 Raakel
18 Aapo
19 Nikolai
20 Isakki
21 Tuomas
22 Rafael
23 Israel
24 Aatami, Eeva
26 Tapani
28 Viatt. last
29 Rauha
30 Taavetti
31 Sylvesteri

HISTORIALLISTIA MERKKI- TAPAHTUMIA

1500 e. Kr. tekivät Egyptissä 50,000 pyramiditöissä työskentelevää orjaa kapinan, joka tukahutettiin verivirtoihin.

•

1490 e. Kr. hiilen polttajain lakko Egyptissä, joka on ensimmäinen tunnettu järjestetty lakko.

*

1180 e. Kr. orjakapina Athenassa.

-

578 e. Kr. tunnustaa Rooman hallitsija yhdistymis-
oikeuden useille ammattiyhdistyksille.

*

413 e. Kr. Lauriumissa, Kreikassa, lakko hopeakäi-
vostyöläisten keskuudessa, josta johtui aseellisen ka-
pina Athenaa vastaan.

*

364 e. Kr. ilmestyi ensimmäinen tieteellisesti järjestetty
teos, nimeltä: "Valtio", kreikkalaisen filosofi Platonin
kirjoittama, jossa puolustetaan orjatyöhön perustuvaa,
vapaitten kansalaisten nautintokommunismia.

*

300 e. Kr. mainitaan Athenassa olleen 21,000 kan-
salaista, mutta sitävastoin 400,000 orjaa; kansalaista jolla
ei ollut enempää 7 orjaa, pidettiin hyvin köyhänä.

*

133 e. Kr. kansainvälisiä orjakapinoita, joita vastaan
hallitsevat käyvät raivokasta taistelua, jota kestää läpi
berkiorjuusaikakauden. Sanotaan, että näissä jättiläis-
mäisissä taisteluissa tuhoutui 1,000,000 orjaa*.)

*) Mainita ansaitsee, että L. Laukin esitys: "Suuret or-
jajaiselut", ilmestynyt Raivaajan kustannuksella, on ainoa te-
os suomenkielellä, joka valaisee näitä vanhan ajan luokkatais-
teluita.

*

133 j. Kr. Ehdottaa Tiberius Gracchus, valittu kansan tribuuni, otettavaksi käytäntöön vanhan lain Roomassa, jonka mukaan ei kukaan saisi omistaa 500 auran alaa enempää maata, koska suurmaanomistusoikeuden avulla riistetään maan väestöä.

*

300-luvulla ilmaantuu ensimmäisiä kommunistisia luostareita, joiden tarkoituksena oli olla itseauttamisen välikappaleina, "osuustoiminnallisia" työ- ja nautintolaitoksia, koska kristilliset seurakunnat yhä enemmän ja enemmän lakkasivat olemasta köyhien aineellista tukemista varten.

*

313 antoi Rooman keisari Konstantinus julistuksen, jolla hän teki kristiuskon ainoaksi valtion uskonnoksi, ottaen huomioon ne edut mitä "hengellisestä poliisista" on valtiolle.

*

325 yhdistyivät kaikki kristilliset seurakunnat Nikeassa pidetyssä kirkolliskokouksessa.

*

1073 kieltää paavi Gregorius papeilta avioliitton meno-oikeuden sen vuoksi, että avioliitot lisäävät hengellistä säätyä, josta johtuu taloudellisia vaikeuksia kirkolle.

*

1100—1200-luvuilla kehittyi keskiajan ammattikuntalaitos samalla kuin kauppakaupungit kehittyivät.

-

1309 Dolkinon talonpoikaikapina Italiassa päättyi, joka ensin menestyi voitollisesti. Paavin ristiretkeläiset teurastavat nälästä ja vilusta puoli-nälänyksissä olevia miehiä ja naisia 1,200 yhteen läjään. Dolkino ja Margharetta, kapinan johtajat, poltettiin elävältä.

-

1381 talonpoikaikapina Ranskassa. Tuhansia talonpoikia surmataa.

.

1400-luvulla ja sitäkin ennen käyvät mestarien ja sällien välit sangen kireiksi, johtuen etujen eroavaisuudesta.

*

1465 annetaan Saksassa useiden eri kaupunkien yhteisestä sopimuksesta säädös, joka kieltää sällejä pitämästä yhteyttä keskenään palkka- tai muitten etujen ta-
vottelutarkoituksessa.

*

1469 Kuttenbergin kaivostyöläisten kapina palkka-riitojen vuoksi.

*

1534 25 Lontoon suutaria tekevät liittovalan ammattietujensa ajamiseksi ja vaativat jokaista suutaria yhtymään siihen, ja joka valan rikkoo, siltä revitään pois jalka ja käsi.

*

1536 annettiin Englannissa hallinnollisia määräyksiä, jonka mukaan kiinisaatu maankiertäjä oli ensikerralla ruoskittava ja puoli korvaa leikattava pois. Kolmannella kerralla oli kiinisaatu mestattava. Tämän säädöksen rikkomisesta mestattiin 72,000 suurta ja pientä "varasta"

*

1535 mestattiin Thomas More, englantilainen valtiomies ja kommunistinen utopisti, joka kirjassaan Utopia, vastusti yksityisomaisuutta ja suunnitteli yhteiselämään perustuvaa yhteiskuntajärjestystä.

*

1458 uskonpuhdistuksen riita Saksassa alkoi sen vuoksi, että Rooman paavi riisti Saksaa suurilla veroilla, josta Saksan ruhtinaat joutuvat kärsimään.

*

1517 Luther julkaisee 95 väitettä anekapppaa vastaan, jonka kautta paavi riisti Saksaa. Paavi pani Lutherin pannaan ja valtio julisti hänet valtiokirikukseen. Mutta Saksan ruhtinaat suojasivat Lutheria, joko ajoi heidän asiaansa paavia vastaan.

*

1525 puhkeaa Saksassa talonpoikaiskapina, jota johtaa Thomas Münzer, jonka liikkeen tarkoituksena oli tehdä

loppu paavin vallasta, mutta myöskin samalla Saksan ruhtinaitten vallasta. Talonpojat joutuivat häviölle. Heitä mestattiin joukottain. Myöskin Münzer mestattiin. Saksan hallitus, yhdistyneenä paavin, Lutherin ja hänen takanaan olevien ruhtinaitten kanssa, kostivat julmasti uskonpuhdistuksen käytännöllisille toimeeupanijoille. Talonpojat olivat loukanneet kaikkien näiden luokkaetuja. Se oli syy koston.

*

1534 toimitetuissa vaaleissa sai rahvas, joka esiintyi nimellä Kasteenkertojat, haltuunsa Münsterin kaupungin Saksassa ja alkoivat toteuttamaan kommunistista yhteiskuntajärjestystä. He pitivät kaupunkia voitollisesti hallussaan, jota piiritti yhdistyneet, paavin ja Saksan hallituksen joukot, siksi, että vasta ruokavarojen loputtua olivat pakotettuja antautumaan, jolloin kaupungin jälellä olevat asukkaat joutuivat julman raatelun uhreiksi, ja johtajat, kirkollisen tavan mukaan, piinattiin ja poltettiin.

*

1616 kuoli William Shakespeare, englantilainen maailman suurin näytelmäkirjailija. Hän ei tahtonut ratkaista aikansa uskonnollisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, vaan kuvasi olot sellaisina kuin ne olivat.

*

1688 tapahtuneen vallankumouksen tuloksena on Englannin parlamentaarinen hallitusmuoto, joka lukuisilla vaalioikeuden parannuksilla, vuosilta 1832, 1867—68 ja 1884—85 on yhä voimassa, johon senlisäksi 1911 tehtiin huomattava korjaus, siten, että ylähuoneelta poistettiin veto-oikeus. Englanti on parlamentarismin äiti.

*

1700-luvulla saa varsinainen ammattiyhdistysliike alkunsa Englannissa. Jo 1720 annetaan parlamentissa säädös, joka kieltää 7,000 Lontoon räätäliä pitämästä yllä yhdistystä palkkojen korottamiseksi.

*

1729 Jean Meslier, yksi Ranskan vallankumouksen edelläkävijöitä, kuoli virkavallan ja aatelin ahdistamana nälkään. Oli ammatiltaan maalaispappi, mutta ajoi rahvaan asiaa, josta johtui vaino. Jätti jälkeensä "Testamentin", teoksen, joka sävyänsä puolesta on katkerin vastalause, mitä tunnetaan, olevia oloja vastaan. Muun

muassa hän sanoo, ettei ennen tule oloissa parannusta. kuin viimeinen aatelismies on hirtetty viimeisen papin suolella.

*

1778 kuoli Francois Voltaire. Oli aikaisemmin hovieiden suosikki. Esitti myöhempänä elämäkautenaan vapaamielistä maailmankatsomusta ja johtui usein lausumaan ankaria arvosteluja, varsinkin kirkkoa vastaan. Sanotaan, että hän on ollut yksi suurimpia kyynikkoja maailmassa.

*

1774 kuoli Jean J. Rousseau, kirjailija ja filosofi. Kehitti kirjoituksillaan vallankumouksellista ilmapiiriä, ihaili "luonnollisia yhteiskuntaoloja", joiden vallitessa "kaikki omistaisivat jotain eikä kukaan liian paljon."

*

1794 S. N. H. Linquet mestattiin Ranskassa. Hän oli myöskin yksi vallankumouksen henkinen isä. Kirjoitti vallitsevan järjestelmän muotoja noudattaen, mutta kehitti kirjoituksiensa hengen sen vastakohdaksi. Vaati henkirajunuden käytäntöön ottamista, koska "työläinen on vapaa onnettomuudekseen, hän ei kuulu kenellekään, mutta kukaan ei hänestä huolikaan."

*

1764 keksi James Hargreaves kehruukoneen. Koneen keksijä kuoli köyhäinhuoneessa.

*

1785 keksi Edmont Cartwright koneelliset kangaspuut. Samana vuonna käytettiin ensikerran höyryvoimalla kehrutehdasta.

*

1789 julisti Ranskan "kolmannen säädyn" eduskuntaedustajat itsensä Kansalliskokoukseksi, jota pidetään suuren vallankumouksen alkuna.

*

1790 suostui Ranskan kuningas, Ludvik XVI hallitsemaan peruslaillisesti.

*

1793 mestattiin Ludvik XVI, joka oli osoittautunut petolliseksi vallankumouksen saavutuksille, vehkeillen ulkomaiden hovien kautta Ranskaa vastaan.

*

1794 mestattiin Ranskassa Robespire, joka anasti diktaattorivallan, harjottaen julmaa kostoja kaikkia vastaan, jotka eivät sopineet hänen kanssaan valtiollisista ja yhteiskunnallisista tarkoituksista.

*

1796 hajoitettiin Ranskassa Babeufin salaliitto, joka ajoi sosialistisia aatteita. Liiton johtajat, Babeuf ja Darthe mestattiin.

*

1799 teki Napoleon Ranskassa valtiokaappauksen ja kohosi viideksitoista vuodeksi Ranskan itsevaltiaaksi.

*

1807 Ensimmäinen huomattava kokeilu höyrylaivalla, Hudsonjoella. Höyrylaivan keksijä Robert Fulton kuoli köyhyydessä.

*

1808 Vilhelm Weitlingin syntymävuosi, ammatiltaan räätäli, jota pidetään ensimmäisenä sosialismin teoreetikkona. Esittäen kommunistisia aatteita. Hän eroaa suuresti tavalisista utopisteista vaikka tekeekin tulevan "yhteiskunnan piirustukset". Mutta hän ei usko uuden järjestelmän astuvan voimaan ilman ellei sitä "pakolla panna käytäntöön". Hän on julaissut useita teoksia, joilla aikaisemmin oli työväestöön paljoa suurempi vaikutus kuin Marx'in ja Engelsing kirjoilla ja kirjoituksilla. Itse Marx tunnustaa saaneensa vaikutuksia Weitlingiltä. Tämä "äpära" oli se joka ensikerran sosialistisessa luokkaymmärryksessä antoi tarmokkaita iskuja kapitalistisen vallan ja rikkauden portteja vastaan. Vaikutti myöskin Amerikassa.

*

1815 kukistui Ranskan itsevaltiain Napoleon, jouduttuaan vihdoinkin lakkaamattomissa sodissa häviölle. Hän kuoli Sant Helenan saarella 1821, jossa häntä pidettiin "Europan vankina".

*

1825 Ensimmäinen höyryrautatie matkustajaliikennettä varten, Englannissa.

*

1835 perustettiin Lontoossa yhdistys nimellä: Working Mens Association, joka otti seuraavan ohjelman: 1)

Yleinen äänioikeus jokaiselle täysi-ikäiselle miehelle. 2) Vuotuiset valtiopäivät. 3) Salainen äänestys. 4) Yhtäläinen vaalikelpoisuus varallisuuteen katsomatta. 5) Parlamentin jäsenille palkka. 6) Yhtäsuuret vaalipiirit. Tätä ohjelmaa sanotaan "kartaksi", joka oli kuuluisan kartaliikkeen ohjelma.

*

1833 Alkoi Englannissa työväen suojelulainsäädäntö siinä mielessä, että työväestöä on suojattava kapitalistista riistohalua vastaan.

*

1834 Ensimmäinen yritys Englannissa perustaa yleis-englantilaista ammattiyhdistystä Robert Ovenin hengessä.

*

1844 Rochdalen tien raivaajat alkoivat osuustoiminnallisen yrityksensä, joka alkoi muutaman dollarin pääomalla, josta sittemmin on kehittynyt mahtava osuustoimintaliike, jonka vuotuinen liike yksin Englannissa koobaa yli \$300,000,000 vuodessa.

*

1845 alkoi kankurien kapina Saksassa, joka oli todellinen nälkäkapina, epätoivon purkaus. Kapinamiehet polttivat ilkeimpien sortajiensa talot ja varastot. Sotaväki kukisti kapinan.

-

1845 ilmestyi Engelsin teos "Työväenluokan tila Englannissa", jolla K. Kautsky sanoo tieteellisen sosialismin alkaneen.

*

1848 ilmestyi Kommunistinen manifesti, ensimmäinen, kansainvälisen sosialismin ohjelmajulistus, jonka aatteiden johdolla, myöten ja vastaan on sittemmin ilmestynyt laaja kansainvälinen kirjallisuus, sanomalehdistö ja työväenluokan valtava järjestäytyminen. Sitä ei ole sotta sanottu 19:n vuosisadan tärkeimmäksi asiapaperiksi.

*

1848 Ranskassa helmikuun vallankumous. Kolme työväen edustajaa pääsee hallitukseen. Köyhälistö lyödään perinpohjin takasin kesäkuun kapinassa samana vuonna.

*

1864 Internationale, ensimmäinen kansainvälinen sosialistien liitto perustettiin Lontoossa, joka, vaikka sen käytännöllinen merkitys ei ollut alkuaikoina suuri, koulutti se ne voimat, jotka vieläkin vaikuttavat jo mahtavassa kansainvälisessä sosialismissa (esim. Bebel), puhumattaakaan sen suunnattomasta valistavasta vaikutuksesta yleisesti.

•

1866 säädettiin Saksassa yleinen ja suoranainen äänioikeus miehille, jota pidetään Lassallen "suurena elämäntyönä". Hän agiteerasi sen puolesta väsymättä ja vaikutti itse rautakansleri Bismarckiin, joka sen kautta uskoi voivansa toteuttaa Saksan valtiollisen yhteyden.

•

1870 Saksan ja Ranskan sota alkoi, jonka sodan aikana kummankin maan valveutunut työväestö protesteerasi sotaa vastaan. Bebel mm. joutui vankilaan kahdeksi vuodeksi pitämästään puheesta sotaa vastaan.

•

1878 säädettiin sosialistilaki Saksassa, joka johtui sosialismin ripeästä kasvamisesta. Sosialistilain aikana tuhottiin 155 aikakautista julkaisua, 1200 tilapäistä painotuotetta, 1500 henkilöä joutui vankilaan (vankeusajan yhteinen pituus 1000 vuotta), 352 yhdistystä lakkautettiin, pantiin toimeen 900 karkotusta. Sosialistien äänimäärä poikkeuslain aikana kasvoi 312,000:sta 1,430,000:teen ja sosialistilaki kumoutui ja Bismark kukistui. Sosialistilaki oli voimassa 20 vuotta.

•

1869 perustettiin Amerikassa järjestö, salaseuran malliin, joka v. 1878 astui julkisuuteen ensimmäisenä työtaistelujärjestönä. Järjestö tunnetaan nimellä Knight of Labor. Korkeimmillaan ollen oli tässä liitossa 800,000 jäsentä.

•

1877 perustettiin Amerikan ensimmäinen sosialistipuolue nimellä: "Socialist Labor Party of North America", jolla oli selvä sosialistinen ohjelma.

•

1877 oli Amerikassa suuri rautatielakko, joka koski 17 valtiota; se oli seuraus palkkojen alentamisesta. Useis-

sa paikoissa syttyi verisiä otteluja lakkolaisten ja "skääppien" välillä. Pittsburgissa mm. ajoi väkijoukko pakoon 600 sotilasta ja poltti 1600 rautatievaunua ja 120 veturia. Lakkolaisten ja sotaväen välisissä taisteluissa kaatui ja haavoittui satoja.

*

1882 saapui Amerikkaan anarkisti John Most, joka harjoitti taitavasti anarkistista yllätystä. Vähää jälkeensä syttyi suuri lakkotaistelu Chicagossa, jossa poliisijoukkueet toimivat häikäilemättömällä raakuudella, ampui-
vat kuoliaaksi 6 lakkolaista, harjoittaen virallista anarkiaa, silloin epäviralliset anarkistit julistivat kostojuulistuksen ja kehoituksen tarttumaan aseisiin. Julistuksen johdosta pidettyyn kokoukseen saapui joukko poliiseja, joiden keskelle viskattiin pommi, jossa tapauksessa 1 poliisi kuoli. Suuri joukko anarkisteiksi sanottuja vangittiin ja 4:jä hirtettiin, mutta jälkimaaailma ja itse oikeuskin jälestäpäin tunnusti, että hirtetyt eivät olleet syyllisiä. Arvellaan harjotetun provokatsionia.

*

1881 perustettiin American Federation of Labor, joka on kehittänyt järjestönsä siten, että eri ammattiliitot, joita kutsutaan kansallisiksi ja kansainvälisiksi liitoiksi, riippuen siitä kuuluuko johonkin ammattiliittoon Yhdysvaltain ulkopuolelta osastoja, vai ovatko ne vaan Yhdysvalloissa toimivia järjestöjä, liittyvät keskustoimistoon, joka sijaitsee Washingtonissa. Yhtyneinä näitä liittoja kutsutaan American Federation of Labor. Kaikissa kaupungeissa, joissa on useampien eri ammattien osastoja, muodostavat ne kaupunkijärjestön, jota kutsutaan "Central Labor Union". Eri valtioissa toimivat juniot liittyvät sitäpaitsi erityisiksi valtiojärjestöiksi, joita kutsutaan State Federation.

Pari vuotta sitte yhtyi American Federation of Labor kansainväliseen Ammattijärjestö-sihteeristöön.

*

1894 oli Chicagossa kuuluisa Pullmanin lakko, johon osallistui 25 pros. palkanalennuksista, vaikka palkat muutoinkin olivat niin pienet, että työläiset olivat isännilleen \$80,000 velassa vuokrista. Lakko menetettiin, mutta se johtui oikeuslaitosten ja sotaväen juonista ja raakuudesta lakkolaisia kohtaan. Taistelua johti V. Debs mallikelpoisesti ja joutui sen vuoksi vankeuteenkin.

*

1895 perusti D. Leon Amerikassa ammattijärjestön nimellä The Socialist Labor and Trade Alliance, jonka tarkoituksena oli kilpaillen hävittää "vanhoilliset" ammattijärjestöt, joka yritys epäonnistui. Samoin on käynyt Industrial Workers of World-liiton, joka perustettiin samoilla tarkoituksilla v. 1904.

*

1899 astui F. A. Millerand Ranskan ministeristöön, josta alkaen kaikissa Ranskan ministeristöissä on ollut joku "sosialisti", m. m. Briand. "Ministerisocialismi" on tuottanut Ranskassa sangen epätydyttäviä seurauksia.

*

1901 perustettiin Amerikan Socialist Party, joka nykyään kantaa Amerikan sosialismin lippua ja joka todella on kehittynyt jo suurenlaiseksi ja voimakkaaksi työväenluokan puolueeksi.

SOSIALISTIPUOLUEEN OHJELMA

**Hyväksytty puoluekokouksessa Chicagossa, Toukokuulla
1908, jäsenten yleisäänestyksellä Elok. 8 p. 1908 ja
korjattu yleisäänestyksellä Syysk. 7 p. 1909**

PERIAATTEET

Ihmiselämä riippuu ravinnosta, vaatetuksesta ja asuin-suojasta. Ainoastaan silloin kun nämä ovat taatut, ovat vapaus, sivistys ja korkeampi inhimillinen kehitys mahdolliset. Ravinnon, vaatetuksen ja asunnon tuottamiseen tarvitaan maata ja koneistoa. Maa ei itsestään tyydytä inhimillisiä tarpeita. Ihmistyö luo koneiston ja käyttää sitä maan muokkaamiseen tuottaakseen raaka-aineita ja ravintoa. Se, joka hallitsee maata ja koneistoa, hallitsee ihmistyötä ja sen mukana ihmiselämää ja vapautta.

Tänäpäivänä omistaa koneiston ja teollisuustarkoitukseen käytetyn maan nopeasti hupeneva vähemmistö. Niin kauan kuin koneisto on yksinkertainen ja yhden miehen helposti hoidettavissa, ei sen omistaja voi hallita muiden elinehtoja. Mutta kun koneisto tulee yhä monimutkaisemmaksi ja kalliimmaksi ja vaatii tehokkaasti työskenneläkseen useiden työläisten järjestelmällistä ponnistusta,

ulottuu sen vaikutus laajoille elämän aloille. Sellaisen koneiston omistajista tulee hallitseva luokka.

Samassa suhteessa kuin sellaisten koneenomistajien lukumäärä kaikkiin toisiin luokkiin verrattuna vähenee, kasvaa heidän valtansa kansakunnassa ja maailmassa. He saattavat yhä suuremmat joukot työläisiä valtansa alaisiksi, painaen heidät tilaan, missä lihakset ja aivot ovat heidän ainoana tuottavana omaisuutenaan. Miljoonat ennen itsenäisesti työskennelleet työntekijät tulevat siten teollisuusherrojen avuttomiksi palkkaorjiksi.

Hallitsevan luokan taloudellisen vallan kasvaessa vähenee sen hyödyllisyys kansakunnan elämässä. Kaikki kansakunnan hyödyllinen työ lankee joko sen luokan hartioille, jonka ainoana omaisuutena on ruumillinen tai henkinen työvoimansa — palkkatyöläisten — tai sen luokan, jolla työvoimansa ohella on ainoastaan vähän maata ja vähän vaikuttava koneisto — pikkukauppiaiden ja pienviljelijäin. Hallitseva vähemmistö käy yhä enemmän hyödyttömäksi ja loiselämäiseksi.

Katkera taistelu työn tulosten jaosta on käymässä riistävien omistavain luokkain välillä toiselta puolen ja riistetyin omaisuudettoman luokan välillä toiselta puolen. Tässä taistelussa ei palkkatyöväen luokka voi odottaa riittävää apua mistään hallitsevan luokan taholta lähteneestä nykyisen järjestelmän uudistuksesta.

Sen vuoksi ovat palkkatyöläiset hallitsevan luokan jyrkimpiä ja leppymättömiä vastustajia. He kärsivät eniten luokkahallinnon kirousta. Se tosiseikka, että pieni kapitalistijoukko saa hallita kaikkia maan teollisuuslähteitä ja yhteiskunnallisia työvälaineitä oman yksilöllisen liikevoittonsa hyväksi ja tehdä elintarpeiden tuottamisen yksityisten kilpailevien liikeyritystensä ja keinottelunsa esineeksi, on kaikkien meidän aikamme yhteiskunnallisten epäkohtien perussy.

Huolimatta trustien, renkaiden ja liittoutumisten järjestämisestä, ovat kapitalistit voimattomia järjestämään tuotannon yhteiskunnallisia tarpeita vastaavaksi. Teollisuutta johdetaan yleensä suunnitelmattomasti. Ajottain tapahtuvan kuumeentapaisen toiminnan aikana kulutetaan työläisten voimaa ja terveyttä säälimättömällä tavalla ja pakollisen joutilaisuuden aikana syöstään työläiset usein nälkäkuoleman partaalle. Tämän tuotantojärjestelmän äärimäisenä seurauksena ovat säännöllisesti uudistuvat teollisuuden lamautumiset ja liikepulat, jotka herpauttavat kansan joka viidentoista ja kahdenkymmenen vuoden päästä.

Hurjassa kilpailussaan liikevoiton saamiseksi on kapitalistiluokan pakko riistää työläisiä niin paljon kuin vain sietävät ja uhrata heidän ruumiillinen, moraalinen ja henkinen hyvinvointinsa omalle tyydyttämättömälle voitonhiimolleen. Kapitalismi pitää työläisjoukot köyhyydessä, kurjuudessa, ruumiillisessa uupumuksessa ja tietämättömyydessä. Se raastaa heidän vaimonsa kodeista työpajoihin ja tehtaisiin. Se tempaa heidän lapsensa leikkikentiltä ja kouluista ja jauhaa niiden hennot ruumiit ja kehittymättömät henkiset lahjat kylmiksi dollareiksi. Se tekee raajarikoiksi, silpoo ja surmaa satojatuhansia työläisiä vuosittain kaivannoissa, rautateillä ja tehtaissa. Se ajaa miljoonia työläisiä työttömään armeijaan ja pakottaa heistä suuret joukot kerjäläisyyteen ja irtolaisuuteen ja kaikenlaisiin rikoksiin ja paheisiin.

Säilyttääkseen valtansa kanssaihmistensä yli, kapitalistien täytyy pitää palkkapalveluksessaan kaikki yleisten laitosten, yleisen mielipiteen ja oikeudentunnon ilmaisuvälineet. He vallitsevat hallitsevia puolueita ja niiden avulla myöskin valittuja yleisiä virkailijoita. He valikoivat toimeenpanevat virkailijat, lahjovat lainlaatijakunnat ja turmelevat oikeuslaitokset. He omistavat ja sensuroivat sanomalehdistön. He hallitsevat kasvatulaitoksia. He omistavat kansan politisesti ja älyllisesti samaten kuin he omistavat sen taloudellisesti.

Taistelu palkkatyöläisten ja kapitalistien välillä käy yhä kiihkeämmäksi, ja on nyt muodostunut ainoaksi elinkysymykseksi Amerikan kansalle. Palkkatyöläisluokalla on sentähden suoranaisempaa etukysymyksenä kapitalistisen järjestelmän poistaminen. Mutta poistamalla nykyisen järjestelmän, työläiset eivät ainoastaan vapauta omaa luokkaansa, vaan myös kaikki toiset nykyisen yhteiskunnan luokat — pienviljelijän, jota suurkapitalisti nykyään riistää, tosin välillisemmin, mutta silti yhtä tuntuvasti kuin palkkatyöläistäkin; pikkuteollisuuden harjoittajan ja pikkukauppiaan, joka on epätoivoisessa ja häviöön johtavassa taistelussa taloudellisen itsenäisyytensä puolesta kaikkivaltaavaa kehittyneen pääoman voimaa vastaan; ja vieläpä itse kapitalistinkin, joka on pikemmin varallisuutensa orja kuin sen herra. Työväenluokan taistelu kapitalistiluokkaa vastaan, samalla kun se on luokkataistelua, on myöskin taistelua kaikkien luokkien ja luokkaetoukeuksien poistamiseksi.

Riistämiseen käytettyjen tuotantovälineiden ja maan yksityisomistusoikeus on se kallio, jolle luokkahallinto on rakennettu; poliittinen hallitus on sen välttämätön välikap-

pale. Palkkatyöväestöä ei voida vapauttaa riistännästä vallottamatta poliittista valtaa ja asettamatta yhteisomistusoikeutta riistännän palveluksessa käytetyn maan ja tuotantovälineiden yksityisomistusoikeuden tilalle.

Pohja sellaiselle muutokselle kehittyi nopeasti nykyisen kapitalistisen yhteiskunnan omassa helmassa. Tehdasteollisuusjärjestelmä, mahtavine koneistoineen ja tarkan työjakonsa avulla hävittää nopeasti kaikki yksilöllinen teollisuustuotannon tähteetkin. Nykyaikana tuotanto on jo suuressa määrässä kollektiivista ja yhteiskunnallista toimintaa. Suuret trustit ja monopolit, jotka ovat muodostuneet viime vuosien kuluessa, ovat järjestäneet tärkeimpien teollisuushaarojen työskentelyn ja hallinnon koko kansallisuuden käsittäväksi, ja sovelluttaneet ne kollektiivista käytäntöä ja työskentelyä varten.

Kellään yksityisellä ei ole mitään ehdotonta omistusoikeutta maahan. Kaikki yksityiset maat, joko niin kutsutut lahjoitusmaat tai muut, ovat alistettavat yleisen omistusoikeuden alle. Sosialistipuolue tahtoo estää maan joutumasta riistännän ja keinottelun välikappaleeksi. Se vaatii yhteisomistusoikeutta maahan siksi että sillä riistäminen ja keinotteleminen loppuu. Sosialistipuolue ei vastusta yksilöllistä maanomistusoikeutta silloin kun maata käytetään hyödyllisiin tarkoituksiin ilman riistämisen edellytyksiä.

Sosialistipuolue on ensi sijassa taloudellinen ja poliittinen liike. Se ei kajoa uskonnollisia käsityksiä koskeviin kysymyksiin.

Taistelussa vapauden puolesta ovat kaikkien nykyajan työläisten edut samat. Taistelu ei ole yksinomaan kansallinen, vaan se on kansainvälinen. Se käsittää koko maailman ja koko maailman yhtyneet työläiset saattavat sen lopulliseen voittoon. Sosialistipuolueen tehtävä on yhdistää kansakunnan työläiset, heidän liittolaisensa ja heille myötätuntoiset ainekset muista luokista tämän päämäärän saavuttamiseksi. Tässä vapaustaistelussa Sosialistipuolue ei pyri asettamaan työväenluokan luokkahallintoa kapitalistisen luokkahallinnon tilalle, vaan työväenluokan voiton avulla vapauttamaan koko ihmiskunnan luokkahallinnosta ja toteuttamaan ihmiskunnan kansainvälisen veljeyden.

KÄYTÄNNÖLLINEN OHJELMA

Toimenpiteinä, jotka ovat tarkoitettuja voimistamaan työväenluokkaa sen taistelussa lopullisen päämääränsä toteuttamiseksi ja lisäämään sen vastustusvoimaa kapitalistista

sortoa vastaan, me valtuutamme ja velvoitamme itsemme ja valitut virkailijamme noudattamaan seuraavaa ohjelmaa:

Yleiset vaatimukset:

1. Pikaista hallituksen avustusta työttömille työläisille, rakennuttamalla kouluja, uudelleen istuttamalla metsää hakatuille ja autioille maille, parantamalla kasvullisuutta kuivilla seuduilla, rakennuttamalla kanavia ja laajentamalla kaikkia muita yleisiä hyödyllisiä töitä. Kaikki tällaisissa töissä työskentelevät henkilöt olkoot suoranaisesti hallituksen palkkaamia ja heidän työpäivänsä kahdeksantuntinen sekä palkkansa samat kuin vallitsevat union palkat. Hallitus myöskin lainatkoon rahoja ilman korkoa valtioille ja kunnille yleisten töiden teettämistä varten. Sen tulee luovuttaa varoja työväenjärjestöjen rahastoihin, siten avustaakseen niiden työttömiä jäseniä ja tulee sen ryhtyä muihin sellaisiin valtaansa sisältäviin toimiin, jotka vähentävät kapitalistisen luokan nurjan hallinnon aikaansaamaa laajalle levinnyttä kurjuutta työläisten keskuudessa.

2. Rautateiden, sähkölennätinlaitosten, telefonilaitosten, höyrylaivalinjojen ja kaikkien muiden yhteiskunnallisten kulku- ja välitysneuvojen kollektivinen omistusoikeus.

3. Kollektivinen omistusoikeus kaikkiin teollisuusaloihin, jotka ovat järjestetyt koko kansallisuutta käsittäviksi ja joiden piirissä kilpailu on todellisesti lakannut olemasta.

4. Kansan määräämävallan ulottaminen siten, että siihen sisältyvät kaivokset, kivilouhimit, öljylähteet, metsät ja vesivoimat.

5. Tukkimetsämaiden järkipäiväinen viljely ja suomaiden kuivaus. Siten uudelleen metsistynyt ja kasvullisuutensa takaisin saanut maa on pysyvästi pidettävä yleisten tilusten osana.

6. Ehdoton paino-, puhe- ja kokoontumisvapaus.

Teollisuusoloja koskevat vaatimukset

7. Työläisten teollisuusolojen parantaminen:

(a) Lyhentämällä työpäivää suhteellisesti koneiden tuotantokyvyn lisääntymisen kanssa.

(b) Hankkimalla jokaiselle työläiselle lepoaikaa vähintään puolitoista päivää viikossa;

(c) Vaatimalla tehokkaampaa työpajojen ja tehtaiden tarkastusta;

(d) Kieltämällä alle 16:sta vuoden ikäisten lasten työhön ottamisen;

(e) Kieltämällä lasten, vankien ja tarkastusta vaille olevien tehtaiden työtuotteiden valtioiden välisen kuljetuksen;

(f) Lakkauttamalla yleiset armelijaisuuslaitokset ja asettamalla niiden tilalle pakollisen työttömyys-, sairaus-, tapaturma-, työhönkykenemättömyys-, vanhuus- ja kuolemanvakuutuksen.

Valtiolliset vaatimukset

8. Perintöverojen laajennus suhteellisesti, testamentatun omaisuuden suuruuden ja sukulaisuussuhteiden mukaan.

9. Asteettain kohoava tuloverotus.

10. Rajottamaton ja yhtäläinen äänioikeus miehille ja naisille, ja me sitoudumme antautumaan toiminnalliseen taisteluun sen saavuttamiseksi.

11. Äänestäjien aloteoikeus ja kansan äänestys (referendum), suhteellinen edustus ja valitun virkailijan erottamisoikeus äänestyksellä.

12. Senaatin poistaminen.

13. Sen Yhdysvaltain ylioikeuden anastaman vallan lakkauttaminen, jonka nojalla se tarkistaa kongressin laatimien lakien sopeutumisen perustuslakeihin. Kansalliset lait peruutettavaksi tai kumottavaksi ainoastaan kongressin säädöksillä tai koko kansan yleisäänestyksellä.

14. Että perustuslakia voidaan täydentää enemmistöäänestyksellä.

15. Lainlaadinta uusien toimenpiteiden aikaansaamiseksi yleistä opetusta ja terveydellistä suojelusta varten. Nykyisen opetustoimen muuttaminen erityiseksi hallituksen osastoksi (department) ja yleistä terveyttä valvovan hallinto-osaston perustaminen.

16. Nykyisen työtoimiston erottaminen kauppa- ja työosastosta ja sen järjestäminen erityiseksi työosaksi.

17. Että kaikki tuomarit valitaan kansan äänestyksellä lyhyiksi virka-ajoiksi ja että oikeus julistaa injunctio-ni-tuomio on rajoitettava välittömällä lainlaadinnalla.

18. Vapaa oikeudenkäyttö.

Sellaiset lievennykset, joita me mahdollisesti kykenemme pakoittamaan kapitalismilta, ovat ainoastaan työläisten valmistautumista valtaamaan koko hallitusvallan tarkoituksella sen kautta saada haltuunsa koko teollisuusjärjestelmä ja siten päästä heidän oikeudelliseen perintöönsä.

SUOM. SOS. JÄRJESTÖN JÄSEN- JA OSASTOLUKU YNNÄ MUUTA

V. 1907 perustettaessa 53 osastoa, esim. puoliskolla 2,450 jäsentä. Vuoden lopussa 103 osastoa, viim. puoliskolla 3,465 jäsentä. Koko vuoden tulot \$7,311.58.

1908 osast. 141, jäs. keskim. 3 960, vuoden tulot \$10,069.82

1909 osast. 153, jäs. keskim. 5,384, vuoden tulot \$15,445.94

1910 osast. 173, jäs. keskim. 7,767, vuoden tulot \$18,836.34

1911 osast. 213, ” 8 kk. ajal. 8,911. 8 kuuk. tulot \$13,692.43

TOIMITETTUA HUOMATTAVAMPIA KERÄYKSIÄ YLEISIIN TARKOTUKSIIN

Suomen agitatsioonirahastoon v. 1908 noin \$2,500

Suomen agitatsioonirahastoon v. 1910 & 1911 \$3,269.45

Suomen ammattijärjestölle v. 1908 \$513.83

Ruotsin suurlakkorahastoon v. 1909 \$1,369.70

Työväen Opistolle v. 1909 \$967.80

Työväen Opistolle (heinä- ja elok. ajalla) v. 1911 \$777.50

Verotus Työv. opist. hyväksi on parhaillaan voimassa ja jatkuu vielä kolmeneljäosaa vuotta, joka tarkoittaa, että järjestön osastot tulevat tällä ajalla keräämään vielä Opistolle noin \$9,000—\$10,000.

Myöskin on kerätty Pennsylvanian lakkolaisille v. 1909, Spokanen puhevapaustaistelurahastoon v. 1909, Laukon torppareille v. 1909, Mexican ja Venäjän vallankumouksellisille v. 1909, Cricagon pukutyöl. lakkolaisille v. 1910, Milwaukeeen sosialistisen päivälehdän avustamiseksi, y. m. satoihin dollareihin nousevia summia kuhunkin.

TILASTOJA YHDYSVALTAIN SOSIALISTI- PUOLUEESTA

V:na	Jäsenmäärä:	Valtio- järjestöjä:	Paikallis- järjestöjä:	Tuloja:
1903	15,975
1904	20,763	37	\$32,574.96
1905	23,372	38	17,470.88
1906	26,784	39	1,900	31,655.93
1907	29,270	40	2,000	34,098.82
1908	41,751	40	2,470	94,938.13
1909	41,479	42	3,200	36,313.14
1910	58,011	43	3,672	53,666.07
1911. 8 kk.	77,633	44	39,450.40

Vuoden 1908 tuloissa on "Punasen junan" tuottamat rahat, yhteensä \$41,213.80. (Punasen junan menot olivat

kaikkiaan \$34,188.70, joten se tuotti voittoa puolueelle yli \$7,000.00).

Luettelossa oleva paikallisjärjestöjen luku ei ole aivan säntillinen, sillä osastojen kokonaisluvun tietävät vaan eri valtiosihteerit. Eri osastojen kokonaisluku on monin kerron suurempi yllämainittua summaa, sillä suuri osa paikallisjärjestöistä ovat jaetut moniin (isommilla paikkakunnilla moniin kymmeneen) eri haaraosastoihin.

Amerikan sosialistipuolueen kansainvälisyys-henkeä ja luokkasolidarisuutta todistavat parhaiten seuraavat numerot:

V. 1907

Toimitettu Venäjän S. D. L. puolueelle "Verisunnuntai-rahastoon" \$3,312.01

V. 1908

Lännen Kaivosmiesliitolle (Moyer, Haywood, Pettibone puolustusrahastoon) \$15,956.15

V. 1909 & 1910

Poliittisten pakolaisten avustusrahastoon \$354.51
 Italian maanjärjestys-rahastoon \$74.20
 Ruotsin suurlakkolaisille \$6,621.34
 Espanialaisten vankien avustusrahastoon \$316.55

SOSIALISTIPUOLUEEN ÄÄNIMÄÄRÄ YHDYSVALLOISSA

V. 1888	2,068	V. 1898	82,204
V. 1892	21,512	V. 1900	96,931
V. 1894	30,120	V. 1902	223,494
V. 1895	34,869	V. 1904	409,230
V. 1896	36,275	V. 1906	331,043
V. 1897	55,550	V. 1908	444,379

TIETOJA PUOLUEEN JÄSENIÄ

Kansallisuus	Pros.	Toimi	Pros.	Ent.p.kanta	Pros.
Amerikan synt.	71	Työläisiä	20	Republ'k.	35
Saksalais-synt.	8½	Ammattilaisi	41	Demokraat.	40
Englant. synt.	4	Kuletust.	5	Populisteja	15
Suomalais-synt.	2	Maanvilj.	17		
Skandinav. synt.	5	Liikemieh.	6		
Itävaltal. synt.	0½	Henkisen t.t.	5	Itsenäisiä	4
Muita kansall.	9	Vaimoja	3	Kieltolakip.	4

VAALITILASTO PRESIDENTIN VAALEISSA V. 1908

Valtio	Taft	Bryan	Debs
Alabama	25,308	74,374	1,415
Arkansas	56,947	87,043	5,550
California	182,064	107,770	28,659
Colorado	123,700	126,649	7,960
Connecticut	112,815	68,255	5,113
Florida	10,654	31,104	3,837
Georgia	41,692	72,350	597
Idaho	50,091	34,609	6,243
Illinois	629,932	450,810	34,734
Indiana	348,993	338,262	13,436
Iowa	275,210	200,771	8,290
Kansas	197,166	161,209	12,241
Kentucky	235,711	249,092	4,296
Louisiana	9,958	63,568	2,515
Maine	66,987	35,463	1,758
Maryland	111,253	111,117	2,323
Massachusetts	265,966	155,543	10,779
Michigan	333,313	174,313	11,586
Minnesota	195,786	109,433	14,406
Mississippi	4,463	64,250	1,051
Missouri	346,915	345,884	15,414
Montana	32,333	29,326	5,855
Nebraska	126,608	130,781	3,527
Nevada	10,214	10,655	2,103
New Hampshire	53,144	33,655	1,299
New Jersey	265,298	182,522	10,249
New York	870,070	667,468	38,379
North Dakota	57,771	32,909	3,231
Ohio	572,312	502,721	33,815
Oklahoma	110,550	123,907	21,759
Oregon	62,350	38,049	7,440
Pennsylvania	745,779	448,785	33,617
Rhode Island	43,942	24,706	1,365
South Dakota	67,466	40,266	3,091
Tennessee	118,287	135,630	1,808
Texas	69,229	227,264	8,996
Utah	61,028	42,601	4,895
Vermont	39,552	11,496	820
Washington	106,062	58,383	14,182
West Virginia	137,869	111,418	3,614
Wisconsin	248,673	166,707	28,147
Wyoming	17,708	12,772	2,486
Yhteensä	7,637,676	6,393,182	444,379

SOCIALISTIEN ÄÄNIMÄÄRÄN KASVAMINEN

	1877	1887	1892	1897	1903	1907
Saksa	493,000	763,000	1,876,000	2,107,000	3,010,000	3,259,000
Ranska		47,000	44,000	790,000	805,000	896,000
Itävalta				750,000	780,000	1,041,000
Belgia			320,000	467,000	464,000	469,000
Engl.				55,000	100,000	342,000
Suomi					10,000	330,000
Italia		22,000	26,000	135,000	300,000	320,000
Tanska	1,000	8,000	20,000	32,000	53,000	93,000
Sveitsi		2,000	39,000	40,000	100,000	70,000
Hollanti		1,500		13,500	38,000	65,000
Norja				700	30,000	45,000
Ruotsi			723		10,000	26,000
Espanja			5,000	14,000	29,000	23,000

SOCIALISMIN KANSAINVÄLISIÄ SAAVUTUKSIA:

Maa	Vuosi	Ääniä socialisteilla	Edustaja sijoja		Prosentissa lausuttuna	Kunnalli- virkailijoita	Socialistia semonalehtia
			Kalkissaan	Socialisteilla			
Saksa	1907	3,258,698	397	50	21.61	7,729	158
Ranska	1910	1,106,047	584	76	13.01	3,800	70
Itävalta	1907	1,041,948	516	88	17.06	526	80
Yhdysvallat	1910	650,000	391	1	0.25	500	100
Englanti	1910	505,690	670	40	5.97	1,126	12
Belgia	1910	483,241	166	35	21.08	850	56
Australia	1904	421,270	90	41	3
Italia	1909	338,885	508	42	8.26	1,000	125
Suomi	1910	316,951	200	86	43.00	351	19
Uusi Seelanti	1905	311,844	60
Venäjä	1906	300,000	442	17	3.82	850	5
Sveitsi	1908	100,000	170	7	4.11	100	15
Tanska	1910	98,721	114	24	21.06	1,000	52
Norja	1907	90,000	123	11	8.94	873	25
Hollanti	1909	82,494	100	7	7.00	...	14
Unkari	1907	80,000	96	12
Ruotsi	1911	172,780	165	64	21.81	125	31
Espanja	1910	40,000	404	1	0.25	71	7
Argentina	1906	35,000	25	5
Chili	1906	16,000	80	21

AMMATTIYHDISTYSTEN JÄSENYYS- TILASTOA

Maa	1908	1909	Pros.
Englanti	700,937	703,092	+1) 0,39
Ranska	294,918	357,764	+ 21,31
Belgia	106,521	102,511	-2) 3,76
Alankomaat	36,893	40,628	+ 10,12
Tanska	97,231	98,643	+ 1,45
Ruotsi	169,776	108,079	- 35,74
Norja	47,212	43,570	- 7,71
Suomi	24,009	19,928	- 16,99
Saksa	1,831,731	1,832,667	+ 0,05
Itävalta	482,279	416,256	- 13,89
Bosnia	3,117	3,690	+ 18,38
Kroatia	4,520	4,198	...
Unkari	102,054	85,266	- 16,45
Serpia	3,238	4,462	+ 37,89
Rumania	8,515
Bulgaria	2,474	3,020	+ 22,07
Sveitsi	67,348	66,174	- 1,74
Italia	337,092	359,838	+ 6,61
Espanja	44,912	40,984	- 8,74
Yhdysvallat	1,588,000	1,710,433	+ 7,71
Yhteensä	5,944,262	6,098,292	

Ylläoleva taulu ei osota koko Ammattiyhdistysliikkeen jäsenmäärä. Se osottaa vaan kuinka paljon kussakin maassa on liittynyt yleiseen ammattijärjestöön. Esimerkiksi Englannissa kuuluu ammattiyhdistykseen 2,406,747 ja Amerikassa on järjestöjen yhteinen jäsenluku noin 2,000,000.

Yhteensä nousee järjestyneen työväen luku 9,583,491, josta määrästä on naisia 278,405. Edellisenä vuonna 1908 oli järjestyneiden luku 8,669,848. Kansainvälisen toiminnan ulkopuolella on vielä: Austraalia, joissa järjestyneitä 1908 oli 239,293, Argentina, jossa järjestyneitä on 22,457, ja Amerikassa on noin 500,000 jäsentä, jotka eivät sisälly ylläolevaan tilastoon. Jos ne kaikki lasketaan, on ammattiyhdistyksissä nykyään 10,334,610.

Eri maiden Ammattijärjestöjen jäsenmäärä eri vuosina on ollut:

- 1) Merkitsee lisääntymistä.
- 2) Merkitsee vähentymistä.

1904:	12	Ammattijärjestöä	2,333,261	jäsentä
1905:	11	” ”	2,791,453	”
1906:	12	” ”	3,222,252	”
1907:	15	” ”	3,976,652	”
1908:	19	” ”	5,944,262	”
1909:	20	” ”	6,098,262	”

AMERICAN FEDERATION OF LABORIN KEHITYS VUOSIEN 1897—1910 VÄLILLÄ

Vuosi	Jäseniä	Tuloja	Menoja
1897	264,825	18,639	19,113
1898	278,016	18,894	19,197
1899	349,422	36,757	30,599
1900	548,321	71,125	68,373
1901	787,537	115,220	118,708
1902	1,024,399	114,498	119,086
1903	1,465,800	247,802	196,015
1904	1,676,200	220,995	203,991
1905	1,494,300	207,417	196,170
1906	1,454,200	217,815	218,540
1907	1,538,970	174,330	159,960
1908	1,586,885	207,655	196,937
1910	1,637,876	193,470	177,859

Ylläolevat numerot koskevat ainoastaan Ammattiyhdistysten keskusvirastoa. Yksityisistä ammattiliitoista ei ole olemassa täydellisiä yhteenvetoja. A. F. of L.-liittoon kuuluvista paikallisjärjestöistä antaa seuraava taulu valaistusta:

Vuosi	Paik. järjest.	Vuosi	Paik. järjest.
1900	5,737	1905	16,338
1901	8,240	1906	15,621
1902	10,705	1907	16,425
1903	15,238	1908	16,892
1904	17,363	1910	18,000

Kaikkiaan kuuluu A. F. of L.-liittoon 148 ammattikuntajärjestöä, joiden toimintaa jäseniensä turvaamiseksi valaisee seuraavat numerot vuodelta 1910.

Työttömyysvakuutusta	205,254
Työkaluvakuutusta	5,871
Matka-avustusta	51,093

Sairasapua	593,541
Kuolemantapauksista	1,288,634
Lakkoapua	3,727,277

Lakkotilastot osottaa viime vuodelta: Lakkoja kaikkiaan 827, joihin otti osaa 341,448 jäsentä. Lakot tuottivat hyötyä 302,996 jäsenelle.

OSUUSTOIMINTA INTERNATIONALE:

Maa	Vuosi	Osuus- kauppoja	jäseniä	Myynti milj. mk.	
Belgia	1908	721	175,000	55	
Tanska	1909	1,224	180,000	76	
Saksa	1908	2,111	1,224,000	420	
Ranska	1909	2,655	800,000	230	
Italia	1908	1,978	260,000	90	
Alankomaat	1908	382	102,000	45	
Norja	1908	350	55,000	28	
Itävalta	1908	1,132	482,000	155	
Unkari	1908	1,050	150,000	40	
Venäjä	1908	3,500	280,000	120	
Suomi	1908	495	100,000	45	
Ruotsi	1909	530	85,000	44	
Sveitsi	1909	450	230,000	105	
Serbia	1908	100	7,000	1	
Espanja	1907	182	29,000	7	
Suur-Britania	1909	1,423	2,469,000	1,760	
Yhteensä			18,303	6,628,000	3,227

TEOLLISUUSTUOTTEIDEN ARVO, KULUT JA VOITTO YHDYSVALLOISSA

	1850	1870	1890	1900
Työpalkk. \$	236,000,000	775,000,000	\$1,891,000,000	\$2,330,000,000
Virk. palkk.			391,000,000	404,600,000
Sek. kul.	70,000,000	280,000,000	631,000,000	1,028,000,000
Raaka-ain	555,000,000	2,488,000,000	5,162,000,000	7,360,000,000
Kulut yht.	861,000,000	3,543,000,000	8,075,000,000	11,122,000,000
Tuott. arv.	1,019,000,000	4,232,000,000	9,372,000,000	13,041,000,000
Voitto	158,000,000	689,000,000	1,297,000,000	1,918,000,000

Edelläoleva taulu sellaisenaan antaa kylläkin valaisevan kuvan tuotteiden arvon, valmistuskulujen ja voiton välisistä suhteista, mutta sellaisenaan se antaa vain puo-

linaisen käsityksen niiden suhteiden nykyisestä tilasta. Sitte vuoden 1900 on trustien kehitys voittanut suurimmat voittonsa, joka on muuttanut mainittuja suhteita paljoo räikeämmiksi, jota todistavat osittaiset, saatavissa olevat tilastot. Esimerkkinä mainitsemme terästrustista seuraavat numerot:

	1905	1906
Maksettu palkkoja	\$128,052,955	\$147,765,540
Puhdas voitto	119,787,658	156,624,273

Tämä jo osoittaa että puhdas voitto kohoaa työpalkan tasalle ja paljon sen ylikin.

TEOLLISUUSLAITOSTEN LUKUMÄÄRÄ VUOSIEN 1880—1900 VÄLILLÄ.

Teollisuusala	1880	1900	Ero
Maanviljelysväline-tehtaat	1,943	715	—1) 1,228
Mattotavaratehtaat	195	133	— 62
Puuvillatavaratehtaat	1,005	1,055	+2) 50
Lasitavaratehtaat	211	355	+ 144
Lanka- ja kutomatehtaat	359	921	+ 562
Rauta- ja terästehtaat	699	668	— 31
Nahkatehtaat	2,628	1,306	— 1,322
Paperitehtaat	742	763	+ 21
Laivanrakennuslaitokset	2,118	1,116	— 1,072
Silkki- ja silkkivaratehtaat	382	483	+ 101
Teurastus- ja lihanpakkauslait.	872	1,134	+ 262
Villatarvetehtaat	1,990	1,035	— 955
Mallasjuomatehtaat	2,191	1,509	— 682
Yhteensä	18,405	11,193	— 7,212

Ylläoleva taulukko osoittaa, että teollisuuslaitosten lukumäärä, siihen sisältyvillä tuotantoaloilla, vuosien 1880—1900 välillä on vähentynyt 7,212 vaikka maan asukasluku ja tuotanto on suunnattomasti lisääntynyt. Asukasluku lisääntyi mainittujen vuosien välillä 26:lla miljoonalla hengellä ja kansallinen rikkaus noin 40:llä miljardilla dollarilla. Vuotuisen teollisuustuotannon arvo lisääntyi paljoo enemmän kuin puolella, noin viidestä miljardista kolmeentoista miljardiin.

1) Merkitsee vähentymistä.

2) Merkitsee lisääntymistä.

VUORIKAIVOSTEN LIIKEVOITTO JA PÄÄOMA.

Yhtiön nimi	Voitto-osinko sitte perustamisen v. 1910 asti	Yhtiöihin sijoitetun pääoman suuruus
Anaconda kupari Co.	\$ 41,400,000	\$30,000,000
Boston & Montana kupari Co.	59,125,000	3,750,000
Calumet & Heckla kupari Co.	107,850,000	2,500,000
Calumet & Arizona kupari Co.	10,200,000
United Verde kupari Co.	26,545,300	3,000,000
18 muuta kupariyhtiötä	333,206,998	87,097,000
Homestake kulta- ja hopea Co.	17,336,150	21,840,000
Bunker Hill & Sullivan,	10,596,000	3,000,000
Alaska Treadwell,	9,585,000	5,000,000
Tonopah,	3,900,000	1,000,000
Portland	8,107,080	3,000,000

HÖYRYRAUTATEIDEN PITUUTTA, PÄÄOMAA JA VUOSIVOITTOJA VALAISEVA TILASTOTAULU

Vuosi	Pituus maileissa	Osakepääoma	Puhdas tulo
1896	180,891	\$5,290,730,567	\$332,633,476
1897	181,133	5,453,782,046	342,654,988
1898	184,194	5,581,522,858	389,492,995
1899	186,280	5,742,181,181	423,807,806
1900	191,511	5,804,346,250	483,048,819
1901	195,886	5,978,796,249	520,119,058
1902	197,381	6,078,290,596	559,859,466
1903	206,876	6,355,207,335	592,385,795
1904	211,074	6,477,045,374	584,785,259
1905	212,624	6,741,956,825	630,727,135
1906	218,476	7,106,408,976	721,880,266
1907	225,227	7,458,126,785	759,449,092

RAUTATEIDEN OMISTUS YHDYSVALLOISSA

Vanderbiltin ryhmä	arvo	\$1,169,196,132
Pennsylvania Co ryhmä	„	1,822,402,235
Morgan ryhmä	„	2,265,116,350
Harriman ryhmä	„	1,321,248,711
Mooren ryhmä	„	1,070,250,939

Yhteensä \$9,017,086,907

Rautatiet ovat tämän maan suurimmat maanomistajat. Vähemmän kuin 100 vuotta sitte oli Yhdysvaltain hallituksella 1,800,000,000 eekkeriä maata. Enemmän kuin yhden kymmenennen osan koko tästä maanpaljoudesta ovat rautatiekorporatsioonit anastaneet, jota ne myyvät yleisölle teittensä varsilta.

RAUTATEIDEN TAPATURMATILASTOA

Allaoleva taulu osottaa tapaturmaisesti kuolleiden tai loukkaantuneiden rautatietyöläisten lukua Yhdysvalloissa.

Vuosi	Kaikkien palveluksessa olevain luku	Kuollut tapaturmaisesti		Kuollut tai loukkaantunut	
		Lukumäärä	Päivät	Lukumäärä	Päivät
1907	1,672,074	4,534	12	92,178	252
1906	1,521,355	3,929	11	80,630	221
1905	1,382,196	3,361	9	70,194	192
1904	1,296,121	3,632	10	70,699	193
1903	1,312,537	3,606	10	64,087	176
1902	1,189,315	2,969	8	53,493	146
1901	1,071,169	2,675	7	43,817	120
1900	1,017,653	2,550	7	42,193	115
1899	928,924	2,210	6	37,133	102
1898	874,559	1,958	5	33,719	92
1897	823,476	1,693	5	29,360	81
1896	826,620	1,861	5	31,830	87
1895	785,034	1,811	5	27,507	75
1894	779,608	1,823	5	25,245	69
1893	873,602	2,727	7	34,456	94
1892	821,415	2,554	7	30,821	84
1891	784,285	2,660	7	28,800	79
1890	749,301	2,451	7	24,847	68
1889	704,743	1,972	5	22,000	60
1888	2,070	6	22,218	61
Yhteensä	53,046	..	865,227	..

Myöhempi rautateiden tapaturmatilasto, jossa huomi-
oon on otettu ainoastaan vaikeimmat, matkustajia ja työ-
läisiä kohdanneet tapaturmat, osoittaa seuraavaa:

Vuosi	Kuollut	Loukk.	Yhteensä
1908	3,764	68,989	72,757
1909	2,791	63,920	66,711
1910	3,868	84,400	88,308

Vertailu eri maiden välillä, miljoonaa matkustajaa koh-
ti tapaturmaisesti kuolleista, antaa seuraavan kuvan:

Yhdysvalloissa	0.51 henkeä		Itävallassa	0.07 henkeä	
Saksassa	0.08 henkeä		Belgiassa	0.05 henkeä
Englannissa	..	0.07 henkeä		Ranskassa	0.02 henkeä

Ja sitten kuin ylläolevat tilastot ovat tehdyt, ovat
olosuhteet Amerikassa käyneet yhä pahemmiksi, jotavas-
toin Europassa on tässäkin asiassa saatu parannuksia ai-
kaan. Vuoden 1905 tilasto osoittaa, että Amerikassa kuoli
rautatietapaturmissa 0,72 henkeä jokaista miljoonaa mat-
kustajaa kohti.

Vuonna 1906 kulki Englannin rautateillä, jossa rau-
tatieverkko on moninkerroin tiheämpi kuin Yhdysvalloissa
1.200,000,000 matkustajaa, joista kuoli tapaturmaisesti 58
ja loukkaantui 631.

Samana vuonna kulki Amerikan rautateillä 800,000,000
matkustajaa, joista tapaturman uhrina kuoli 359 ja louk-
kaantui 10,764.

Vertailu Amerikan ja Englannin välillä rautatiehen-
kilökuntaan nähden antaa yhtä synkän kuvan vuo-
delta 1906.

Vaikka, kuten jo mainittu, on Englannin rautatieverk-
ko monin kerroin tiheämpi Amerikan rautatieverkkoa,
luulisi olevan luonnollista, että Englannissa sattuu useam-
min yhteentörmäyksiä. Mutta niin ei ole asianlaita.
Vuonna 1906 sattui Englannissa 239 rautatieonnettomuutta
ja Yhdysvalloissa 13,455.

Mainitkaamme vielä, että v. 1908 kuoli Englannissa
rautatietapaturmissa **yksi henkilö** jokaista kolmeatoista
miljoonaa matkustajaa kohti, jotavastoin Yhdysvalloissa
yksi henkilö jokaista kolmea ja puolta miljoonaa matkus-
tajaa kohti.

ERIKOISTIETOJA AMERIKAN RAUTATEISTÄ VUODELTA 1908

Pituus maileissa	224,328
Veturien luku	58,321
Matkustajavaunuja	35,321
Posti- ja pakaasivaunuja	11,952
Matkustajain lukumäärä	860,648,574
Tuloja tavaraliikenteestä .	\$1,825,061,858
Tuloja matkustajaliikent. ...	574,718,578
Sekalaisia tuloja	202,979,067
Korkoja bondeista	286,931,101
Muita korkoja	23,759,329
Voitto-osinkoja	247,258,219
Veroja	74,253,245
Vuokraa	87,403,236

Rautatieliikenne Yhdysvalloissa on suurin kaikista muista liikealoista. Yhdysvalloissa on 5,500 eri rautatietä, jotka yhteensä tekevät liikettä vuodessa \$2,600,000,000, eli \$7,000,000 päivässä. Ne tekevät liikettä neljä kertaa niin paljon kuin Terästrusti. Niiden vuositulot on viisi kertaa niin paljon kuin hallituksen tulot; viisi kertaa niin paljon kuin maailmassa on rahaksi leimattua kultaa, ja enempi kuin Yhdysvalloissa on rahaa kaiken kaikkiaan.

RIKKAUDEN JAKO YHDYSVALLOISSA.

	Perheitä	Omaisuutta	Omais. keskim.
\$50,000 ja sen yli	125,000	\$33,000,000,000	\$264,000
50,000 ja \$5,000 väl.	1,375,000	23,000,000,000	16,000
5,000 ja 500 väl.	5,500,500	8,200,000,000	1,500
500 ja sen alle	5,500,000	800,000,000	150
Yhteensä	12,500,000	\$65,000,000,000	\$ 5,200

Tekemällä tarkemman yhteenvedon ylläolevasta saadaan seuraava taulu:

Luokka	Perheitä	Pros.	Yhteisomais.	Pros.
Rikkaita	125,000	1.0	\$32,880,000,000	54.8
Varakkaita	1,362,500	10.9	19,320,000,000	32.2
Köyhiä	4,762,500	38.1	7,800,000,000	13.0
Rutiköyhiä	6,250,000	50.0
Yhteensä	12,500,000	100	\$60,000,000,000	100.0

Edelläolevat numerot valaisevat omistussuhteita sangen kuvaavalla tavalla. Niistä näkee, että rikkaat ja varakkaat omistavat 87 pros. kaikesta omaisuudesta vaikka se asukaslukunsa puolesta edustaa ainoastaan 11,9 pros. koko väestöstä. Samalla kun toteentuu sekin, että tämän maan keskimääräinen varallisuus perhettä kohti tekee \$5,200.

Mutta tulee myöskin ottaa se huomioon, että nämät laskelmat ovat tehdyt vuoden 1890 numerojen mukaan. Sen jälkeen ovat olosuhteet muuttuneet rikkaiden luokalle paljoa edullisemmaksi, varakkaiden ja köyhien luokan kustannuksella.

Seuraava taulukko osoittaa varallisuuden kasvua tässä maassa:

Koko varallisuus v. 1850	\$ 7,000,000,000
” ” ” 1860	16,000,000,000
” ” ” 1870	24,000,000,000
” ” ” 1890	69,000,000,000
” ” ” 1900	88,000,000,000
” ” ” 1904	107,000,000,000

PUUVILLATEOLLISUUSTILASTOA

Allaoleva taulukko osottaa Uuden Englannin puuvillamylyjen pääomaa, vararahastoa ja vuosivoittoja.

Tehtaan nimi	Pääoma	Vararahasto	Voitto \$100 kohti v. 1907	Voitto 8:aa vuodessa \$100 kohti
Amoskeag	\$5,760,000	\$3,720,691	21.30	126
Androscoggin ..	1,000,000	1,128,864	24.91	75
Bates No. 5 ...	1,200,000	1,376,361	41.87	130
Border City ...	1,000,000	333,598	37.50	149
Richard Barden	1,000,000	502,174	32.62	101
King Philip ...	1,500,000	851,765	25.65	168
Dartmouth	600,000	685,105	82.50	158
Dwight	1,200,000	1,299,219	20.78	100
Great Falls ...	1,500,000	960,000	21.33	117
Laurell Lake ..	600,000	184,251	28.24	190
Massachusetts ..	1,800,000	1,431,690	41.30	50
Lawrence	1,250,000	787,000	25.57	122
Pacific	3,000,000	6,332,854	55.00	124
Pepperell	2,556,000	1,628,487	.. .	158
Sagamore	900,000	355,693	48.43	85
Troy	300,000	474,294	67.00	189
Union	1,200,000	584,044	46.00	183
Whitman	1,500,000	945,511	29.76	58

TYÖLÄISTEN TULOT JA MENOT VUODEN 1900 SENSUKSEN MUKAAN

Seuraava tilasto, otettu hallituksen sensuksesta, valaisee viikkoansiosuhteita Yhdysvalloissa:

	Tiedust. luku	Prosentteissa
Vähemmän kuin \$3.00 ...	132,064	4.0
\$ 3.00—\$ 4.00	150,403	4.6
4.00— 5.00	194,301	5.9
5.00— 6.00	206,163	6.2
6.00— 7.00	262,531	8.0
7.00— 8.00	266,012	8.1
8.00— 9.00	255,458	7.7
9.00— 10.00	378,009	11.5
10.00— 12.00	439,208	13.3
12.00— 15.00	464,875	14.1
15.00— 20.00	390,367	11.8
20.00— 25.00	106,700	3.2
25.00 ja yitse	51,728	1.6
	Yhteensä 3,297,819	100.0

Virallisessa tilastossa lasketaan keskimääräiseksi täysikäisen työlläisen palkaksi \$400 vuodessa.

Seuraavassa laskelmassa antaa työtoimisto tietoja perheellisten keskimääräisistä vuosimenoista, joka laskelma on saatu, ottamalla tuhansien eri asemassa olevien työlläis-perheiden menoista selkoa:

Tuoretta lihaa	\$ 50.05
Suolasta lihaa	5.26
Tuoretta sianlihaa	14.02
Suolasta sianlihaa	13.89
Muita liharuokia	9.78
Siipikarjaa	9.49
Kalaa	8.01
Munia	16.79
Maitoa	21.32
Voita	28.76
Juustoa	2.62
Silavaa	9.35

Teetä	5.30
Kahvia	10.74
Sokuria	15.76
Siirappia	1.69
Jauhoja	16.76
Leipää	12.44
Riisiä	2.05
Perunoita	12.93
Kasviksia	18.85
Hedelmiä	16.52
Etikkaa	4.12
Muuta ravintoa	20.40
Vuokraa	99.53
Kiinnityksen kuoletusta ja korkoa	12.15
Polttoaineita	32.21
Valoa	8.15
Vaatetta	107.90
Veroja	5.76
Vakuutusta	20.98
Jäsenmaksuja	8.99
Uskonnollisia maksuja	7.60
Armeliaisuusmaksuja	2.39
Huonekaluja ym.	26.28
Huvituksia ym.	12.30
Kirjoja ja sanomalehtiä	8.38
Väkijuomia	12.45
Tupakkaa	10.91
Sairautta ja kuolemantapauksia	20.52
Muita tarkoituksia	45.14

Yhteensä \$768.54

KOTIEN OMISTUS V. 1900

Täysin maksettuja koteja oli	4,739,914
Koteja, jotka olivat kiinnityksessä	2,180,229
Vuokralla olevia koteja	8,246,747

Seuraavassa taulukossa osotetaan kotien omistus-, kiinnitys- ja vuokrasuhteita huomattavimmissa kaupungeissa.

Kaupunki	Oma koti	Kiinnitetty	Vuokra-koti
Akron, Ohio	2,912	2,001	4,288
Albany, N. Y.	3,598	1,626	15,141
Allegheny, Pa.	4,021	2,324	18,983
Allentown, Pa.	1,509	1,172	4,949
Altoona, Pa.	1,711	1,374	4,739
Atlanta, Ga.	2,582	977	15,841
Atlantic City, N. J.	453	606	3,568
Auburn, N. Y.	1,653	1,279	3,557
Augusta, Ga.	1,263	170	7,397
Baltimore, Md.	19,286	6,960	69,761
Bay City, Mich.	1,586	862	2,861
Bayonne, N. J.	665	954	4,663
Binghampton, N. Y.	1,717	1,767	5,518
Birmingham, Ala.	794	234	6,691
Boston, Mass.	9,944	10,395	89,083
Bridgeport, Conn.	1,271	2,113	11,491
Brockton, Mass.	924	1,985	5,958
Buffalo, N. Y.	10,965	11,844	47,298
Butte, Mont.	1,150	432	3,988
Cambridge, Mass.	2,055	1,844	14,690
Camden, N. J.	1,912	2,164	12,303
Canton, Ohio	1,920	1,324	3,592
Cedar Rapids, Iowa	1,632	1,192	2,851
Charleston, S. C.	1,974	279	10,639
Chattanooga, Tenn.	879	266	5,345
Chelsea, Mass.	856	907	5,463
Chester, Pa.	785	996	4,979
Chicago, Ill.	39,246	43,735	258,582
Cincinnati, Ohio	9,725	4,915	56,384
Cleveland, Ohio	16,240	12,246	65,844
Columbus, Ohio	4,445	3,204	17,822
Council Bluff, Ia.	1,304	782	3,147
Covington, Ky.	1,959	923	6,235
Dallas, Texas	2,233	539	5,685
Davenport, Iowa	2,443	1,086	4,142
Dayton, Ohio	3,738	3,414	11,943
Denver, Colo.	5,000	3,114	21,215
Des Moines, Iowa	2,912	2,164	8,228
Detroit, Mich.	12,378	9,172	35,178
Dubuque, Iowa	2,191	819	4,154

(Siirto)

Kaupunki	Oma koti	Kiinni- tetty	Vuokra- koti
Duluth, Minn.	2,057	981	5,692
Easton, Pa.	1,300	664	3,664
East St. Louis, Ill.	844	578	4,097
Elizabeth, N. J.	1,461	1,819	6,855
Elmira, N. Y.	1,961	1,231	4,620
Erie, Pa.	2,929	1,624	6,086
Evansville, Ind.	2,762	876	7,849
Fall River, Mass.	1,473	2,098	16,711
Fitchburg, Mass.	884	1,100	4,298
Fort Wayne, Ind.	2,534	2,165	5,142
Fort Worth, Tex.	1,424	500	3,290
Galveston, Tex.	1,867	399	4,885
Gloucester, Mass.	1,110	848	3,320
Grand Rapids, Mich.	3,742	4,184	11,534
Harrisburg, Pa.	1,506	1,313	7,474
Hartford, Conn.	1,109	2,296	12,604
Haverhill, Mass.	1,380	1,399	5,723
Hoboken, N. J.	769	451	11,750
Holyoke, Mass.	616	1,042	6,978
Honolulu, Hawaii	1,121	226	5,111
Houston, Tex.	1,907	435	5,800
Indianapolis, Ind.	6,741	5,832	25,004
Jackson, Mich.	1,719	1,379	2,793
Jacksonville, Fla.	1,179	406	4,931
Jersey City, N. J.	4,569	3,729	34,060
Johnstown, Pa.	1,818	656	4,107
Joliet, Ill.	1,513	958	3,106
Joplin, Mo.	1,945	582	2,600
Kansas City, Kan.	2,451	1,227	7,450
Kansas City, Mo.	4,501	3,774	26,466
Knoxville, Tenn.	1,303	320	4,579
La Crosse, Wis.	1,811	1,035	2,961
Lancaster, Pa.	1,554	1,448	5,552
Lawrence, Mass.	1,428	1,536	9,281
Lexington, Ky.	1,320	356	4,015
Lincoln, Neb.	1,504	782	4,749
Little Rock, Ark.	1,540	701	5,157
Los Angeles, Cal.	5,959	3,743	12,745
Louisville, Ky.	8,361	2,692	31,640
Lowell, Mass.	2,330	1,730	13,910
Lynn, Mass.	1,959	2,529	10,358
McKeesport, Pa.	948	1,071	4,657
Malden, Mass.	1,219	1,620	4,217

(Siirto)

Kaupunki	Oma koti	Kiinni- tetty	Vuokra- koti
Manchester, N. H.	1,686	989	8,196
Memphis, Tenn.	2,676	607	15,851
Milwaukee, Wis.	9,541	11,278	37,466
Minneapolis, Minn.	6,287	4,903	28,522
Mobile, Ala.	2,198	151	6,297
Montgomery, Ala.	1,246	447	5,213
Nashville, Tenn.	3,320	628	12,564
Newark, N. J.	4,415	6,517	41,270
New Bedford, Mass.	2,144	1,480	9,596
New Britian, Conn.	288	1,218	3,797
Newcastle, Pa.	1,396	942	3,542
New Haven, Conn.	2,413	3,598	16,722
New Orleans, La.	10,634	1,698	45,129
Newport, Ky.	1,461	723	3,872
Newton, Mass.	1,463	1,430	3,499
New York, N. Y., johon kuuluu Manhattan, Brook- lyn, Queen ja Richmond	35,050	48,002	617,474
Norfolk, Va.	1,284	326	7,922
Oakland, Cal.	3,846	2,124	8,362
Omaha, Neb.	3,127	2,113	13,941
Oshkosh, Wis.	2,035	1,509	2,134
Passaic, N. J.	440	791	4,014
Paterson, N. J.	2,016	3,088	17,285
Pawtucket, R. I.	1,015	1,154	6,060
Peoria, Ill.	2,545	1,713	6,916
Philadelphia, Pa.	29,033	24,013	196,124
Pittsburg, Pa.	9,014	7,178	44,364
Portland, Me.	2,529	899	7,358
Portland, Ore.	3,041	1,334	10,004
Providence, R. I.	4,087	3,708	29,696
Pueblo, Colo.	1,082	593	3,693
Quincy, Ill.	2,060	1,141	4,734
Racine, Wis.	1,457	1,554	2,920
Reading, Pa.	3,139	2,825	10,191
Richmond, Va.	2,259	748	12,408
Rochester, N. Y.	6,001	6,289	20,481
Rockford, Ill.	1,663	1,239	4,095
Sacramento, Cal.	1,549	695	3,672
Saginaw, Mich.	3,404	1,271	4,304
St. Joseph, Mo.	3,062	1,352	11,080
St. Louis, Mo.	16,097	9,699	90,983
St. Paul, Minn.	5,556	2,851	20,266

(Siirto)

Kaupunki	Oma koti	Kiinnitetty	Vuokra-koti
Salem, Mass.	1,341	864	5,338
Salt Lake City, Utah.	3,189	1,202	6,700
San Antonio, Tex.	3,252	470	6,411
San Francisco, Cal.	10,186	5,139	49,656
Savannah, Ga.	1,106	316	9,976
Schenectady, N. Y.	913	1,139	4,281
Scranton, Pa.	4,600	2,583	12,209
Seattle, Wash.	2,780	903	8,171
Sioux City, Iowa	1,376	895	4,147
Somerville, Mass.	1,760	2,240	9,745
South Bend, Ind.	1,810	1,603	4,181
South Omaha, Neb.	962	642	2,443
Spokane, Wash.	1,789	811	4,642
Springfield, Ill.	2,306	1,223	3,874
Springfield, Mass.	1,842	2,607	9,009
Springfield, Ohio	1,879	1,162	5,354
Superior, Wis.	1,172	337	3,321
Syracuse, N. Y.	4,082	5,115	15,439
Tacoma, Wash.	1,622	441	4,863
Taunton, Mass.	1,388	960	4,017
Terre Haute, Ind.	1,918	1,275	4,925
Toledo, Ohio	6,793	4,990	15,851
Trenton, N. J.	1,411	2,316	10,593
Topeka, Kan.	1,882	1,172	4,454
Troy, N. Y.	1,508	1,113	9,531
Utica, N. Y.	2,125	2,163	7,193
Washington, D. C.	8,441	4,261	40,753
Waterbury, Conn.	687	1,367	6,973
Wheeling, W. Va.	2,128	666	5,438
Wilkesbarre, Pa.	2,009	1,404	6,400
Williamsport, Pa.	1,403	859	3,958
Wilmington, Del.	1,661	2,209	10,630
Woonsocket, R. I.	487	518	4,290
Worcester, Mass.	2,055	3,807	17,875
Yonkers, N. Y.	729	1,193	6,692
York, Pa.	1,824	901	4,401
Youngstown, Ohio	2,524	1,280	4,750

Vielä 50 vuotta sitte oli lähes jokaisella amerikalaisella perheellä oma koti. Mutta sen jälkeen vuosi vuodelta, ovat kodit muuttuneet vuokrakasarmeiksi, joissa asujat vuokran nimellä maksavat 25 pros. pääomalle.

LAPSITYÖN LISÄÄNTYMINEN YHDYSVALLOISSA*)

Valtio	1900	1890	Valtio	1900	1890
Alabama	3,474	1,425	Nebraska	776	714
Arizona	38	9	Nevada	20	1
Arkansas	643	403	New Hampshire	1,651	1,669
California	2,114	1,857	New Jersey	8,042	5,313
Colorado	243	272	New Mexico	29	15
Connecticut	3,479	3,085	New York	13,189	12,263
Delaware	859	1,370	North Carolina	10,377	4,733
District of Columbia ..	116	123	North Dakota	37	16
Florida	374	268	Ohio	4,369	6,551
Georgia	6,373	3,521	Oklahoma	38	11
Illinois	10,419	5,426	Oregon	295	200
Indiana	3,681	3,315	Pennsylvania	33,135	22,419
Iowa	1,888	1,644	Rhode Island	5,036	5,825
Kansas	860	881	South Carolina	8,560	2,309
Kentucky	2,687	2,263	South Dakota	114	36
Louisiana	1,231	612	Tennessee	2,171	1,570
Maine	2,202	2,442	Texas	1,041	972
Maryland	5,884	4,115	Utah	218	207
Massachusetts	12,556	8,667	Vermont	263	389
Michigan	2,636	2,641	Virginia	4,164	3,247
Minnesota	792	760	Washington	265	130
Mississippi	1,049	909	West Virginia	840	811
Missouri	4,510	3,491	Wisconsin	5,679	1,935
Montana	112	11	Wyoming	15	5

*) Sittemmin kuin ylläoleva tilasto on tehty, osoittavat saatavissa olevat osittaiset tiedot lapsityön lisääntymistä suuressa määrässä.

YHDYSVALTAIN HALLITUKSEN MENOARVIO VUOSIEN 1880—1910 VÄLILLÄ

	1880	1890	1900	1910
Maanviljelys	\$ 1,669,170.00	\$ 3,726,022.00	\$ 12,995,036.00
Armeija	26,797,300.00	24,316,615.73	80,430,204.06	101,195,883.34
Konsullaitos	1,087,835.00	1,980,025.00	1,714,533.76	3,613,861.67
Hallitusalue	5,682,409.91	6,834,535.77	10,699,531.49
Leimautukset	275,000.00	1,233,594.00	4,909,902.00	8,170,111.00
Indiaanille	4,713,478.58	8,077,453.39	7,504,775.81	11,854,982.48
Lainsäädäntö	16,287,457.73	20,843,615.81	23,410,840.79	32,007,049.00
Sotilasopisto	319,547.33	902,766.69	575,774.47	2,531,521.33
Laiivasto	14,029,968.95	21,692,510.27	48,099,969.58	136,935,199.05
Eläkkeet	56,233,200.00	89,758,700.00	145,233,830.00	160,908,000.00
Postilaitos	36,121,400.00	66,605,344.28	105,634,138.75	234,692,370.00
Joet ja satamat	7,846,600.00	25,110,038.94	29,190,264.00
Erikoisia menoja	21,656,340.06	25,297,341.65	39,467,733.86	117,942,109.36
Vajaukset	3,163,297.15	8,330,518.30	24,905,912.26	20,310,339.92
Sekalaisia	1,926,020.26	10,255,795.29	28,744,590.24	1,259,515.96
Vakuuiset vuotuiset menot	181,662,184.24	98,875,907.29	144,364,386.25	160,096,082.52
Yhteensä	\$372,119,629.30	\$385,522,367.61	\$690,667,188.54	\$1,044,401,857.12

Paijerin	kuningas	1,412,000
Belgian	"	660,000
Tanskan	"	227,775
Kreikan	"	280,000
Alankomaan	"	250,000
Italian	"	2,858,000
Ruotsin	"	575,525
Portugalin	"	634,440
Preussin	"	3,852,700
Rumanian	"	237,000
Saksin	"	735,000
Serpian	"	240,000
Espanjan	"	2,000,000
Wittenbergin	"	449,050
		Yhteensä	33,871,560
Kaikkien yllämainittujen yhteiset tulot 25½			
vuoden ajalla tekevät			\$862,449,780
J. Rockefellerin tulot samassa ajassa			\$929,000,000

SUURISTA MAAOMAISSUUKSISTA JA MAAN- VILJELIJÖISTÄ

	Eekkerin aloja
47 Europan suurinta maanomistajaa	22,910,748
14 yksityistä ja yhtiötä Coloradossa	3,355,000
Chicagolainen W. Allerson	40,000
Henry Miller	14,400,000
D. C. Murphyn perilliset New Yorkissa	4,000,000
100 miestä Sacramenton laaksossa	17,000,000
Standar Oil-yhtiö	1,000,000
Yhdysvaltain nahkayhtiö	500,000
Puutavaratrusti	30,000,000
	Yhteensä 93,205,748

Sitäpaitsi omistaa terästrusti maaomaisuutta \$60,000,000 arvosta ja monet rautatieyhtiöt suunnattomia alueita. Suuset maaomaisuudet ovat omistajiensa käsiin joutuneet, etupäässä suoran petoksen ja kavalluksen avulla.

Seuraava taulukko osottaa tavallisten maanviljelijäin vuosituloja Yhdysvalloissa:

Tuloluokat	Maanvilj. luku	Pros.
\$ 250 tulot	1,774,296	31,9
250— 500	1,602,854	27,8
500—1,000	1,378,944	24,0
1,000—2,500	829,443	14,5
2,500 ja yli sen	154,120	2,7

SEISOVIEN ARMEIJAIN MIEHISTÖLUKU RAUHAN AIKANA

Maa	Miehistö rauhan aikana	Reservi väki.	Koko so- tavoima	Nosto- väki.
Saksa	620,000	3,380,000	4,000,000	2,000,000
Ranska	600,000	1,500,000	2,100,000	1,000,000
Venäjä	1,200,000	3,300,000	4,500,000	5,200,000
Itävalta-Unkari	387,000	1,413,000	1,800,000	1,600,000
Italia	225,000	300,000	525,000	1,200,000
Englanti	257,000	543,000	800,000	1,700,000
Japani	450,000	1,050,000	1,000,000	1,300,000
Spanja	80,000	420,000	500,000	780,000
Belgia	40,000	125,000	165,000	350,000
Alankomaat	34,000	68,000	102,000	200,000
Tanska	13,000	57,000	70,000	125,000
Ruotsi	28,000	300,000	328,000	200,000
Norja	18,000	95,000	113,000	100,000
Portugali	30,000	90,000	120,000	200,000
Sveitsi	200,000	54,000	254,000	50,000
Turkki	375,000	350,000	725,000	2,000,000
Kreikka	25,000	25,000	50,000	200,000
Kiina	90,000	100,000	190,000
Meksiko	26,000	58,000	84,000	1,000,000
Brasilia	28,000	25,000	53,000	1,000,000
Argentina	17,000	223,000	240,000	500,000
Chili	15,000	132,000	147,000	250,000

Eri maissa yhteensä rauhan aikana uhrataan murha-
laitoksen ylläpitämiseen kahdeksan miljoonaa dollaria
(\$8,000,000,000).

Vertailua uhrauksista opetus- ja sotalaitoksiin eri maissa.

	Opetukseen	Sotalaitokseen
Englanti	\$1.00	\$ 4.25
Ranska	1.00	4.80
Saksa	1.00	2.57
Itävalta	1.00	4.50
Yhdysvallat	1.00	1.25
Tanska	1.00	3.66
Kreikka	1.00	5.00
Ruotsi	1.00	2.25
Italia	1.00	9.00
Belgia	1.00	2.00
Sveitsi	1.00	0.54
Venäjä	1.00	12.00

Kuolleitten luku eri sodissa.

Napoleonin sodissa	7,000,000
Krimmin sota v. 1854	785,000

Italian sota v. 1859	65,000
Amerikan sisällissota	1,000,000
Ranskan ja Saksan sota v. 1870	225,000
Venäjän ja Turkin sota v. 1877	250,000
Kiinan ja Japanin sota v. 1894	15,000
Buurisota v. 1899	30,000
Amerikan ja Spanjan sota	6,000
Filippiinien sota	500,000
Venäjän ja Japanin sota v. 1904	439,000

AVIOLIITOT, SYNTYNEET JA KUOLLEET ERI MAISSA

Tuhatta asukasta kohti.

	Avio- liitto- ja sol- mittu	Elävä- nä synty- neitä	Kuol- leita	väki- luvun lisään- tyimi- nen synt. kautta	Kuol- leina synty- neitä
Suomi (1906)	6.8	31.4	17.5	13.9	0.25
Saksa (1907)	8.1	32.2	18.0	14.2	0.30
Itävalta (1906)	7.9	35.0	22.6	12.4	0.26
Unkari (1907)	9.8	36.0	25.2	10.8	0.20
Venäjä (1902)	8.6	49.1	31.5	17.6	..
Italia (1907)	7.7	31.5	20.7	10.7	0.43
Espanja (1907)	6.9	32.9	24.0	8.9	..
Portugali (1904)	6.8	32.1	19.1	13.0	0.16
Sveitsi (1907)	7.8	26.8	16.8	10.0	0.34
Ranska (1907)	8.0	19.7	20.2	0.5	0.45
Belgia (1906)	8.1	25.7	16.4	9.3	0.44
Hollanti (1907)	7.6	30.0	14.6	15.4	0.40
Tanska (1907)	7.6	28.3	14.2	14.1	0.24
Ruotsi (1907)	6.2	25.5	14.6	10.9	..
Norja (1907)	5.9	25.9	14.0	11.9	..
Englanti (1907)	7.9	26.3	15.0	11.3	..
Skotlanti (1907)	7.0	27.0	16.2	10.8	..
Irlanti (1907)	5.1	23.2	17.7	5.5	..
Massachusetts (1905) .	9.0	24.9	16.8	8.2	0.34
Michigan (1902)	10.4	18.1	12.7	5.4	0.50
Meksiko (1904)	4.5	36.3	32.7	3.6	..
Argentina (1906)	6.7	33.1	17.3	15.8	0.31
Chile (1906)	5.7	36.6	32.9	3.8	0.25
Kaapmaa (1907)	4.2	24.1	14.1	10.0	..
Japani (1906)	7.3	28.8	19.7	9.1	0.97

YHDYSVALTAIN ASUKASLUKU VUOSIEN 1830— 1910 VÄLILLÄ

Valtio	1830	1870	1910
Alabama	309,527	996,992	2,138,093
Alaska			64,356
Arizona		9,658	204,354
Arkansas	30,388	484,471	1,574,449
California		560,247	2,377,549
Colorado		39,864	799,024
Connecticut	297,675	537,454	1,114,756
Dakota		14,181	
Delaware	76,748	125,015	202,322
D. of Columbia ..	39,834	131,700	331,069
Florida	34,730	187,748	751,139
Georgia	516,823	1,184,109	2,609,121
Hawaii			191,909
Idaho		14,999	325,594
Illinois	157,445	2,539,891	5,638,591
Indiana	343,031	1,680,637	2,700,876
Indian Territory ..			
Iowa		1,194,020	2,224,771
Kansas		364,399	1,690,949
Kentucky	687,917	1,321,011	2,289,905
Louisiana	215,739	726,915	1,656,388
Maine	399,455	629,915	742,371
Maryland	447,040	780,894	1,295,346
Massachusetts	610,408	1,547,351	3,366,416
Michigan	31,639	1,148,059	2,810,173
Minnesota		439,706	2,075,708
Mississippi	136,621	827,922	1,797,114
Missouri	140,455	1,721,295	3,293,335
Montana		20,595	376,053
Nebraska		122,993	1,192,214
Nevada		42,491	81,875
New Hampshire ..	269,328	318,300	430,572
New Jersey	320,823	906,096	2,537,167
New Mexico		91,874	327,301
New York	1,918,608	4,382,759	9,113,279
North Carolina ..	737,987	1,071,361	2,206,287
North Dakota			577,056
Ohio	937,903	2,665,260	4,767,121
Oklahoma			1,657,155
Oregon		90,923	672,765
Pennsylvania	1,348,233	3,521,951	7,665,111
Rhode Island	97,199	217,353	542,610
South Carolina ...	581,185	705,606	1,515,400

Valtio	1830	1870	1910
South Dakota			583,888
Tennessee	681,904	1,258,520	2,184,789
Texas		818,579	3,896,542
Utah		86,786	373,351
Vermont	280,652	330,551	355,956
Virginia	1,211,405	1,225,163	2,061,612
Washington		23,955	1,141,990
West Virginia		442,014	1,221,119
Wisconsin		1,054,670	2,333,860
Wyoming		9,118	145,965
Yhteensä 12,866,030 38,558,371 91,972,267			

AVIOLIITOT JA AVIOEROT YHDYSVALLOISSA

Avioliittoja solmittiin vuosien 1887—1896 väl. 12,832,044
 Avioeroja vuosien 1887—1896 välillä 945,625

Avioeroja tehtiin v. 1880 23 jokaista 100,000 asukasta kohti. Sitävastoin oli vastaava suhde 1910 73.

TIETOJA PROSTITUTIONISTA YHDYSVALLOISSA

Tutkittu (virallisesti)	2,000	tapausta
Niistä oli palvelijattaria	931	tapauksessa
Ompelijattaria	285	tapauksessa
Vanhemp. ja ystäv luona asuvia	499	tapauksessa

Ansioihin nähden ennen lankeamista annetaan virallisessa tilastossa seuraavia tietoja:

Ansio ainoastaan \$1.00 viikossa	534	tapauksessa
” ” 2.00 ”	336	”
” ” 3.00 ”	230	”
” ” 4.00 ”	124	”

Jotenkin tarkkojen tutkimusten tuloksena mainitaan, että Yhdysvalloissa on 300,000 vakituisesti prostitutionilla itseään elättävää naista, joka armeija vuosittain uudistuu tarvitsee noin 30,000 naista.

Virallinen tilasto Chicagosta antaa seuraavia tietoja prostitutioniliikkeestä:

Ammattiprostituereatuita	\$ 10,000
Kukin niistä tuottaa vuosittain	\$ 2,000
Kokonaisliike vuosittain tuottaa	20,000,000

MAAILMAN VALTOJEN PINTA-ALASTA, ASUKAS- LUVUSTA JA PÄÄKAUPUNGEISTA

Maa	Asukasluku tysissä mil- jassa	Pinta-ala tu- hansissa ne- llemalleissa	Pääkaupungit	Pääkaupun- kien asukas- luku
Kiina	433	4,277	Peking	1,600,000
Englanti ja alusm.	396	11,467	London	6,581,372
Venäjän keisarik. .	160	8,647	Pietari	1,678,000
Yhdysvallat	93	3,616	Washington ...	331,069
Ranska ja alusm. .	92	4,296	Pariisi	2,185,283
Saksa	64	227	Berliini	2,040,148
Itävalta-Unkari ...	46	216	Vieni	2,040,148
Japani ja Formosa	51	147	Tokio	2,168,151
Alankomaat ja alus.	41	795	Amsterdam ...	557,614
Turkki ja alusm.	41	1,622	Konstantinopoli	1,125,000
Italia ja alusm. . .	36	449	Rooma	462,733
Spanja	18	194	Madrid	539,835
Brasilia	19	3,218	Rio Janeiro ...	802,793
Meksiko	13	767	City of Mexico	344,721
Persia	7	628	Teheran	280,000
Portugali ja alusm.	14	838	Lissabon	351,570
Ruotsi	5	772	Tukholma ...	335,656
Norja	2	142	Kristiania ...	227,626
Belgia	7	11	Brüsseli	612,401
Rumania	5	50	Bucharest ...	276,187
Sveitsi	3	15	Bern	620,205
Tanska	2	15	Köpenhamina .	472,114
Kroikka	2	25	Atena	111,486
Serpia	2	18	Belgrad	79,110
Suomi	3	135	Helsinki	111,654

SUUREMPIEN KAUPUNKIEN ASUKASLUKU

	1910	1900	1890
New York	4,766,883	3,437,202	2,507,414
Chicago	2,185,283	1,698,575	1,099,850
Philadelphia	1,549,008	1,293,697	1,046,964
St. Louis	687,029	575,238	451,770
Boston	670,585	560,892	448,477
Cleveland	560,663	381,768	261,353
Baltimore	558,485	508,957	434,439
Pittsburg	533,905	321,616	238,617

MAANOSAT JA NIIDEN VÄKILUKU, VALTAMERET

Maanosat:	Pinta-ala tuhansissa neliö-km.	Väkiluku miljoonissa	Asukk. nelliä km. kohden	Valtamereet:	Pinta-ala tuhansissa neliö-km.
Europa	9,805	392	39	Iso Valtam.	175,600
Aasia	44,035	813	18	Atlanti	74,000
Afrika	29,773	180	6	Intian meri	88,600
Pohjois-Amer.	20,559	105	5	Etel. jäämeri	20,500
Etelä-Amerika	18,563	43	2	Pohjois-jääm.	15,300
Australia ...	8,971	6	0,7		
Napamaat ...	4,382	0,01	—		
Mantereet	136,088	1,539	11	Meret	374,000

EUROPAN VÄKILUVUN LISÄÄNTYMINEN VUOSISADASSA

Ranskalaisen Bertillonin laskujen mukaan on Europan väkiluku vuodesta 1800 vuoteen 1909 lisääntynyt lähemmäs kaksi ja puolikertaisesti. Ensimmäinen vuosi oli Euroopassa asukkaita 188 miljoonaa, kun taas v. 1909 oli 425 miljoonaa.

Allainittujen valtioiden osalle jakautui väkiluku ja lisääntyminen seuraavasti:

	1800	1909	Lis. kertaa
Ranska	26,900,000	39,300,000	1,5
Saksa	25,500,000	64,000,000	2,5
Itävalta-Unkari	25,500,000	51,200,000	2
Italia	18,800,000	34,400,000	1,9
Brittein saaret	17,900,000	45,000,000	2,5
Espanja	10,600,000	19,900,000	1,9
Belgia	3,200,000	7,500,000	2,3
Portugali	3,000,000	5,500,000	2
Ruotsi	2,400,000	5,200,000	2,3
Hollanti	2,200,000	5,800,000	2,7
Sveitsi	1,800,000	3,600,000	2
Tanska	1,000,000	2,700,000	2,6
Norja	900,000	2,300,000	2,6

TAPATURMATILASTOA YHDYSVALTAIN TEOLLI- SUUDEN JA LIIKENTEEN ALOILTA

Ammatti	Vuosi	Louk- kaan- tunut	Kuoll.	tuh. koh. kuol.
Vaunumiehiä	1900-1902	10,116	150	15.8
Kalastaja	1892-1900	32,000	692	13.3
Vaihdemiehiä	1900-1902	5,717	41	7.2
Veturin lämmittäjiä	1900-1902	6,239	45	7.2
Konduktöörejä	1900-1902	5,074	31	6.1
Kovanhiilen kaivosmiehiä ...	1892-1901	352,807	1,978	5.6
Pehmeän hiilen kaivosmiehiä	1892-1901	631,374	1,383	2.2
Kaivosmiehiä Pennsylvanlassa	1892-1901	369,819	1,229	4.7
Montanan metallikaivosmiehiä	1893-1902	101,974	439	4.3
Coloradon metallikaivosmiehiä	1896-1901	201,572	646	3.2
Michiganin metallikaivosmieh.	1896-1901	91,917	261	2.8
Palokuntalaisia	1885-1900	177,964	447	2.5
Ratamiehiä	1900-1902	34,742	77	2.2
Sähkörautatieteläisiä	-1902	140,376	122	0.9
Rautatien postipalvelijoita ...	1892-1901	85,489	78	0.9
Missourin kaivosmiehiä	1892-1901	77,599	243	3.3
Rautatiekoneenkäyttäjiä	1900-1902	15,621	106	6.8

TILASTOLLISTA VERTAILUA

Seuraavat tiedot ovat otetut Englannista Koillisen rautatieyhtiön ja Englannin erään suuren oluttehdaskorporaation antamista raporteista v. 1893:

	Rautatieyhtiö	Oluttehtaät
Pääoma	\$250,000,000	\$70,000,000
Palkat	15,000,000	500,000
Voitto	30,000,000	35,000,000
Työntekijäin luku	38,000	2,000

Samoin Englannin virallinen tilasto osoittaa, kuinka paljon eri teollisuusalat maksavat palkoissa jokaista \$500 tuloa kohti:

Olutpanimotyössä	\$ 35
Kutomateollisuudessa	110
Rauta- ja terästeollisuudessa ...	115
Puuvillateollisuudessa	125
Rautatietyössä	150
Telakka- ja satamatyössä	170
Laiivanrakennuksessa	185
Kaivosteollisuudessa	275

Kommunistinen manifesti*)

Eräs tunnettu porvarillinen taloustieteilijä professori W. Sombart on kirjassaan *Sosialismi* (5 pain., siv. 53, Karin kään. 54) lausunut Kommunistisesta Manifestista seuraavat merkilliset sanat: "Sekin, joka on vuosikymmeniä ahkerasti tutkinut sosiaalisia asioita, löytää "Kommunistisesta Manifestista" yhä uudelleen uusia odottamattomia, kuulumattomia totuuksia. Minä olen lukenut kirjan satoja kertoja ja joka kerta kun otan sen käteeni, kiinnyn siihen uudelleen." Kun porvarillinen professori, vaikkakin vasemmalla siivellä porvariston maailmassa, näin lausuu sosialismin peruskirjasta, niin täytyy uskoa, että se todellakin sisältää jotakin erinomaista.

Mutta toiselta puolen on sangen merkillistä, että esim. Arturo Labriola, "Italian sosialismin vasemman siiven johtaja", pitää Komm. Manifestia plagiaattina, ryöstökyhäelmänä. Hän väittää, että mahdotonta on kieltää se tosiasia, että Victor Considerantin demokraattinen manifesti on Komm. Manifestin oikea isä... Enempää kuin tämä, ei Marx ole meille sanonut, ei sanaakaan enempää."

Viimeisen väitteen ontouden on Kautsky (*Neue Zeit* 24 vuosik. siv. 697 seur.) päteväällä tavalla kumonnut.

Totta kyllä on, että ennen Komm. Manifestin ilmestymistä oli julaistu koko joukko kaikenmoisia

*) Komm. Man. kirj. Marx ja Engels, suom. N. R. af Ursin 1906. Hinta 35 p. 11,000 k:sta jällellä 300.

“Manifesteja” aina Babeufin kuuluisasta “Yhdenvertaisten manifestista” (Manifeste des Egaux) saakka, joka onkin ensimmäinen köyhälistötietoisuudesta lähtenyt manifestijulkaisu ja jossa pontevin sanoin köyhälistön vaatimuksia porvaristoon nähden esitetään. Komm. Manifestin edelläkävijänä on muun muassa myöskin Weitlingin kirjoitukset, varsinkin hänen “Ihmiskunta, mimmoinen se on ja mimmoinen sen pitäisi olla”, joka v. 1838 ilmestyi jonkunlaisena “Oikeamielisten liiton” manifestina. Paitsi Babeufin, Weitlingin ja Considerantin “manifestit”, ovat Marxin ja Engelsin Manifestiin suuresti vaikuttaneet ranskalaisen Pecqueurin (lue: Peköör) kuuluisa teos “Theorie nouvelle d'economic sociale”, joka ilmestyi v. 1842 ja jossa on paljonkin aatteita, jotka sitten esiintyvät Komm. Manifestissa ja muissa Marxin ja Engelsin teoksissa, mm. materialistisen historiankäsityksen perustukset, etenkin siinä väitteessä, että “taloudellinen epätietoisuus on kaikkien muitten epätasaisuuksien lähde: siveellisen, henkisen ja ruumiillisen kehityksen.” Sitäpaitsi ovat myöskin Sismondin (jolle varsinkin Engels on paljon velkaa ja joka laski ensimmäisen perustuksen Marxin lisäarvo-opille (St. Simon'in) jossa jo hämöttää luokkataisteluaate, ja Fourierin teokset olleet tärkeinä tekijöinä Komm. Manifestin aatteiden muodostamisessa. Eikä kukaan kielläkään, että esim. Considerantin, Fourierin etevimmän oppilaan, teoksissa, etenkin “Destinée sociale” v:lta 1834—45, kurjistumis- ja konsentratiooniotit jo ovat selvästi lausutut ja esitetyt. Niin, Kautskykin (N. Zeit 24 v., s. 698) myöntää empimättä, että nämä aatteet löytyivät Considerantin Manifestissa, kuten monet muutkin Komm. Manifestin aatteet senaikuisessa sosialistisessa Ranskan ja Englannin kirjallisuudessa, vaikka eri tarkoituksella.

Mutta jos nyt Marx ja Engels Komm. Manifestissa suuressakin määrin käyttivät edellistä kommunistista

kirjallisuutta, niin mikä sitten on Komm. Manifestin ydin, mikä on Marxin ja Engelsin varsinaista omaisuutta siinä?

Engels on itse 1883 painoksen esipuheessa määritellyt Manifestin ydinkohdan seuraavilla sanoilla: "Manifestin läpinäkyvä perusajatus on seuraava: että taloudellinen tuotanto ja siitä välttämättömästi johtuva kunkin historiallisen aikakauden yhteiskunnallinen jako muodostaa perustan tämän aikakauden valtiolliselle ja tiedolliselle (intellektuel) historialle; että siis (sen jälkeen kun maan yhteisomistus on lakannut) koko historia on luokkataistelujen historia, taisteluja riistonalaisten ja riistävien, hallittujen ja hallitsevien luokkien välillä yhteiskunnallisen kehityksen eri asteilla; mutta että tämä taistelu nyt on kehittynyt niin pitkälle, että riistetty ja sorrettu luokka (köyhälistö) ei enää voi vapautua sitä riistävän ja sortavan luokan (porvariston) käsistä, ellei se samalla vapauta koko yhteiskuntaa ainiaksi riistosta, sorrosta ja luokkataisteluista." Ja samoin tunnustaa venäläinen prof. Tugan-Baranowsky (Der modern socialismus siv. 180), että Komm. Manifestin varsinaisen ansio on siinä "älykkään yksinkertaisessa perusaatteessa, että sosialismin lopputarkoitus saavutetaan ainoastaan sorretun luokan luokkataistelun kautta, että se luokka, jota kapitalistinen järjestelmä painostaa... päättäväisesti ryhtyy taisteluun omien etujen puolesta." Ja Kautsky on samaa mieltä (N. Z. ylemp.), että Komm. Manifestin päämerkitys on "etenkin tiedossa luokkataistelun merkityksestä yhteiskunnallisen kehityksen tekijänä ja tämän tiedon sovittamisessa köyhälistön luokkataisteluun." Vaikka muut sosialistit tiesivätkin luokkataistelusta, eivät he ymmärtäneet, "mitenkä se välttämättömästi sukeutui taloudellisesta kehityksestä ja valmistti uutta yhteiskuntaa". Aivan sama on Antoni Labriolan mielipide, joka on kirjoittanut esityksen Komm. Manifestista (ranks. pain. 1897

siv. 29, saks. Mehringin julk. 1909, siv. 5). Sillä kaikki entiset utopistiset sosialistit olivat perustaneet oppinsa ja uskonsa niin sanoakseni rakkauteen, siihen vakaumukseen, että sovinnollisuus ja ymmärtäväisyys saattaisivat ylemmät kansanluokat ja kapitalistit myöntytyksiin. — Saint Simon haaveksii uutta sopusoituisaa kristinuskkoa, Pecqueur "veljesliittoa" (Philadelphia) Owen hallitusten hyväntahtoisuutta ja Fourier miljonäärien uhraavaisuutta —; vasta Marx ja Engels näkivät selvemmin kuin kukaan muu, että koko menestys uuden yhteiskunnan luomiseen yksinomaan riippui *taistelusta*, jonka köyhälistö leppymättömästi suoritti riistäjiään vastaan. Ensimmäisen opetuksen tässä saivat he nähtävästi Babeufin kapinasta, mutta ennen kaikkea Englannin suuresta ja mahtavasta chartistiliikkeestä, huolimatta siitä, että sen juuri Komm. Manifestin ilmestyessä oli kuolemaisillaan. Eivät missään koko Komm. Manifestissa Marx ja Engels vetoa ihmisen "luonnolliseen oikeuteen tai tasa-arvoon", kuten esim. Rousseau (lue: Rusoo) teki, vaan kaikki on vain "luonnollista kehitystä". Koko kapitalistinen yhteiskunta hävittää itsensä — se onkin se toinen suuri aate, joka Komm. Manifestissa vallitsee. Niinkuin feodalismi joutui häviöön siten, että porvariston tuotantovoimat kasvoivat yli silloisten tuotantosuhteitten, s. o. omaisuussuhteitten, samoin kasvavat porvariston synnyttämät tuotantovoimat nykyisten tuotantosuhteitten yli ja hajoittavat ikäänkuin luonnonvoimain tavoin nykyisen porvarillisen, kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen. Ja samalla työväki itse *näitten olojen pakosta* pyrkii tämän päämäärän saavuttamiseksi. Työväen itsetietoinen toiminta on syntynyt taloudellisten olojen pakosta eikä ole mitään ristiriitaisuutta luonnollisen, pakollisen talouskehityksen ja työväen itsetietoisien toiminnan välillä, joka tästä johtuu, vaikka esim. Tugan-Baranowski väärin semmoista otaksuu (Der mod. sos. siv. 90, 91). Se

ei ole muuta kuin, että taloudelliset olosuhteet vaikuttavat ihmisen tahtoonkin ja kääntävät sen vissiin suuntaan.

Kolmas kohta, jossa Komm. Manifesti eroaa kaikista edellisistä ja jälkimäisistäkin sosialistisista ja porvarillisista yhteiskunnallisista selosteluista, huolimatta siitä, että suuri osa siinä esitetystä näkökohdista ei ole aineen puolesta aivan uutta, on se veraton taito, millä koko porvarillisen yhteiskunnan analyysi on suoritettu ja supistettu erinomaiseksi kokonaiskuvaksi, joka hakee vertaistaan koko sosialistisesta kirjallisuudesta.

Englanti ja Ranska, jossa sosialistiset virtaukset ensin esiintyivät, olivat 1830-luvun alkupuolella täydelleen jo porvarillisten vallassa. Ranskan heinäkuun kapina v. 1830 ja Englannin suuri Reformiliike v. 1832 aikaansaivat tämän muutoksen lopullisesti. Mutta näissä molemmissa suurissa liikkeissä eivät suinkaan työläiset saaneet sitä, mitä toivoivat eivätkä edes kaikki porvarilliset radikalistitkaan. Sen takia syntyi varsinkin Parisissa koko joukko eri yhdistyksiä kansallisivapauden ja köyhälistön vapauttamisen hyväksi, jotka ensin toimivat julkisesti, mutta sitte, kun hallitus niitä ahdisti, pukeutuivat, kuten aina sellaisissa oloissa, salaisuuden vaippaan. Näitten joukossa ovat erittäin mainittavat ranskalainen "Ihmisoikeuksien seura" (Société des droits de l'homme) ja sen saksalainen haaraosasto "Maanpakolaisten liitto" (Bund der Geächtelen) ja "Vuodenaikojen seura" (Société des Saisons) ja sen haaraosasto "Oikeamielisten liitto" (Bund der Gerechten). Maanpakolaissiiton vasensiipi, jonka etunenässä oli lahjakas Th. Schuster, esitti jo puhtaasti proletaarista oppia (vv. 1834—36) ja hän uhkaa sosialisella vallankumouksella, ellei yläluokka ryhdy parannuksiin. Kun tämän liiton täytyi hajaantua, muodosti Schuster uuden liiton, Oikeamie-

listen liiton (vv. 1836—39), jonka jäsenluku nopeasti kasvoi ja jonka manifestiksi julistettiin v. 1838 Weitlingin "Ihmiskunta", jonka oppi on kylläkin mullistava, vaikka hyvinkin utooppinen. Kun Oikeamielisten liitto Blanquin mellakoissa hajaantui v. 1839, vetäytyivät jäännökset Lontooseen. Tähän seuraan pyydettiin jo v. 1843 Marx ja Engels yhtymään, mutta toistaiseksi he kieltäytyivät. Mutta v. 1847 he suostuivat. Kesällä samana vuonna kutsui liitto itseänsä "kommunistiseksi". Tässä perustavassa kokouksessa annettiin Marxille ja Engelsille toimeksi liiton manifestin kirjoittaminen. Luonnos tarkastettiin eräässä "eri Europan kansakunnista kokoonpannusta demokraattisessa kongressissa" noin 10 päivää marras- ja joulukuussa v. 1847, johon Marxkin saapui ja jossa hän vastaanotettiin vilkkailla suosiosotuksilla. Helmikuussa v. 1848 ilmestyi itse valmis Manifesti.

Komm. Manifestilla astui, kuten Labriola sattuvasti huomauttaa, *sosialismi varsinaisesti historian näyttämölle*. Sillä tässä kirjassa loi se itsellensä todellisen toimintaohjeen, joka mestarillisesti tulkitsi, mitä köyhälistön povessa vieläkin tänä päivänä liikkuu. Nimeksi ei se saanut *sosialistinen* manifesti, koska, kuten Engels 1890 vuoden esipuheessa selittää, sosialistinen liike silloin merkitsi Owen'in, Fourier'in utooppista suuntaa, jota Marx ja Engels juuri aivan itsetietoisesti vastustivat.

Kommunistisen Manifestin eri osat eivät ole kaikki samanarvoisia; epäilemättä voittavat ensimmäinen ja toinen osa yleensä kolmannen ja neljännen ja Marx ja Engels itse myöntävät 1872 vuoden esipuheessa, että muutamat osat, varsinkin mitä tulee erinäisiin revolutsionäärisiin toimenpiteisiin myöhemmin saavutetun kokemuksen nojalla ovat osittain vanhentuneet. Ja Engels on itse muodostanut kantansa Esipuheessa Marxin teoksen "Klassenkämpfe in Frankreich" — olkoonpa sitte niin, kuten Kautsky koettaa

todistaa, että Engels teki tämän *jossain määrin* varovaisemmin silloisten olojen pakosta, kuin hän oikeastaan oli tarkoittanut ja ajatteli. Ja voimme rauhallisesti myöntää, että Komm. Man. sisältöön muutamia ilmeisiä erehdyksiäkin, kuten esim. heti alussa se väite on, että keskiajalla porvaristo olisi syntynyt maaorjista, minkä väitteen Marx ja Engels ovat saaneet Saint Simonin etevimmältä oppilaalta Bazardilta, mutta jonka Ant. Labriolakin, Marxin ihailija, myöntää vääräksi. Mutta tällaiset erehdykset eivät vaikuta mitään Komm. Manifestin suuremmoisuu- den vähentämiseen.

K. M. alkoi väitteellä, että eräs kummitus vaivaa koko Euroopaa: kommunismin kummitus. Merkillistä on, että eräs K. M:n edelläkävijä (pain. Docum. des Sos. IV siv. 164) myöskin alkaa sanoilla: "meidän nykyisten poliitikkojen uhkaava kummitus on kommunismi". Tämän kummituksen hahduttamiseksi sanotaan, on tarpeen saattaa kommunistien oikea oppi selvään päivän valoon.

"Jokainen tähänastinen ihmiskunnan historia on historia luokkataisteluista" kuuluu Komm. Manifestin torventoitotus heti alussa. Kuten ylempänä huomautettiin, oli luokkataistelun aate jo ennenkin tunnettu Saint Simonismissa ja Grünkin, jonka kimppuun Marx ja Engels Komm. Manifestissakin ankarasti käyvät, oli siitä huomauttanut. Samoin myönsi Ranskan ministeri Louis Philippen aikana Guizot sen pätevyuden, vaikka hän arveli tuon luokkataistelun loppuvan porvaristovaltaan. (Marx ja) Engels muistuttavat kuitenkin eräässä nuotissa, että luokkataistelu rajoittuu historialliseen aikaan eikä käsitä ennenhistoriallista aikaa. K. M. näyttää sitte, miten uudet löydöt muissa maanosissa laajensivat tuotannon, muuttivat feodalisen tuotannon ensin manufaktuuriksi (suureksi käsiteollisuudeksi) ja sitte industrialismiksi, täten särkeen koko feodaalisen yhteiskunnan; tuotanto maailman

markkinoita varten, joka taas kehitti kulkuväylä-verkon, oli kasvanut niin suureksi, ettei se enää mahtunut ahtaisiin feodalsiin puitteisiin. Porvariston aika alkoi. Syntyi vastaava voimankasvu, syntyi porvarillinen valtio, laki, siveelliset ja uskonnolliset käsitteet saivat porvarillisen leiman. Porvarillinen liike on suorittanut suuren sivistystyön: vapaa kilpailu synnyttää uusia keksintöjä, pakko hankkia uusia markkinapaikkoja kaukaisissa maanosissa yhä lisääntyvälle tavarantulvalle tuopi porvarillisen kulttuurin näihin maihin ja kasvava teollisuus vetää yhä enemmän maalaisjoukkoja sen palvelukseen maalaismaaisesta tylsyydestä (Idiotismus des Landlebens). Mutta samalla se luopi monta suurta epäkohtaa: kaikki, avioliittokin, punnitaan (salaisesti tai julkisesti) rahan mittapuulla; kuten jo Carlyle sanoi, ihmisten kesken on vain "cash nexus"; ylituotanto syntyy kilpailun nojalla, kun jokainen tuottaja koettaa saada voiton toiselta tavaroitten halpuudella ja menekin lisääntymisellä; kriisit syntyvät silloin ja kurjuus kasvaa työväenluokassa. Mutta olojen paino herättää nämä unestaan, kun huomaavat, että ovat ainoastaan koneen käsiä, työväen epävakava asema nostaa heidän itsetietoisuuttaan ja he ryhtyvät taisteluun, eri tavalla, porvaristoa ja kapitalista järjestelmää vastaan. Mutta "jokainen luokkataistelu on valtiollinen taistelu". Ja sen tähden kohdistuvat köyhälistön ponnistukset valtiollisen vallan hankintaan: sehän oli se suuri aate, jonka Lassalle sitte aina terotti työväestön mieleen ja se ymmärretään jo köyhälistön keskuudessa yhä selvemmin kaikissa maissa; se viepi vihdoin köyhälistön voittoon. "Porvariston pystyssä pysymisen ja hallituksen ehtona on rikkauten kasaantuminen yksityisten käsiin, pääoman muodostuminen ja enentyminen" — joko suurten kapitalistien tai niistä riippuvien osakeyhtiöitten käsiin —; "porvaristo valmistaa ennen kaikkea oman haudankaivajansa (= itsetietoisen ja toimeli-

aan köyhälistön). Sen perikato ja köyryalistön voitto ovat yhtä välttämättömiä.”

Näillä sanoilla lopettavat Marx ja Engels K. M:n ensimmäisen osan. Ihmeteltävä on se johdonmukaisuus, millä tekijät siinä esittävät porvariston välttämättömän synnyn feodaalisista oloista ja edellisen suuren historiallisen tehtävän, mutta samalla sen yhtä välttämättömän, taloudellisista olosuhteista johtuvan häviön ja köyhälistön luonnollisen voiton. Taloudellinen kehitys tuopi sekä toisen että toisen mukansa *pakosta*. Hegel, Marxin ensimmäinen oppi-isä filosofian alalla, on lausunut: “ymmärtäminen on voittaminen” (Verstehen heisst Ueberwinden) ja sen kautta, että Marx ja Engels suurella nerollansa ovat tunkeutuneet kapitalistiseen ja porvarilliseen maailman salaisimpiin komeroihin, ovat he, kuten kaikki suuret johtajat, melkoisesti auttaneet kansan syvät rivit, työväestön sankat joukot lopulliseen voittoon.

Miten suuri ero on Marxin ja Pecqueurin välillä, jolle jälkimäiselle kuitenkin Marx on henkisesti hyvin paljon velkaa, kuten Engels Sismondille, saman asian käsittelyssä, siitä vain yksi ainoa esimerkki. Pecqueur väittää, että “todennäköistä on, että Europan vallat, jos tarvitaan, viskaavat Aasiaan lukemattomia sotajoukkoja estääkseen sitä panemasta esteitä niiden teollisuuden kehitykselle ja uudistavat merellä verisiä taisteluita hankkiaksensa itsellensä uusia tavaramarkkinoita”. Sanasta “todennäköistä” huomaa, ettei Pecqueur, kuten Marx, vielä ollut tunkenut kapitalismin ytimeen; sillä Marx osottaa jo K. Manifestissa, että uusien siirtomaitten hakeminen on itse kapitalistisesta järjestelmästä johtuva, välttämätön toimenpide.

Toisessa Komm. Man. osastossa kääntyvät Marx ja Engels pääasiallisesti niitä vastaan, jotka vastustavat sosialismia kaikenmoisilla vastaväitteillä. He väittävät, että kommunistit eivät suinkaan tahdo hävittää omaisuutta, “Nykyisessä yhteiskunnassa puuttuu

$\frac{9}{10}$:lta sen jäsenistä yksityisomaisuutta; se on olemassa juuri sen kautta, että se $\frac{9}{10}$ puuttuu.” $\frac{1}{10}$:n omaisuuden hävittämisellä se annetaan $\frac{9}{10}$:lle. Silloin loppuisi se asiointi; että “ne, jotka nykyisessä yhteiskunnassa työtä tekevät, eivät saa mitään omaksensa ja ne, jotka omaksensa saavat, eivät työtä tee”: ihmisen ryöstäminen toisen ihmisen kautta loppuisi. Sama on asianlaita, mitä tulee isänmaallisuuden hävittämiseen. Köyhälistöltä ei voi hävittää isänmaata, kun hänellä ei oikeastaan semmoista ole — tämän väitteen esittävät mm. jo Babeuf ja Weitling —: siitä on kapitalismi riistöllään pitänyt huolen. Selvää on, että vasta silloin voi köyhälistö tuntea oikeata isänmaarakkautta, kun senkin hyvinvointi tässä isänmaassa kasvaa eikä hän vain ole kapitalismin orja ja isänmaa todellisuudessa vain on porvarillinen yhteiskunta, joka käyttää valtansa sekä sisällä että ulkoapäin tämän vallan s. o. riiston laajentamiseksi ja sitä varten myös kiihottaa toista kansaa toista vastaan. “Luokkien vastakohtaisuuden hävitessä” — ja sehän on sosialismin lopullisia päämääriä — “kansakunnan keskuudesta, häviää samoin kansakuntien vihamielisyys toisiansa kohtaan”. Silloin ei toisella kansalla enää ole syytä käydä toisen kimppuun, kun jokaisella yksityisellä on jotenkin tasainen, hänen työkykynsä perustuva toimeentulonsa.*) Mutta kommunismi hävittää muka perheen ja avioliiton! Tähän vastaavat M. ja E., että juuri kapitalismi hävittää perheen, kun se maksaa niin niukkoja palkkoja miehille että perheenäitienkin täytyy jättää lapsiensa hoidon ja mennä tehtaaseen, siten vieläkin lisäten tuon suuren “reserviarmeijan” usein työttömiä ihmisiä, kun “kriisi” syntyy — vieläpä heittää pienet lapsetkin grottemyllyyn

*) M. ja E. sanat: “Kun köyhälistön täytyy ensi sijassa hankkia itsellensä. valtiollinen valta, kohota kansalliseksi luokaksi ... on se itse vielä kansallinen” näyttävät, että he eivät hylänneet kansallisuusaatetta, ainakin väliaikaiseen.

kitumaan. Se on todellakin perheen hävittäminen, jos mikään! Ja avioliiton hävittäminen sosialismin kautta, ei siedä sen enempää tarkastusta. Kapitalistinen järjestelmä, juuri se, tekee avioliiton yhä vaikeammaksi ja luopi sen sijaan kauhean haureuden, *rakkauten* myymisen rahasta. Muuten M. ja E. eivät ole lausuneet mitään tulevaisuuden avioliitosta. Yhtä varovaisia he ovat olleet uskonnollisessa kysymyksessä. He lausuvat yleensä, ettei ole olemassa mitään "ikuisia totuuksia", vaan kaikki "totuudet", uskonnollisetkin ja siveelliset riippuvat aineellisesta kehityksestä. "Henkinen tuotanto muuttuu yhdessä aineellisen kanssa. Jonkun ajan vallitsevat aatteet ovat aina olleet vallitsevan luokan aatteet." Tästä tahdon tuoda vain yhden tepsivän esimerkin. Kun porvaristo taisteli feodalismaa vastaan, silloin oli tämä porvaristo "valistunut" uskonnollisissa asioissa s. o. vapaa-ajattelijoita. Mutta kun köyhälistö nousi Englannissa ja Ranskassa porvaristoa vastaan, silloin oli köyhälistö "valistunut": Englannissa luki vain työväestö Straussin "Jesuksen elämän" ja Feuerbachin ateismin ensimmäisiä kannattajia oli "Oikeamielisten liiton" kommunistit. Ja mitä enemmän porvaristo on tullut valtaan, on se huomannut, että "uskonto on säilytettävä *kansalle*", koska se on omiansa pitämään sitä nöyrässä alennustilassa, varsinkin kun voi tämän maailman kärsimyksien sijaan antaa vekselin "taivaallisiin iloihin".

Toinen osasto loppuu väitteeseen, että köyhälistön tulee ottaa tuotantovälikappaleet omaan huostaansa, vasta silloin on sen valta taattu; silloin loppuu kaikki luokkavalta, toisen ihmisen riisto toisen kautta: "vanhan porvarillisen yhteiskunnan sijaan luokkineen ja luokkavastakohtineen astuu liittoyhteys, jossa *jokaisen vapaa kehitys on kaiken vapaan kehityksen ehdonä*". Ja tähän juuri on sosialismin korkein päämäärä.

Jo parikymmentä vuotta sitte lausui silloinen Englannin kruununperillinen, myöhemmin kuningas Edward VII, samoin kuin tunnettu valtiomies William Harcourt Englannin alihuoneessa: "me olemme nyt kaikki sosialisteja". Tällöinen lausunto, joka vaikuttaa koomillisesti, näyttää kuitenkin, mitenkä häilyvä vielä meidänkin aikoinamme käsitys sosialismista on. Ennen se tietysti oli vieläkin häilyvämpi — puhumattakaan siitä, että tätä nimitystä ennen, kuten vieläkin, käytetään peloittimena, samoin kuin pöpö lasten säikyttämiseksi.

Marx ja Engels löysivät siihen aikaan, kun K. M. julaistiin, viisi pääsuuntaa, joiden kimppuun he K. M:n kolmannessa osassa käyvät tieteellisyyden ja ivan mahtavilla aseilla. Näistä viidestä "sosialismista", feodaalisesta, pikkuporvarillisesta, "todellisesta", porvarillisesta, ja utopisesta, on vieläkin porvarillinen ja pikkuporvarillinen jälellä eikä utopinenkaan ole aivan sukupuuttoon kuollut. K. M. sotaretki näitä sosialismeja vastaan pitää sen takia nytkin paikkansa.

Ehkä kaikkein ankarimmin ahdistavat M. ja E. "todellista sosialismia", jonka kannattajien kanssa he ensin itsekkin olivat yhteistyössä ja joille ovat jotain henkisesti velkaakin. "Tämän filosofisen sosialismin aatteet ovat melkein täydelleen joutuneet unohdukseen; korkeintaan ovat vielä tämän liikkeen johtajien nimet tunnetut: Moses Hess ja Karl Grün" (Archiv. für die Gesch. des Sozialismus I, 1, 41). M. ja E. syyttävät näitä siitä, että he ymmärtämättömästi lainasivat ranskalaiselta sosialismilta aatteita, jotka eivät vielä sopineet Saksan oloille, "aikana, jolloin porvaristo juuri alkoi taistelunsa feodaalista itsevaltiutta vastaan" ja että he siten kiivailla hyökkäyksillään porvaristoa vastaan edistivät itsevaltiuden voittoa. Ja tämä syytös ei suinkaan ollut aiheeton — vaikka kyllä Mehring (Aus den litt. Nachlass & Marx II, 390) on koettanut sitä lieventää — kun lukee seuraavat Grünin sanat: "Tus-

kin ymmärrän” (Karlsbadin Saksan vapautta sortavia) diplomaatteja, että he jättivät Saksan kansoille vähääkään (vapautta), etteivät kerrassaan kukistaneet kaikkia noita sotkuisia pyrkimyksiä, kaikkea tuota vapauden huumausta” ja kun ottaa huomioon Grünin Napoleonin ihailemista, “joka voimakkaalla kädellä määräsi järjestyksen ja rauhan lain”. — Grün väitti, että Ranskassa edusti humanismia (ihmisyyttä) köyhälistö, mutta Saksassa hengen-aatelisto (Geistesaristokratie) ja hän vaati sosialisteille Goethen esimerkin mukaan valtiollista puolueettomuutta, ihmisyyttä oli “rakkaudella” rakennettava. Tämmöiseen tietysti eivät M. ja E. mitenkään voineet suostua, he kun pitivät luokkataistelun korkeimpana tekijänä köyhälistön vapauden pyrinöissä. Grünin kanta ei M. ja E.:lle voinut olla muuta kuin “likaista, veltostuttavaa kirjallisuutta”, joka kaiken lisäksi vielä käytti runsassanaista, mahtipontista”, kauniilla puhekukilla kirjailtua” kieltä, siten “hankkien vain enemmän menekkiä yleisössä heidän tavaralleen”.

Todellisella mestariuudella kuvaavat M. ja E. muutkin “socialismit”.

Kun porvaristo Englannissa ja Ranskassa, myöhemmin myöskin Saksassa osaksi, ryöstivät vallan aatelistolta, koetti tämä hakea kansan syvistä riveistä kannatusta itsellensä, mutta yleensä huonolla menestyksellä. Näitten feodaalisten socialistien joukkoon ovat luettavat n. s. “sosiaalisen kuninkuuden” kannattajat, R. Meyer, Wagener, L. Bucher, kaksi viimemainittua Bismarckin neuvonantajat; Bismarck itse tahtoi käyttää köyhälistöä välikappaleena porvariston kukistamiseksi. Sama peli oli ennen nähty Englannissa, kun esim. vanhoilliset kostoksi viljatullin poistamisesta ajoivat läpi kymmentuntisen työpäivän. Tämän kosto liikkeen vaikutuksen alainen oli myöskin sen esitaiteilija Lordi Shawsburg, jos kohta hänen toimintansa näyttää epäitsekämmältä kuin muiden. Miten sattuvasti

kuvaakaan Marx tuon liehakoitsevan aatellisjoukkion: "köyhälistön kerjäläispussia he heiluttavat lippuna kädessään kootaksensa kansaa taaksensa. Mutta kun tämä heitä seurasi, huomasi heidän selässään nuo vanhat feodaliset vaakunat ja lähti pakoon äänekkäästi ja epäkunnioittavasti naurahtaan!" Ja "kuten pappi aina kulki käsi kädessä feodaalisten kanssa, niin myös papillinen sosialismi feodaalisen kanssa".

Porvarisosialismi tarkoittaa ainoastaan pieniä parannuksia työväen tilassa — usein vain itsesäilyttämisen vaistosta. Tämä sosialismi käsittää lukemattomia ryhmiä, jotka toimivat hyväntekeväisyyden ja ihmisystävyyden nimessä. Mutta perinpohjaista muutosta oleviin oloihin he eivät suinkaan toivo. Purevauti lausuu niistä K. M.: "porvariston sosialismi on juuri siinä väitteessä, että porvari on porvari — työväen eduksi".

Pikkuporvarillinen sosialismi on kukostanut etenkin Ranskassa 1789, 1830 ja 1848 vuosien mullistuksissa ja se rehottaa siellä vieläkin radikalien ja radikalisoituneiden valitsijajoukoissa. Suurporvari on tämänöisen pikkuporvarin luonnollinen sortaja, mutta sosialisti on yhtä vaarallinen vastustaja, ainakin läheisessä tulevaisuudessa. Epäilemättä tämä sosialismi pysyy elossa suhteellisesti kauan, vaikka sekin vihdoinkin häviää köyhälistöön, kun industrialismi kehittyy. Se johtuu siitä, ettei pikkuporvarillisuus voi kestää kilpailussa suurten pääomien kanssa, vaikka se koettaa pönkittää olemuksensa taantumuksellisilla keinoilla. Luonnollisesti se on kaikkien niiden viimeinen turva, jotka tahtovat käydä kansanvaltaisista kääntymättä sosialismiin.

Viimeisessä osassa esittää K. M. utopisen sosialismin, jonka suuri ansio on kapitalistisen järjestelmän armoton paljastaminen.

Marx ja Engels ovat sangen armottomia Babenfin oppia vastaan, ensimmäisen, "joka tahtoi viedä köyhä-

listön suuren vapausliikkeen - *tositoimintaan*" (Ursin, Saksan sosialidemokratia siv. 23). "Se opettaa askeettisuutta ja raakaa yhdenvertaisuutta", sentähden, että babonoismi ei suonut yhdenvertaisille ihmisille ("Egax") muuta kuin hallinnon kautta välttämättömimmät elintarpeet. "Se oli kommunismia sen peittelemättömmässä, tyhmimmässä ja raaimmassa muodossa" julistaa puolestansa sosialistisyöjä, prof. Eisenhart (Ges. der Nat. ökon, siv. 119).

M. ja E:n suhde varsinaisiin suuriin utopisteihin on jo ennen esitetty. He kääntyivät, kuten myöskin myöhemmin esim. Carlyle Englannissa sosialismin vastustajien puoleen pyytäen niiltä parannuksia köyhälistön kurjassa tilassa. Mutta yhtä hyvin voisi — poikkeuksista puhumatta — pyytää, kuten Labriola sukkelasti ehdottaa, juristeille, jotka tahtovat lakipykälillä porvariston puolelta parantaa köyhälistön tilaa, että pyydetäisiin paavia vapaa-ajattelijain esimieheksi. Eron tieteellisen ja utopisen sosialismin välillä on K. M. jo toisessa osassa lyhyesti ilmaissut sanoilla: "Kommunistien tietopuoliset perussäännöt eivät suinkaan perustu aatteisiin, jotka toinen tai toinen maailmanparantaja on keksinyt", vaan taloudellisiin olosuhteisiin.

K. M:n viimeinen osa on sängen merkillinen. Ensiksi se aivan selvään tunnustaa, että sosialistinen köyhälistö voi yhtyä yhteiseen toimintaan *edistyneimmän* porvarisiiven kanssa kussakin maassa. Toiseksi, että sosialismi taistelee lähimpienkin päämäärien saavuttamiseksi, mutta samalla "he edustavat nykyisessä liikkeessä liikkeen tulevaisuuttakin". Niin se esim. Saksassa taistelee edistystä edustavan "porvariston kanssa" taantumuksellisia voimia: "itsevaltaista hallitusta, feodaalista maanomistusta ja pikkuporvaristoa vastaan". Mutta silti "se ei milloinkaan lakkaa istuttamasta työväestöön niin selvää käsitystä kuin mahdollista porvariston ja köyhälistön vastakohtaisuudesta", jotta taantuvien luokkien häviön jälkeen heti taistelu

itse porvaristoa vastaan voisi alkaa". Tämä taktiikka on tietysti paikoillaan ainoastaan siinä, missä feodalismi on hyvin mahtava, ainakin yhtä mahtava kuin porvaristo. Silloin tulee tietysti vieläkin köyhälistön kannattaa kahdesta vastustajasta sitä, joka on vähemmän taantumuksellinen. Tämä taktillinen ohje osoittaa ilmeisesti Marxin ja Engelsin selvää ja käytännöllistä valtiollista älyä.

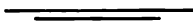
Ja vihdoin julistaa K. M. peittelemättä Babeufin hengen mukaisesti sosialisen vallankumouksen, jonka nähtävästi M. ja E. v. 1847 käsittivät väkivaltaiseksi, mutta jonka itse Engels myöhemmin ("Klassenkämpfen" esipuheessa) arvelee voivan tapahtua rauhallisesti.

Mutta ennen kaikkea täytyy agitatsioonin kautta kaikkien maitten köyhälistön yhtyä ja sen takia loppuu K. M. tuohon suuremmoiseen huudahtukseen: "*Kaikkien maitten proletaarit yhtykää!*"

Suuriarvoinen on se työ ollut, minkä M. ja E. K. M:n sepittämisellä loivat köyhälistölle ja koko ihmis-kunnalle. K. M. on sosialismin peruskirja, magna charta libertatis. Pieneen vihkoseen on koottu kaikki se, mikä on varsinaista sosialismille, nykyajan ehdottomasti suurimmalle kansanliikkeelle. Ja sen takia se "vielä tänäänkin on paras ja älykkäin agitatsioonikirjamme", kuten Bebel sanoo; "se on muuttunut", kuten Mehring huomauttaa, "koko maapallon köyhälistön yhteiseksi sotalipuksi".

12. 10. 11

N. R. af Ursin.

Köyhälistön naisten vapautustyö

MUUTAMIA ÄÄRIVIIVOJA

Työläisnaisen asema. Kapitalistinen tuotantotapa suosii erikoisesti naisten työvoiman käyttöä sen halpahintaisuuden tähden. Mutta samalla kun kapitalismi valmistaa naisille itsenäistä ansiomahdollisuutta, työntää se myös hänet suureen taloudellisuuden epävarmuuteen, kilpaisuun, liikepulien ja työmarkkinain jalokoihin. Työläisnainen on yhtävähän tai yhtä huonosti kuin mies turvattu työttömyyden, tapaturmain, vanhuuden ja sairauden varalta. Hänen työansionsa on usein enemmän kuin puolta pienempi miestyöläisen palkkaa. Hänen työsuhteensa, kuten työhuoneet, työaika, kohtelu ovat ylen kurjat, monasti kurjemmat kuin miehen. Kun hän tämän kaiken lisäksi saa suorittaa naisen luonnonmukaisen äitiystehtävän, ja hänen vielä pitäisi olla perheessään kodin hoitaja ja lasten kasvattaja, niin on hänen kannettavanaan oleva elämäntaakka aivan raskas, usein ylivoimainen.

Työläisnaiseen suoranaisesti kohdistuva kapitalistinen riisto sekä porvarillisen valtion nytkeminen ajavatkin häntä taisteluun olemassaolonsa puolesta, niin hyvin valvomaan etujansa työn ja pääoman välisessä kamppailussa kuin myös yhteiskunnallista tietä suojelemaan itseään porvarillisen valtion ryöstämisjärjestelmältä.

Työläisnaisten järjestäytyminen. Työläisnaista saattavat siis yhteenliittymään samat syyt kuin työmiestä.

Ja yhteistä sortajaa vastaan tapahtuva taistelu ajaa myös heidät samaan rintamaan miesten kanssa. Kuta pienemmät ovat työläisnaisten alkutiedot yleissivistyksellisessä suhteessa, kuta enemmän heitä uskonnolliset ennakkoluulot ja papisto johtavat, sitä huonompaa on heidän järjestymisensä työväen yhdistyksiin. Työväenliikkeen merkityksen ja kantavuuden käsittäminen edellyttää jonkin verran ajattelua ja harkintaa. Nämä ominaisuudet eivät ole yleensä ihmisten, eritoten naisten, vahvin puoli. Mutta ajattelusta eivät työläisnaisetkaan voi kokonaan vapautua. Joskin tavallisina rauhaisimpina työaikoina päivät toinen toisensa jälkeen samallaisina, yhtä harmaina vierivät, tulee ratkaisevia aikoja, palkkoja ehkä pienennetään, elintarpeet kallistuvat, ympärillä tapahtuu järkyttäviä tapaturmia, ja sama työläisnainen, joka eilen vielä karttoi vakavaa ajattelemista, piti sosialisteja "maailman kauhuna". Tämä sama nainen huomaa jo tänään olevissa oloissa paljon ontuvaa, sekavaa, nurjaa — rupeaa pohtimaan näkemäänsä, saa käteensä sosialistisen lentoleh-tisen, menee uteliaisuudesta työväen kokouksiin ja huomaa pian ajattelevansa samoin kuin sosialistit ajattelevat, — hänestä ovat olot tehneet sosialistin.

Kaikkein nopeimmin tapahtuu tämä kehitys tehtaassa työskentelevässä työläisnaisessa. Kotityöläiset, liikenteen ja pikkutuotannon palveluksessa olevat pysyvät pitemmän aikaa vanhoillisina.

Muutamilla teollisuusaloilla toimivilla naisilla onkin suurmaissa ammattijärjestönsä, joiden jäsenmäärä saattaa nousta kymmeneen tuhansiin. Vähäisempiä jäsenluvultaan ovat liikenteen ja kaupan alalla työskenteleväin naisten samoin palvelijattarien ja maatyöläisnaisten järjestöt. Viimemainittujen järjestyminen onkin vasta aivan vähäisellä alulla.

Naisten ammatillinen järjestyminen kohtaa monia vaikeuksia työnantajan puolelta. Ammattiyhdistyksen jäseniä aiotaan boikoteerauksella masentaa. Tärkeää

onkin, että työläisnaiset panevat yhä suuremman yhteenliittyneen järjestön voimat sellaista vastaan. Työläisnaisten yhteistoiminnan ensi ehtoja on *yhdistys- ja yhteenliittymisoikeuden* säilyttäminen. Ammattiyhdistyksen avulla yksin voidaan myös turvata ihmisellistä *kohtelua* työnjohtajien puolelta, saavuttaa *palkanlisäystä*, lyhentää *työaikaa*, yleensä *parantaa työehtoja*. Milloin taasen ammattiyhdistys ei voi esim. rahastonsa vähyyden, työnantajan väkevämmyyden ja työläisnaisten ammattikunnan hajanaisuuden vuoksi asettaa minikäänlaista tehoisaa voimaa työnantajaa vastaan, silloin tämä käyttää hetkeä hyödykseen ja huonontaa työehtoja. Jo siis entisten työpalkkojen pysyttäminen pakottaa työläisnaisia ammattiyhdistyksiin. Missä taasen ammattiyhdistysliike on edistynyttä, voi se paitsi taistelujärjestönä toimia, asettaa myös työläisten keskinäistä avustusta, vaikkakin tällainen toiminta ei saa tulla ammattiyhdistyksen pääasiaksi, koska se saattaisi johtaa pikkuparannusten ja porvarillisen itseauttavaisuuden" lyhytnäköiseen näpertelyyn.

Työläisnaisten ammatillinen liike, yhtävähän kuin mikään työväen ammatillinen taistelu, ei voi pysähdyttää jäsentensä katsetta porvarillisen tuotantotavan rajoihin. Päinvastoin juuri ammatillisessa taistelussa tulevat työläisnaiset näkemään, että työehtojen parantamisella ei riisto lakkaa eikä tuotannossa vallitseva anarkismi katoa. Tarvitaan kukistaa yksityisomistukseen perustuva tuotantotapa, ennenkuin työtä ja leipää voidaan turvata kaikille. Eikä myöskään mikään työtaistelussa saavutettu voitto ole taattu, ellei sitä merkitä myös yhteiskunnallisen lakipykälän rajapyykillä. Tämän tähden ja hallitusvallan kansanvaltaistuttamiseksi sekä yhteiskunnallisen vallan valtaamiseksi on myös työläisnaisten *valtiollisesti* järjestyttävä.

Äänioikeus. Vaikka eduskunnallisen lainlaadinnan käsite on jo vanha, on naisten äänioikeusliike vasta vähäisiä tuloksia saavuttanut. Tosin naisten ääni-

oikeusvaatimus esiintyy jo Ranskan vallankumouksen aikana, mutta vasta viime vuosikymmeninä on naisten äänioikeusasia huomattavasti ajettu. Erehdyttävä on kuitenkin se vielä monien aivoissa häämöittävä käsite, että tämä asia muka yhdistää kaikkia naisia yhteiskunta-asemasta huolimatta samaan työhön. Päinvastoin liikkuu naisten äänioikeusvaatimuskin *luokkaseman* pohjalla. Yläluokan naiset tahtovatkin naisten äänioikeutta rajoitetusti vain varakkaille naisille ja pitävät ylen tärkeänä, että työläisnaiset suljetaan äänioikeuden ulkopuolelle. Työläisnaisille on tällainen "uudistus" mitä turmiollisin, koska se vain lisää kapitalistiluokan valtaa eduskunnassa. Sensijaan täytyy alaluokan naisen saavuttaa kaikkiin täysi-ikäisiin ulottuva äänioikeus, joka saadaan yhdessä työmiesten äänioikeuden laajennuksen kanssa. Työläisnaisen tulee siis taistella *yleisen äänioikeuden* ja vaalikelpoisuuden puolesta. Heidän on liityttävä miestoverien kanssa yksin järjestöihin vaikuttaaksensa mielenosotuksilla ja muilla sopivilla keinoilla asian eteen.

Kansan edustus. Eduskuntaan vie siis työläisnaisien tahdon merkitsevästi ainoastaan köyhälistön osallisuus yleisestä äänioikeudesta. Mutta tässäkin on sekä periaatteellisista että taktillisista syistä aivan välttämätöntä, että työläisnaiset saavat eduskuntaan ei vain oman luokkansa miehiä vaan myös naisia. Jo sielullinen sukupuolien eroavaisuus on sitä laatua, ettei mikään yhdenvertaisuusaate sitä voi poistaa. Sielullisesti voi proletariaatin nainen vain itse tuoda eduskuntaan sitä henkeä ja sävyä, joka on hänelle ominaista sekä siten kasvattaa köyhälistöluokan eduskuntaryhmän ja äänestäjien solidariteettiä.

Toisekseen tulee työluokan naisen tajuta omaansa näinkin suuriarvoiseen tehtävään vaadittavia kehitysedellytyksiä. Me tunnustamme, että jokainen sorrettu voi vain oman työnsä ponnistuksilla nousta. Työläisnaisten vapautus ei voi tapahtua miestoverien kaut-

ta vaan ainoastaan miestovien rinnalla yhteistyön avulla. Se velvoittaa siis naisia itseään syventymään yhteiskunnalliseen lainsäädäntöön ja olemaan mukana sen uudistuksessa.

Sivuuttamalla tämä näkökohta, asettamalla yksinomaan miestovereita käsittäviä ehdokaslistoja annetaan jalansijaa työläisnaisten luokkataistelutoiminnan veltoutumiselle, epäilemättä vahingoksi koko työväen luokan vapautustyölle, sillä tälle taistelulle vieraiksi jätetyt köyhälistön naisainekset voivat hyvinkin vahingollisesti sekä valtiollisessa äänestyksissä että ammatillisessa taistelussa esiintyä.

Mutta itse eduskuntatyö kaipaa työläisnaisia, sillä he itse parhaiten tuntevat olojensa epäkohdat. Valiokuntatyössä, lakipykälää pohdittaessa on hyödyksi, että mitä monipuolisin köyhälistöelämän kokemusta johtaa edustajia. Myöskin työläisnaisen asemaa koskevia eduskunta-alotteita ovat naiset soveliaimmat laatimaan. Kysymykset sellaiset kuin äitiysvakuutus, oppivelvollisuus ja siihen liittyvä lasten koulunkäynnin avustus, turvattomien lasten yhteiskunaallinen kasvatus, kunnallisten lastenkasvatuslaitosten, lastentarhain, seimien ym. valtion avustus, naisvankien kohtalon ja lastenmurhaajain raakalaistuomioiden lieventäminen, raittiussäädäntö, sotilaslaitoksen vastustaminen, ajatuksen vapauden puolustaminen jne. herättävät syvää myötätuntoa köyhälistön naisissa. Heidän kunniatehtävänä on myös oleva parlamentissa näiden asiain edistäminen. Olisi mitä moitittavin laiminlyönti, jos työläisnaiset jättäisivät näitten kysymysten tutkimisen ja tyytyisivät jaarittelemaan puvuista ym. kevyestä sekä jättäisivät edustajapaikat yksinomaan miestovereille.

Väärin on myös luulla, että kunhan työläisnaisten puolesta jokunenkin nainen saadaan eduskuntaan, niin kyllä muut voivat olla tähän jo tyytyväisiä. Vähän merkitsevät kymmenkunta sos. dem. naisedustajaa sosialidemokratisessa ryhmässä sekä eduskunnassa ja

sen ulkopuolellakin, ellei valistunut äänestäjäjoukko seuraa heidän toimiaan ja seiso velvoittavine vaatimuksineen heidän takanaan. Tätä varten tulee köyhälistönaisäänestäjiin perehtyä eduskunnan käsittelemiin asioihin s. o. sanomalehdistön ja kirjallisuuden avulla, pitää evästyskokouksia ja olla ainaisessa vuorovaikutuksessa sos. dem. eduskuntaryhmän kanssa.

Kunnallinen toiminta. Kunnallishallinnot ovat melkein kautta sivistyneen maailman harvainvaltaisissa käsissä. Työläisnaisten on yhdessä työmiesten kanssa pyrittävä tunkemaan vaikutustaan tämänkin yhteiskuntaelämän alalle. Kuntain käsissä useissa maissa on osa kansakoulujen valvontaa, vaivaishoito, vanhainhoito, holhoustoimi, kunnallisten töitten teettäminen, työnvälitys, elinkeinolupain myöntäminen ja monet muut yleiset asiat. Kunnallisverotus kohdistuu jokaiseen ansiota omaavaan kansalaiseen, joten työväki joutuu kartuttamaan kunnan tuloja, vaikka on ulkopuolella niiden käytön määräämisestä.

Oikeuden mukaan on siis työläisnaisten päästävä osallisuuteen kunnan asiain hallinnosta. On vallattava kunnallinen äänioikeus ja saatava työläisnaisten omia luottohenkilöitä kunnallisiin toimikuntiin. Näille aukenee täällä mitä monipuolisin työ köyhälistön naisten tarpeiden valvomiseksi.

Osuustoiminta. Painostaessamme edellä esitettyjen taistelumuotojen tärkeyttä emme saa unohtaa, miten tärkeä tekijä alaluokan nainen on, jos mielitään tehdä osuustoiminta alaluokkaa palvelevaksi. Kuluttajana on työläisperheellä valta luovuttaa rahansa osuuskaupalle, joka kansanvaltaisena laitoksena on toki asetettava yksityiskauppiaan edelle. Ja juuri ostokset toimittaa etupäässä nainen, perheen emäntänä. Hänet on saatava käsittämään osuusliikkeen merkitystä ja suhdetta sosialidemokratiaan. Myös työläisnaisia on valittava osuusliikkeiden valtuuskuntiin, valvottava osuuskunnissa palvelevain työläisnaisten palkkaetuja

ja työsuhteita, vaadittava heidät ammattijärjestöihin ja kaikessa valvottava, että osuuskunta palvelee työväen luokan kokonaisuutta.

Sivistystoiminta. Kaiken aineellisen harrastuksensa lisäksi on työläisnaisliike samalla työtä sivistyksen edistämiseksi. Meidän järjestöjemme tulee korvata työläisnaisen puuttuvaa koulunkäyntiä, keskustelu- ja ohjelmaitojemme avulla on laajennettava työläisnaisen tietopiiriä, annettava sisältöä hänen kohtalonsa harmaaseen jokapäiväisyyteen. Samalla on saatava hänen oma tiedonhalunsa hereille. Työläisnaisen sivistämisen tulee tapahtua vapaana ennakkoluuloista, sen määränä on oleva omintakeinen ajatteleva.

Ei löydy kyllin voimakkaita sanoja, joilla voisi terottaa mieliin työläisnaisten sivistämistoiminnan tärkeyttä, sillä ilman sivistyksen ja tiedon aseita emme pääse mihinkään, emme pysty kohoamaan. Se on voimamme leipätaistelussa, mutta se myös yksin kykenee tekemään olemassaolon elämisen arvoiseksi. Sivistys tekee ihmisen orjasta valtiaksi. Se avaa ikkunat kaikille ilmansuunnille, kohottaa katseen kantavuuden entisyyteen, johtaa hengen retkeilyt syvyyksiin ja nostaa sen siivet korkeuksiin. — Ihminen luonnon kädestä lähteneenä on raaka-aines. Sivistys sen jalostaa. Se muokkaa ulkonaisen ja sisäisen olemuksen. Lyö muodollisen, sopusuhtaisen leiman tapoihin ja saattaa sie-lulliset voimat viritykseen.

Työläisnaisten lehdet. Kaikki esittämämme monipuolinen työläisnaisten toiminta tekee työläisnaisten oman lehdistön tarpeenvaativaksi. Työläisnaisilla onkin lehtiä useissa maissa ja on niistä muutamilla, kuten Saksan ja Itävallan lehdillä, useita kymmeniä tuhansia tilaajia. Suomessakin on työläisnaisilla jo kuudetta vuottaan alkava viikkolehti, joka amerikalaisille tovereillekin on tuttu.

Kansainvälinen yhteys. Työläisnaiset kuuluen pu-naseen internationaleen ovat jo sen kautta kansainväli-

sesti yhteenliittyneitä. Myös pyrkivät eri maiden ammattiliitot läheiseen yhteyteen. Sitäpaitsi ovat eri maiden järjestyneet työläisnaiset ruvenneet pitämään yhteisiä kongresseja, ensimmäinen oli Stuttgartissa ja toinen Köpenhaminassa sosialistikongressin yhteydessä. Edellisessä käsiteltiin pääkysymyksenä naisten äänioikeusasiaa ja jälkimmäisessä äitien ja lasten yhteiskunnallinen huolenpito.

Melkoista ennätystä kuvaavat Köpenhaminan kongressille annetut tiedot eri maista. Niinpä on useimmissa maissa työväen puolueen sisällä toimiva työläisnaisliitto, erityisine palkattuine sihteereineen, oma lehti ja luennoitsijoita. Saksassa puolue palkkaa naisille toimihenkilöt, toisissa maissa avustaa se raha-avulla naisten toimintaa.

Kaikki merkit viittaavat siihen, että työläisnaisten vapauspyrinnöt ovat vasta alulla. Muutaman kymmenen vuoden perästä nähtänee jo paljon nykyisistä suunnitteluista tuloksia. Mutta siihen mennessä onkin väsymättömästi yhteistyössä uurastettava.

Hilja Pärssinen.

Kaksi puhetta naisasiasta

Se oli suljettu naisasianajajien kokous — muutamien mies-kunniavieraiden kanssa — jossa minä kuulin kaksi puhetta naisasiasta.

Ensimmäistä puhujaa sanottiin “vapaamieliseksi”, toista “vanhoilliseksi” — vaikka minusta tuntui se järjestys nurinkuriselta, mutta mailma joka kaikki asiat parhaiten tietää, oli sen naistensa kautta niin päättänyt ja sentähden sen täytyi niin olla.

“Vapaamielinen” puhuja oli vesipuolueen pääpappi, erästä uudemmanmuotista kristillisyyttä edustavan sanomalehden vakinainen avustaja ja arvoltansa tohtori. Kuuluisuutensa hän oli saavuttanut sillä kun oli rapajuoppouden rivosta rappiotilasta pelastautuakseen antanut koko Suomen kansalle kaljaa valmistavan Allitädin itsensä naida, jonka perästä hänen maineensa Allin Mattina ja Allin tohtorina alkoi levitä kautta kuuluisan Suomen kansan.

“Vanhoillinen” puhuja oli Suomen suurimman ja radikalisisimman sanomalehden suurin ja hävyttömin toimittaja, joka ei ollut väitellyt itseänsä miksikään ei kotona eikä ulkomailla. Hän oli naismaailmassa tullut kuuluisaksi vanhoillisista mielipiteistään naisasiassa ja vielä enemmän siitä että häntä oli ollut mahdoton naittaa niinä kymmenenä vuotena, joina naiset olivat sitä yhdistyksinä ja yksityisinä yrittäneet.

“Vapaamielinen” puhui:

I.

Kunnioitettavat naiset. Tätä kallista Suomen kansaa on viimeaikoina yritetty väkiseltä viedä harhaan

naisasiassa. On kaikin koukuin koetettu naisista tehdä yhtä raakoja ja siveettömiä kuin miehetkin ovat. On oikein kirjoitettu ja painettu naisesta sellaista, jota ei sovi naisen siveellisin silmin lukea eikä siveellisin korvin kuulla. Nainen ei ole eikä voi ikinä tulla niin vapaamieliseksi että hän voisi sellaisia kirjoja ja kirjoituksia lukea, sillä luonto on kaikessa viisaudessaan laittanut naisen siveämmäksi ja heinotunteisemmäksi kuin karkeat miehet ovat.

Sellaiset kirjat ovat siveettömiä kirjoja, roskasia kirjoja, joita vastaan minä panen jyrkän ja jymisevän vastalauseeni.

Niissä kirjoissa kuvataan naista kavalaksi viettelijäksi ja pettäjäksi ja melkeinpä suorastaan miesten raiskaajiksi — anteeksi naiset kun minun täytyy teidän syvästi siveellistä tunnettanne näin karkean kehoilla sanoilla järkyttää, mutta minä puhun hyvässä tarkoituksessa.

Tosin uskonnollisissakin teoksissa esitetään naista viettelijänä ja muutenkin vähemmän virheettömänä, mutta sellainen on vanhentunutta uskonnollisuutta.

Minä kysyn teiltä korkeasti kunnioitettavat naiset, eikö naisen olettaminen viettelijäksi, pettäjäksi ja raiskaajaksi ole luonnotonta ja alapuolella kaikkia siveellisiä väitteitä? Sellaista ei voi esittää muut kuin kaikelle ihmisyydelle hyvästi sanoneet kirjailija-Mefistolekset, jotka ovat ottaneet häpeällisen oikeuden ajatella kaikki asiat ylösalasin, painaaksensa lokaan kaiken sen mikä muille ihmisille on pyhää ja kaunista. Kukaan meidän kuuluisista kansalliskirjailijoistamme ei ole vielä milloinkaan viitannutkaan sellaista mitä nämä uusimmat pyhyiden häpäisiät esittävät muka todellisina elämän kuvina. Kansalliskirjailiamme esittävät kyllä naista viehättäjänä ja joskus teeskentelijänä, mutta sellainen antaa mielellään anteeksi ottaessansa huomiota näiden uusien nerojen ruokottomuudet naisesta.

Kunnioitettavat naiset, rouvat ja neidit, minä en löydä sanoja tulkitsemaan siveellistä suuttumustani näille katalille naisen häväsijöille, jotka karahteravat itseänsä uusimpien aatteiden esittäjiksi. Jos voidaan ajatella kaiken pahan symbolia, saatanaa naissukupuelena, niin juuri sellaisiksi he naisen esittävät. Nämä likaisia myrkkynuolija puhtaisiin ja helliin nais-sydämiin ampuvat ilkiöt ratsastavat radikalisuudella, mutta minä sanon: he ovat mustimmasti pimeimpiä vanhoillisia mitä maa päällänsä kantaa.

Todella edistysmieliset kirjailijat ovat korottaneet naisen jumalalliselle puhtauden ja hyveiden valtaistummelle, joka kuvataan kuolemattomasti kuuluisan runoilijan sanoissa: "Iki-naisellinen vetää meitä yhä ylöspäin ja eteenpäin".

Tämä minulla olikin tällä kertaa teille arvoisat naiset sanottavaa. Minä toivon että nuo ylösalaisin kirjailijat eivät saa teistä lukijoita.

"Vapaamielinen" puhuja heitti salasilmäyksen eturivissä istuvaan Allihaltiatteen, joka silmäys oli kysymys: joko riittää Matiltasi? ja kun siihen tuli myöntävä vastaus, kumarsi hän ja lopetti.

Kun ankarat abloidit olivat loppuneet, alkoi "vanhoillinen" puhuja:

II.

Se elämä, jota me elämme, on siveetöntä alusta loppuun. Pysyäkseen mahdollisimman lähellä totuutta, ollakseen väärentämättä käsitteitä, siitä ei voi kirjoittaa sunnuntai-koulun antamien ohjeiden mukaan. Jos ei olisi painolakia ja korkeasti siveellisiä kustantajia, kirjoittaisivat monet niistä asioista paljoa suuremmin. Mutta niinhän se näkyy olevan, että on halua vihata kirjoja, joissa kerrotaan siveettömyydestä, mutta itse siveettömyys saa rauhassa rehoittaa. Kun vihaa synnin julkeutta eikä itse syntiä tee, on siitä se hyöty ettei tarvitse synnistä luopua.

Tarkoitettujen kirjojen siveellisillä lukijoilla — jos ne sellaisia sattuisivat vahingossa löytämään — ei kuitenkaan ole mitään syytä loukkautua, sillä neidän ei kuulu heille muuna kuin kertomuksina toisesta maailmasta, jossa he toki eivät elä, huutona likaliejusta, jossa — kiitos heidän siveelliselle tarmolleen — heidän varpaansakaan eivät ole likaantuneet. Ja heillä, ketä nuo kirjat persoonallisesti koskevat, ei ole oikeutta loukkautua. Eihän julkisesti teossa tavattu varaskaan kysy kunniansa perään, vaikka häntä joku varkaaksi sanookin.

Rumin tosi on tuhannesti parempi kuin ihanan ihana kaunis valhe. Ovatko nuo kirjat sitte totta? Siitä voisi esittää virallisia todistajia jokaista kuvattua henkilötyyppiä varten, mutta kun todistajat muun maailman mukaan luultavasti haluavat käydä "kunniallisista" ihmisistä, kirjailijoilla ei ole erityistä syytä vetää heitä virallisesti esille — sillä virallinen syyttäminen ei kuulu kirjailijalle, vaan polisille ja mikä pahinta: kirjailijan täytyisi hyvin usein syyttää myöskin itseänsä kirjansa eläjäksi, sillä elämää tullaan tuntemaan ainoastaan elämällä.

Totta on, että näiden "Mefisto-kirjailijain" naiset ovat viettelijöitä ja halpamaisia pettäjiä ja miksi ei myöskin raiskaajia, sensijaan kun kansalliskirjailijaimme naiset melkein poikkeuksetta ovat vieteltäviä, vietteltyjä ja petettyjä kyynelsilmäisiä nukke-enkeleitä, jotka ovat aivan kuin sitä varten että miehet heitä suvaitseisivat vietellä ja pettää — ja sitte kylliksi petettyänsä noituisivat kaikki siveyden jyrinät ja salamat konnamaisten miesten tuntoja kolkuttamaan. He sitte loppuikänsä lavertelevat naisen luontoperäisestä siveydestä, rehellisyydestä, hellyydestä ja muista hänessä tänä päivänä olemattomista hyveistä.

Minusta tuntuu siltä, että mitä enemmän miehiä soimataan viettelijöiksi, pettäjiksi ja laverrellaan naisen heikkoudesta, viattomuudesta, hellyydestä ja "puh-

taan rakkauden kaipuusta”, sitä heikommiksi pettää nämä meidän nukke-enkelimme tulevat. He ovat jo aikoja sitte tehneet heikkoudestansa ja hellyydestänsä mahtavan siveellisen sekä laillisen puolustusaseen. Siitä on tullut suojamuuri, jonka takana naiset ovat varmassa turvassa, kutomassa juoniansa, mitenkä he parhaiten voisivat miehiä pyydystää, alistaa ne palvelemaan vain heidän tarkoituksiansa ja imeä heidän elinvoimansa viimeiseen pisaraan.

Minä yhdyn noihin kirjailejoihin ja toivon etteivät he lysähdä kokoon tohtorin vastalauseista. Minä en kuitenkaan ole raamatullinen naisen syyttäjä. Ero minun ja jumalallisen syytöksen välillä on siinä, etten minä väitä naisessa olevan iankaikkisia viettelijän ja pettäjän ominaisuuksia, vaan ainoastaan ajallista ja paikallista laatua olevia: Minä väitän hänen yhteiskunnallisen asemansa olevan sellaisen, että hänen täytyy olla joko viettelijän ja pettäjän tai prostitueraatun taikka sitte elämän vihollisen: itseänsä kiduttavan moralihullun.

Ne yhteiskunnallista laatua olevat syyt, jotka pakottavat naista viettelemään ja pettämään, ovat pääkohdissaan seuraavat:

1) Yleisien kansalaisoikeuksien puute. Sentähden nainen tarvitsee miestä edustamaan itseänsä yhteiskunnallisena olentona.

2) Järjestelmästä johtuva huono työn- ja palkan saanti. Sentähden hän on pakotettu koettamaan saada mies elättäjäkseen.

3) Lakien ja perinnöllisten tapojen vaatima moralihulluus. Ollakseen nykyisessä yhteiskunnassa kunniallinen nainen, on hänen hankittava itsellensä virallinen parittaja ja lapsillensa laillinen isä. Ja hän hankkii sen — tiukimmassa tapauksessa polisin avulla.

On sanottu olevan luonnotonta sanoa naista raiskaajaksi. Niin onkin, jos sellainen väite ymmärretään polisin pöytäkirjan otteena. Poliisiymmärryksessä nai-

nen ei sovi raiskaajaksi ruumiillisten ominaisuuksiensa vuoksi — muuten häntä siitä ei mikään estäisikään. Nuo naista syyttävät kirjailijat kuitenkin tarkoittanevat huomion herättämistä, puoleensa vetämistä, sitä kun nainen tieten ja tahtoen koettaa saada miehen huomion puoleensa, tahtoo saada hänessä urosvaistot kiihotetuksi niin voimakkaiksi että *nykyinen mies* voi hetkeksi kadottaa normaalitilan. Jokainen nainen koettaa käyttäytyä niin, että jokaisen miehen huomio kiintyisi juuri häneen eikä kehenkään muuhun. Siten nainen koettaa tunnustella mitä etuja tuo mies voipi hänelle tarjota — josta sitte voipi päätellä, kannattaako tuohon mieheen rakastua ja kuinka ”syvästi”. Kun mies on joutunut saarroksiin tekee hän kaikkensa kiihottaaksensa miestä mahdollisimman pitkälle, sillä vain sellaisena hetkenä hän voipi puristaa mieheltä mitä lupauksia hyvänsä. Tyhjälle, ontolle, ”sieluttomalle” kahdella jalalla kävelevälle hattutelineelle ei kukaan lupaisi mitään aivan selvällä järjellä ollessansa. Mutta kun keinotekoinen kiihotustila on saatu kyllin kiehuväksi, seuraa loppu itsestään. Jos nainen on miehelle vastenmielinen, myöntyy mies äänettömänä, päästäksensä edes siten eroon, kun ei muuta mahdollisuutta ole. Jos taas nainen ei ole miehelle vastenmielinen, seuraa pitkä laverrus jo kauan kyteneestä rakkaudesta ja kaikkien jumalien ja paholaisien nimeen vannottu järjetön vala tuon rakkauden ikuisesta kestämisestä. Ja sitte tämä viattomuuden ja hellyyden enkeli antautuu krokotiilin kyneleet silmissä. Ja nuo kyneleet ne, perästäpäin asiasta puhuttaessa merkitsevät naisen paremmuutta — sillä eihän hän suostunut mihinkään sellaiseen joka tuopi siteitä ja velvollisuuksia, vaan mies ”vietteli”. Mutta minä kysyn teiltä kunnialliset ja kunniaattomat naiset: kumpiko on todella syyllinen? Sekö joka kiihotettuna teki edeltäpäin harkitsemattoman teon, vaiko se joka tietten tahtoen kiihotti hänet sen tekemään?

Että nainen on suurempi kiihottaja kuin mies, sen selittää se, koska naisella on siihen suuremmat syyt. Mies etsii ainoastaan luonnollisen tarpeen tyydyttäjää, mutta nainen etsii luonnollisen sekä yhteiskunnallisen tarpeen tyydyttäjää. Luonnollisen tarpeensa tyydyttäjäksi tarvitsee hän ainoastaan miestä, mutta yhteiskunnallisten tarpeittensa tyydyttäjäksi hän tarvitsee laillista isää ja lastensa elättäjää.

Miksi sitte "kansalliskirjailijamme" eivät esitä naisen nykyistä tosiluontoa? Sentähden kun naiset todellisuudessa hallitsevat mailmaa, hallitsevat kyyneleillään, vehkeillensä ja ruumiinsa kiihotusvoimalla, ja he hallitsevat kovimmin niitä miehiä, jotka ovat useimmin naisen "pettäneet"; heidän jokaisen sanansa sensuroipi nainen. Sen lisäksi nykyiselle miehelle on naisen ruumis niin "kallis" ettei hän halua naisesta perinpohjasta totuutta sanoa, ja siten *todellisesti* loukata naista ja pelata itsensä ulos naismailmasta. Sentähden kirjailijoissakaan ei ole monta sellaista petoa, jotka ottaisivat naisesta toden sanoaksensa. Romaanin kirjottajan täytyy antaa lopultakin naisen "hyveiden" voittoa: saada mies vaikka hiidenvuoren sisästä, tuhansien järjellisten ja järjettömien seikkailujen perästä. Sellaiselta romaanikirjoittajalta, joka antaisi naisen seikkailla vuosittain, vuodattaa kyyneleitä, "kärsiä" ja toivoa, menettää "viattomuutensa" useampia kertoja useamman miehen kanssa — ja sitte mies tulisi järkiinsä ja sanoisi toden, että nainen on häntä kavalasti pettänyt, ja tekisi selvän pesäeron koko kuherruksesta, sellaiselta romaanikirjoittajalta naiset repisivät silmät päästä. Sellainen kirjailija ei saisi lukijoita, sillä romaania lukevat etupäässä naiset, jotka etsivät niistä "tunnelmia", se on: uusia aiheita ja keinoja vehkelemiselle.

Niinpä meidän kuuluisin kansalliskirjailijamme ensin elettyään kyllin "kuuluisasti" "Yksin Parisissa" — eikä ainoastaan Parisissa — palasi "oikealle tielle";

ylistämään naisen viattomuutta, kiitollisuudesta sitä naista kohtaan, joka rupesi suvaisevaisena tätinä hoitelemaan hänen viimeistä sukupuolivaisto-jätettään.

Lopuksi. Tiedän vallan hyvin, että on enemmän kuin vaikeaa saada ääntänsä kuuluville yli mallikelpoisten aviomiesten, joiden täytyy kysyä mallikelpoisilta vaimoiltansa, mitä he saavat luvan puhua ja ajatella; yli rakastuneiden nuortenmiesten, joilla on "enkeli", jonka toivo on pyhä käsky; yli miehen puutteessa näivettyväin vanhainpiikain; yli uskollisten aviovoimien, joilla on rakkausseikkailuja useamman nuoren miehen kanssa ja jotka ovat "uskollisia" ainoastaan miehensä rahakukkarolle; yli siveiden leskien, jotka etsivät uutta uhria ja hätävarana käyttävät ketä sattuu; yli "miehestä mitään tietämättömien", joka ilta kurttiseeraavien nuorten tyttöjen ja vielä monien muiden ... Kaikki he kirkuvat vastaan äänilajissa, joka ei ole suloisempia kuulla, mutta se ei estä minua sanomasta rakkaudesta sairaille runoilijoille:

"Iki-naiseus" vetää meitä miehinä alaspäin; se haluaa kuolettaa kokonaan meidän tahtomme ja painaa meidät ihmisenä ja myöskin kansalaisena täydelliseen naaraiden yhteiskunnallisen vallan alle — josta sitte ei ole pitkä matka kuhnurimehiläisten asemaan.

Siihen "vanhoillinen" puhuja lopetti ja ennenkuin yleinen myrsky ehti alkaa, pistäytyi ulos takaovesta.

Hijoppi Rotilainen.

Käynti Perhossa

Perhon kunta on yksi niitä pohjanmaan karuimpia. Kaukana pois liikemailman yhteydestä, siinä Pohjanlahden ja Keski-Suomen vesireittien keskivaiheilla. Pinta-alaltaan ei kunta ole mikään pieni, onhan siellä räkännyt maata yli 7,000 tynnyrinalaa manttaaliin, kun joissakin Pohjanmaan vanhoissa kunnissa sitä on vain noin 500. Mutta suuri ei ole kunnan väkiluku, onhan tuossa puolentoistatuhannen vaiheilla. Elämisen ehdot lienevätkin olleet Perhossa kautta aikain ankarat, sitä todistaa ne monet sanasutkauksetkin, jotka kansansuussa kiertelee, kuten "Perhossa ei elä, ellei liiku", ja "Kyyti Perhossa mutt'ei ruokaa" y. m.

Mutta eipä Perho ole muutenkaan aivan huomattomaksi jäänyt, onhan kuuluisa herrasrunoilija Runebergkin nähnyt vaivaksi laulaa runon "Hauta Perhossa", joten herraspiireissäkkin "Perho"-nimi kyllä tunnetaan.

Sen jälkeen kuin Suomen köyhälistö oli vallannut itselleen valtiollisen äänioikeuden ja voimakas vaali-kiihotus köyhälistön keskuudessa alettiin, joka ulotettiin maan kaikkiin sopukoihin, niin oli selvää ettei Perhokaan unohdu. Pahinta vain oli, että ensimmäistä agitatioonityötä täällä Pohjanmaalla alettiin siinä kylmänä talvisydännä, jolloin sellaiset seudut, kuin Perho, tahtoivat aina jäädä pois matkasuunnitelmista.

Mutta Perholla, Kaustisella, Halmalla ja Vetelillä oli toinenkin pahamaine, tiedettiin nimittäin että nämä kunnat olivat supisuomalaisia, johon sosialistiagitaatto-

rin oli vaarallista pistäytyä. Tosin ei väestö näissä kunnissa ole hengelle vaarallista väkeä, mutta kyllä muuten osaavat sosialismia vastustaa, kieltämällä huoneet, vieläpä ruuankin sosialistiagitaattorilta. Nämä seudut tunnettiinkin yleisemmin suomettelaisen johtajansa nimeltä, "Torpan valtakunnan" nimellä. Pari agitaattoria oli yrittänyt tänne valtakuntaan pistäytyä, mutta, joko jalan tai suksilla saivat tyhjäntoimin palata. Selvää oli ettei kukaan tahtonut uskaltaa mokomalle retkelle lähteä. Vihdoin allekirjottanut ja toveritar A. K. oikein piirikokouksen päätöksellä määrättiin tuo hyökkäysretki suorittamaan.

Kun kerta oli määrätty, niin lähteähän sitä täytyi. Toholammilla saatiin vielä ihmisellinen kohtelu ja väkeäkin kerääntyi kuulemaan "mailman villitsijöitä". Vieläpä Lestijärvelläkin. Kaiken varmuuden vuoksi olin yksityisissä kirjeissä pyytännyt pitkin matkanvartta kokoushuoneita ja ilmottanut ajasta milloin "villitsijä" tulee. Lestillä emme saaneet kokousta enään siksi illaksi kuin oli tarkotettu, ja niin täytyi toisen jäädä sinne toiseksi illaksi, sekä toisen matkustaa edellä yksin Halsualle. Toveri halusi mennä edellä ja minä jäin lestiläisiä kääntämään.

Seuraavana päivänä ajoin Halsualle jatkaaksemme sieltä taas matkaa yhdessä. Kun tulin "Kauppisen majataloon" tapasin toverini majatalossa hyvin nyrrysenä ja selvästi näkyi ettei itku ollut kaukana.

— No mitäs kuuluu, hyvinkö sosialismi tarttuu halsualaisiin? kysyin.

— Ei minulle mitään kuulu, vastasi hän synkästi.

— No eikö kokousta ollutkaan? Eikö pevelit antaneet huonetta?

— Anto ne huoneen.

— Eikö sitten tullut väkeä?

— Tuli niitäkin.

— No sittenhän on kaikki mennyt hyvin, sanoin leikillisesti.

— Hyvinkö? tokasi toverini kiivaasti. Sinä et näy tuntevan halsualaisia.

— En, enhän minä heitä tunne — Tekikö ne jotain? kysyin jo hätääntyneenä, sillä minusta näytti että toverin silmissä välähti jotain salaista vihan ja koston sekaista tulta.

— Eihän nuo juuri käsiksi kehanneet naiseen tulla, mutta sen minä sanon, että vaikka minä olen puhujamatkoillani kiertänyt Suomen joka sopukan (toveri K. oli nimittäin Suomen työläisten naisliiton kiertävä puhuja), niin en missään ole tavannut niin raakoja ja niin sivistymättömiä ihmisiä kuin eilen illalla täällä Halsualla, ja hän sanoi tuon sellaisella vakaumuksella, että minulla oli täysi syy uskoa, että asia oli tosi.

Antoiko se "herrastuomari" huoneensa, jolta oli pyydetty?

— Antoi, mutta "herrastuomari" oli myös tehnyt voitavansa ettei siellä mitään olisi saanut puhua. Sinne oli nimittäin kokoontunut koko kylän suomettelaiset isännät ja heti kun aloin puhua, istahti talon nuori isäntä pöydän taka hajasäärin nojaten pöytään, alkaen komentaa mistä minun pitäisi puhua. Kun sanoin, että minä olen itse valinnut puheenaiheen, nosti isännät sellaisen mölyn ettei moista luulisi järjellisten ihmisten teoksi. Hetken kuluttua kun möly asettui ja aijoin alkaa, nostaa muuan lavitsalla istuva isäntä toista ronkaansa päästäen ilkeän äänen, josta myös paha lemmu levisi huoneeseen, sanoen "no puhu sitten tuosta edes". Kaikki tietysti päästivät villin naurun moiselle sukkeluudelle. Rivoja haukkumasanoja lenteli puolelta ja toiselta. Nyt huomasin, että tälle joukolle on mahdoton puhua mitään. Ilmotin että minä olen tottunut puhumaan vain ihmisille, ja kun te ette näy omaavan vähääkään ihmisyyttä, niin minun täytyy tällä kertaa vaijeta.

Mutta et voi mielessäsi kuvitella sitä elämää mikä siitä seurasi. "Ihmisille — Mitä saa—naa — vai ei

me ole ihmisiä” —? “Kyllä täällä on parempia ihmisiä kuin sinä olet koskaan nähnyt”. “Kuule tuota h—tin luuskaa” huusi naiset ojennellen jo käsiään. Mutta pääsin kuin pääsinkin tänne majataloon, syystä että olin nainen, mutta jos sinä olisit ollut, niin et varmaan olisikaan selkäsaunaa välttänyt — kertoi nyt toverini. Ja minä tunnustan että tunsin kiitollisuutta häntä kohtaan siitä, että hän ennen minua matkusti Halsualle.

Kyytihevonen sentään saatiin, mutta selvästi näki ettei sitä suosiolla annettu. Mutta sanottakoon mitä tahansa, niin on niistä porvarillisistakin asetuksista joskus sosialisteillekin hyötyä, ja tuollainen hyödyllinen asetus on “kyytiasetus”, jonka nojalla sosialistiakitaatoritkin sentään saa suomettelaisen lähtemään itseään kyytiin.

Seuraava majatalo oli Vetelin kunnassa “Sillanpää”. Saimme sieltäkin kyytihevosen, vaikka kyllä koettivat verukkeita vetää. Kyytimieheksi lähti juuri mieheksi tullut poika. Kysyimme josko Vetelissä on sosialisteja?

Ei sanonut Vetelissä olevan, “mutta Perhoon kuulu se pahennus jo levinneen” sanoi poika. Mistä lie nee sinne Perhoon singahtanut ei poika varmaan tiennyt, mutta arveli, että eräs Amerikasta tullut oli tuon “paheen” tullessaan tuonut —.

No, mutta mistä hän sen otaksui, että sosialismi on “pahaa”? kysyin. Siitä vain arvelen “kun se niin tavattoman joutuin levenee, ja eihän hyvä koskaan taho levitä, joten sen täytyy olla kovin pahaa”, sanoi poika.

Emme muuta voineet kuin nauraa pojan filosofisille otaksumille. Selitimme hänelle, että voihan nälkäkin levitä hyvin joutuin jos ei ole tarpeeksi ruokaa, mutta ei nälkä itsestään ole vielä pahaa. Pahaa on vasta se, jos ei ole, tai jos jollakin on eivätkä anna nälkäisille tarpeeksi ruokaa. Mutta poika oli saanut

päähänsä että sosialismi on "pahaa" ja siinä uskossaan hän pysyi.

Kun tulimme Perhon "Uhoskoskelle" niin huomaisimme, että sosialismi oli kerinnyt sinne jo ennen meitä. Toveri K. jäi siihen ja minä päätin käydä aina Möttöjän kylässä. Pimeässä ja lumituiskussa ajoimme sinne. Ei ollut vähintäkään tietoa onko kirjeeni saapunut ja onko siellä saatu huonetta, mutta ajoin kyytimieheni kanssa Möttöjän majataloon.

"Onko se puhuja?" kuulin huudettavan jo ennenkuin pääsimme pihallekaan.

"Puhuja se on" vastasin hyvin iloisena, sillä huomasin että täällä todella odotettiin. Missä talossa kokous on? kysyin.

Tässä se on aivan vieressä, sanottiin.

Onkos paljon ihmisiä?

Tuvantäysi, ja ne ovat jo hartaasti odottaneet puhujaa, luultiinpa jo että jos ei tulisikaan, haasteli vastaanottaja.

Menin heti tupaan, puistelin lunta vaatteistani ja aloin riisua palttoa. Isäntä, joka istui pöydänpäässä, riensi vastaan tervehtimään, mielissään kun puhuja kuitenkin tuli.

Kyseltiin ensin kuulumisia, Mitä Veteliin ja Kausiselle kuuluu? Ihmettelin vähän tätä isännän kohteliaisuutta ja sanoin etten minä sieltä tule.

Eikö te sitte olekkaan Ylikorpi?

Ei, en minä ole Ylikorpi.

Tässä on tainnut tulla erehdys, sanoi isäntä hämillään. Kuka te sitte olette?

Minun nimeni on T—i.

Ja-ha — vai se te olette — tässä on sitte oikein suuri erehys.

Ei ollenkaan, ei mitään erehystä, minä olen ilmoittanut että minä tänä iltana puhun Möttöjän kylällä ja nyt olen minä tässä ja kun on tupa täynnä väkeä, niin

nyt minusta sopii alkaa ja tämä käy ihan erinomaisesti, selittelin puolestani.

Niin mutta te ette ole se oikea puhuja, väitti isäntä, enkä minä anna teidän puhua huoneessani.

Olenko oikea vai väärä, sen voi päättää vasta sitte kun olen puhunut ja jätetään se kuulijain arvosteltavaksi, esitin puolestani.

Jaa meillä on täällä niin varma kanta, ettei se miksikään puhumalla muutu, ei sun tarvitse ollenkaan yrittäkään, sanoi isäntä ja röyhkeästi.

Päinvastoin minusta näyttää, että teillä on kovin löyhä kanta, kun ette uskalla edes kuunnella, ärsyttelin puolestani.

Kyllä me nyt taas sen puolesta uskallamme sun antaa puhua, tokasi isäntä. Antakaa miehen puhua kuului ääniä jo sieltä-täältä väkijoukostaikin.

Niin puhutaan ja keskustellaan ja jos minä olen väärässä niin oikaskaa, sanoin.

No puhu sitten sinä, koska ei se Ylikorpi kerran tullut, sanoi jo isäntäkin.

Kun olin lähes pari tuntia puhunut, esitin keskustelua. Sitä ei kuitenkaan syntynyt. Isäntäkin istui pääkumarassa ajatuksiinsa vaipuneena ja virkkoi hiljalleen "mitäpä se keskustelemalla paranee, kyllä asiat niin on kuin sinä sen sanoit".

Sanoinhan minä, että teidän kantanne ei ole ollenkaan varma, sillä teitä on järjestelmällisesti petetty, ja kun te näette asiat oikeassa valossaan, niin teidän kantanne muuttuu.

Niinhan se on, — mutta aikooko vieras lähteä yötä vasten taipaleelle? Kyllä sitä talossakin yösiä löytyy, sanoi isäntä nousten seisomaan.

Kyllä minun täytyy, mutta ottakaa nyt asioista aina selvä ennenkuin muodostatte varman kantanne, sanoin.

Ihmiset kerääntyivät ympärilleni kysellen yhtä ja toista, joihin koetin selitystä antaa. Vähitellen hajaan-

tui ihmiset tyytyväisinä, sanoin hyvästit ja painuin yön selkään tielle palatakseni takaisin Perhosta. Mutta vaaleissa sai sosialistit Perhosta isonjoukon toistasataa ääntä, kun Halsuasta ei lähtenyt ainoatakaan.

O. T—i.

Kemian saavutuksia

Voidaan hyvällä syyllä väittää, että kemia on yksi kaikkein tärkeimpiä ja laaperäisimpiä tieteenhaaroja. Sen tehtävänä kun on tutkia aineen eri muotoja, niiden ominaisuuksia sekä niitä muutoksia, joiden alaisina nuo aineen eri muodot ovat, niin sen tutkimusala käsittää koko aine-avaruuden kaikessa laajuudessaan: kaukaisimmat tähdet ja hehkuvat alkusumujoukkioit kuuluvat sen tutkimuspiiriin yhtä hyvin kuin se pieni tomuhiukkanen maailmankaikkeudessa, jolla me asutamme ja jota me maaksi nimitämme. Sen tutkimusalaan edelleen kuuluu meidän oma ruumiimme, samaten kuin kaikkien maan päällä elostavien olentojen ruumiit; kuuluu ilma, jota me hengitämme; vesi, jota juomme; ravinto, mitä syömme; raaka-aineet, jotka ovat työmme pohjana; samaten kaikki ne aineet ja esi-neet, mitä myömme ja ostimme.

Ei ole näin ollen kummakaan, että kemisti näkee ja katselee maailmaa toisilla silmillä kuin tavallinen arki-ihminen. Siinä missä "maallikko" ei näe muuta kuin jotakin tavallista, jokapäiväistä, mikä ei ansaitse sen suurempaa huomiota, saattaa kemistin silmälle avautua melkeinpä rajaton ala mitä mieltäkiinnittävimälle tutkimukselle. Useimman ihmisen mielestä kivihiiliterva esimerkiksi ei ole muuta kuin mustaa, pahalta haisevaa törkyä, mutta kemistin silmissä se edustaa yhtä suuremista ja loisteliasta mahdollisuusyhdistelmää kuin mitä sateenkaari edustaa värien maailmassa. Melkeinpä lukematon on jo nykyään se

keinotekoisten väriaineiden ja muiden hyödyllisten kemiallisten aineiden lukumäärä, joiden keksimisestä ja valmistamisesta saa alkuaan kiittää tuota samaa mustaa ja pahanhajuista kivihiilitervaa — ja vielä ei uusien mahdollisuuksien loppua sillä alalla lähimaillekaan näy! Vertaus sateenkaaresta ei niin ollen ole ensinkään liioteltu.

Me elämme äärettömän suuressa ilmameressä, hengittäen tuota ilmaa keuhkoihimme suunnilleen kahdeksantoista kertaa minuutissa. Tuon ilman laatu, sen lämpötila, paine, kosteusmäärä, siinä pienen pienissä määrin tavattavat liika-aineet, kaikki koskevat meidän mukavuuttamme ja hyvinvointiamme monella eri tavalla. Se, tuo samainen ilma, ylläpitää palamisilmiötä, josta koko meidän olemassaolomme on riippuvainen, samatenkuin se ylläpitää niitä ilmiöitä, joista pääasiallisesti riippuvat valo- lämpö- ja voimalähteemme.

Tämän kaikkियmpäröivän ilmakehän luonnetta on ihminen jo ammoisista ajoista yrittänyt tutkia ja selvittää. Nämä yritykset eivät kuitenkaan tuottaneet minikäänvertaisia tuloksia, ennenkuin vasta sitte kun tieteilinen kemia oli nähnyt päivänvalon. Uudenaikainen kemia — kemia *tieteenä* — syntyi niin myöhään kuin kahdeksannellatoista vuosisadalla; se ei siis ole elänyt vielä kunnolleen puoltakymmentä ihmiskupolvea. Sen syntymän suoranaisena aiheutuksena olivat juuri tutkimukset ilmasta ja ilman suhteesta hengitysjä palamisilmiöihin.

Voi hyvällä syyllä sanoa, että kemian samatenkuin fysiikankin historia onkin suureksi osaksi ollut kertomusta siitä, miten ihmisten käsitykset maapalloa ympäröivän ilman luonteesta ovat kehittyneet. Ja tämä kertomus on juuri meidän päivinämme ehättänyt jännittävimpään kohtaansa. Ei ole kulunut kovinkaan useita vuosia siitä, kun kuuluisat englantilaiset kemistit Ramsay ja Raleigh, useiden muiden kemistien avustamina, keksivät ja erottivat ilmasta, jota hengitämme,

viisi uutta kaasua eli kaasumaista "alkuainetta", joista muutamilla on havaittu olevan varsin merkittäviä ominaisuuksia. Niinpä on vasta aivan äskettäin eräs näistä ilmassa keksityistä n. s. harvinaisista kaasuista — *neon* nimeltään — antanut uskottavan selityksen tähän saakka tiedemiehille arvotuksena pysyneeseen revontuli-ilmiöön. Jos näet hyvin ohennettua neon-kaasua sisältävän lasiputken läpi johdetaan sähköpurkauksia, syntyy putkessa valo-ilmiö, joka suuresti muistuttaa revontulia. Todenmukaista niin ollen on, että napaseutujen ilmakehä sisältää neon-kaasua siinä määrin, että napaseuduilla tavalliset sähköpurkaukset aikaansaavat tuon omituisen räiskivän valoilmion. — On muuten varsin mahdollista, että nuo neon-putket meidän jälkeentulevillemme joskus vielä ovat yhtä jokapäiväisiä kuin kynttilät ovat olleet ennen nykyistä öljy-, kaasu- ja sähkövalon aikakautta.

Entäs mitä sanotte siitä, että nykyään kemisti jo voi ostaa koneen, jonka avulla hän saattaa valmistaa "juoksevaa" eli nestemäistä ilmaa mielensä mukaan — 35 dollarin pilkkahinnalla!? Ajatelkaa: näennäisesti tyhjästä voidaan nerokkaasti yhdistetyn puristus- ja jäähdytysjärjestelmän avulla saada niin paljon kuin halutaan ainetta, joka on näöltään aivan kuin vettä, mutta joka ei ole muuta kuin *ilmaa*. Tuossa "vesimäisessä" muodossaan on ilma niin kylmää, että kun siihen esim. pistää elohopealla täytetyn lasiputken, elohopea silmänräpäyksessä jähmettyy; hiilihappokaasu — sama kaasu, joka pihisten purkautuu avatusta "poppi"-pullosta — siinä muuttuu lumennäköiseksi jähmeäksi aineeksi; puhumattakaan monesta muusta ihmeellisestä muutoksesta. Tuossa nestemäisessä ilmassa vallitsevan kylmyyden rinnalla ovat pohjoisnavan pakkaset lapsen leikkiä!

Kivihiilikaivos-räjähdyksissä vuosittain surmansa saaneiden lukumäärä olisi epäilemättä nykyistäänkin vielä paljon kammottavampi ilman turvalamp-

puja, pelastusvarakkeita ja räjähdysaineiden valmistus- ja käyttöohjeita, jotka kaikki ainoastaan kemiallisen tiedon kasvaminen on tehnyt mahdolliseksi. Ilmanvaihtojärjestelmät, sellaisina kuin niitä on otettu käytäntöön teattereissa, kokoushuoneissa ja yksityistenkin asunnoissa, perustuvat tutkimuksiin huoneissa olevan ilman hiilihappopitoisuuden lisääntymisnopeudesta ja syistä. Samanlaisten tutkimusten perusteella on laissa määrätty kaupunkien asuinhuoneissa käytetyn valokaasun rikkipitoisuudelle ylin sallittu raja, josta se ei saa yli mennä; rikin palamiskaasut kyllin suuressa määrin ilmaan sekoittuneina ovat näet terveydelle perin vahingollisia.

Julkisien vesivarastojen — kaupunkien vesijohtosäiliöiden, jokien ym. — kemiallisen ja biologisen tutkimuksen kehittäminen erityisesti järjestelmälliseksi tieteenhaaraksi, on auttanut pelastamaan lukemattomia ihmiselämiä, kautta maailman, tuhoavien taudinaitiöiden kynsistä. Se on johtanut niin perinpohjaiseen veden saastutusaiheiden ymmärtämiseen ja tehnyt mahdolliseksi noiden saastutusaitiöiden kurissapidon niin tehokkaassa mitassa, että melkeinpä tuntuu oikeutetulta se jonkun lausuma jyrkkä väite, että "jokaisesta sattuneesta lavantautitapauksesta olisi joku (huolimattomuutensa takia ihmismurhaan syyllisenä) hirtettävä" — Kemia kykenee myöskin nykyään ennen käyttöä määrittelemään, onko mikin saatavissa oleva vesilaji kelvollista ja sopivaa siihen tarkotukseen, mihin sitä aijotaan käyttää, — esim. höyrypannuihin tai erikoisiin teollisuustarpeisiin, kuten paperimassan valmistukseen, värjäykseen, oluen valmistukseen jne., joissa kuskakin tarvittavalta vedeltä vaaditaan määrättyjä kelpoisuusehtoja. Eikä siinä kyllin, vaan se kykenee myöskin useimmissa tapauksissa erikoisen mekanisen tai kemiallisen käsittelyn avulla muovaamaan ja sovittelemaan käytettävissä olevan veden ominaisuudet kulloinkin kysymykseen tulevien vaatimusten mukaisesti.

Missään ei kemian käytännöllinen ja taloudellinen merkitys sen suhtautumisessa jokapäiväisen elämän tarpeisiin käy niin selvästi ilmi kuin *ravintoaineiden* tuotannon alalla. Kemiallisia lannoitusaineita saa pääasiallisesti kiittää siitä, että Yhdysvalloissakin maanviljelystuotteiden vuotuinen yleismäärä on viime aikoina kohonnut huimaaviin lukuihin ja on yhä kohoamassa. Koko suuremman apulannoitusaineiden liikehaara on kokonaan kemistien valvonnan alaisena, ja nämä ovat lukuisain maanviljelysopistojen ja koeseimien avulla levittäneet maataviljelevään väestöön näiden apulannoitusaineiden oikeaan käyttämiseen nähden siksi paljon ammattitietoa, että maanviljelijä useimmassa tapauksessa osaa ostaa lannoitusaineensa niiden todellisen hyötyarvon perusteella. Onpa joku innostunut kemisti täällä Yhdysvalloissa lausunut sellaisen väitteen, että hallituksen palveluksessa olevien maanviljelyskemistien yhdistys, maanviljelysopistojen tutkimuslaboratoriot sekä ympäri maan sijotetut koeseimat tekevät (alituksella tuotantoa kartuttamalla) todellisuudessa paljon enemmän elantokustannusten kohoamisen estämiseksi kuin kaikki valtioiden lainlaatijakuntiin ja kongressiin lähetetyt edustajat yhteensä — ja me sosialistit voimme tuohon väitteeseen ilman epäroimista yhtyä.

Lannoitusaineista puhuttaessa on muistettava, että tärkeimpiä kasviravintoja on tyyppi tai oikeammin sanoen tyypenpitöiset kemialliset aineet, joissa tuo tyyppi on sellaisessa muodossa, että kasvit voivat sen helposti imeä ravinnokseen ("assimiloida"). Ainoastaan pieni murto-osa täten tarvittavasta tyypestä saadaan ihmisten tai kotieläinten lannasta ja kaikenlaisista eläinjätteistä. Jo useita vuosia on ihmiskunta tämän kasveille välttämättömän ravintoaineen saantiin nähden ollut melkein kokonaan riippuvainen Chilessä, Etelä-Amerikassa tavattavista laajoista "Chile-salpietari"-kerrostumista. Tämä Chile-salpietari on juuri sellainen tyypenpitöinen ai-

ne, josta kasvien on helppo imeä tarvittavan typpensä ja on se sen vuoksi kaikkein tärkeimpiä apulannotusaineita. Tähän asti ei tätä tärkeätä kasviravintoa oletavattu missään muualla maapallolla, ei ainakaan sellaisissa määrin, että se mitään merkitsisi, ja — mikä tekee aseman arveluttavaksi — tiedossa on, että tuo maailman ainoa Chile-salpietari-varasto näyttää levottomuutta herättäviä merkkejä siitä, että se ei enää tule kovinkaan pitkiä aikoja kestämaan. On laskettu, että noin kahdenkymmenen vuoden päästä nuo luonnon varastot Chilessä ovat tyhjentyneet. Mikä sitte tulee eteen? Ilman typenpitoista apulannotusainetta ei nykyaikainen maanviljelys enää mitenkään tulisi toimeen, s. o. se ei kykenisi tuottamaan sellaista vuotuista viljasatoa, josta maapallon asukkaille riittäisi ravintoa henkensä pitimiksi. Tässä on ihmiskunnalla edessään pulmallinen kysymys, jonka sen on ehdottomasti tavalla tai toisella ratkaistava, jos se mieli välttää nälkäänmäntymisen vaaran. Tämän pulman ratkaisu lankeaa ensi sijassa kemistien tehtäväksi. Ja ihmiskunta voi huohtaa helpotuksesta tietäessään, että kemia onkin jo useita vuosia sitte ryhtynyt varustautumaan tuon lähenevän pulman varalle, ja että se on jo saavuttanut siksi loistavia tuloksia yrityksissään tuon useimmille aavistamattoman tärkeän tulevaisuudenkysymyksen ratkaisemiseksi, että voidaan hyvällä syyllä ennustaa ihmisälän lopullista ja täydellistä riemuvoittoa tässäkin kamppailussa luonnonvastuksien voittamiseksi.

Etsiessään uusia lähteitä riittävän typpiravinnon hankkimiseksi yhä huimaavasti lisääntyville vilja- ja vihanneskasvien kirjavan-moninaiselle sarjalle, ovat kemistit jo aikaisin kääntäneet huomionsa erääseen luonnon typpivarastoon, joka on noita Chilessä tavattavia varastoja vielä äärettömän paljon mahtavampi — voi hyvällä syyllä sanoa: loppumaton. On näet jo kauan ollut kemistien tiedossa, että *ilma*, joka ei ole mitään muuta kuin kaasuseos, sisältää noin kolme nel-

jättä osaa painomäärästään typpikaasua. Siinä muodossaan kuin sitä on ilmassa ei tämä typpikaasu kuitenkaan ole kasviravinnoksi kelvoinen; kasvit eivät voi sitä assimiloida eli imeä itseensä sellaisenaan, vaan on se tavalla tai toisella saatava ensin sellaiseen niin sanoaksemme helpostisulavaan muotoon, että kasvit voisivat sen käyttää ravinnokseen. On laskettu, että siinä ilmamäärässä, mikä leijailee yhden "eekkerin" suuruisen maa-alan yllä, on kaikkiaan 33,800 tonnia (!) typpikaasua. Tämän tietäen voi jo saada jonkunlaista käsitystä siitä, kuinka ääretön taloudellinen voittoa se olisi ihmiskunnalle, jos onnistuttaisiin jollakin käytännöllisellä tavalla kemiallisesti muuttamaan ilman typpi kasviravinnoksi kelpaavaan muotoon! Ja tämän suuremman, monia melkein voittamattomilta tuntuvia vaikeuksia tarjoavan tehtävän ratkaisemiseen ovat aikakautemme kemistit pelottomasti ryhtyneet.

Jo niin aikaisin kuin vuonna 1785 oli englantilainen kemisti Cavendish huomannut, että sähkökipinäin lyödessä ilman läpi, pieni määrä ilman tuestä kemiallisesti muuttui aineeksi, josta helposti voitiin valmistaa Chile-salpietaria. Kului kuitenkin kokonainen vuosisata ennenkuin kyettiin osottamaan, että tämä keksintö voitiin soveluttaa teollisuuteen. Noin neljännesvuosisata takaperin pari amerikkalaista kemistiä Niagaran putouksella ensi kerran valmistivat kasviravinnoksi kelpavaa typpiainetta johtamalla ilmaa äärettömän voimakkaiden ja nopeaan lyövien sähkökipinäpurkausten yhteyteen. Samantapaisten menettelytapojen mukaan valmistetaan jo nykyään mm. Norjassa ja Italiassa vuosittain tuhansia tonneja kasviravinnoksi kelpavia typpiyhdistyksiä. Tosin ei vielä nykyään ole päästy niin pitkälle, että "keinotekoinen salpietari" kykenisi hinnan halpuudessa kilpailemaan luontaisen kanssa, mutta kaikki merkit viittaavat siihen, ettei kulu montakaan vuotta ennenkuin tämä viimeinenkin este on teollisuuden palveluksessa olevien kemistien väsymättö-

millä ponnistuksilla saatu voitetuksi — ja ihmiskunta niin ollen voi turvallisena kohdata luonnon suoranaisten antimien loppumishetkeä tällä alalla.

Mutta maanviljelyksen ala ei ole ainoa, missä kemia on tekemissään ravintoainevarastomme kanssa. Se on tärkeänä tekijänä myöskin säilyketeollisuudessa. Leipomoala, olutteollisuus sekä virvotusjuomain valmistus ovat vuosi vuodelta joutumassa yhä enemmän kemistien kontrollin alaiseksi.

Tämän yhteydessä sopii vielä mainita, että kun muuan erittäin tuhoisa lehtitälaji (*Phylloxera*) uhkasi Ranskan viininviljelystä perikadolla, tarjosi kemia eräässä ilkeähajuisessa rikkihiili-nimisessä aineessa viininviljelijöille aseensa, jonka avulla he ovat voineet menestyksellä taistella tuota uhkaavaa vaaraa vastaan. Kuinka äärettömän tärkeä merkitys taloudellisesti yksistään tällaisella seikalla on ollut ja on, ei monikaan asioita lähemmin tuntematon osaa edes aavistaakaan.

Edelleen on kemia tuntuvasti kohottanut niin Yhdysvalloissa kuin muuallakin vuotuisen viljelyssadon arvoa, erottamalla ja valmistamalla viljasta tai muista viljelystuotteista erityisen kemiallisen käsittelyn avulla monenmoisia hyödyllisiä ja arvokkaita aineita tai osottamalla käyttömahdollisuuksia ennen hyödyttöminä hukkaan heitetuille kasviosille. Jo täsmälleen 100 vuotta takaperin saksalainen kemisti Kirchhof keksi keinon muuttaa laimeiden happojen avulla kasvitärkkelys kasvisokuriksi eli siirapiksi. Tämän keksinnön nojalla on yksistään Yhdysvaltain vuotuisen viljasadon lopullinen arvo (laskettuna siitä tuon keksinnön pohjalla kemiallisesti valmistettujen lopputuotteiden hinnan perusteella) nykyään noin 30 miljoonaa dollaria suurempi kuin se olisi ollut ilman sitä. Yhdysvaltain tärkeimmän viljalajin, maissin (eli Amerikan suomalaisten kielellä "koornin"), suhteellinen satoarvo on entisestään tuntuvasti kohonnut, sen jälkeen kun kemian avulla on opittu erottamaan siitä (yksin ennen arvottomina

pidetyistä maissikasvin varsistakin) maissitärkkelys, muuttamaan tarvittava määrä tästä tärkkelyksestä Kirchhofin menettelyn mukaan siirapiksi, tislamaan osasta maissikasvia maissiöljyä — jota vuorostaan käytetään monenmoisiin tarkoituksiin esim. raaka-aineena erilaisten kemiallisten valmisteiden — valmistamaan siitä kasviliimaa jne. Kukapa esim. saattaisi aavistaa, sattuessaan saamaan käsiinsä erään uuden ruskean-kellertävän raavekumilajin, jota piirustajat tervehtivät entisiä kaupan olleita lajeja paljon parempana ja käytännöllisempänä, että tuo kumi on valmistettu maissiöljystä erikoisen kemiallisen käsittelyn avulla. Eikä yksin tällä alalla, vaan melkeinpä voi sanoa kaikilla aloilla kemia kykenee täten "jalostamaan" luonnontuotteita mitä moninaisimmilla tavoilla. — Maissista puhuttaessa mainittakoon tässä yhteydessä vielä kuvaavana esimerkkinä, että täällä Yhdysvalloissa eräs New Yorkissa perustettu maissituotteiden jalostusyhtiö (The Corn Products Refining Co.), jonka tehtävänä on juuri valmistaa maissista kaikenlaisia siitä saatavia kemiallisia tuotteita, on muutamien viimeisten vuosien kuluessa kehittynyt mahtavaksi miljonayhtiöksi, jolla on tehtaita ja haaraosastoja eri osissa maata.

Kemian suhde ja merkitys *vaatetukseemme* nähdessä on ehkä vähemmän silmiinpistävä, mutta siltä ei vähemmän tärkeä. Puuvillakasvin viljelijät saavat olla kiitollisia viljelyksensä alituisesti paranevasta kannattavuudesta kemisteille, sillä nämä ovat opettaneet puuvillankasvattajat lisäämään puuvillatuotantoon sopivien apulannotusaineiden avulla sekä kohottamaan tuotteensa arvoa valmistamalla puuvillakasvin siemenistä moneen tarkoitukseen haluttua puuvillasiemenöljyä, öljyn puristuksessa jällelle jääneistä siemenjätteistä karjan ruuaksi kelpaavia öljykakkuja, puuvillakasvin varsista paperia ja lyhyytensä vuoksi kehrättäväksi kelpaamattomasta puuvillauntuvasta n. s. savutonta ruutia. — Villateollisuus samaten on monissa

suhteissa riippuvainen kemiasta ja sen tarjoamasta avusta. Kemistit ovat keksineet käytännöllisiä menetelytapoja, joiden avulla puhtaasta villakuidusta erotetaan villarasva sekä likaisuudet. Tästä alkuaan arvottomana hylätystä villarasvasta ja villanpuhdistusjätteistä pystytään nykyään kemiallisen käsittelyn avulla valmistamaan öljyhappoa, saippuaa, koneöljyä ja rasvoja, potaskaa, ammoniakkiuoloja jne.

Useat kemian loistavimmista saavutuksista ovat suoranaisesti koskeneet kehruu- ja kutomateollisuutta. Itse asiassa sangen yksinkertaisen kemiallisen käsittelyn kautta on jo pitemmän aikaa osattu antaa puuvillakuidulle silkin näkö ja kiilto, ns. merserisoimismenettelyä käyttämällä. Monenmoisten vaikeuksien ja vastuksien kautta kehittivät kemistit nykyiseen täydellisyyteensä alkali- ja valkaisuaineteollisuuden, jonka tuotteista kehruu- ja kutomatehtailija on riippuvainen lankojensa ja kankaittensa viimeistelyssä. Ranskalainen kemisti Le Blanc, joka tällä alalla oli tienraivaajana, rikastutti maailmaa keksinnöillään arvaamattomassa määrässä, saaden palkakseen kunnian — kuolla vaivaistalossa.

Mitä mieltäkiinnittävin on myöskin kehruu- ja kutomateollisuuden yhteyteen tavallan kuuluvan väriaineteollisuuden kehityksen historia. Ei ole kulunut vielä kunnolleen puolta vuosisataa siitä, kun englantilainen kemisti Perkin valmisti ensimmäisen keinotekoisin väriaineen lähtemällä kivihiilitervasta, ja nykyään lasketaan jo eri maiden väritehtaisiin olevan kiinnitettynä pääomaa yhteensä noin 750 miljoonan dollarin arvosta! Ja jos taloudellinen kehitys tällä alalla on ollut suuremmoinen, niin on myöskin värikemian tietopuolinen kehitys ollut kerrassaan loistava näyte ihmisilyn ihmeteltävästä saavutuskykyisyydestä. Nykyään on kemia tällä alalla jo kehittynyt sille asteelle, että melkein voi ilman leikinlaskua väittää, että värikemisti pystyy komentamaan ja sijoittamaan

värejä-synnyttäviä näkymättömiä atomeja (oletettuja aineperushiukkasia) ja atomiryhmiä mielensä mukaan, yhtä suurella mielivallalla kuin Venäjän Niku-keisari voi komennella ja sijotella sotilaitaan — niskottelemis- ja kapinoimismahdollisuudet tietystikin sentään lukuunotettuina!

Ei suinkaan vähemmän mainitsemisen arvoinen ole myös tämän yhteyteen kuuluva keinotekoisien silkkin keksintö. Tavallisen, kemian saavutusmahdollisuuksista tietämättömän ihmisen on vaikea uskoa, että puusohjusta eli -massasta (sellulosasta) kyetään nykyään valmistamaan keinotekoisia silkkiä, joka loistossa ja komeudessa ei ainoastaan vedä vertoja paraimmalle Kiinan ja Japanin silkille, vaan voittaaakin sen. Ja luonnon taikasanat tuntien ottaa kemisti tuota samaa sellulosaa sekä jokaiselle tunnettua etikkaa ja saa ne kemiallisesti yhtymään aineeksi, josta aivan meidän päivinämme on opittu valmistamaan mainioita keinotekoisia harjaksia. On sangen mahdollista että tekin viimeksi tänä aamuna harjasitte tukkaanne tuollaisista keinotekoisista harjaksista tehdyllä harjalla, ensinkään aavistamatta, että kemistin pitkälle kehitetty äly ja väsymätön uurastus on kyennyt metsän puun muuttamaan tuollaiseenkin muotoon. — Saapa hevonenkin olla kiitollinen kemialle siitä, että saa tästälähin pitää häntäjouhensa rauhassa koristuksestaan, sillä kemia kykenee keinotekoisesti valmistamaan yhtä hyviä jouhia, jollei parempiakin, naisten hattujen tekoaineeksi.

Valaistuksen ja valaistusaineiden alalla ovat kemian saavutukset olleet monet ja ihmiskunnan taloudelliselle sekä sivistyselämälle arvaamattoman tärkeit. Tulitikun raapaisussa tapahtuvan syttymisilmion edellytyksenä on monimutkainen sarja kemiallisia ainemuutoksia, joiden täydellinen mestarioiminen on käynyt mahdolliseksi vasta kemiallisen tiedon riittävästi kehittyessä. Talikynttilästä stearini- ja paraffinikyntti-

lään on itsessään ollut pitkä matka kulettavana. On myöskin vaatinut paljon sekä taitoa että kärsivällisyyttä kysyvää työtä kemisteiltä, ennenkuin luonnontuotteena saadun paloöljyn puhdistus ja lajittelu on saatu kehitetyksi niin pitkälle, että me nykyään voimme turvallisuudella polttaa petroleumia lampuissamme, sen sijaan että takavuosina saattoi tavata kaupan öljyä, joka oli kovin helposti ja alhaisessa lämmössä syttyvää ja sellaisena tietysti erittäin vaarallista käsitellä. Kerrotaan Chicagon palon saaneen alkunsa siitä, että erään mrs O'Learyn lehmä navetassa potkasi öljylampun kumoon. Mutta senaikuista paloöljyä käsittelemällä saattoi kyllin helposti aiheuttaa tulipaloja muutenkin, tarvitsematta siinä lehmää avuksi.

Valokaasun (kivihiilistä tapahtuva) valmistus on sekin kokonaan kemian alaan kuuluva. Miten vähän käsitystä kaasuvälikon oikeasta luonteesta sen käyttöön ilmestyessä saattoi olla kemialla tuntemattomalla, vaikkapa muuten oppineellakin aikalaisella, kuvaa satuvasti se, että kun Englannin parlamentin istuntosali ensi kerran valaistiin kaasuvälikolla, voi nähdä kunnianarvoisten parlamentinjäsenten koskettelevan kaasuputkea liekin alapuolella hyvin varovasti, tietenkin siinä uskossa että putken täytyi olla aika kuumana, kun sellainen liekki sen päässä paloi! Että tuo samainen valokaasu on nykyään siksikin halpaa, siitä saa kiittää kemistien väsymätöntä työskentelyä sen valmistusmenettelyn alituisesti parantamiseksi ja halventamiseksi. Nykyään on myöskin opittu kovaa painetta ja suurta kylmyyttä käyttämällä puristamaan valokaasu nestemäiseen muotoon, jossa muodossa sitä voidaan vahvoissa teräspulloissa lähettää minne tahansa, niinkuin muutakin tavaraa. Tämä on tehnyt mahdolliseksi yksinäisen talonkin varustamisen kaasuvälikolla ja kaasukeittiöillä, jos niin halutaan.

Ns. Auer-sukkain käytäntöön ottaminen kaasuvälikolla on yksi kemiallisen tutkimustyön loista-

vimpia saavutuksia. Sen kautta on valokaasun valmistusvoima voitu samalla kaasunkulutuksella lisätä nelinkertaiseksi entisestään. Nämä Auer-sukat ovat saaneet nimensä keksijästään itävaltalaisesta kemististä Auer von Welsbach'ista. Tutkiessaan erästä Brasiliassa tavattavaa monazit-santaa, havaitsi tri Welsbach, että jos hieno puuvillakudos kastettiin eräiden tuossa brasilialaisessa sannassa tavattavien metalliaineitten suolaliuokseen ja sitte kaasuliekissä poltettiin puuvilla-aines pois, niin kudos säilytti muotonsa — vaikkakin hyvin hauraana ja helposti särkyvänä — ja siihen imeytyneet metalliaineet alkoivat hekkua kaasuliekissä häikäisevän kirkkaalla valolla. Se oli synty kaasusukan, joka aikaan sai täydellisen mullistuksen valokaasuteollisuuden alalla ja teki sen kykeneväksi menestyksellä kilpailemaan viimeaikoina yhä laajempaa alaa valtaavan sähkövalon kanssa. Mutta vaikka itse tuo käänteentekevä havainto oli tavallaan vain hetken asia, niin sen perusteella saavutetut taloudelliset voitot eivät olleet saavutetut niin vain kädenkäänteessä: tarvittiin vuosikausien sitkeää ja vaivaloista työtä ennenkuin tuo keksintö oli saatu sovelletuksi jokapäiväiseen käytäntöön, parhaiten tarkotustaanvastaavassa ja kannattavaisessa muodossa.

Myöskin sähkövalaistuksen kehityksessä on kemistillä ollut tärkeä osansa — tuskinpa vähemmän tärkeä kuin sähköteknikonkaan. Sähkövalon keksi viime vuosisadan alkupuolella vaikuttanut kuuluisa englantilainen kemisti Davy-Faraday, toinen maailmanmaineen saavuttanut englantilainen tiedemies, jonka keksintöihin perustuvat nykyiset sähkönsynnyttämennettelytapamme, oli yhtä paljon kemisti kuin fyysikkokin (sähkön tutkija). Sähköhekkupalon, ennenkuin se oli mahdollinen ja kelvollinen jokapäiväistä käytäntöä varten, oli voitettava kaksi pääasiallista vaikeutta: kallishintaisen platinalangan sijaan oli keksittävä hekkulanka jostakin halvasta, mutta samalla

kyllin kestävästä aineesta, ja hehkulampun lasikuvusta oli ilma saatava jollakin nopealla ja käytännöllisellä tavalla mahdollisimman tarkkaan poistetuksi. Kummankin pulman ratkaisi tässäkin kemia. Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa on kemistien väsymättömän tutkimustyön perusteella sähkölampppua voitu alituisesti parannella, samalla kun sen hinta on tuntuvasti laskenut. Mitä nämä parannukset merkitsevät taloudellisesti selviää siitä, että laskujen mukaan sama määrä sähköhehkuvaloa, kuin mitä meidän aikamme tarvitaan ja käytetään vuoden kuluessa, olisi kymmenen vuotta takaperin tullut maksamaan noin 24 miljoonaa dollaria enemmän kuin mitä se maksaa nykyään. Jotakin on siis siinäkin säästetty!

Valaistusaineiden monilukuisesta sarjasta ansaitsee mainitsemista vielä asetyleni-kaasu, jonka keksintö ja valmistus on kokonaan kemistien ansiota. Joitakuuta vuosia takaperin se useassa maassa yritti todenteolla kilpailla ylivallosta valaistuksen alalla kaasua ja vähkövalon kanssa, vaikka se siinä kilpailussa joutui takapajulle — pääasiallisesti räjähtäväisyytensä takia.*) Asetyleniä valmistetaan antamalla veden vaikuttaa erääseen kalsiumkarbidi-nimiseen jähmeään aineeseen, jota vuorostaan saadaan sulattamalla sähköuunin korkeassa kuumuudessa kalkkia ja koksia (hiiltä). Asetylenillä on häikäisevän kirkas ja kaunis valo — jokainen voi sen itse nähdä, esim. automobilien heittolyhdyissä pimeinä talvi-iltoina.

Mainittuamme lopuksi keksijöittensä mukaan nimittetyt Hewitt'in elohopea-lampun sekä voimakasvaloisien Nernstin hehkulampun, joita kumpiakin on siellä täällä käytännössä, olemme selostelleet kemian tärkeimmät saavutukset valaistuksen alalla.

*) Suomessakin noihin aikoihin perustettiin Hämeenkoskelle suuremman, miljooneja maksava karbiditehdas, joka kuitenkin pian meni kumoon.

Olemme edellisestä pääpiirteissään nähneet, missä määrin kemia meidän päiviimme mennessä jo on kyennyt tyydyttämään ihmiskunnan yhä kasvavia vaatimuksia elämänvälttämättömyyksiin — ilmaan ja veteen, ravintoaineisiin, vaatetukseen ja valaistukseen — nähden. Lukijale on toivottavasti samalla selvinnyt edes jossakin määrin, mikä suuremmin taloudellinen merkitys näillä kemian saavutuksilla tällä jokapäiväisen elämän tarpeita koskevalla alalla on monessakin tapauksessa ollut.

Mutta vielä silmiinpistävämpi on se taloudellinen merkitys mikä kemiolla, sen vaikutuksella ja sen saavutuksilla on ollut ja on yleisen teollisuuden alalla.

Tri Arthur Little, jonka äskettäin pitämään esitelmään "Kemian ansaitsemiskyvystä" tämä kirjoitus suureksi osaksi perustuu, mainitsee eräästä suuresta puuhiomosta (massatehtaasta), jolla oli yli 100,000 koordia kuorittuja puita pinottuna pihamaallaan. Huomattiin, että nuo puut alkoivat osottaa arveluttavia lahosien merkkejä, mutta kun tehtaan oli mahdollon käyttää niistä heti muuta kuin pienen murto-osan, seistiin neuvottomina. Kemia tuli avuksi. Tehtaan kemistin esityksestä valeltiin puiden päälle sulfiitti-liuosta (jota tehtaassa käytettiin suuret määrät); se tuhosi lahosienet ja suuri taloudellinen vahinko oli siten vältetty.

Sama tehdas oli vuosittain menettänyt lähes neljän osan puistaan kuorissa, joita ei osattu mihinkään käyttää. Tehtaan laboratoriossa tehdyt tutkimukset osottivat, että noista kaarnoistakin voitiin valmistaa mainiota paperia, ja nykyään korjaa yhtiö niistäkin sievän vuotuisen liikevoiton entisen suoranaisten tappion sijaan. Laboratoriokokeilujen perusteella on saman tehtaan päivittäinen massatuotanto voitu kohottaa 97 tonnista 149 tonniin jne.

Kemia osottaa teollisuudenharjottajalle ainoan oikean tavan ostaa tehdastarpeita ja raaka-aineita, ni-

mittain niiden todellisen käyttöarvon perusteella. Se pystyy kokeilujen avulla ennakoita määrittelemään kunkin käyttöaineen mahdollisimman suuren tehokkuuden ja kykenee erittelyyn (analysin) avulla ottamaan varmuuden siitä, onko jollakin aineella todella se käyttöarvo, minkä myyjä sillä on väittänyt olevan. Tässä suhteessa on amerikalaisellakin tehtailijalla vielä paljon oppimista, sillä asiantuntevalla taholla on laskettu, että Amerikan teollisuuslaitoksissa nykyään käytettyjen raaka-aineiden tehokkuusarvo todellisuudessa on vain noin 60 pros. siitä, mitä se voisi ja mitä sen pitäisi olla.

Kemia taistelee järjetöntä tuhlausta vastaan teollisuuden alalla ja koettaa opettaa teollisuudenharjoittajaa pelastamaan hupenevaa liikevoittoaan teollisuustarpeiden ja -tuotteiden järkiperaisellä ja tarkalla käsittelyllä (sen sijaan että yrittäisi kiskoa tuon vähennyksen takaisin työläistensä selkänahasta!) Moni tehtaanomistaja esim. katsellessaan ulos ikkunasta tietämättään näkee liikevoittonsa savuna haihtuvan tehtaansa savupiipusta. Polttoainetta järkiperaisesti käytettäessä tulisi näet palamiskaasujen sisältää vähintään 12 pros. hiilihappokaasua (kaasu, joka syntyy hiilen *täydellisesti* palaessa), mutta todellisuudessa ne tehtaiden savupiipuista avaruuteen haihtuessaan sisältävät usein ainoastaan kolmekin prosenttia. Kemia kykenee suuremmitta vaikeuksista korjaamaan tällaisen epäkohdan, tutkimalta palamiskaasujen laadun ja sovittelemalla vedon tulipesässä sillä tavalla, että palaminen tapahtuu mahdollisimman täydellisesti.

Yhdysvaltain hallituksen polttoainelasku vuodelta 1910 (siihen laskettuna laivaston hiilenkulutus, hallitukselle kuuluvien julkisten laitosten ja rakennusten lämmitys ym.) nousi yli *tuhanteen miljoonaan dollariin*. Jos hallitus olisi huolehtinut siitä, että sen tarvitsemat polttoaineet olisivat tulleet poltetuiksi järkiperaisesti, kemian valvonnan alla, niin että poltto-

aineen lämpöteho (lämpöenergia) olisi todella tullut täydellisesti käytetyksi, olisi se voinut helposti säästää tuosta vuoden menoarviosta *100 miljoonaa dollaria*.

Kemia auttaa teollisuudenharjottajaa, joka haluaa sen neuvoja kuunnella ja niistä vaarin ottaa monella muulla tavalla. Arvailemisen ja umpimähkäisen "peukaloimisen" sijaan teollisuustuotteiden valmistuksessa asettaa se järkipäisen, *varmaan tietoon* nojautuvan menettelytavan.

Eräässä lasitehtaassa oli kauan aikaa ollut työnsijohtajana mies, joka ei tietänyt kemiasta mitään. Tapahtui sen vuoksi usein, että esim. valmistettaessa sinipunervaa lasia, lasiin lisättävää värittäjää (tässä tapauksessa manganioksidia) sattui tulemaan joko liian paljon tai liian vähän — riippuen sen vaihtelevasta puhtausasteesta ym. — ja koko suuri ammeellinen lasisulatetta oli heitettävä romuläjään. Itse asiassa hyvin yksinkertaisen analysin kautta olisi manganioksidin puhtaus ja kemiallinen vaikutuskykyisyys voitu kutakin sulatetta varten mitättömän pienillä kustannuksilla tarkalleen määrätä — ja siten säästää tuhansia dollareita, puhumattakaan niistä tuhansista, mitkä yhtiö menetti sen takia, ettei se sulatteen epäonnistumisen vuoksi kyennyt ajoissa täyttämään tilauksiaan.

Kemia lisää työn tuotantokykyä teollisuusaloilla, kehittämällä alkuperäisiä, puutteellisia valmistusmenettelytapoja yhä tehokkaammiksi ja tuotteliaammiksi.

Sisilian rikki (tulikivi)-kaivoksissa, joissa alkuperäinen rikin irrottamistapa on vielä käytännössä, saavat nuoret pojat tukahduttavassa tulikivenkatkuksessa ilmassa, kantaen selässään raskaita rikkitaakkoja, ähkien ja kiroillen kavuta useita satoja jalkoja jyrkkää kaivoskäytävää maanpinnalle. Louisianan valtion rikkikaivoksissa täällä Yhdysvalloissa irrotetaan erään kemistin keksimän menettelytavan mukaisesti rikki siten, että porataan rikkikerrostumaan reikä, upo-

tetaan reikään putki, jota myöten puristetaan kuumaa kalkkisuolaliuosta rikkikerrokseen; tämä kuuma liuos sulattaa rikin, joka sitte sulana pumpputaan erikoisesti sitä varten sovelletun nerokkaan laitoksen avulla maanpinnalle. Täten voidaan rikki irrottaa maan uumenista monta vertaa helpommin ja paljon pienemmillä kustannuksilla kuin Sisiliassa yhä vieläkin käytetyn puutteellisen sekä työläiselle varsin piinallisen ja epäterveellisen menettelytavan avulla.

Ennen vanhaan tehtiin hienompaa paperia lumpuista siten, että lumput kerättiin kasoihin, kustutettiin ja annettiin niiden seistä viikkomääriä kunnes ne olivat kyllin "kypsyneet". Nykyään tuo pehmentäminen voidaan kalkin avulla saada aikaan muutaman tunnin keittämisellä. Ennen levitettiin täten pehmenneetyt lumput kedolle, jossa vuorotteleva kaste ja auringonpaiste ne hyvin hitaasti valkaisi. Nykyään voidaan ne kemiallisen käsittelyn avulla — ns. kloorikalkkia eli valkaisukalkkia käyttämällä — yhdessä yössä valkaista paljon tasaisemmin ja täydellisemmin — Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä kymmenistä ja sadoista samanlaisista saavutuksista eri teollisuushaarojen aloilla.

Tuskinpa missään kemia kuitenkaan hyödyttää teollisuudenharjottajaa niin paljon kuin osottamalla keinoja ja kehittämällä menettelytapoja, joiden avulla ennen hyödyttöminä pois heitetyt ja tehtaan nurkkiin tai ympäristöön kerääntymisellään harmia tuottaneet sivutulokset kyetään muuttamaan hyödyllisiksi tarveaineiksi — ja vielä päälliseksi liikevoittoa tuottavalla tavalla. Olemme jo ennemmin maininneet, mitä kaikkia aineita voidaan kemian opettamien menettelytapojen avulla erottaa ja valmistaa ennen arvottomana hylätystä villaliasta ja villarasvasta. Olemme myöskin maininneet, miten eräässä suuressa puuhiomossa opittiin ennen syrjään heitetyistä puunkuorista valmistamaan hyvää paperimassaa. Samantapaisia esimerkkejä voisi mainita melkein vaikka kuinka pitkältä.

Kuvaavana esimerkkinä siitä, miten kemia kykenee muovaamaan halpahintaisen raaka-aineen mitä moninaisimmiksi, useinkin kallishintaisiksi tuotteiksi, on puu ja siitä valmistetut tuotteet. "Koordi" puita maksaa suunnilleen 10 dollaria ja painaa kuivattuna hieman yli 2,000 Engl. naulaa ("paunaa"). Sen arvo siis on noin $\frac{1}{2}$ senttiä nauhalta. Puuhiomossa osaksi mekanisen, osaksi kemiallisen käsittelyn kautta paperimassaksi (sellulosaksi) muutettaessa menee puusta hukkaan noin puolet sen painosta, mutta kun paperimassa maksaa runsaasti neljä kertaa enemmän, nousee puun arvo tuon käsittelyn kautta puolella. Valmiina paperina maksaa se 4 senttiä nauhalta — alkuperäinen arvo on siis kohonnut kahdeksankertaiseksi. Monimutkaisempien kemiallisten käsittelyjen kautta keinotekoiseksi silkiksi muutettuna, on puun arvo jo kohonnut kokonaista neljäsataa kertaa alkuperäistään korkeammaksi — keinotekoinen silkki näet maksaa noin 2 dollaria "paunalta" — ja vihdoin (sellulosasta ja etikkahaposta valmistettujen) keinotekoisien harjanpiikkien muodossa on se saavuttanut kahdeksansadankertaisen arvon. — Kaikenlaisista puujätteistä, jotka ennen eivät kelvanneet muuksi kuin polttoaineeksi, kykenee kemisti sitäpaitsi nykyään liuottamalla erottamaan verraten kallisarvoista tärpättiä, valmistamaan sahajauhoista alkoholia jne.

*

Usealla itsessään yksinkertaisella ja monasti satumalla tehdyllä kemiallisella havainnolla tai keksinnöllä on — joko taloudellisesti tai sivistyshistoriallisesti — ollut aavistamattoman laajat ja tärkeät seuraukset.

Ruudin keksintö, sekin puhtaasti kemian alaan kuu'uva, aikanaan mullisti maailmaa. Sillä havainnolla, että muutamat hopeayhdistykset herkästi tum-

ménévat valon vaikutuksesta, ja siitä seuranneella valokuvauksella on ollut ääretön sivistyshistoriallinen merkitys. Ettei sen taloudellinenkaan merkitys ole ollut mikään vähäpätöinen, näkee esim. siitä, että mm. täällä Yhdysvalloissa nykyään toimii muuankin valokuvatarveyhtiö 35 miljoonan dollarin pääomalla.

Sen havainnon perusteella, että glyseriniä typpihapolla käsitellessä syntyy voimakas räjähdysaine (nitroglyserini), on maiden rajaviivoja kartalla muutettu; puhumattakaan siitä tärkeästä merkityksestä, mikä tuolla havainnolla ja siitä johtuneilla keksinnöillä (dynamiitti) on ollut ihmisen sivistyselämässä.

Amerikalainen Goodyear pudottaa palasen luonasta kumia rikin kera kuumalle hiiliuunille — ja nykyään jo suuremmoiseksi kehittynyt kumitavarateollisuus saa alkunsa.

Ranskalainen fysiikantutkija Becquerel sattuu laskemaan palasen uranium-nimistä metalliainetta sulatulle valokuvauslevylaatikolle ja huomaa hämmästykseseen, levyjä kehittäessään, että ne ovat tummenneet, minkä havainnon voi selittää ainoastaan se seikka, että tuosta uranium-aineesta täytyy lähteä säteitä, jotka kykenevät tunkeutumaan valokuvauslevylaatikkoa ympäröivän mustan paperin sekä pahvista tehdyn laatikon kannen läpi. Tämä havainto johtaa merkillisen radiumin keksimiseen, mikä keksintö on ollut kerrassaan käännteentekevä tietopuolisen kemian historiassa. Se on järkyttänyt ja muuttanut tieteen entistä käsitystä aineen luonteesta ja avannut tutkivalle ihmissilmälle uusia, suuremmoisuudellaan melkeinpä juhlallista kammoa herättäviä aloja. Se on murtanut mahdottomuuden lukot sen aarrekammion ovelta, johon keskiajan alkemistit luulivat voitavan taikatempuilla päästä, mutta johon yrittämisen tieteellinen kemia, tuskin lapsenkenkiin päästyään, julisti haaveeksi ja mahdottomaksi: radiumin keksinnön jälkeen ei kemisti enää pidä mahdottomuutena sitä, että kemia kerran kykenee yhtä helposti hallitsemaan ja

mielensä mukaan toisiksi muuttamaan ennen muuttumattomina pidettyjä "alkuaineita", kuin se nyt kykenee muuttamaan värittömän nesteen loistavan väriksi jähmeäksi aineeksi tai näkymättömän kaasun mustaksi pulveriksi. Silloin ei kulta enää voi ihmistä hallita, vaan ihminen mielensä mukaan hallitsee kultaa, muuttaen sen miksi haluaa tai muuttaen minkä muun aineen tahansa kullaksi. Vielä kaksikymmentä vuotta takaperin olisi tällaiselle ajatukselle kemistiireissä makeasti naurettu hullun houreina, mutta että nykyään on asiassa tosi kysymyksessä, näkee siitä, että jotkut nykyajan kaikkein etevimmiksi tunnustetuista kemisteistä, kuten esim. jo ennemmin mainittu englantilainen Wm. Ramsay, luulevat joissakin tapauksissa jo *onnistuneensakin* muuttamaan ns. alkuaineita toisiksi.

*

Vaikka kemian tähänastiset saavutukset ovatkin jo olleet — varsinkin viimeisen 50 vuoden kuluessa — melkein pä satumaisen loistavat, niin ei ole vielä pienintäkään pelkoa siitä, että kaikki jo pian olisi keksitty ja tehtävät loppuneet. Radiumin keksintö on ikäänkuin sysännyt ennen jo niin varmana ja kiinteänä pidetyn maaperän tieteellisen kemian jalkojen alta ja jättänyt sen uudestaan hapuilemaan pimeässä, uusien tuntemattomien ilmiöiden keskellä, joiden perinpohjainen ymmärtäminen ja selvittäminen tulee kysymään uutta, pitkä-aikaista tutkimustyötä. Mutta varsinkin kemian sovelluttaminen ihmisen palvelukseen taloudellisessa ja sivistyselämässä, jossa se tulevaisuudessa tulee näyttelemään yhä tärkeämpää osaa, on vielä aivan kapaloissaan. Lukemattomia problemeja, tehtäviä, joilla useinkin saattaa olla mitä kauaskantavin taloudellinen merkitys, on edessämme, o:ojen kehityksen yhä kipeämmin vaatiessa niille ratkaisua.

Nykyisessä kapitalistisessa yhteiskunnassa vallitsee täydellinen taloudellinen sekasorto. - On pätevilla perusteilla laskettu, että yksistään Yhdysvalloissa hyödyttömästi tuhlataan joka vuosi noin 500 miljoonaa tonnia kivihiiltä ja joka päivä noin tuhannen miljoonaa kuutiojalkaa luontaista kaasua — ja silti täytyy lukemattomien työläisten väristä vilusta kylmän kourissa lämmitysaineen puutteessa. Arvaamaton määrä maissin ("koornin") korsia mätänee joka vuosi pelloilla tai polttaa niitä maamies suurissa kasoissa päästäkseen niistä eroon, vaikka kemia olisi valmis muuttamaan lähes puolet niiden painosta sokurinpitoiseksi ravinnoksi — ja samaan aikaan ovat miljoonat maan asukkaat nälkäkuoleman partaalla. Luoteisvaltioissa poltetaan joka vuosi 5 miljoonaa tonnia pellavanvarsia, joiden kuiduista kemia kykenee valmistamaan mainiota vaatetta tai hienointa paperia — ja samaan aikaan saavat monet kulkea riekaleissa, ilman kunnollista verhoa ruumiinsa suojaksi. Mutta ei ihmeäkään, että kapitalismi on näin järjettömän tuhlaavainen luonnon tarjoomiin raaka-aineisiin nähden, kun se antaa monesti valmiin tavarankin mädätä varastoissa samaan aikaan kuin tuhannet nääntyvät noiden tavarain ja elämäntarpeiden puutteessa.

Nykyään lasketaan yksistään Yhdysvalloissa olevan vähintään 100,000 lääkäriä ja lähes 125,000 lakimiestä, mutta ainoastaan noin 10,000 kemistiä. Kuinka elävästi kuvastuukaan noista numeroista tämän järjestelmän nurinkurisuus! Rikkaat pilaavat terveytensä ylellisellä elämällään ja mässäämisellään: tarvitaan lääkäreitä; köyhyyteen syöstyjen työläisten lapset eivät saa tarpeeksi ilmaa eikä ravintoa: on pakko turvautua lääkäreihin; vallassaolijat vähän välittävät köyhälistön terveys- ja ravintosuhteista: tarvitsevathan lääkäritkin työtä. Ja kapitalistisen kehityksen huippu tällä alalla: järjestelmällisen ilmotuspiirityksen avulla sanomalehdissä ja muualla turmel-

laan nykyisen ihmissuvun elimistö kaikenlaisten patenttilääkkeiden, mausteiden ja "tonikkien" avulla sellaiseksi, että se ei enää voi pysyä pian päivääkään kunnossa ilman pillereitä ja lääkäreitä; mistäpä muuten piisaisi noille sadalle tuhannelle lääkärielle kunnollinen toimeentulo!

Työmies, perheenisä, sysätään armotta työttömäksi, kun hyödykkeitä on kerääntynyt liikaa tehtaiden varastohuoneisiin mätänemään; hän monestikin suorastaan pakotetaan rikoksiin — ja lakimies saa työtä. Pyhän yksityisomistusoikeuden turvaamiseksi ja pönkittämiseksi tarvitaan mahdollisimman monimutkaisia lakeja ja asetuksia: niiden tutkimisessa ja tulkitsemisessa vaaditaan kokonainen lakimiesten armeija. — Mutta kemistejä riittää yksi joka 10,000 asukasta kohti, huolimatta siitä, että heidän osalleen lankeaa tärkeimpien ihmiskunnan taloudellista hyvinvointia koskevien tehtävien ratkaisu.

Trustit, nykyajan jättiläisyhtiöt, ovat ainoat, jotka ovat alkaneet oivaltaa järkiperäisen yhteiskuntatalouden välttämättömyyden ja jotka osaavat antaa parempaa arvoa tuon talouden menestyksellisessä hoidossa tarvittavalle kemiallekin. Sepä se juuri tekeekin ne kilpailussa voittamattomiksi. Mutta trusteeissa onkin tulevan sosialistisen tuotantotavan siemen. Sosialismi tavallaan pyrkii vain ulottamaan trustit ja niiden järkiperäisen talouden kaikille tuotannon aloille sekä ottamaan ne yhteiskunnan haltuun. Ja vasta silloin kun se on tapahtunut voi toivoa nykyisestä taloudellisesta sekasorrosta ja järjettömästä luonnonantimien tuhlauksesta loppua, ennen ei.

Materialistinen sosialismi vasta tulee asettamaan kemian, materialistisimman kaikista tieteenhaaroista, täydellisesti oikeaan arvoonsa. Lakkauttamalla nykyisessä yhteiskunnassa vilisevät kaikenlaiset hyödyttömät toimet ja ammatit sekä pakottamalla tyhjäätoimittajatkin hyödylliseen työhön, vapauttaa sosialismi

äärettömän määrän nykyään tarkotuksettomasti sidottuo ihmisenergiaa, jota silloin riittää enemmän kemiankin palvelukseen. Vastapalkinnoksi kemia tulee tekemään mahdolliseksi sosialistisen ihanteen toteuttamisen: alituisilla saavutuksillaan tulee se keventämään ihmisen olemassaolon taistelua ja suomaan hänelle runsaammin aikaa elämäniloihin ja nautintoihin.

Vasta sosialistisessa yhteiskunnassa on kemia saavuttava varsinaisen loistokautensa. Sen nykyiset saavutukset ovat vain tulevaisten heikkoa kajastusta.

Severi Alanne.

Katsaus sosialismin saavutuksiin eri maissa

Viimevuoden ajalla kansainvälisen sosialismin ja työväenliikkeen sisäiset ja sen ulospäin aiheuttamat tapahtumat ovat monessa suhteessa merkilliset. Kulunut vuotta voi sanoa suureksi työväenluokan voittovuodeksi. Kulunut vuosi merkitsee työväestölle sisäisen lujouden suuria saavutuksia, ulkonaisiakin voittoja ja vakuuttavia toiveita tulevaisuuteen katsoen.

Merkillisempänä, tapahtumain näyttämönä on ollut Englanti, maa, jota on syytetty "taantumuksellisesta työväenliikkeestä" ja johon maailman kapitalistiluokka on aina viitannut tahtoessaan todistaa, että sosialismi ja suurteollisuus eivät välttämättömästi seuraa toisiaan.

Mutta nyt, se on varma asia, että muiden maiden valveutunut työväenluokka saa hattua kohottaen kunnioittaa Englannin työväenluokan voittoja, sen sisäisiä saavutuksia, niinkuin hyökkäyksiä ulospäinkin. Myöskin tosiasioiden edessä täytyy vajentua se porvarillisten kirjailijain, politikoitsijain ja sanomalehtien perusteettomaksi käynyt puhe että Englannin työväestö ei seuraa luokkaveljiään muualla maailmassa. Tosiasiat osoittavat sitovasti sellaiset väitökset vääriksi.*)

Merimieslakko, tokkatyöläisten ja rautatieläisten voitokkaat taistelut, kaikelle maailmalle malliksi kel-

*) Näitä tapahtumia voidaan pitää todisteena siitä, että vanha, Trade Unioissa vallinnut henki on tehnyt vararikon ja luokkahenki saanut vahvan jalausijan.

paavat, järjestystä ja voimaa osoittavat ottelut ovat puolestaan puhuvia. Kaivostyöläiset ilmaisivat pitämässään kongressissa lokakuulla olevansa suurisuuntaisen ohjelman takana. Heidän pyrkimyksensä ja vastaiset taistelunsa tulevat olemaan taistelua, ei ainoastaan paremmasta palkasta ja lyhemmästä työpäivästä tai paremmista työehdoista, vaan taistelua, jonka lopullisena päämääränä täytyy olla tuotantolaitosten kansallistuttaminen, riistäjäluokan riisto-oikeuden lopettaminen.

Toistakymmentä vuotta sitte julisti Englannin loordien huone sodan työväen järjestöjä vastaan, saattamalla ne edesvastuuseen siitä vahingosta mihin kapitalistit joutuvat lakkotapauksissa. Siten se aikoi tuhota työväenjärjestöjen suuret taistelurahastot. Ja vielä pari vuotta takaperin se esti työväestön suorittamasta korvausta edustajilleen parlamentissa. Teki sen siksi, että työläisten edustajat eivät ilman sitä voisi olla edustajatoimissa.

Miten päättyi tämä taistelu?

Se päättyi myöskin tänä vuonna. Porvarillisetkin sanoivat tapahtuneen vallankumouksen. Loordien täytyi vetäytyä masentuneena, taistelussa hävinneenä, ennen niin mahtavan valtansa menettäneenä. He eivät enää voi entisellä vallallaan ahdistaa työväenjärjestöjä ja parlamenttiedustajillekin maksetaan vast'edes palkio valtion puolesta.

Ja nyt viimeiset ilahuttavat tiedot! Juuri tätä kirjoittaessa saa maailma tietää, että vanhat, Englannin työväenluokkaa edustavat valtiolliset puolueet ovat yhtyneet pitämässään kongressissa, että yhtyminen tapahtui yksimielisesti, monia minutteja kestävänsä hyväksymismyrskyn vahvistaessa yhtymispäätöksen. He ymmärsivät suuren sosialistisen runoilijansa, William Morrisen jo aikoja sille lausumat säkeet, jotka niin kauniilla tavalla ja niin sattuvasti tähän tapaukseen

soveltuen vetoavat työväenluokan yhteenkuuluvaisuustunteeseen:

Oi yhtykäämme me, haihtuvi hetket!
 Sato myrskyn, lentävi, kas, yli maan;
 Vapisee maailma se pylväillensä,
 Se riemua tuottavi kaikille vaan.

Saksa valmistautuu ensivuoden vaaleja varten. Sen poliittiset ja taloudelliset järjestöt ovat vuoden kuluessa vahvistuneet suuressa määrässä. Yksin Saksan sosialidemokraattisen puolueen jäsenmäärä on kasvanut enemmän kuin sadalla tuhannella jäsenellä, ollen jo miljoonassa. Sellaisella valtiollisella joukkopuolueella kelpaa käydä vaalitaisteluun, jonka poliittinen siivitys on sangen korkea. Se kykenee panemaan liikkeelle vaalitaistelussa tarvittavaa voimaa, myöskin persoonallista agitatsionia enemmän kuin mikään muu puolue. Saksan sos. dem. puoluelehdistö on vahvistunut samassa suhteessa kuin järjestötkin.

Sosialistisen liikkeen vaikutukseksi Saksassa voi sanoa, kun elämäntarpeiden hinnat, kapitalistisesta keinottelusta johtuen kohosivat viimeaikoina suuresti, ovat useiden Saksan kaupunkien hallinnot, myöskin sellaisen maailman kaupungin kuin Berliinin kunnallishallinto, ryhtynyt järjestämään elämäntarpeiden välitystä. Se on suuri periaatteellinen voitto, joka, vaikka vielä käytännössä vähäpätöinen sosialismin toteuttamisen koko laajuuteen nähden, sopii asettaa merkiksi miten sosialismin aatteiden toteuttaminen voi tapahtua aivan rauhallisestikin — miltei huomaamattomasti, olojen eteenasettamana ehdottomana välttämättömyytensä.

Erityistä ihailua herättää Saksan sos.-dem. puolueen ja taloudellisten liikkeiden keskinäinen sopusointuisuus ja sisäinen eheys. Porvariston toivo Saksan työväenliikkeen sisäisestä repeämisestä on kerta toisensa jälkeen rauennut turhaan. Taaskin viimeisessä, kesällä pidetyssä kongressissa läpäistiin korkeaan in-

nostukseen kohoavalla yksimielisyydellä kaikki tärkeimmät asiat. Verrattomaksi esimerkiksi kelpaa Saksan sos. dem. puolue siihen nähden mitä saadaan aikaan vakavalla kasvatustyöllä ja lujalla puoluekurilla.

Erityistä huomiota herättää myös Saksan taloudellisten järjestöjen — ammattiyhdistysten ja osuusliikkeiden uusi suunnitelma kansan vakuutuksen järjestämisestä, joka on ollut yksityisten keinottelevain vakuutusyhtiöiden liikealana.

Taloudellisella puolella ei ole olemassa mitään vaikeuksia mainitun vakuutus suunnitelman toteuttamiseksi, sillä ammattiyhdistyksillä ja osuusliikkeillä löytyy kymmenmiljoonaisia rahastoja ja niiden jäsenistö kohoaa neljään miljoonaan. Tällä yrityksellä on olemassa kaikki menestymisen edellytykset, — myöskin siveelliset edellytykset, sillä yksityiset kansan vakuutusyhtiöt ovat huikean keinottelun palveluksessa. Siksi viimemainitut ovatkin vaatineet valtiota sekaantumaan asiaan heidän edukseen.

Itävallan sosialistisen liikkeen voimasta antaa parhaan kuvan viime kesänä toimitetut valtiolliset vaalit. Edellisissä vaaleissa saivat sosialistit 87 edustajaa parlamenttiin. Se säikähdytti porvaripuolueita ja nyt viimeisissä vaaleissa ne muodostivat yhteisen rintaman sosialismia vastaan. Sekään ei auttanut. Sosialistien voima oli niin paljon kasvanut, että puolue säilytti lähes entisen asemansa yhdistyneitäkin porvaripuolueita vastaan taistellessaan. Vaaleista oli seurauksena että entinen hallituspuolue lyötiin perinpohjin. Entisen ministeristön täytyi erota.

Ranska, tuo kansainvälisen sosialismin surun lapsi. Ei tosin toivoton, mutta sangen oikullinen. Luodesamme katsauksen tässä vaiheessa Ranskaan, näemme siellä ankaran hallitustyrannuden järjestynyttä työväenluokkaa vastassa. Se aikoo tässä tilapäässä antaa aivan musertavia iskuja, ja valitettavasti niillä aseilla

joita joku ryhmä työväenluokasta on antanut hallituksen käteen. Ne onnettomat anarkistiset puhkeamat eivät lakkaa kiusaamasta Ranskan työväestöä. Sen kustannuksella kapitalistinen riistohallitus nyt n. k. yleisen mielipiteen suojassa rutikoi, ei ainoastaan syyllisiä vaan syyttömiä — ja juuri syyttömiä etupäässä, murtaakseen järjestyneen työväestön voiman ja valmistaakseen yhä suurempia mahdollisuuksia yhä julkeampaan työväestön riistämiseen.

Hallitus itse palkkasi provokaattoreita ammattiyhdistyksiin, jotka yllyttivät yksinkertaisia harjoittamaan n. k. sabotagea ja sitäpaitsi panivat itse toimeen tavallista julkeimpia tekoja ammattiyhdistysten laskuun. Sellaisia asioita kertovat juuri julkisuuteen tulleet salaiset asiapaperit. Hallituksen provokaattorina ollen johti kuuluisaa rautatielakkoa eräs Metiwier-niminen oristo, joka nyt on paljastettu oikeuden edessä.

Ranskan hallitus menetteli näin, saadakseen aiheen laatia lain työväen taloudellisia järjestöjä vastaan, sabotage-kauhun valtaaman Ranskan huutaessa kristiinnaulitsemiskiroja työväen järjestöille. Se oli todellakin hienosti laadittu suunnitelma, erinomainen mielikuva. Mutta se on myöskin arvossa pidettävä opetus työväenluokalle kaikkialla, välttääkseen sellaista menettelyä, jolla ennen kaikkea vahingoitetaan itseä. Opettavasti se on vaikuttanut myöskin itse Ranskaan, sillä kun joku aika sitte 40 Ranskan Ammattiyhdistysmiestä kävi Saksassa lausui La Guerre Sociale, syndikalistien äänenkannattaja Ranskassa: *mitä on meidän "suoranainen toimintamme", tyhjät kassamme ja heikot järjestömme saksalaisten ammattiyhdistysten jäsenrikkauden ja miljoonien rahastojen rinnalla, kehoittaen pyrkimään juuri siihen suuntaan, mihin Saksan esimerkki viittaa.*

Venäjäillä ennen kaikkea on huomattavissa suuria lakkoja. Niissä oloissa tietystikään ei erinomaisia tuloja tuottavia, mutta joka tapauksessa osoituksia Ve-

näjän köyhälistön valveutumisesta. Siitä myöskin joutuu, että sos. dem. puolue on joutunut työläisten itsensä johdon alaiseksi, joka näihin asti on ollut intelligenttien hoivauksista riippuvainen — etupäässä sosialististen teoreetikkojen puolue. Nyt kun se on joutunut toiselta puolelta käytännön miesten käsiin, kansanliikkeen keskukseksi, on syytä liittää siihen suuria toiveita.

Skandinaavian maista voi mainita Norjan suuren työnsulun, jossa sulkulaiset voittivat loistavasti — työnantajat vallan hätääntyivät ja koko Norja otti vastaan tiedon sulkulaisten voitosta suurella riemulla. — Ruotsin vaalit, uuden suhteellisen vaalilain pohjalla tuottivat sosialisteille sangen tyydyttäviä tuloksia. 64 sosialistia tuli valituksi. Ja sosialistien asema uudessa eduskunnassa tulee olemaan laadultaan sangen merkityksellinen, sillä nykyisten puoluesuhteiden vallitessa, täytyy hallituksen, pysyäkseen satulassa, ottaa huomioon sosialistien vaatimuksia. Muutoin Ruotsin hallituksella ei ole mitään varmaa enemmistöä eduskunnassa. — Tanskan sosialistinen sanomalehdistö on suuresti laajentunut, ja kunnallisten voittojen saavutuksista voidaan mainita mm. Köpenhaminan katurautateiden kunnan huostaan ottaminen. Tanskan kunnallishallinnot ovat suureksi osaksi sosialistisia — ja vaikka sosialistipuolue ei vielä ole voinut vallata käsiinsä valtiotaltaa, eikä suuremmassa mittakaavassa yhteiskunnallistuttaa tuotannonvälikkappaleita, elää Tanskan työväestö onnellisemmin kuin minkään muun maan työväestö. — Siinä sen poliittisen ja taloudellisen toiminnan voittojen yhteissumma!

Muutoin voi mainita, että Tanskan työnantajat ovat suunnitelleet hyökkäysretkeä järjestynyttä työväestöä vastaan, ajatuksella saada kaikki Skandinaavian maiden työnantajat yhtymään siihen, saadakseen sopimuksensa työväenjärjestöjen kanssa päättymään vuoteen 1915 ja sitten yhteishyökkäyksellä koetella voimia *ratkaisevasti*. Mutta niiden puuhat ovat

edistyneet sängen huonosti, sillä ne pelkäävät työväen lujia valtiollisia ja taloudellisia järjestöjä.

Belgian työväestö käy taistelua katolisen kirkon vaikutusvaltaa vastaan. Suuret onnistuneet mielenosoitukset ennustavat sille ehdotonta voittoa. Tähän taisteluun ottaa osaa myöskin hallitus, joten köyhälistö *tässä asiassa* on joutunut ajamaan hallituksen politiikkaa — toivottavasti se ei vaikuta liijallista sympatiaa porvarillista hallitusta kohtaan yleensä.

Takeena siitä, ettei niin tule tapahtumaan, on se, että hallituksen *täytyi* ryhtyä ajamaan klerikaali vastaista politiikkaa sosialistien ja vapaamielisten yhteisestä vastustamattomasta vaatimuksesta.

Amerikan työväenluokan valveutumisesta on kulunut vuosi tarjonnut monta todistusta. Useat kokonaiset ammattiliitot ovat tehneet selvää pesäeroa Civic Federationin kanssa. Sosialistipuolueen jäsenmäärä on kohonnut lähes sataan tuhanteen. McNamara-veljesten oikeusjuttu Los Angelesissa jännittää koko työväen maailman mieliä, ja itse oikeuden käynnin kehto, mainittu kaupunki, kuten Milwaukee todennäköisesti joutuu kohta sosialistien hallinnon alaiseksi. — Juuri se kaupunki, jossa Amerikan kiukkuisimmat sosialismin ja järjestyneen työväen viholliset asuvat. — Sitä voi pitää kohtalon ivana, mutta sittenkin se on hyvin ymmärrettävää.

Kiinan vallankumousmyllerryksetkin ovat jo osittain yhteydessä sosialistisen liikkeen kanssa ja sen seuraukset ilmeisesti tulevat vaikuttamaan läheisessä tulevaisuudessa sosialismin ehkä enemmän kuin muut kuluneen vuoden tapahtumat. Kiina astuu teollisuusvaltioiden joukkoon, joka tähän asti on ollut yhtenä, maailman teollisuusmaiden liikatuotannon markkinamaana. Sanomattakin on selvää mitä seurauksia markkinamaiden ja alueiden häviäminen vaikuttaa suurissa teollisuusmaissa, joissa vallitsee jatkuva kroonillinen teollisuuspuola: — työttömyys, ilman sitäkin, joka joh-

tuu markkinain puutteesta. Kun ne vieläkin supistuvat, merkitsee se yhä laajempaa ja uhkaavampaa työttömyyttä kapitalistisen järjestelmän vararikkoa ja köyhälistön vallankumousta.

Yhteenvetona ylläolevasta voi sanoa, että aika rientää eteenpäin seitsemän peninkulman saappaissa. Ja totta tosiaan se aika jo onkin, jolloin eteenpäin meno on välttämätöntä. Sillä jos ei ihmiskunta tee loppua yhteiskunnallisesta kurjuudesta, tekee kurjuus lopun ihmiskunnasta.

F. J. S—ä.

Naistemme pyynnöistä New Yorkissa

Niinkuin jokainen tiedämme, siirtyy tuhansia kansalaisistamme joka vuosi tänne "Suureen Länteen" etsimään aineellista toimeentuloansa. Monellekin tämä Amerika on jo tullut kuin toiseksi isänmaaksi. Tiedämme suomalaisia löytyvän täällä molempia, sekä naisia että miehiä, vaikea sanoa, kumpia enemmän. Sen voisivat ainoastaan oikeat tilastot meille osoittaa.

Suurin osa Europasta tulevia siirtolaisia astuvat maihin New Yorkissa, joku määrä myöskin Bostonissa. Edellinen kuitenkin, ollen maan liike-elämän keskus ja suurin satamakaupunki idässä, on siirtolaisillekin päämaallenusupaikkana. On luonnollista, että hyvin suuri prosentti muualta tulevia jäävät ansioille kaupunkiin, jossa tulevat maihin, joskin taas toisia matkustaa sisämaahankin.

Nykyisin New Yorkissa lasketaan olevan toistakymmentätuhatta suomalaista, joista enempi kuin puolet ovat naisia. Toimeentulonsa he hankkivat enimmäkseen palvelemalla amerikalaisissa perheissä. Ainoastaan joitakuita elää ompelijoina eli muussa ammatissa. Hajallaan ympäri suurta miljoonakaupunkia ja lähiseutuja eläen, ovat heidän yhteispyrintönsäkin verrattain heikkoa, kun otetaan huomioon heidän suuri lukumääränsä. Sitäpaitsi hajautuvat he monenkaltaisiin eri seuroihin, joilla taas kullakin on oma "suuntansa".

Kaikille on selvää selvittämättäkin, että henkilö, joka kotimaassaan on ottanut osaa johonkin julkiseen toimintaan, olipa se mitä laatua tahansa, kernaasti haluaa täällä jatkaa samaan tapaan. Ne taas, jotka nollana ovat kotona raataneet, heitä on vaikea täälläkin saada mukaan yhteistyöhön. Ja ne, jotka kirkon henkisestä kolkkoudesta ovat tänne lähteneet, he useimmissa tapauksissa löytävät papit ja seurakunnat tähänkin maahan saavuttuaan.

Suur-New Yorkissa kauemman aikaa olleet tietävät kertoa naisyhdistys "Pyrkijästä", jolla joskus ehkä on ollut merkitystäkin, mutta joka nykyään sairastaa erästä lajia kroonillista kuivetustautia, johon se toivottomasti pian kuoleekin. Sitä toisella nimellä voisi kutsua sairaus- ja hautausapurenkaaksi, tai "vanhainpiikain yhdistykseksi", joka toimii kristillissiveellisellä hyväntekeväisyysperiaatteella. Joskus he toimivat iltamankin, saadakseen rahoja siltä varalta, jos joku jäsenistä tulisi hospitaaliin vietäväksi. Siis mitä vanhanaikaisinta toimintaa porvarillisessa hengessä.

Edelliseen verrattava on nk. "Imatra"-yhdistys, sijaitseva Brooklynessä, jotavastoin "Pyrkijä" asuu itse pää-New Yorkissa. Toisistaan ne eroavat ainoastaan siinä, että Imatran sakki käsittelee yhteiskunnallisia-kin asioita, tosin omalla tavallaan. Heidän yhteiskunnallinen toimintansa, jos sitä niin voi kutsua, on riippuvainen jonkun yksilön mielipiteistä, vailla todellista päämäärää. Ja lampaat uskollisesti koettavat seurata mestarinsa jälkiä. Naiset ovat sielläkin suurena tekijänä jäsenluvussa. Vielä voidaan todellista yhteiskunnallista vakaumusta vailla oleviin naisiin laskea ne itsetiedottomat, jotka käyvät Pelastusarmeijassa, kirkoissa tai muissa tietämättömyyden pesissä. Ikävä sanoa, monet ovat eksyneet elämän hurjasteluihin, johon tilaisuuden tarjoavat nk. "malassaunat", tuhoten useita nuorista työtöistämme.

Näin kun olemme sivuuttaneet nuo vähemmän tärkeät seurat, kiinnitämme sitten huomionamme liikkeeseen, joka yhä enemmän voittaa alaa kaupungissamme. Se on sosialistinen liike, joka, joskin ehkä hitaasti, mutta kuitenkin varmasti on noussut etualalle suomalaisten yhteispyrinnöissä. Itse New Yorkissa on Yhdysvaltain sosialistipuolueeseen kuuluva sosialistiosasto satoihin nousevalla jäsenmäärällä. Jäsenistä on suurin osa naisia, ja ottavat he verrattain innokkaasti osaa osaston sisäiseen toimintaan, toimien monissa komiteoissa samanarvoisina miesten kanssa. Samoin on myös Brooklynissä olemassa sosialistiosasto, ollen jäsenenä melkoinen määrä naisia. He ovat itsetietoista joukkoa, jotka ymmärtävät, mitä aika naisiltakin vaatii.

Kuten yleensä koko maassa, samoin Suur-New Yorkinkin osastojen yhteydessä on näytelmäseura kummassakin, joihin myös kuuluu useita naisia, siten henkisillä lahjoillaan palvellen köyhälistöliikettä. Mutta henkisten kykyjen harjottamisen ohella on toisilla halu myös edistää ruumiillista voimaa ja vartalon reippautta. Sitä tarkotusta varten löytyy voimisteluseuroja keskuudessamme, toimien ne jonkunmoisinä ala-osastoina koko osaston yhteydessä. Niinpä on Brooklynissä "Kaleva" ja New Yorkin puolella "Vesa", johon viimeksi mainittuun kuuluu naisia. He ovat joku kerta esiintyneet yleisöllekin, saaden katselijain mieltymyksen osakseen.

Huomattavin kuitenkin kaikista tämän pyrisevän miljoonapesän suomalaisten naisten riennoista on "Naisten Osuuskoti". Se on yksinomaan naisten perustama, johtama ja yleensä sosialistisen hengen läpitunkema. Osakkaita siinä on noin 200 vaiheille, toiset omaten useammankin kuin yhden osakkeen, vaan ei enempää kuin 5. Osakkaiden keskuudesta valittu johtokunta huolehtii kodin taloudellisista asioista.

Kodin perustamisaikoina useankin naisen mielessä asui epäily sen menestymisen suhteen, vaan nyt, kolmen vuotta oltuaan olemassa, on sen kannatus yhä lisääntynyt. Se sijaitsee melko isossa vuokratalossa, sillä varat eivät vielä ole riittäneet oman talon hankkimiseen. Siellä on tilaa noin neljällekymmenelle asukkaalle, siisteissä huoneissa. Ilahuttavaa on nähdä New Yorkin naisten yhä suuremmassa määrin jättävän yksityisten epämiellyttävät "poortihaussit", etsien suojaa omassa kodissaan. Syksyisin ja keväisin, jolloin palvelijat suuremmissa määrin muuttavat, on liike kodissa vilkkaimmillaan. Kaikille sisään tulijoille ei tahdo löytyä tilaa. Ei sentään ketään ovelta takaisin palauteta, vaan koetetaan mahdollisuuden mukaan sovittaa kaikille tilaa.

Erityisesti olisi New Yorkin suomalaisille palvelijattarille huomautettava paikanvälitystoimistosta, joka toimii kodin yhteydessä. Jokainen, joka vähänkin on asioita tarkastellut, tietää, miten julkeasti yksityiset toimistot palvelijoita nylkevät. Eivät ne herrasrouvista suuriakaan hyödy, vaan ne ovat palveluspaikkaa haluavat naiset, jotka heidän liikkeitään ylläpitävät. Ja varsinkin kurjista paikoista, joissa eivät tytöt halua työskennellä, niistä yksityiset nylkijät saavat suurimman hyödyn tyttöjen kustannuksella. Se tapahtuu siten, että rouva, saadessaan palvelijan, maksaa vaaditun konttorimaksun, samoin tyttö. Mutta jos paikka on siksi viheliäinen, ettei siellä kukaan pysy, niin saa rouva toisen tytön samalla maksulla kahden tai kolmen kuukauden ajalla niin usein kuin hän ikinä tarvitsee. Palvelijatar sitävästoin on menettänyt rahansa, vaikka hän ei voisi pysyä saamassaan palveluspaikassa. Täten tulevat naisemme usein kymmenin dollarein hyödyttämään noita paikanvälitystoimistoja, vaikkakaan ei se koko summa tule yhden varoista otetuksi.

Toinen komento on Naisten Osuuskodissa. Siellä ei sietämättömiä paikkoja ja kaikellaisia "läpikäytäviä" pidetä konttorissa ollenkaan. Jos paikka huomataan sellaiseksi, ettei siellä tytöt halua olla, poistetaan sen nimi Naisten kodin toimiston kirjoista mutkitta. Eikä naisten siellä tarvitse maksaa välityksrahoja ennenkuin ovat varmoja, että voivat työhönsä jäädä. Tämän kautta se on hyödyksi paikkaa etsiville naisille, että ottavat huomionsa osuuskodin paikanvälitystoimiston.

Tämä nyt kodin aineellisesta puolesta. Mutta ei ole unohdettu valvoa sen asukkaiden henkisestäkään ravinnosta. Jo sen perustamisesta asti on siellä ollut oma kirjastonsa, vaikka pienikin. Joku aika sitte avattiin siellä kirjakauppa, jossa aina on myytävänä hyvää sekä kauno- että etupäässä sosialistista kirjallisuutta, Suomessa ja tässä maassa painettua.

Edistääkseen siellä asuvien ja vierailevien naisten henkistä kehitystä, on sinne sitä varten järjestetty luentotilaisuus joka tiistai-illaksi kello 8, vapaalla sisäänpääsillä. Luennoitsijasta huolehtii N. Y. suom. sos. os. agitatsioonikomitea. Sen lisäksi tulee sinne useita kappaleita kaikista Amerikan suom. sosialistilehdistä. Suomesta myös Työmies, Työläisnainen ym.

Tästä näemme, että New Yorkin suomalaisten naisten osuuskoti vasta kolmisen vuotta toimittuaan, alkaa jo olla suuresta merkityksestä täällä eläville naisille, sekä aineellisesti että henkisesti. Eikä ai-noastaan naisille, vaan on miehilläkin tilaisuus käyttää hyväkseen kodin kirjastoa, kirjamyymälää ym. — Siinäkin on yksi esimerkki yhteenliittymisen voimasta, vaikkakin pienoiskoossa. Yhteenliittymisen lisäksi tarvitaan tarmokasta toimintaa ja rohkeutta vastoinkäymisissä. Kodin johtajatar ja sen lähin kannattajajoukko ovat alusta saakka huolella valvoneet sen hyvinvointia. Siten eteenkinpäin jatkaen tulee Kodista ennen pitkää ikäänkuin keskus New Yorkin suomalaisten naisten keskuudessa.

Olemme siis nähneet heimomme naisten tämän suurkaupungin hälinässä työskentelevän monissa erisuuntaisissa pyrinnoissa. Mutta vielä on paljon sellaisiakin, jotka pitävät aivan arvottomana minkäänlaisen kehittävän seuraelämän. Työnteko ja rahan ansaitseminen on heille pääasiana. He aivan tosisaan luullen tätä "vapaaksi kultamaaksi" tekevät työtä otsansa hiessä, ollen onnellisia, jos voivat säästää jonkun dollarin. On kyllä jossain määrin perää siinä, kun sanotaan naisten täällä ansaitsevan helpommin ja enemmän kuin miesten, mutta yhteiskuntaoloja lähemmin tarkasteleva voi huomata New Yorkin samoin kuin koko maankin aina enemmän ja enemmän kadottavan paratiisin luonnettaan niin naisiin kuin koko työläisluokkaankin nähden. Sosialistisella maailmankatsomuksella valaistut työläiset tietävät, että meillä vielä on paljon työtä saadaksemme ensiksikin kaikki välinpitämättömät kiinnittämään huomionsa heitä ympäröiviin olosuhteisiin ja myöskin tarkastamaan yhteiskuntaa sen oikeassa valossa. Uinuvaa luokkatietoisuutta on herätettävä edelleenkin ja kun köyhälistöluokan hyväksi teemme voitavamme, emme suinkaan ole turhaan eläneet.

L. K.

“Ylimääräinen”

Kello on kolmen tienoissa lauantai-aamuna. Erään New Yorkin suuren hotellin huoneessa alkaa telefooni yhtäkkiä soida. Vuoteella makaava henkilö ponnahtaa ylös ja rientää unisin silmin telefoonille. Uutinen, joka hänelle saapuu läpi pohjattomien tähtitarhain tuhansien mailien takaa, kertoo hänen liikeasiainsa kriittillisestä tilasta. Hänen olisi nyt riennettävä Denveriin, Col., niin pikaisesti kuin teräksen ja höyryn avulla suinkin on mahdollista. Hän tiedustaa telefonitse junain kulkua Denveriin ja saa tietää, että hän voisi saapua Denveriin maanantaina jälkeen puolisen.

Se olisi liian myöhäistä.

— “Kuinka paljon maksaa ylimääräinen juna; miten pian sillä ehtisi Denveriin”, tiedustaa hän.

— “Ylimääräinen juna maksaa 5,500 dollaria; siihen kuulluu yksityisvaunu, kokki ja palvelija. Se saapuisi Denveriin sunnuntai-aamuna kello kolmen tienoissa.”

— Hyvä on. Minä olen herra Blank. Kuinka pian te voitte laittaa junan lähtövalmiiksi? — Jaha, puolen tunnin kuluttua. Hyvä on. Varustakaa siis juna valmiiksi ja hommatkaa kokki Albanysta jossa täytyy vaihtaa veturia.”

— Mikään ei liikennelaitosten alalla voi nopeudessa kilpailla ylimääräisen junan kanssa. Joskus sitä tarvitaan liikeasiain takia, toisinaan pelkän huvin vuoksi ja joskus myös äkkinäisten kuolemantapausten

sattuessa. Korkeita rautatievirkailijoita lukuunottamatta, tarvitaan ylimääräisen junan liikkeelle saamiseksi vain rahan voimaa.

Yön aikoina, jolloin kaikki rautatien korkeimmat virkailijat ovat levolla, ainoastaan rautatien sähköttäjä voi panna ylimääräisen junan liikkeelle. Tätä tehdessään tulee hänen ainoastaan tietää, onko "ylimääräistä" haluava henkilö joku luotettava liikemies tai onko hän muuten kykenevä maksamaan junan. Jos henkilö on tuntematon, vaaditaan häneitä luotettava takaus. Jos hän taas on varakas ja huomattava liikemies, ei häneltä vaadita mitään kiinteitä sitoumuksia etukäteen.

Jokainen, joka on kustantanut ylimääräisen junan, on siliä kertaa valtiias rautatiellä. Hänen matkaansa ei saa silloin häiritä. Silloin täytyy saada rata auki niin ettei hetkeäkään viivytystä tapahtuisi muussa tapauksessa kuin veturia vaihtaissa. Radan avaaminen ei suinkaan ole mikään helppo asia. Ja jos "ylimääräinen" sattuu saavuttamaan vaikkapa jonkun pikajunan, niin silloin täytyy viimeksi mainitun ajaa sivuraiteille, että ylimääräinen saisi vapaasti porthaltaa eteenpäin. Ylimääräiseen koetetaan aina saada mahdollisimman hyvä ajuri ja konduktööri.

Useassa tapauksessa vaaditaan, että henkilö, joka ylimääräisen junan kustantaa, vapauttaisi komppanian vastuunalaisuudesta onnettomuuden sattuessa. Sillä ylimääräisen ollessa matkalla, ovat aivan odottamattomat vaarat tarjolla. Eikä vaara uhkaa ainoastaan itse "ylimääräistä", vaan vielä lukemattomia muitakin matkustajajunia, jotka tuhansine matkustajineen liikkuvat samoilla teillä. Ylimääräisen junan täytyy kulkea paljon nopeammin kuin mitä tavallisten pikajunain nopeus on, tai mitä myöhästyneillä junilla menetettyä aikaa korvatakseen on oikeus kulkea.

Vaikkapa rautatiekomppanijat erikoisesta maksusta panevat "ylimääräisen" liikkeelle, niin ei siltikään

komppania tavallista maksua vastaan suostu kulettamaan junaan äärimmäisellä nopeudella. Junan kulku-nopeudelle määrää vissit rajansa rata-iskojen lujuus, tien rakenne, siltojen kestävyys jne. Näihin perustuvien laskelmien pohjalla on junain äärimäinen kulku-nopeus määrätty. Niistä ei voi poiketa muuten kuin rautatiepresidentin erikoisella luvalla, jolloin hän joidenkin erittäin tärkeiden syiden perusteella, omalla uhallaan sen sallii.

Ylimääräisen junan kustannukset vaihtelevat eri tilaisuuksissa, riippuen aina asian haaroista. Tavallisesti "ylimääräisellä" matkustaminen maksaa \$2.50 maili. Tästä maksusta varustetaan juna kahdella vaunulla. Kaksi vaunua onkin vähin määrä, mikä voi pitää junan tasapainossa sen kiittäessä vinhaa vauhtia. Edellinen vaunu on junamiehiä varten ja jälkimäinen matkustajia varten. Jos matkustaja haluaa tavallisen päivävaunun sijasta makuuvaunun, maksaa se tavallisen mailimaksun lisäksi 50 dollaria päivältä. Jos makuuvaunun sijaan käytetään erityistä yksityisvaunua, on maksu jonkun verran kalliimpi. Siinä tapauksessa varustetaan junaan palvelijan lisäksi kokki ja myöskin ruokavaroja niin paljon, että ne riittävät matkan loppuun asti.

On hämmästyttävää miten pikaisesti tällainen ylimääräinen voidaan saada matkalle, missä hyvänsäkin suurimmissa kaupungeissa. Toisinaan se voidaan tehdä vähemmässä kuin puolessa tunnissa, olkoonpa sitten päivän aika tai yö. Yleensä ylimääräisiä junia halutaan niin harvoin, että siltä varalta ei komppanian taholta ole tavallisesti mitään ennakkovarusteluja. Junan miehistö tavallisesti saadaan toisista junista, joiden miehistö on lähtövalmiina. Myöskin muutamilla suurimmilla rautatieasemilla pidetään joitain miehiä äkkitarpeitten varalta. Ylimääräiseen tarvittava palvelija voidaan hankkia tuokiossa, mutta kokkia on vaikeampi saada, varsinkin yön aikoina. Ellei ruokavaroja voida heti hankkia junaan, niin otetaan ne ta-

vallisesti ensimmäiseltä asemalta missä veturia vaihdetaan.

Yksityiset henkilöt käyttävät ylimääräistä junaä enimmäkseen lyhkäsillä matkoilla, harvoin yli mantereen. Presidentti Rooseveltin hallitusaikana sai keran J. P. Morganin liikekumppani George W. Perkins kutsun saapua Valkeaan taloon Washingtoniin, ottaakseen osaa erääseen neuvotteluun siellä. Hän saapui-kin ja neuvottelu kesti myöhäiseen iltaan saakka. Kun Perkins pois lähteäkseen saapui Washingtonin rautatieasemalle, oli jo myöhäinen yö ja viimeinen juna oli vastikään lähtenyt. Seuraavan junan oli määrä lähteä vasta kahdeksan tienoissa aamulla ja se olisi saapunut New Yorkiin vasta jälkeen puolen päivän. Perkinsin oli välttämättä saavuttava konttoriinsa Wallkadulle ennen kello kymmentä aamupäivällä, sillä osakekonttori piti avattaman kello 10 epp. Kun hän nyt huomasi, ettei hän tavallisella junalla voisi saapua tarvittavaan aikaan perille, tiedusti hän kuinka pian ylimääräinen saapuisi New Yorkiin ja paljonko se maksaisi. Vastaus molemmissa suhteissa tyydytti häntä ja ei kulunut puoltakaan tuntia, kun hän jo kiiti New Yorkia kohti. Vaikkakaan tämä välimatka ei ole kuin noin 230 mailia, sanotaan sen maksaneen Perkinsille noin 900 dollaria. Perkins saapui kotiinsa juuri kuin maitokuski asetteli maitopullojaan hänen talonsa rappusille.

Ylimääräinen juna New Yorkista Chicagoon ja muihinkin etäisimpiin paikkoihin maksaa yleensä \$2.50 maililta. Matka New Yorkista Pennsylvanian kautta Chicagoon on 912 mailia, joten ylimääräinen tulee \$2.50 mailimaksun mukaan maksamaan 2,280 dollaria, tai jos haluaa yksityisvaunun ja muita mukavuuksia, niin maksaa se noin 2,400 dollaria. St. Louisiin on saman tien kautta 1,050 mailia, joka matka niin ollen tulee maksamaan 2,625—2,800 dollaria.

Joitain vuosia takaperin oli Yhdysvaltain presidentille tapana antaa ylimääräinen juna ilmaiseksi. Ainoa mitä presidentin tuli siinä suhteessa tehdä, oli ilmoittaa haluavansa ylimääräisen ja se hetimiten valmistettiin hänelle. Silloin kun Benjamin Harris tuli valituksi Yhdysvaltain presidentiksi, asui hän Indianapolissa. Kun hän meni Washingtoniin virkaansa vihmistä varten, oli hänelle varattu ylimääräinen juna tätä matkaansa varten.

Rautateiden viranomaiset ajavat ylimääräisellä vain tärkeimmissä tapauksissa ja silloinkaan heidän matkoistaan ei julkisuudessa paljoa tiedetä. He käyttävät ylimääräistä enimmäkseen tutkimusmatkoilla tai sitten joissain tärkeissä tilaisuuksissa, jolloin tavallinen junan kulku ei riitä. Mutta useinkaan ei tule kulkunopeus kysymykseen lainkaan vaan matkustavat he ylimääräisillä niiden käytännöllisyyden vuoksi.

Rautateiden palveluksessa olevat huomattavat lakimiehet ehkä useimmin äkkitapauksissa ovat pakotetut turvautumaan ylimääräisen junaan. Useimmat näistä lakimiehistä asuvat New Yorkissa tai sen lähistöllä. Useinkin myöhään yöllä saapuu jollekin näistä lakimiehistä kutsu joko telefonitse tai sähkösanomalla, että hänen on mahdollisimman pian saavuttava joko Bostoniin, Chicagoon tai sitten johonkin muuhun etäisempään kaupunkiin. Elleivät he voi kutsua noudattaa turvatumalla tavalliseen junaan, tilaavat he ylimääräisen. Jos he asuvat ulkona kaupungista, lähetetään ylimääräinen heitä noutamaan lähimmältä rautatieasemalta.

Lännen suurien rautateiden porhot aniharvoin ajavat ylimääräisellä New Yorkiin tai johonkin muuhun maailmankaupunkiin. Suurimpana syynä tähän on sängen rajoitettu kulkuvuoro muun säännöllisen liikenteen takia. Yleensä sellaiset rautatieporhot, kuten James J. Hill ajavat ylimääräisellä vain Chicagoon ja sieltä tilaavat sitten yksityisen vaunun Idän

rautatielinjoille tai saapuvat New Yorkiin tavallisella matkustajajunalla.

Sellaisten suurten virkailijain, kuin esim. rautatien presidentin yksityiset vaunut ovat verrattain hienoja ja komeita. Erään Lännen rautatien presidentin yksityisvaunussa olevan lasisen pöytäkaluston sanotaan maksavan \$2,500.

Kuitenkin useat rautatien presidentit vaihteeksi komeilevat verrattain yksinkertaisilla vaunuilla. Useinkin heidän yksityisvaununsa eivät ole erittäin koristettuja ja hienoja. Pää-asia on vain, että mukana on hyvä kokki, pikakirjuri ja konekirjottaja.

Yleensä jokaisella rautatiellä on yksityinen vaununa rautatien presidentille kuin myöskin varapresidentille. Useammassa tapauksessa rautatien liikkeenhoitajalla on myös oma vaununsa, tai ellei ole, niin on hän oikeutettu ottamaan minkä vaunun vain haluaa matkustaessaan. Pennsylvanian rautatiellä on neljä yksityistä vaunua virkailijoitan varten. Rautatien tarkastustoimenpiteissä on alettu käyttää erityistä tarkastusjunaa, joka on näköään jonkunlaisen moottorivaunun kaltainen. Siihen menee toistakymmentä ihmistä ja on se rakennettu erikoisemmin tarkastusten toimeenpanoa varten rautateillä.

Tämän kirjoituksen alkupuolella mainittiin, että ylimääräisiä junia käytetään joskus pelkän hivin vuoksi. Se jo edellyttää, että junan tilaaja ei saa olla mikään saituri; hänen rahansa eivät saa olla painon alla. Ja useat esimerkit osottavatkin, että Amerikan rahapohatat eivät säästä varojaan meli haluun läpi ajaakseen. Mainittakoon tässä eräs tapaus.

Erään miljoneerin ja kaivoksen omistajan poika Los Angelesissa kulkee huolettomana pitkin katuja. Samassa hän saapuu rautatieasemalle, missä jyriseviä junia tulee ja menee. Yhtäkkiä pistihe ajatus hänen päähänsä. Hän tilasi viisi vaunua käsittävän ylimääräisen junan ja ilmotti aikeestaan lähimmille

ystävilleen. Ne, jotka halusivat, saivat tilaisuuden lähteä matkalle tämän nuoren tuhlaajan kanssa. Rautatiekomppania lupautui 50,000 dollarin maksusta kii-
dättämään "ylimääräisen" New Yorkiin. Rautatien sähköttäjät "puhdistivat" tien. Vaihteet lukittiin ylimääräistä varten ja nuorukainen lennätettiin yli mantereen, kuten avaruuden tähti.

T. S. Daytonii. mukaan kirj. Jorma

Yhdysvaltain, valtioiden, kuntain ja kaupunkien hallitus

YHDYSVALTAIN HALLITUS

MUOTO, PERUSTE JA HALLITUSVALLAN JAOSTO

Hallitusmuoto. — Yhdysvaltain hallitusmuoto on tasavaltainen. Se tarkoittaa, että perustuslaillisen hallitusmuodon ohella kansalaisilla on oikeus korkeimman virkamiensä, presidentin, sekä lukuisien alemmien virkamiesten valintaan.

Hallitusmuodon peruste. — Hallitusmuoto perustuu syyskuun 17 p:nä 1787 hyväksytyyn, kesäkuun 21 p:nä 1788 vahvistuksen saaneeseen, maaliskuun 4 p:nä 1789 käytäntöön astuneeseen ja sittemmin useamman kerran korjattuun ja lisättyyn perustuslakiin.

Hallitusvallan jaosto. — Hallitusvalta on jaettu kolmeen osaan:

Lainsäätövalta (Legislative power)

Toimeenpanovalta (Executive power)

Lainkäyttövalta (Judicial power)

Tämä jaosto lähtee siitä periaatteesta, että erinäisten tehtävien vuoksi, joita valtiossa ilmenee, täytyy olla kolme osastoa, jotka nämä tehtävät suorittavat: ensiksi, joku, joka säätää lait — tällä lainsäätövalta; toiseksi, joku, joka panee toimeen edellisen päätökset ja valvoo niiden noudattamista — tällä toimeenpanovalta; kolmanneksi, joku, joka käyttää lakia niitä vastaan jotka rikkovat sitä — tällä lainkäyttövalta. Vaikka tämän jaoston periaatteena edelleen on, että kunkin näistä osastoista on työskenneltävä omalla varsinaisella alallaan, eikä tunkeuduttava toisen toimialoilte, on se käytännössä menettänyt merkityksensä. Joskaan toimeenpanovalta ei esim. saa säätää lakeja, ei ehkes tehdä lakialotetta, korkeintaan vain ilmaista sellaisen tai tällaisen lainsäädännön tarpeellisuuden, on

ylimmällä toimeenpanevalla virkamiehellä, presidentillä, kuitenkin jotenkin laaja valta estää lainsäätäjäkunnan hyväksymiä lakeja voimaanastumasta. Samoin lainkäyttövalalla, oikeuslaitoksilla, ei periaatteen mukaan ole oikeutta lainsäädäntään, mutta on se kuitenkin aikain kuluessa anastanut itselleen vallan tulkita lakeja mielin määrin, vieläpä julistaa niitä perustuslakivastaisiksi, kelvottomiksi.

LAINSAÄTÖVALTA: KONGRESSI

KONGRESSIN KOKOONPANO

Lainsäätövalta. — Kaikki lainsäätövalta kuuluu perustuslainmukaisesti Yhdysvaltain kongressille.

Kongressin muodostus. — Kongressi muodostuu kahdesta huoneesta: senaatista (Senate) ja edusmieshuoneesta (House of Representatives). Molempia huoneita yhdessä kutsutaan nimellä Kongressi; mutta erillään mainittaissa joko ylä ja alahuoneeksi tai senaatiksi ja edusmieshuoneeksi. Senaatin jäseniä kutsutaan Yhdysvaltain senaattoreiksi ja edusmieshuoneen jäseniä kongressimiehiksi, erotukseksi eri valtioiden lainsäätäjäkuntain alahuoneen edusmiehistä.

Senaatti. — Senaatissa on kaksi jäsentä kustakin valtiosta, katsomatta ollenkaan valtioiden väkilukuun. Sen tarkoitus on täten antaa jokaiselle eri valtiolle samansuuruisen edustus ja vaikutusvalta Yhdysvaltain kongressin yhdessä huoneessa, ja siten turvata eri valtioiden itsenäisyys ja olla jarruna edusmieshuoneelle, joka, asukasluvun mukaisen kokoonpanonsa tähden voisi muutamien väkimmäimpien valtioiden suurempilukuisen edusmiesjoukon avulla jättää pienempien valtioiden "edut" ja vaikutusvallan yhteisiin asioihin syrjään. Senaatti ei siis todellisuudessa edusta kansaa, vaan valtioita.

Senaattorien valinta. — Senaatin jäsenet valitsee kukin eri valtion lainsäätäjäkunta, se on, lainsäätäjäkunnan ylä- ja alahuone yhdessä. Valitun tulee saada molempien huoneiden äänimäärän täydellisen enemmistön tai yhteisen äänimäärän enemmistön.

Senaattorien toimikausi. — Senaattorit valitaan kuudeksi vuodeksi. Senaatin ensimmäisestä kokoonpanosta alkaen on kuitenkin järjestetty niin, että vain yksikolmasosa senaattoreista valitaan joka toinen vuosi. Se järjestyi siten, että ensimmäiset senaattorit jaettiin toimikautensa pituuden vuoksi arvan kautta kolmeen luokkaan: yksien piti erota kahden vuoden kuluttua, toisien neljän vuoden kuluttua

ja kolmansien kuuden vuoden kuluttua. Kun näin oronoiden tilalle valittiin uudet kuudeksi vuodeksi, seuraa siitä nyt, että jokainen tulee olleeksi kuusi vuotta senaattorina, vaikka vain yksi kolmas osa eroo joka toinen vuosi ja kaksi kolmasosaa jää.

Senaattoritöiden avonaisuus. — Jos senaattoripaikka sattuu jonkun syyn tähden avonaiseksi ajalla, jolloin sen valtion lainsäätäjäkunta, jonka pitäisi valita siihen toinen tilalle, ei ole koolla, on samaisen valtion korkeimmalla virkamiehellä, kuvernöörillä, oikeus nimittää väliaikainen sijainen, joka on senaattorina kunnes lainsäätäjäkunta kokoontuu ja valitsee vakinaisen.

Senaattorien palkka. — Senaattorin palkka on \$7,500 vuodessa. Siihen lisäksi määräraha kirjurin palkkausta, kirjoitusvälineitä, lehtiä ja matkakuluja varten.

Senaattorikelpoisuus. — Senaattoriksi kelpaa vain henkilö, joka on vähintään yhdeksän vuotta ollut Yhdysvaltain kansalaisena, asuu siinä valtiossa, josta hänet valitaan ja on vähintään 30 vuoden ikäinen.

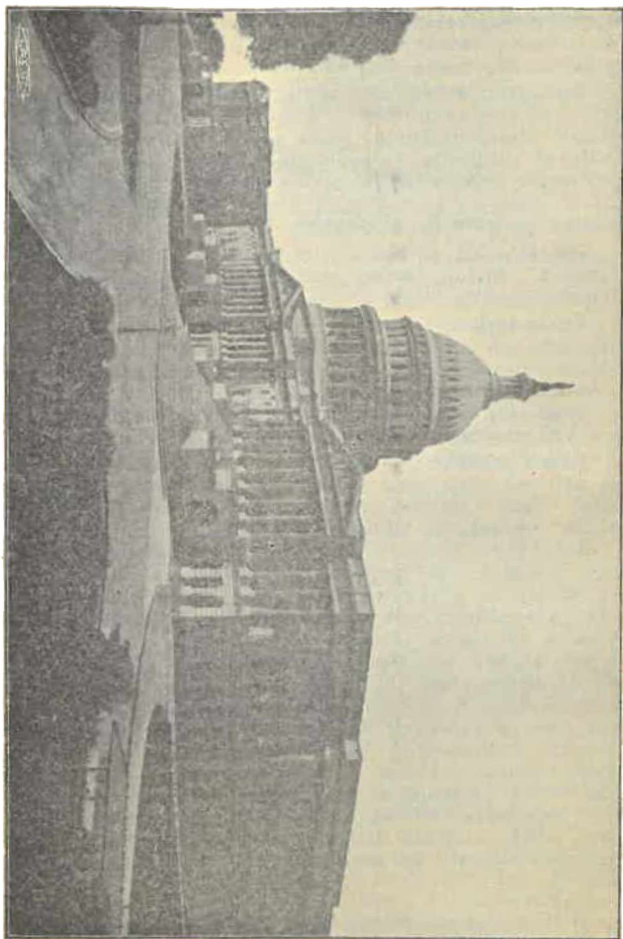
Senaattoriksi ei kelpaa henkilö, joka samalla pitää joutain Yhdysvaltain hallinnollista virkaa.

Edusmieshuone. — Edusmieshuoneen jäsenistö muodotuu eri valtioista joka toinen vuosi valituista edustajista, joiden luku kutakin valtiota kohti määrätään kunkin valtion asukasluvun mukaan seuraavasti:

Joka täysi kymmenlukuvuodella toimitetaan Yhdysvaltain väenlasku. Edusmieshuone päättää sen jälkeen josko sen jäsenluku pysyy ennallaan tai josko sitä lisätään. Sillä jäsenmääräluvulla, joka tulee hyväksytyksi, jaetaan kaikkien valtioiden yhteinen asukasluku ja siten saatu tulos osottaa sen asukaspaljouden, jota yksi edusmies edustaa, eli edusmiehen valintaperustan. Tällä tuloksella jaetaan kunkin eri valtion asukaslukumäärä,*) ja sen jaon tulos osottaa kuinka monta edusmiestä kukin valtio on oikeutettu valitsemaan Yhdysvaltain edusmieshuoneeseen. Vaikka jonkun valtion asukasluku ei olisikaan niin iso kuin yhden edusmiehen valintaperustaksi tullut keskimäärä, on sellaisella valtiolla kuitenkin oikeus valita yksi edusmies. Siten saattaa jollakin vähä-asukkaisella valtiolla olla yksi edustaja edusmieshuoneessa, mutta kaksi senaattorissa.

1) Tästä asukaslukumäärästä vähennetään kuitenkin ennen jakoa veroa maksamattomien indlaanien lukumäärä ja niiden 21 vuotta täyttäneiden Yhdysvaltain kansalaisten lukumäärä, joilta valtio riistää äänioikeuden muun kuin kapinaan osanoton ja raskauttavien rikoksien vuoksi.

Kapitoliumi, Kongressin kokouspalatsi Washingtonissa.

Territoreilla, se on, alucilla, joilla ei ole valtion oikeuksia, on kullakin oikeus lähettää yksi edustaja edusmieshuoneeseen. Sellaisella edustajalla on oikeus ottaa osaa keskusteluihin, vaan ei päätöksien tekoon.

Edusmiesten valinta. — Edusmiesten valinta toimitetaan joka tasalukuisen vuoden marraskuun ensimmäisen maanantain jälkeisenä tiistaina. Tämä on kongressin määräys, paitsi Oregonissa, jossa vaalit toimitetaan ensimmäisenä maanantaina kesäkuussa, Vermontissa ensimmäisenä tiistaina syyskuussa ja Mainessa toisena maanantaina syyskuussa.

Edusmiesten vaaliin saa ottaa osaa jokainen Yhdysvaltain asukas, jolla on oikeus valita lainsäätäjäkunnan toisen huoneen jäseniä siinä valtiossa, jossa hän asuu. Joka valtiolla on oikeus määrätä äänivallan ehdot. Kuitenkin saa kongressi joka eri tapauksessa säätää siitä eri lain. Yleensä on säädetty, että äänivaltainen on jokainen 21 vuotta täyttänyt hyvämaineinen kansalainen. (Muista ehdoista katso jälempää: Äänioikeudet eri valtioissa)

Edusmiesten toimikausi. — Edusmiehet valitaan kahdeksi vuodeksi. Varsinainen toimikausi alkaa maaliskuun 4 p:nä vaalien jälkeisenä vuotena ja päättyy 2 vuotta sen jälkeen samana päivänä. Istuntokausi ei kuitenkaan ala ennenkuin ensimmäisenä maanantaina joulukuussa (ellei kutsuta ylimääräiseen istuntoon), eli kolmetoista kuukautta jälkeen vaalien.

Edusmiestoimen avonaisuus. — Jos syyttä tai toisesta edusmiespaikka joutuu avonaiseksi keskellä edustuskautta, on kuvernöörin siitä valtiosta, jonka edusmiespaikka on joutunut tyhjäksi, määrättävä toimitettavaksi ylimääräiset vaalit siinä valtion osassa tai piirissä, josta entinen edusmies oli valittu. Kuvernöörillä ei ole oikeutta nimitää väliaikaista sijaista, kuten senaattoritoimen tilapäisesti avoimeksi tullessa.

Edusmiesten palkka. — Edusmiehet saavat palkkaa, samoin kuin senaattoritkin, kukin \$7,500 vuodessa ja määrärahan kirjurin palkkausta, kirjotusvälineitä, lehtiä ja matkakuluja varten.

Edusmieskelpoisuus. — Edusmieheksi kelpaa vain henkilö, joka on vähintään seitsemän vuotta ollut Yhdysvaltain kansalaisena, asuu siinä valtiossa josta hänet valitaan ja on vähintään 25 vuoden ikäinen. Edusmies, samoin kuin senaattori, ei saa pitää mitään Yhdysvaltain hallintovirkaa edusmieskautensa aikana eikä tulla nimitetyksi mihinkään virkatoimeen, joka perustetaan hänen edusmieskautellaan.

Kongressin jäsenten vapauden loukkaamattomuus. — Kongressin jäsenet ovat turvatut vangitsemista vastaan istuntokauden aikana, matkalla kongressiin ja kongressista pois, paitsi raskauttavissa rikostapauksissa.

Puheoikeuden vapaus on turvattu sillä, että ketään kongressin jäsentä vastaan ei saa nostaa kunnianloukkausjuttua kongressissa käyttämästä puheesta.

KONGRESSIN VALTA

Vallan luokittelu. — Perustuslain kongressille myöntämä valta voidaan luokitella kahteen osaan: (1) perustuslaissa suoranaisesti ilmaistuun ja (2) siitä johdettuun.

Perustuslaissa ilmaistu valta. — Perustuslain ensimmäisen luvun 8:nen pykälän ja neljännen luvun 3:nen pykälän mukaan kongressilla on valta:

Asettaa ja kantaa veroja, tulleja, maksuja, ja suostuntaveroja Yhdysvaltain velkojen maksamiseksi ja yhteisestä puolustuksesta ja yleisestä hyvinvoinnista huolehtimiseksi;

Lainata rahaa Yhdysvaltain luotolla;

Järjestää kauppalikke ulkolaisten kansojen kanssa, eri valtioiden välillä ja indiaaniheimojen kanssa;

Laatia yhdenmukainen kansalaistuttamissäädös ja yhdenmukaisia lakeja vararikkojen suhteen koko Yhdysvalloille;

Lyöttää rahaa ja järjestää sen ja ulkolaisen rahan arvo, ja asettaa painojen ja mittojen kaavat;

Määrätä Yhdysvaltain arvopaperien ja käytännössä olevan rahan väärentämisen rankaisemisesta;

Perustaa postikonttoreja ja postiteitä;

Anttaa tieteiden ja hyödyllisten taiteiden edistämistä varmistamalla kirjailijoille ja keksijöille rajotetuksi ajaksi yksinoikeuden heidän kirjoituksiinsa ja keksintöihinsä;

Järjestää oikeusistuimia, alimpia kuin ylin oikeus;

Määritellä ja rangaista rosvoukset ja ryöstöt, joita tapahtuu merellä, ja loukkaukset kansojen lakeja vastaan;

Julistaa sotaa, antaa kaappaus- ja hyvitysmääräyksiä ja tehdä sääntöjä merellä ja maalla sattuvien anastuksien suhteen;

Nostaa ja ylläpitää armeijoja, vaan ei tehdä mitään rahasuostuntaa tätä tarkotusta varten pitemmäksi ajaksi kun kahdeksi vuodeksi;

Huolehtia ja ylläpitää laivastoa;

Tehdä säädöksiä maa- sekä meriväen hallintoa ja järjestämistä varten;

Määrätä nostoväenkutsunnasta Yhdysvaltain lakien täytäntöön pakottamiseksi, kapinain kukistamiseksi ja maahan hyökkäävän vihollisen karkottamiseksi;

Määrätä nostoväen järjestämisestä, asestamisesta ja kurinpidosta ja sellaisen osan johtamisesta, jota ehkä käytetään Yhdysvaltain palveluksessa;

Harjottaa ehdotonta lainsäätövaltuutta District of Columbian yli, ja harjottaa samallaista valtuutta kaikissa paikoissa, jotka on ostettu linnoitusten, varastohuoneitten, asevarastojen, laivatelakkain ja muiden tarpeellisten rakennusten rakennuttamista varten;

Säätää kaikki välttämättömät ja tarkoituksen mukaiset lait yllä lueteltujen asiain täytäntöönpanoksi ja kaikkien muiden valtuuksien toimeenpanoksi, jotka perustuslaki Yhdysvaltain hallitukselle tai mille tahansa sen osastolle eli virastolle uskoo;

Hyväksyä uudet valtiot.

Päätää, järjestää ja tehdä kaikki Yhdysvaltain teritoreja (valtion oikeuksia vailla olevia maa-alueita) ja Yhdysv. muita maaomistuksia koskevat tarpeelliset säädökset ja ohjeet;

Johdettu valta. — Perustuslaki myöntää kongressille oikeuden säätää "kaikki välttämättömät ja tarkoituksen mukaiset lait" edellälueteltujen asiain täytäntöönpanoksi. Tästä lauseesta johtaa kongressi oikeuden lakien säädäntään, josta perustuslaissa ei suoranaisesti mainita. Tämä on suuresti lisännyt kansallisen hallituksen valtaa. Esim. perustuslaissa myönnetystä vallasta "lyöttää rahaa ja järjestää sen arvo", on johdettu valta kansallispankkien perustamiseen, niiden ja vieläpä yksityistenkin rahaliikkeiden valvomiseen. "Järjestää kauppaliike ulkomaisten kansojen kanssa ja eri valtioiden välillä", on oikeuttanut kongressin pidättämään laivakuluille kelpoiset ja valtiosta toisen läpi juoksevat joet ja kaikki merisatamat Yhdysvaltain asetusten ja kunnossa pidon alaisena; määrittelemään eri valtioiden välillä liikennettä harjottavien rautateiden rahati- ja kuletmaksut; säätämään asetuksia liikenneturvallisuusvälineistä; kontroleeraamaan korporationeja jne. Saman venvyän perustuslakilauseen nojalla on kongressi pitänyt oikeutenaan "valtioidenvälistä kauppaa järjestäisään" myöntää rautateiden rakentamiseksi. Postinhoidon ja välityksen huolehtimisesta on venvynyt valta määrätä minkäisiltä tuotteilta saa postinkautta lähettää jne.

Lyhyesti: Kongressin valta ulottuu mitä moninaisimmille ja pienimmille aloille, joitten pää-lähtökohtana on

suorasti tai epäsuorasti perustuslaki ja rajotuksena se etteivät ne saa koskea yksityisen valtion omiin sisällisiin asioihin.

Kongressin vallan rajotuksia. -- Kongressi ei saa poistaa habeas corpus lakia (lakia, joka antaa jokaiselle oikeuden saada asiansa oikeuden edessä tutkituksi), paitsi jos kapinan tahi hyökkäyssodan aikana yleinen turvallisuus sitä vaatii;

Ei laatia mitään ex post facto eli Bill of Attainder lakia (lakia omaisuuden tai kunnian menettämisestä ilman lainkäsitelyä).

Ei asettaa henki- tai suoranaista veroa eri valtioille paitsi väkilukusuhteitten mukaan;

Ei määrätä mitään veroa tai ulosmaksua tavaroista, joita lähetetään ulos eri valtioista;

Ei antaa mitään etuoikeutta toisen valtion satamille toisen edellä kauppa- ja tullisäädäntöjen kautta, eikä määrätä, että laivat, jotka tulevat tai menevät toisesta valtiosta toiseen, ovat pakotetut poikkeamaan sovittamaan tahi maksamaan ulosmenoja toisessa;

Ei myöntää mitään aatelisarvoa;

Ei säättää lakia uskonnon virallistuttamiseksi eikä myöskään uskonnonvapauden rajottamiseksi;

Ei rajottaa puhe- ja painovapautta eikä kansan oikeutta rauhallisesti kokoontua, ja anomusten tekemistä hallitukselle kärsittyjen vääryyksien korjaamiseksi;

Ei rajottaa aseittenkäyttöoikeutta;

Ei kieltää tahi rajottaa Yhdysvaltain kansalaisten äänioikeutta rodun, värin tai entisen orjuustilan tähden.

KONGRESSIN KOKOUS- JA ASIAIN KÄSITTELYJÄRJESTYS

Kongressin lainsäätökausi. — Kongressin lainsäätökausi lasketaan edusmiesten toimikauden pituuden mukaan, eli kaksivuotiseksi. Se alkaa joka epätasaisen vuosiluvun maaliskuun 4 p:nä ja päättyy kaksi vuotta sen jälkeen. Tämän lainsäätökauden mukaan lasketaan kongressien järjestysluku. Esim., ensimmäisen kongressin lainsäätökausi alkoi maalisk. 4 p:nä 1789 ja päättyi maalisk. 4 p:nä 1791; toisen kausi alkoi samasta päivästä ja päättyi maaliskuun 4 p:nä 1793. Nykyisen kongressin järjestysluku on 62:nen; sen kausi alkoi maalisk. 4 p. 1911 ja päättyi maalisk. 4 p:nä 1913.

Kongressin istuntokausi. — Perustuslaki määrää kongressin kokoontumaan vähintään kerran vuodessa ja tekemään sen joulukuun ensimmäisenä maanantaina. Kongressi

voi kuitenkin tämän kokoontumispäivänsä muuttaa lakimääräisesti jonain toisena päivänä tapahtuvaksi, tarvitsematta tehdä perustuslakiin muutosta sen suhteen. Sitä aikaa minkä kongressi on yhtämittaa kokoontuneena sanotaan istuntokaudeksi. Lainsäätökaudessa on kaksi tällaista istuntokautta, joista ensimmäistä kutsutaan "pitkäksi" ja toista "lyhyeksi". Ensimmäinen, eli pitkä, alkaa silloinkun uusi kongressi ensikerran lakimääräisesti kokoontuu, eli epätasaisen vuosiluvun joulukuun ensimmäisenä maanantaina ja päättyy seuraavana vuonna kesä tai heinäkuussa; toinen, eli lyhyt, alkaa jokaisen tasalukuisen vuoden joulukuun ensimmäisenä maanantaina ja päättyy seuraavan vuoden maaliskuun 4 p:ään, jolloin myös kongressin lainsäätökausi päättyy. Ylimääräisiä istuntoja voi kutsua kokoon presidentti tai kongressi itse päättää.

Välipäisen (pitkän) istuntokauden lopettamisesta sopivat molemmat huoneet yhdessä. Elleivät ne pääse keskenään yksimielisyyteen, määrää presidentti istuntokauden lopetettavaksi milloin hyväksi näkee. Keskellä istuntokautta ei kumpikaan huone voi ottaa pitemmän kuin kolmen päivän loman (pyhäpäivät pois luettuna) ilman toisen huoneen suostumusta, eikä muuttaa kokouspaikkaansa toiseen paikkaan.

Kongressin sisäinen järjestys. — Perustuslaki antaa kumpaisellekin huoneelle yksinomaisen oikeuden omien jäseniensä jäsenkelpoisuuden hyväksymiseen, se on, niiden valtakirjojen tarkastamiseen, laillisten kelpoisuuksien selvittämiseen ja vaalitarkastuksen toimittamiseen. Jos esim. edustajan valintaa vastaan tehdään valitus tai on epätietoista kumpi kahdesta on tullut valittua, lykätään asia vaalivaliokunnan tutkittavaksi. Valiokunta tiedustelee molemman puolen todistajia ja antaa lausuntonsa huoneen täysistunnolle. Hylätä voidaan jäsen jos vaali on ollut epäsäännöllinen tai on äänestyspetosta harjoitettu; jos tulokset on epätäydellisesti ilmoitettu; jos valitulta puuttuu perustuslain vaatimat edellytykset; tai muista syistä, jotka asianomaisen huoneen mielestä ovat tarpeeksi vakavia henkilön jäävämiseksi.

Kumpikin huone saa laatia omat järjestyssääntönsä, rangaista jäseniänsä kehnosta käyttäytymisestä ja kahdenkolmasosan äänen enemmistöllä erottaa jäsenensä. Solvaavasta puheesta tai väkivaltaisuudesta voidaan rangaista moitelauseella tai vaaditaan asianomainen pyytämään julkisesti anteeksi. Ainoastaan vakavista loukkauksista tai rikoksista, jotka osottavat jäsenen epäkelpoisuuden luottoimeensa ja tehtävänsä, rangaistaan erottamisella.

Pöytäkirjan pito. — Kumпасenkin huoneen on pidettävä pöytäkirjaa toiminnastansa ja julaistava se aika-ajottain, paitsi sellaiset kohdat, jotka niiden mielestä vaativat salassapitoa.

Kummannin huoneen jäsenten myöntävät ja kieltävät äänet kaikista äänestyksistä on merkittävä pöytäkirjaan, jos viides osa läsnäolevista sitä vaatii.

Kokouskertomuksen tapainen (Congressional Record), jossa pitäisi olla kaikki mitä kummassakin huoneessa tehdään, puhutaan ja päätetään, julaistaan joka päivä. Jäsentien annetaan tavallisesti korjata lausuntonsa ennenkuin tämä menee painoon, ja edusmieshuoneessa käy useinkin niin, että puheita, joita julaistaan, ei ole kuultukaan, sillä jäsenet useinkin vain valmistavat puheensa ja saavat sitte luvan jättää sen painoon.

Päätösvaltainen jäsenmäärä. — Päätösvaltaisella jäsenmäärällä tarkotetaan sitä vähintä joukkoa jäseniä, joka tarvitaan kokouksen viralliseen pitämiseen ja samalla päätösten tekemiseen. Kumpaankin huoneeseen nähden säättää perustuslaki, että enemmistö molemmissa huoneissa muodostaa päätösvaltaisen joukon kokouksen pitämistä varten. Se tarkoittaa: enemmistö kummannin huoneen validen sija ei ole tullut tyhjäksi eroamisen tai huoneen päätöksen johdosta — jäsenlukumäärästä muodostaa sen vähemmän joukon, jonka täytyy olla läsnä, ennenkuin voidaan kokousta pitää ja mitään päättää. Tätä pienemmällä joukolla on oikeus kokoontua päivittäisin ainoastaan päättämään kokouksen lykkäämisestä seuraavaan päivään ja voi se myös pakottaa poissaolevia saapumaan kokoukseen lähettämällä huoneen järjestysmiehen hakemaan jäseniä ja tuomaan ne kokoukseen sieltä löytävät.

Senaatin puheenjohtaja. — Senaatin puheenjohtajana toimii itseoikeutetusti Yhdysvaltain varapresidentti. Senaatti valitsee vain varapuheenjohtajan, joka johtaa puhetta silloinkun varsinainen puheenjohtaja (Yhdysv. varapresidentti) ei ole läsnä senaatin kokouksessa tai on astunut Yhdysvaltain presidentin sijalle varsinaisesti. Senaatin puheenjohtajalla ei ole samallaista valtaa kun esim. edusmieshuoneen puheenjohtajalla. Hän on vaan pelkästään puheenjohtaja. Valiokuntia ei hän nimitä; ne valitsee senaatti. Äänestysoikeutta ei hänellä myöskään ole, paitsi äänten tasan mennessä.

Yhdysvaltain edusmieshuoneen puheenjohtaja. — Edusmieshuone valitsee puheenjohtajansa, jota kutsutaan puhemieheksi (Speaker), erotukseksi Yhdysvaltain presidentin nimityksestä (englanninkielellä kun tavallisesti tark-

tetaan sanalla "president" puheenjohtajaa). Puhemies ei ole ainoastaan pelkkä puheenjohtaja, kuten senaatissa, vaan hänelle myönnetyn suuren vallan tähden pikemmin puolueen johtaja, ja häneltä odotetaan myötäpalveluksia puolueellensa. Puhemiehen tointa pidetäänkin poliittisen tärkeytensä suhteen Yhdysvaltain presidentin toimesta järjestyksessä seuraavana. Tullakseen valituksi pitää puhemiehen saada edusmieshuoneen jäsenistön ehdottoman enemmistön äänet. Mutta on sattunut tapauksia, jolloin on ollut pakko hyväksyä yksinkertaisen enemmistön saanut. (Tarkottaa esim. tapausta, jolloin on kolme ehdokasta, joista ei kukaan ole saanut koko jäsenistön enemmistö-äänimäärää, vaan on täytynyt hyväksyä se, joka kolmesta sai enemmän ääniä. Merkittävin tällaisista umpisokkeloista oli v. 1855 tapaus, jolloin kaksi kuukautta kestäneen puhemiesehdokastaistelun ja satakolmekymmentäkolme kertaa toimitetun lippuäänestyksen jälkeen hyväksyttiin yksinkertaisen enemmistön saanut, Nathaniel P. Banks, puhemieheksi).

Puhemiehen toimen suuri politillinen tärkeys johtui ensiksi — varsinkin ennen — siitä, kun hänellä oli yksinomainen edusmieshuoneen myöntämä oikeus nimittää kaikki valiokunnat, vieläpä kuluu itsekin yhteen, kaikkein tärkeimpään, nim. järjestysvaliokuntaan. Nykyisin valitsee puheenjohtajan nimittämä valiokunta kaikki valiokunnat ja niiden puheenjohtajat — joka ei ole nimeksikään parempi; toiseksi siitä, kun hänellä on ehdoton valta "huomata" puheenvuorojen pyytäjistä sen, kenen parhaaksi näkee.

Puhemiehellä on edelleen samat jäsenoikendet kuin toisillakin: voi käyttää puheenvuoroja, kutsumalla jonkun siksi aikaa puhemiehen paikalle, ja saa äänestää.

Varapuhemiestä ei valita, vaan voi puhemies nimittää itsensä sijaisen korkeintaan kymmeneksi istuntopäiväksi.

Valiokunnat. — Kongressin varsinainen työ suoritetaan valiokunnissa. Muuten ei lakivalmistusten yksityiskohtainen työ ole ajateltavissa, kun lakialotteita ja valmistuksia ei tee mikään kongressin (parlamentin) jäsenistä koottu ministeristö, niinkuin useissa perustuslaillisissa maissa. Vaan kaiken alotteen ja käytännöllisen työn täytyy tapahtua kongressin jäsenistön kautta. Aina laajenevan ja monipuolisemmaksi käyneen lainsäädännön johdosta on valiokuntien luku nousemistaan noussut. Esim. 61 kongressissa oli senaatilla 72 ja edusmieshuoneella 62 valiokuntaa. Jäsenmääränsä puolesta ne vaihtelevat 3:sta 20:een (joskus kokoontuu kokö edusmieshuone valiokuntana. Silloin toimii

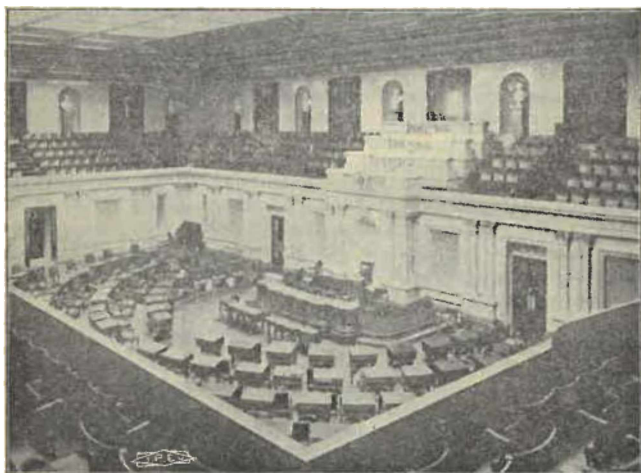
puheenjohtajana joku puhemiehen määräämä jäsen). Jokainen edusmieshuoneen jäsen on vähintään yhdessä valiokunnassa ja senaatin jäsen vähintään kahdessa jos ei kolmessa. Valiokunnat neuvottelevat hallitusviranomaisten kanssa, tiedustelevat yksityisten henkilöiden mielipiteitä (joista vaikutusvaltaisimmat ovat melkein poikkeuksetta määräävinä tekijöinä), ja panevat toimeen julkisia kuulusteluja. Muuten ovat valiokuntain kokoukset sulettuja yleisölle, paitsi kongressin jäsenille.

Edusmiesten kokoushuone.

Lainsäätömenettely. — Jokainen lakiehdotus (kutsutaan aina: bill), mikä senaatissa tai edusmieshuoneessa tehdään, luetaan ensin vain nimeltään ja jätetään sitte asianomaisen valiokunnan puheenjohtajalle. Lakiehdotuksen kohtalo riippuu senjälkeen valiokunnasta. Kun mitään lähete keskustelua ei pidetä, ei valiokunta tiedä julkisuudessa mikä on huoneen jäsenten mielipide esitetystä lakiehdotuksesta; se tietää tietysti mikä on johtavan puolueen mielipide — salaisesti. Valiokunta voi muuttaa tai korjata lakiehdotusta mielin määrin; tai jos se on epämielinen, palauttaa sen takasin hylkäävällä lausunnolla; tai palauttaa sen liian myöhään, eli ei ollenkaan (huone voi kyllä

ottaa lakiehdotuksen käsittelyoikeuden pois sellaiselta valiokunnalta ja käsitellä sen itse, mutta näin tehdään sangen harvoin). Jos lakiehdotus saa valiokunnan hyväksymisen, palauttaa se sen takasin ja suosittaa sen hyväksymistä. Tällöin luetaan koko lakiehdotus täydelleen (tätä sanotaan toiseksi lukemiseksi) ja asetetaan luetteloon (kalenteriin) — "lainsäätöalotteiden hautuumaahan" — satojen toisten lakiehdotusten joukkoon. Tässä sen täytyy odottaa vuoroaan, kunnes järjestysvaliokunta näkee hyväk-

Senaattorien kokoushuone.

si esittää sen käsittelyä varten. Kun lakiehdotus joutuu tämän julestä käsiteltäväksi, sanotaan sitä "kolmanneksi lukemiseksi", vaikka siitä ei lueta muuta kuin nimi, ellei toisin vaadita. Tällöin tulee kysymys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja keskustelut, joskin rajotetut, suoritetaan.

Puhevuorot on edusmiehuoneessa rajotettu seuraavasti: 1) kukaan ei saa yhdestä kysymyksestä puhua pitempään kuin tunnin, paitsi se valiokunnan jäsen, jonka tomena on esittää lakiehdotus; hän saa toisen puheenvuorotunnin viimeiseksi; 2) silloinkun koko edusmiehuone istuu valiokuntana on puheenvuorot rajotettu viiteen minuttiin;

3) kukaan jäsen, paitsi lakiehdotuksen esittäjä, ei saa puhua ilman koko huoneen erityistä lupaa useammin kuin yhdesti jostain kysymyksestä; 4) ennenkuin keskustelut alkavat antaa sen asianomaisen valiokunnan puheenjohtaja, jolla lakiehdotus on ollut käsiteltävänä, puhemiehelle luetelon niistä edusmieshuoneen jäsenistä, jotka tulevat puhumaan joko myöten tai vastaan lakiehdotusta, ja puhemies itsepintaisesti kieltäytyy "huomaamasta" muita puheenvuoron pyytäjiä; 5) tavallista on että lakiehdotuksen esittäjä jo heti alussa ehdottaa puheenvuorojen rajotuksen, joka melkein poikkeuksetta hyväksytään ja siten joudutaan hetimiten suoraan äänestämään ja päättämään kysymyksestä.

Senaatissa ovat puheenvuorot rajottamattomat, ja sen tähden siellä voidaan tappa lakiehdotukset puhumalla määräämättömästi. Vaikka tällaisen rajattoman puheoikeuden tähden on sattunut tapauksia, jolloin yksi jäsen on pitänyt puheenvuoroa vuorokausikaupalla, se on, jarruttanut lakiehdotusten päätökselle ollenkaan joutumista, ei senaatti ole ryhtynyt rajotussääntöjä tekemään.

Äänestys toimitetaan kongressissa neljällä tavalla: 1) huuto-äänestyksellä, jolloin puheenjohtaja kuulonsa perusteella päättää kumpi puoli on voimakkaampi; 2) nousemalla seisomaan, jolloin lasketaan ne, jotka ovat myöten ja sitte ne, jotka ovat vastaan; 3) kävelemällä laskijain ohi puheenjohtajan pöydän editse; 4) nimiäänestyksellä, jolloin jokainen nimensä huudon kuultua vastaa joko myöten tai vastaan, jotka siten merkitään pöytäkirjaan.

Kun lakiehdotus on läpässyt, se on, saanut ehdottoman enemmistön äänet yhdessä huoneessa, menee se toiseen ja kulkee samallaisen menettelyn läpi kuin alkuperäisesti. Kumpikin huone voi muuttaa lisätä tai korjata toisessa läpäsyttä lakiehdotusta. Ja sellaisessa tapauksessa, vaikka kuinka mitättömän korjauksen jälkeen, menee se jälleen samaan huoneeseen, josta se alkusiin lähti. Tapauksissa, jolloin molemmat huoneet eivät pääse yksimielisyyteen, on tapana valita kummankin huoneen jäsenistä yhteinen neuvotteluvaliokunta, joka koettaa sovittaa erimielisyydet. Kun sitte lakiehdotus tulee hyväksytyksi molemmissa huoneissa, allekirjottaa sen kummankin huoneen puheenjohtaja. Tällöin alistetaan se presidentin allekirjotettavaksi.

Kun joku lakiehdotus on jätetty presidentin allekirjotettavaksi, on hänen palautettava se kongressille takasin kymmenen vuorokauden (pyhäpäivät poisluettuna) kuluessa. Ellei hän sen ajan kuluessa palauta sitä kongressille joko allekirjotettuna tai ilman, astuu se voimaan ilman

presidentin nimeä, paitsi jos lakiehdotus on lähetetty presidentille niin myöhään, ettei kongressi enään istu kymmentä päivää; silloin jäävät takasin palauttamattomat lakiehdotukset voimaanastumattomiksi, ne jäävät presidentin "taskuun".

Tapausta, jolloin presidentti lähettää lakiehdotuksen määrä-ajan sisällä takasin kongressille ilman allekirjotusta, sanotaan eittoanisiksi (veto). Takasin lähettäminen tapahtuu sille huonelle, josta lakiehdotukselle on tehty aloite, ja täytyy sitä seurata selitys miksi hän on jättänyt lakiehdotuksen hyväksymättä. Ennenkuin presidentin eitoama lakiehdotus voi tulla esitetyssä muodossa laiksi, täytyy sen saada molempien huoneiden kahdenkolmasosan enemmistön äänestyksessä.

Kongressin suhde presidenttiin. — Kongressi voi käyttää vaikutusvaltaansa presidenttiin useammalla tavalla: 1) päättämällä tai käskemällä presidentin eli jonkun hallinnollisen osaston toimimaan johonkin vissiin suuntaan, tahi antamalla moitelauseen jo toimitusta teosta, tahi vaatimalla luovutettavaksi asiapapereja ja tietoja, joiden perusteella joku hallinnollinen osasto jonkun teon on suorittanut; 2) asettamalla tutkijavaliokunnan ottamaan selvää jonkun hallinnollisen osaston toimista; 3) kieltäymällä säätämästä lakeja, joita presidentti suosittelee, vaikeuttaakseen siten presidentin hallintoa; 4) kieltäymällä myöntämästä varoja jonkun hallinnollisen toimenpiteen toimeenpanoksi; 5) kieltämällä toimeenpanevan vallan, joko presidentin tai hänen hallinnollisten osastojen sihteerien (ministerien) tekemästä jotain, joka on ollut heidän tehtävänä.

Edusmieshuoneen yksinomainen valta. — Edusmieshuoneella on yksinomainen valta 1) nostaa syyte ketä hyvänsä hallituksen siviilihenkilöä, presidenttiä, tuomareja ym. vastaan; (ennenkuin syyte ketään vastaan hyväksytään, vaaditaan siihen kahdenkolmasosan äänen enemmistö) 2) tehdä aloite kaikille suostuntaveroilta ja tulleille; 3) valita Yhdysvaltain presidentti tapauksessa, jolloin presidentin ehdokkaista kukaan ei saa valitsijamiesten äänien ehdotonta enemmistöä.

Senaatin yksinomainen valta. — Senaatilla on yksinomainen oikeus 1) istua tuomarina henkilölle, jota vastaan odusmieshuone on nostanut syytteen. Senaatilla ei ole kuitenkaan muuta tuomiovaltaa kuin erottaa syytetty virastaan. Sellaisen päätöksen tekoon vaaditaan kahdenkolmasosan äänen enemmistö ja Yhdysvaltain presidenttiä vastaan nostettua syytöstä käsitellessä istuu senaatin puheen-

johtajana ylimmän oikeuden puheenjohtaja eikä varapresidentti, joka voisi olla puolueellinen; 2) valita Yhdysvaltain varapresidentti tapauksessa, jolloin ehdokkaista kukaan ei saa valitsijamiesten äänien ehdotonta enemmistöä.

Tämän lisäksi on senaatin erityisenä oikeutena joko hyväksyä tai hyljätä liitot eli sopimukset (treaties), jotka presidentti tekee ulkovaltojen kanssa. Näiden hyväksymiseen vaaditaan kahdenkolmasosan äänen enemmistö. Ja edelleen, hyväksyä tai hyljätä presidentin nimittämät virkamiehet.

KONGRESSI JA PERUSTUSLAIN MUUTTAMINEN

Kongressin aloteoikeus. — Alotteen perustuslain muuttamiseen, korjaamiseen tai lisäämiseen voi tehdä kumpikin huone. Jos muutosehdotus saa kahdenkolmasosan äänten enemmistön kummassakin huoneessa, menee se eri valtioiden vahvistettavaksi ja vaaditaan sen voimaantumiseksi kolmenneljäosan valtioiden vahvistus. (Kongressin alkuunpanema muutosehdotus ei tarvitse presidentin hyväksymistä). Kongressi määrää ehdottaissaan muutosehdotusta mitä tapaa kahdesta eri valtioiden on käytettävä sen vahvistamisessa, se on, joko päätettävä siitä varsinaisessa lakimääräisessä lainsäätäjäkunnassa, tai kutsuttava kussakin valtiossa erityinen kansalliskokous sitä varten.

Kongressi perustuslakikokouksen kokoonkutsujana. — Toinen tapa, jolla perustuslakia muutetaan, on se että kaksi kolmasosaa valtioista (niiden liansäättäjäkunnat) tekee kongressille vaatimuksen yleisen perustuslakikokouksen kokoonkutsumisesta. Kongressin velvollisuus on silloin kutsua sellainen kokous, joka sitten tekee muutosehdotukset. Tämän kokouksen ehdottamien perustuslaki-muutosehdotusten voimaantumiseksi vaaditaan edelleen kolmenneljäosan valtioiden vahvistus.

Tähän mennessä on perustuslain muuttamisessa käytetty yksinomaan ensimmäintä tapaa.

TOIMEENPANOVALTA: PRESIDENTTI

PRESIDENTIN VALINTA JA SEN EDELLYTYKSET

Toimeenpanovalta. — Toimeenpanovalta kuuluu perustuslainmukaisesti Yhdysvaltain presidentille.

Presidentin valitseminen. — Presidenttiä ja varapresidenttiä ei valitse välittömästi kansa, vaan erityiset valitsi-

jamiehet. Jokainen valtio valitsee tavalla, jonka kunkin valtion lainsäätäjäkunta määrää (poikkeuksetta samalla tavalla välittömällä vaalitivalla ja äänioikeudella kuin oman lainsäätäjäkuntansa jäseniä valitessa) yhtä monta valitsijamiestä¹⁾ kuin itsekullakin valtiolla on edustajia Yhdysvaltain kongressissa, se on, senaatissa ja edusmieshuoneessa yhteensä. Konressi on näiden valitsijamiesten valinnan määrännyt toimitettavaksi joka valtiossa samana päivänä, joka on joka karkausvuoden²⁾ marraskuun ensimmäisen maanantain jälkeinen tiistai. Tätä vaalipäivää kutsutaan presidentin vaalipäiväksi, mutta todellisuudessa on se vain presidentin valitsijamiesten vaalipäivä, eikä presidentille tai varapresidentille silloin annettu äänimäärä vaikuta vähäistäkään presidentin valintaan.

Ne valitsijamiehet, jotka ovat saaneet kussakin valtiossa enimmäkseen äänet, kokoontuvat oman valtionsa hallituskaukunkiin vaalien jälkeisen tammikuun toisena maanantaina valitsemaan presidenttiä ja varapresidenttiä, joista ainoastaan toinen, jompikumpi hyvänsä, saa olla saman valtion asukas, johon he itse kuuluvat. Äänestäminen tapahtuu suletuilla lipuilla presidentistä ja varapresidentistä erikseen. Äänestyksen tuloksista tehdään kolme tarkkaa luetteloa, joista yksi lähetetään postissa Yhdysvaltain senaatin puheenjohtajalle, toisen vie erityinen lähetti samalle henkilölle ja kolmas säilytetään Yhdysvaltain alemman piirioikeuden sen piirin tuomarin taakse, jossa valitsijamiehet kussakin valtiossa kokoontuvat.

Toisena keskiviikkona helmikuussa jälkeen valitsijamiesten kokoontumisen kokoontuu kongressin molemmat huoneet edusmieshuoneen kokoussaliin, jossa senaatin presidentti avaa kunkin valtion valitsijamieskokoukselta tulleet sulettu ääntentulokset ja niiden yhteenlasku alkaa. Tullakseen toimeensa valituksi täytyy presidentin ja varapresidentin saada kaikkien valitsijamiesten ehdottoman äänen enemmistön. Jos äänten yhteenlasku osoittaa että joku ehdokkaista on saanut tämän tarpeellisen määrän valitsijamiesten ääniä, julistaa kongressi sen valituksi. (Kaikki tämä toimitus tapahtuu vain muodon vuoksi, sillä jo valitsijamiehien valituksi tultua tiedetään kuinka monta ääntä kunkin puolueen presidentin ehdokas tulee saamaan sen luvun mukaan kuinka monta valitsijamiehistä kukin puolue saa valituksi. Mutta mikään ei sido valitsijamiestä ään-

1) Valitsijamieheksi ei kelpaa jokin Yhdysvaltain palkallista virka- tai luottotoiminta pitävä henkilö.

2) Myös niinä täysisatavuosina, jolloin uudempi ajanlasku jättää karkausvuoden pois.

tämään presidentiksi tai varapresidentiksi juuri sitä henkilöä, jonka hänen puolueensa on ehdokkaaksi asettanut.)

Jos kukaan presidentin tai varapresidentin ehdokkaista ei saa valitsijamiesten ehdotonta äänten enemmistöä, jää edusmiehuoneen tehtäväksi valita presidentti kolmesta enimmän valitsijamiesten ääniä saaneesta presidentinehdokkaasta, ja senaatin tehtäväksi valita varapresidentti kahdesta enimmän valitsijamiesten ääniä saaneesta varapresidentin ehdokkaasta.

Edusmiehuoneessa toimitetaan tässä tapauksessa äänestys valtioittain, siten että kunkin valtion edusmiehillä on yhteensä vain yksi ääni. Siis kaikkiaan tulee kysymyksen vain niin monta ääntä kuin on valtioita. Valitun täytyy saada valtioiden enemmistön äänet.

(Tämälaatuista tapauksista, jolloin edusmiehuoneen on täytynyt valita presidentti, mainittakoon eräs: v. 1824 sai Andrew Jackson 99, John Quincy Adams 84, W. H. Crawford 41 ja Henry Clay 37 ääntä. Kellään ei ollut valitsijamiesten ehdotonta enemmistöä (131). Edusmiehuone valitsi niistä presidentiksi Adamsin 13 äänellä; Jackson sai 7 ja Crawford 4 ääntä. Kuten nähdään, valituksi ei tullut suinkaan se, joka oli saanut enimmän valitsijamiesten ääniä.)

Ellei edusmiehuone saa maaliskuun 4 p:ään mennessä valittua presidenttiä, astuu presidentin paikalle äskön valittu varapresidentti.

Senaatissa tapahtuu edellämainitussa tapauksessa varapresidentin valinta siten, että kullakin senaattorilla on yksi ääni, kuten tavallisestikin, ja valitun pitää saada senaattorien koko lukumäärän enemmistön äänet. Vain keran on sattunut tapaus, että senaatin on pitänyt valita varapresidentti. V. 1836 sai Richard M. Johnson 147 ääntä valitsijamiehiltä, joiden koko luku oli 294. Puuttui yhtä ehdottomasta enemmistöstä. Senaatti valitsi kumminkin hänet varapresidentiksi 33 äänellä; Granger sai 16.

Presidentin virkakausi. — Presidentin virkakausi on nelivuotinen. Se alkaa valitsijamiesten vaalin jälkeisen vuoden maaliskuun 4 p:nä ja päättyy neljä vuotta sen jälkeen. Mikään ei estä presidenttiä tulemasta valittua kuinka monta kertaa hyvänsä uudelleen, mutta ensimmäisen presidentin, Washingtonin, osottama esimerkki kieltäytyessään asettumasta kolmatta kertaa valittavaksi, on tullut siveelliseksi laiksi, jota kukaan ei ole rohjennut rikkoa ottamalla vastaan ehdokkuutta palveltuaan kaksi virkakautta.

Presidenttikelpoisuus. — Presidentiksi ja varapresidentiksi kelpaa vain syntyperäinen kansalainen, joka on asu-

nut tässä maassa vähintään 14 vuotta ja saavuttanut 35 vuoden iän.

Presidentin palkka. — Presidentillä on palkkaa \$75,000 vuodessa, vapaa asunto Valkosessa palatsissa ja sen ylläpito sekä \$25,000 matkustuskuluja varten. Kuinka kalliiksi presidentin kulut kaikkiaan nousevat näkee hallituksen menoarviosta. Vuoden 1909 menoarviossa oli presidentin tarpeita varten hyväksytty \$329,420.

Varapresidentin palkka on \$12.000 vuodessa.

Presidenttiviran avonaisuus. — Jos presidenttiä ei voida saada valittua (katso edellä), tahi jos kuolemantapauksen, eroamisen, toimikyvyttömyyden tai erottamisen vuoksi presidentin paikka tulee avoimeksi, astuu tointa hoitamaan varapresidentti. Siltä varalta — jota ei ole kuitenkaan vielä sattunut —, jos molemmat tulevat estetyiksi toimesta, on kongressi säättänyt että presidentin tilalle astuu järjestyksensä: valtiosihteeri, rahastonsihteeri, sotasihteeri, ylin syyttäjä, yli-postimestari, laivastonsihteeri, sisäasiain sihteeri, maanviljelyssihteeri, kauppa- ja työsihteeri; sillä edellytyksellä kuitenkin, että omaavat presidentiltä vaaditut kelpoisuudet.

PRESIDENTIN VALTA JA TEHTÄVÄT

Presidentin vallan luokittelu. — Niin tasavaltaiseksi ja perustuslailliseksi maaksi kuin Yhdysvaltoja kutsutaankin, on sen presidentillä valta, joka on suuremmoisempi kuin monen perustuslaillisen maan kuninkaan. Kaikki toimeenpanovalta keskittyy Yhdysvalloissa yhteen persoonaan, presidenttiin. Hänellä on oikeus nimittää kapinettinsa jäsenet, kaikki toimeenpanovallan osaston, vieläpä lainkäyttövallankin jäsenet, sotilasviranomaiset ym. Presidentin valta luokitellaankin seuraavasti: Hänellä on

ylin sotilaallinen valta,

hallinnollinen valta,

diplomaattinen valta ja

rajotettu valta lainsäädännön ja lainkäyttövallan yli.

Ylin sotilaallinen valta. — Presidentti on perustuslain nojalla "Yhdysvaltain armeijan ja laivaston ylikomentaja ja eri valtioiden nostoväen komentaja silloin kun se kutsutaan Yhdysvaltain palvelukseen". Tämän ylipäällikyyden nojalla ja lisäksi sentähden kun presidentti omaa ylimmän toimeenpanovallan, voi hän lähettää Yhdysvaltain sotaväkeä "lakeja täytäntöön panemaan ja järjestystä palauttamaan", siellä missä sitä tarvitaan. Presidentti voi tässä suhteessa lähettää sotaväkeä eri val-

tioihin joko omasta aloitteestaan tai valtion viranomais-
ten pyynnöstä. Jos esim. lakkojen tai muiden seikkain
tähden Yhdysvaltain lakien ja hallinnon alaiset laitokset
tai tehtävät, kuten postinkuleetus, eri valtioiden välinen
liikenne ym., joutuvat hillittömään epäjärjestykseen, on
presidentillä oikeus lähettää paikalle sotaväkeä. Näin
kävi esim. rautatielakkojen aikana vv. 1877 ja 1894. Jos
taas eri valtioiden sisäisten asiain järjestys joutuu tilaan,
jossa ne eivät soi sitä hillitä, voivat valtiot anoa presi-
dentiltä sotaväen väliintuloa. Presidentin vallassa on
silloin päättää josko asiaintila on niin vakava, että pitää
lähettää sotaväkeä tai ei.

Edelleen armeijan ja laivaston ylipäällikkyyden no-
jalla presidentti nimittää ja siirtää arvosta tai virasta
toiseen armeijan ja laivaston upseerit, määräälee maa- ja
meriväen sijoituksista rauhan ja sodan aikana ja on so-
tilaslakien täytäntöönpanon ylinvalvoja. Sodan aikana
voi presidentin valta muodostua täydeksi diktaattorival-
laksi: Hän voi poistaa habeas corpus-oikeuden, julis-
taa alueita sotatilaan, toimituttaa vangitsemisia ilman
lainmukaista järjestystä ja tuomituttaa henkilöitä sota-
oikeuden edessä, kuten teki Lincoln.

Hallinnollinen valta. — Ylimpänä toimeenpanevana
virkamiehenä on presidentillä valta eri hallinnollisten osas-
tojen päällikköjen ja lukuisien alempien virkamiesten ni-
mittämiseen. Tärkeimpiin nimittämisiin tarvitaan senaa-
tin vahvistus, mutta niiden luku on suhteellisesti pieni
koko nimitettävien joukosta: vain noin 8,000 350,000 suu-
ruudesta joukosta. (Niiden mukana, joiden nimityksille
vaaditaan senaatin vahvistus, luetellaan, lähettäliät, kon-
sulit, tuomarit, maa- ja meriupseerit, kapinletin jäsenet ja
niiden lähimmät alaiset, Yhdysvaltain rahastonhoitaja,
paperirahain ylitarkastaja, rahapajain päälliköt, verotoi-
mikunnan jäsenet, tullin- ja veronkantajat, sisävaltioiden
kauppaliikenteen valvojat, patenttikamarin jäsenet, eläke-
viraston johtaja, eläkeviraston asioitsijat, maa-asioitsijat,
asioitsijat indiaanien huolenpitoa varten, yleiset syyttäjät
ja oikeuteen manaajat, territorien kuvernöörit, ensi- toisen
ja kolmannen luokan — kaikkien, joiden palkka on yli
\$1,000 — postimestarit). Eri valtioihin sijoitettavien vir-
kamiesten nimitykset tapahtuvat tavallisesti siten, että
presidentti neuvottelee yksityisesti asianomaisen valtion
senaattorin, mahdollisesti myös jonkun edusmiehen tai mui-
den kanssa, sopivasta ehdokkaasta. Ilmottaa sitte nimi-
tyksensä senaatille. Senaatti lykkää kysymyksen valio-
kuntaan, joka vielä tiedustelee asianomaisen valtion se-
naattoreilta, jos ne sattuvat olemaan saman puolueen jä-

seniä kuin presidentti. Sitte päätetään hyväksymisestä tai hylkäämisestä valiokunnan esityksen mukaan. Jos nimitys hylätään, on presidentin nimitettävä toinen henkilö. Jos sattuu virkapaikkoja täytettäväksi ajalla, jolloin senaatti ei ole koolla, nimittää presidentti väliaikaisesti tointa hoitavan, jonka senaatti voi sitte kokoontuttuaan vahvistaa tai hylätä.

Presidentillä on valta erottaa kaikki nimittämänsä henkilöt, kysymättä senaatilta, paitsi ei tuomareja, jotka nimitetään elinkautisesti toimeensa ja jotka voi erottaa vain senaatti edusmieshuoneen nostaman syytöksen perusteella, eikä maa- ja meriupseereja, jotka erottaa sota-oikeus heitä vastaan nostetun syytöksen perusteella.

Tärkeimmät virkamiehet nimitetään neljäksi vuodeksi. Näinä luetellaan: territorien tuomarit ja kuvernöörit, yleiset syyttäjät, oikeuteen manaajat, useiden virastojen päälliköt, tullinkantajat, asioitsijat indiaaneja varten, eläke-toimiston asioitsijat ja ensi, toisen ja kolmannen luokan postimestarit. Mutta tämä ei kuitenkaan tarkota, että näin nimitetyt eroovat neljän vuoden kuluttua. Ellei presidentti nimitä määräjän kuluttua uusia henkilöitä sanottuihin toimiin, jatkuu entisten virka-aika määräämättömiin, ilman uudelleen nimittämistä. Kapinetin jäsenet nimitetään määräämättömäksi ajaksi ja voi presidentti muuttaa niitä tuhkatiheään, jos hyväksi näkee.

Aina vuoteen 1883 asti olivat pienimmätkin virkamies- ja toimipaikat vallassaolevan puolueen mielivaltaisesti täytettäviä lahjapaikkoja. Kun toinen puolue pääsi valtaan, poisti se virkamiehet suurimmasta pienimpään, vähäpätöisimpään saakka ja jakoi niiden paikat lahjoina omille puoluelaisilleen. Ylläsanottuna vuonna täytyi kongressin yleisen mielipiteen pakosta säätää ns. Civil Service-laki, sitä voitaisiin kutsua vaikka "puolueettoman palveluksen" laiksi. Sen alaisia ovat melkein kaikki alemmat virkamiehet ja hallituksen palveluksessa olijat. Nimitys tapahtuu kyvyn eikä puoluekannan perusteella ja palvelusaika on määräämätön. Erottaminen ei voi tapahtua kuin kykenemättömyyden perusteella, vaikka tosin tässäkin voi jonkun verran mielivaltaa käyttää.

Tämän Civil Service-asetuksen mukaan on perustettu Yhdysvaltain Civil Service-valiokunta (commission), johon kuuluu kolme presidentin nimittämää ja senaatin vahvistamaa henkilöä, joista ei saa olla enempi kuin kaksi samaan puolueeseen kuuluvaa. Tämä valiokunta nimittää ylimmän tutkinnonjohtajan ja tutkintolautakuntia, jotka pitävät tutkintoja eri palveluksia ja toimia varten luke-neitten kesken vähintään kaksi kertaa vuodessa Washing-

tonissa, D. C., ja eri valtioissa ja territoreissa. Eri palvelustoimen alalla on oma tutkintonsa. Nämä paikat täytetään sitte — sikäli kuin niitä riittää. — sen mukaan kuinka hyvät arvolauseet tutkinnonottajalla on. Palvelupaikkojen täyttämisiokaudet on jaettu eri valtioiden ja territorien kesken asukasluvun mukaan. Ketään palvelukseen nimitettyä henkilöä ei voida pakottaa lahjottamaan rahoja politillisiin tarkoituksiin tai tekemään puolueille politillisia palveluksia. Kukaan senaattori tai edusmies ei ole oikeutettu suositteluun ketään hakijaa tutkintolautakunnalle. Civil Service-valiokunta on järjestänyt virkamies- tai palveluskuntaluokituksen eri asteikon, joten kykenevimmillä eli palvelusintoisimmilla on tilaisuus kilpailla korkeammalle, parempipalkkaiseen palvelukseen. Näin luokitettujen virkamiesten ja virastojen palvelushenkilöiden luku nousi v. 1908 206,637 ja luokittamattomien 138,500. Luokitettuun virkamies- ja palveluskuntaan kuuluu nykyisin melkein poikkeuksetta kaikki kirjurit Washingtonissa (hallinnollisosastojen palveluskunta), postipalvelijat, (kirjeenkantajat, postitoimistojen palvelusväki, kirjurit, rautatiepostipalvelijat), tullipalvelijat, veroviraston palveluskunta, hallituksen kirjapainoviraston palveluskunta ym.

Diplomaattinen valta. — Presidentin diplomaattiseen valtaan sisältyy 1) oikeus nimittää lähettäjiä, ministerit, konsulit, ym. toimitsijat ulkomaille (senaatin vahvistamana); 2) oikeus vastaanottaa ulkomaisten lähettäjiä ja edustajia tai kieltäytyä siitä; 3) oikeus tehdä liittoja ulkovaltain kanssa senaatin neuvolla ja vahvistuksella. Yhdysvaltain ulkomaisten lähetystöjen kautta presidentillä on yksinomainen oikeus tämän maan ja toisten kansojen välisten suhteiden ohjaamiseen; liittojen ja sopimusten teossa on vain saatava senaatin myöntömys.

Kaikki ulkovaltojen väliset asiat tosin toimitetaan valtiosihteerin (Secretary of State) viraston välityksellä, mutta presidentin persoonallisen ohjauksen alaisesti.

Jos jonkun ulkovallan ja Yhdysvaltain väliset suhteet käyvät vahvasti ristiriitaisiksi, voi presidentti kutsua pois lähettäjiä ja lopettaa siten diplomaattiset suhteet. Presidentillä ei ole oikeutta julistaa sotaa mitään valtiota vastaan, mutta hänestä riippuu suuresti se josko hän ohjaa suhteet siten, että tulee sota tai rauha säilyy.

Vaikutus lainsäädäntöön. — Presidentti voi vaikuttaa lainsäädäntöön: 1) oikeudellaan kutsua kongressi ylimääräiseen istuntoon, 2) oikeudellaan suosittaa haluamaansa lainsäädäntöä, 3) eitto-oikeudellaan, jolla voi estää kongressin säätämät lait voimaanastumasta.

Ylimääräisiä kongressin istuntoja kutsuu presidentti erinäisissä tärkeiksi katsomissaan tilaisuuksissa jonkun haluamansa lain säätämiseksi. Senaatin voi äsken valittu presidentti kutsua yksin koolle käsittelemään ja vahvistamaan tärkeitä nimityksiä, kuten kapinetin jäsenten tai muiden. Myös jonkun ulkovaltion kanssa tehtävän liiton tai sopimuksen tähden voi hän kutsua senaatin ylimääräisesti kokoon.

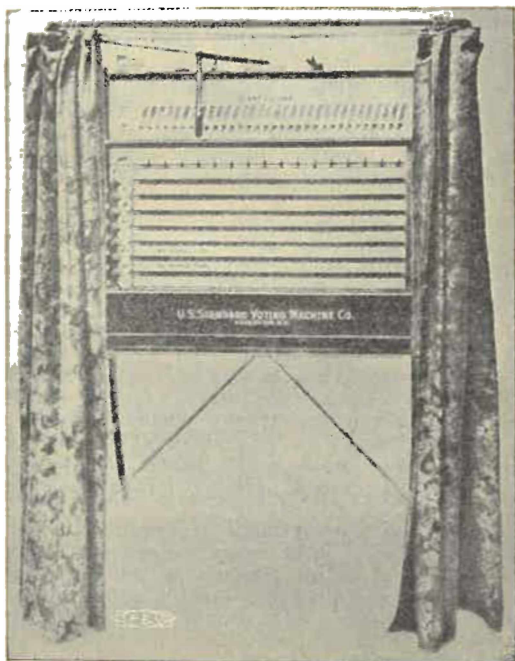
Lainsäädännön suhteen lausuu presidentti suosituksensa kirjelmässään kongressille aina sen istutokauden alussa. Siinä hän esittää ohjelmansa, se on toimerpiteet, jotka hän pitää välttämättömänä maalle ja joiden täytäntöönpanoksi hän suosittaa kongressin säätämään lakeja tai muuten päättämään. Presidentin suosittamien lakien suhteen lähempi neuvottelu tapahtuu epävirallisesti jonkun edusmiehen tai puolueen johtomiehen kanssa persoonallisesti.

Eitto-oikeus on presidentin kaikkein vaikuttavin ase, jolla hän voi estää lain astumasta voimaan, ellei kummankin huoneen kahden kolmasosan enemmistö ole lain puolella. (Edellä on tämä jo tarkemmin selitetty.) Presidentti ei voi kuitenkaan hylätä jonkun lain tai asetuksen eikä jonkun menoarvion tai rahamyönnytyksen yksityistä kohtaa, vaan on hänen joko hyväksyttävä se kokonaan tai hylättävä kokonaan. Kongressi käyttää tätä seikkaa joskus hyväkseen, sisällyttäen jonkun hallitukselle tarpeellisen rahaerämyönnytyksen mukaan jonkun asetuksen tai määräyksen, joka ei muuten ehkä saisi presidentin hyväksymistä, mutta jonka hänen täytyy hyväksyä, jos mieli saada varoja jotain hallinnollista tehtävää varten.

Vaikutusvalta lainkäyttöön. — Presidentillä on oikeus armahtaa rikollisia, jotka ovat rikkoneet Yhdysvaltain (ei eri valtioiden) lakeja vastaan ja sen johdosta tuomitut rangaistukseen. (Armahdusoikeutta niihin nähden, joita vastaan edusmieshuone on nostanut syytteen ja jotka senaatin päätöksen nojalla sen jälkeen on erotettu virastaan ja jotka oikeusistuimien sen jälkeen on tuominnut rangaistukseen, ei presidentillä ole.) Ja edelleen on presidentillä oikeus tuomion täytäntöönpanon lykkäämiseen.

Kapinetin suhde kongressiin. — Yhdysvaltain hallituksessa ei voi koskaan tulla ns. ministeripulaa siinä merkityksessä kuin useissa muissa perustuslaillisissa maissa, että kapinetin, se on ministerien (joita täällä kutsutaan sihteeriksi) pitäisi epäluottamuksen tähden erota. Se johdetaan siitä, että lainsäädäntövalta ja toimeenpanovalta ovat eristetyt. Toimeenpanovien osastojen päälliköiksi, sihtee-

reiksi (Europassa ministereiksi) eivät astu kongressin (Europassa parlamentin) jäsenistä poimitut valtapuolueiden miehet, vaan ne nimittää presidentti ulkopuolelta kongressin. Tällaista järjestystä pidetään "varmempana", "vakavampana". Tästä johtuu myös se, että kapinetin jäsenet eivät esitä kongressille mitään lakiehdotuksia, ei-

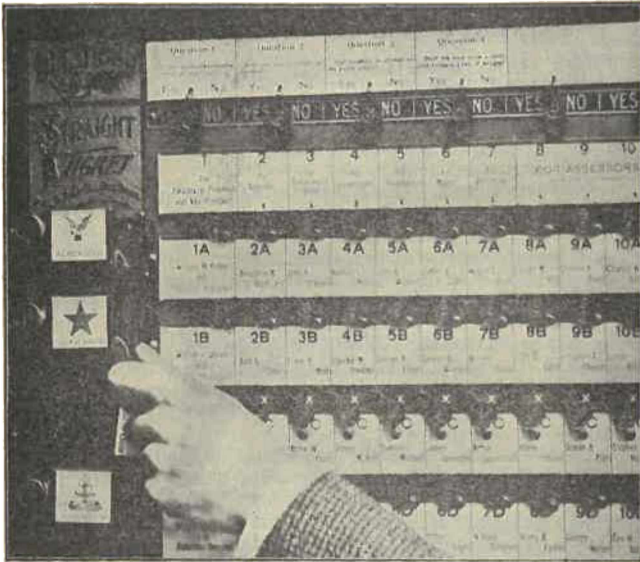

ÄÄNESTYSKONE

Äänestyskone on käytännössä noin kymmenessä valtiossa. Se on käytännöllisempi ja nopeampi äänestysväline kuin tavallinen vaalluurna. Kun äänestäjä astuu koneen luo, on hänen vedettävä verhot kiinni; ilman ei kone ole toimikuntoinen. Äänestyksen toimitettua, kun äänestäjä ulosastuakseen vetää verhot syrjään, kiertyy kone itsetoimivasti ja laskee äänen sille puolueelle, jota on äänestetty, ja muuttaa uuden lipun äänestetyyn kohdalle.

vätäkä ole läsnä kongressin istunnoissa, eivätkä voi siis koskaan tulla äänestettyä nurin, kuten on laita useissa Euroopan maissa, joissa ministeristö useinkin esittää lakeja tai toimenpiteitä ja jos ne eivät tule hyväksytyksi parlamentissa, on se sama kuin epäluottamuslause, jota seuraa ministeristön kukistus, ero.

Tämän Yhdysvaltain "vakavan" ja "varman" kabinetti muodostuksen seurauksena on myös se, että kon-

KONEELLA ÄÄNESTÄMINEN

Tämä kuva osottaa äänestyskoneen lähempää katsottuna. Siinä on, kuten nähdään, kunkin puolueen ehdokkaat vaakasuorassa linjassa. Pystysuorassa linjassa ovat aina samaan virkaan ehdotetut eri puolueiden ehdokkaat. Niin sanottua "suoraa lippua" äänestäissä tarvitsee äänestäjän vain vetää vasemmalla puolella konetta nähtävää kannattamansa puolueen ehdokaslistan kohdalla olevaa nappulaa niin pitkälle oikeaan, että kello soi. Silloin on äänestys tapahtunut ja kone on merkinnyt ristin koko listalla olevien ehdokasten kohdalle. Jos äänestäjä tahtoo ripotella äänensä useamman puolueiden ehdokasten kesken, on hänen klerrettävä kunkin äänestäjä haluamansa ehdokkaan nimen kohdalla olevaa erityistä nappulaa alaspäin.

gressin enemmistön ollessa yhtäpuoluetta saattavat kapinnetin jäsenet olla toisen puolueen jäseniä, niin kauan kuin presidentti ei ole samaan puolueeseen lukeutuva kuin kongressin enemmistö.

Presidentin kapinetti. — Presidentin kapinettiin kuuluu: valtiosihteeri, sotasihteeri, raha-asiainsihteeri, ylipostimestari, laivaston sihteeri, sisäasiainsihteeri, ylin syyttäjä, maanviljelyssihteeri ja kauppa- ja työsihteeri, jotka kaikki ovat oman toimieupanevan osastojensa päällikköjä.

LAINKÄYTTÖVALTA: OIKEUSLAITOKSET

OIKEUSJÄRJESTELMÄN KOKOONPANO

Lainkäyttövalta. — Lainkäyttövalta kuuluu perustuslainmukaisesti Yhdysvaltain ylimmälle oikeudelle ja sellaisille alemmille oikeuslaitoksille, kuin kongressi näkee hyväksi perustaa.

Oikeuslaitokset. — Oikeusistuimia on neljää lajia:

Ylin oikeus (Supreme court).

Ylemmän piirioikeuden vetoomusoikeuksia (Circuit courts of appeals).

Ylempiä piirioikeuksia (Circuit courts)

Alempia piirioikeuksia (District courts)¹⁾

Ylin oikeus. — Yhdysvaltain oikeuksista on ylin oikeus ainoa laatuun. Siinä on yhdeksän presidentin nimittämää tuomaria, joista yksi päätuomari eli puheenjohtaja. Oikeuden istuntopaikka on Washington, D. C., jossa sen istunnot alkavat joka vuoden lokakuun toisena maanantaina.

Palkkaa on kahdella ylimmän oikeuden tuomarilla \$12,500 vuodessa ja puheenjohtajalla \$13,000. Sitä ei voi vähentää tuomarin elinaikana. Jos tuomari on ollut toimessaan kymmenen vuotta ja saavuttanut 70-ikävuoden, voi hän saada eron täydellä palkalla. (Sama on sääntönä kaikkiin Yhdysvaltain eri oikeuden tuomareihin nähden.)

Oikeus on päätösvaltainen kuuden tuomarin läsnäollessa, paitsi perustuslaillisuuskysymyksiä käsitellessä, jolloin on tapana että kaikki ovat läsnä.

Ylimmän piirioikeuden vetoomusoikeudet. — Näitä oikeusistuimia on yhdeksän, kuten ylempiä piirioikeuksia-

1) Näiden lisäksi on vielä 5-jäseninen velkomusoikeus (Court of claims), joka istuu Washingtonissa ja ratkaisee Yhdysvaltain hallitusta vastaan nostetut velkomusasiat. Jos se päättää velkojan tai vaatijan hyväksi, maksaa raha-asian sihteeri vaatijalle sen summan kongressin sitä varten myöntämistä varoista. Jos kongressi ei myönnä varoja, jää velkoja ilman korvausta.

kin, ja ovat ne perustetut ylimmän oikeuden työn huojennuttamiseksi asioissa, joita vedotaan ylempistä tai alemmista piirioikeuksista korkeammalle. Kussakin ylempään piirioikeuden tuomiopiirissä on yksi vetoomusoikeus. Tuomareja on kussakin kolme, yksi ylimmän oikeuden tuomari ja kaksi ylempään piirioikeuden eli mahdollisesti alemman piirioikeuden tuomaria. Kaksi tuomaria muodostaa päätösvaltaisen enemmistön. Näiden oikeusistuinten päätökset ovat useammassa tapauksessa ratkaisevia, se on, niistä ei voi useinkaan vedota ylömpäin oikeuteen. Tuomarin palkka on \$7,000 vuodessa.

Ylemmät piirioikeudet. — Ylempiä piirioikeuksia on yhdeksän. Kunkin tuomiopiiriin kuuluu 3—6 valtioon. Kuhunkin ylömpäin piirioikeuteen kuuluu kaksi, kolme tai neljä tuomaria, joilla kullakin on valta istua oikeuden puheenjohtajana, vaan kun ylempään piirioikeuden tuomarit istuvat myös piirinsä vetoomusoikeuden tuomarina, on tapana että joku saman piirin alemman piirioikeuden tuomareista istuu ylempässä piirioikeudessa. Ylimmän oikeuden tuomareilla on myös oikeus istua ylempään piirioikeuden tuomareina, mutta käytännöstä on se tapa melkein jäänyt pois, vaikka valtuus siihen on jälellä. Ylempää piirioikeutta voi siis istua ylimmän oikeuden tuomari, ylempään piirioikeuden tuomari ja alemman piirioikeuden tuomari, kukin yksinään, ja kuka hyvänsä edellämaintuista kahden tahi kaikki yhdessä.

Ylempään piirioikeuden tuomarin palkka on \$7,000 vuodessa.

Alemmat piirioikeudet. — Alempia piirioikeuksia on 92. Useimmat valtiot ovat jaetut pariin tai kolmeenkin näiden oikeusistuinten tuomiopiiriin; jotkut valtiot taas muodostavat yhden ainoan tuomiopiirin; mutta mikään yksi tuomiopiiri ei uletu yhtä valtiota suuremmalle alalle. Joka tuomiopiirissä on yksi tuomari, joka istuu oikeutta joko yhdessä tai vuoroin useammassa paikassa piirinsä sisällä. Tuomarin palkka on \$6,000 vuodessa. Joka piirissä on yleinen syyttäjä (District attorney), joka edustaa Yhdysvaltain hallitusta kaikissa piirinsä sisällä olevissa Yhdysvaltain oikeuksissa; ja manaa ja eli oikeuden päätösten toimeenpanija (marshall), joka toimittaa asianomaisille haasteet ja toimeenpanee oikeudenpäätökset.

LAINKÄYTÖN PERIAATTEET

Perustuslaillisia määrittelyjä. — Kansan oikeutta olla ruumiinsa, asuntojensa, paperiensa ja tavaroidensa suhteen turvattuna kohtuuttomia tarkastuksia ja takavarikkoja

vastaan, ei saa loukata, eikä vangitsemiskäskeyttä antaa muuten kuin pätevistä syistä ja valallisesti vakuutettuna, eikä takavarikko- ja tarkastuskäskeyttä antaa ennenkuin tarkasti selitetään paikka, joka on tarkastettava ja henkilö tai esineet, jotka on takavarikkoon otettavat.

Ketään henkilöä ei saa vaatia vastaamaan henki- tai muusta raskauttavasta rikoksesta ilman ellei kuulustelulautakunta (grand jury) ole hyväksynyt kannetta, paitsi rikoksista maa- ja merisotaväen kesken ja nostoväen kesken silloin kun se on vakinaisessa palveluksessa sodan tai yleisen vaaran aikana; eikä ketään saa kahdesti samasta rikoksesta asettaa henkensä tai jäsentensä puolesta alttiiksi tuomiolle; eikä kukaan ole pakotettu missään rikosasiassa todistamaan itseään vastaan; eikä keltään voida riistää henkeä, vapautta tai omaisuutta ilman lainmukaista käsittelyä; eikä yksityistä omaisuutta saa ottaa yleistä käyttöä varten ilman oikeutettua korvausta.

Kaikissa rikosasioissa on syytetyllä oikeus nopeaan ja julkiseen oikeudenkäsitteilyyn sen valtion ja piirin puoleuttoman valamiehistö (jury) kautta, jossa rikos on tehty, sitten kun syytöksen luonne ja aihe on syytetylle ilmaistu; syytetyllä on edelleen oikeus: saada nähdä julkisesti oikeudessa häntä vastaan todistavat henkilöt ja todistukset, saada pakolla kutsua henkilöitä omalta puoleltaan todistajiksi ja saada käyttää lakimiehen apua puolustuksessaan.

Siviiliasioissa (common law), joissa riidassa olevan asian arvo nousee yli kahdenkymmenen dollarin, pidetään oikeus saada asia käsitellyksi valamiesoikeuden edessä ja sen kautta käsitellyt asiat eivät saa missään Yhdysvaltain oikeudessa tulla muun kuin siviililakien alaisesti käsitellyiksi.

Liian isoja tukuuta ei saa vaatia eikä liiallisia sakkoja langettaa eikä julmia tai tavattomia rangaistuksia tuomita.

Perustuslain luettelemia erityisiä oikeuksia ei saa se-
littää kieltämään ja heikontamaan toisia, joita kansalla on.

Yhdysvaltain ja eri valtioiden oikeusistuinten suhd.—
Kaikki jutut, jotka koskevat yksinomaan eri valtioiden lakien rikkomisia, käsitellään valtioiden oikeusistuimissa. Jutut, jotka koskevat kansallisia, se on, Yhdysvaltain lakeja, käsitellään tavallisesti Yhdysvaltain oikeusistuinten edessä, mutta muutamat, kuten esim. postilakien rikkomiset, voidaan käsitellä joko valtioiden tahi Yhdysvaltain oikeuksissa. Näissä tapauksissa kuitenkin lopullinen ratkaisovalta on Yhdysvaltain ylioikeudella.

ERI VALTIOIDEN HALLITUS

MUOTO, VALTA JA OIKEUDET

Hallitusmuoto. — Eri valtioiden, joita on kaikkiaan 46 (ja äsken hyväksytyt kaksi, jotka eivät kuitenkaan vielä ole laskettu virallisesti valtioiksi), hallitusmuoto on tasavaltainen samoin kuin Yhdysvaltainkin. Kunkin valtion hallitusmuodon perustana on perustuslaki, joka saattaa olla sivuseikoissaan erilainen eri valtioissa, mutta on pääkohdissaan yhtäläinen hallitukseen, lainsäädäntöön ja lainkäyttöön nähden, eikä saa olla ristiriitainen Yhdysvaltain perustuslain kanssa.

Valtioiden valta. — Valtioiden kaikkalainen valta, lainsäätö-, toimeenpano- ja lainkäyttövalta, rajottuu tarkasti kunkin valtion sisäisiin asioihin. Kunkin valtion asukkailla on oikeus valita lainsäätökuntansa jäsenet, toimeenpanevat virkamiehensä, joista korkein on kuvernööri, ja useammassa tapauksessa tuomarinsa.

Valtioiden vallan rajotus. — Eri valtioiden yhteisissä tai keskinäisissä asioissa ei yksityisillä valtioilla ole päättämistävaltaa. Niiden vaikutusvalta näiden yli esiintyy kunkin valtion edustuksen kautta Yhdysvaltain kongressissa, jonka valta on säätää yhteisiä, nk. kansallisia lakeja ja asetuksia ja saattaa ne täytäntöön Yhdysvaltain, se on, kansallisten toimeenpanevain virkailijain kautta. Yhdysvaltain perustuslaki senlisäksi säätää, että

Mikään valtio ei saa yhtyä mihinkään sopimukseen, liittoon tai yhteyteen, ei antaa kaappaus- tai hyvityskirjeitä, ei lyöttää rahaa, ei laskea liikkeelle velkaseteleitä, ei myöntää velkojenmaksuperustaksi muun kuin kulta- tai hopearahan, ei laatia Bill of attainder-lakia (lakia, jonka nojalla voidaan anastaa yksityisen omaisuutta ilman oikeuskäsittelyä) ei lakia, joka heikontaa kontraktien sitovaisuutta, eikä antaa aatelisarvoa.

Mikään valtio ei ole oikeutettu ilman kongressin suostumusta määräämään tavaratullia tahi maksuja valtion tuotaville tai ulosvietäville tavaroille, paitsi juuri sen mikä on ihan välttämätöntä sen tarkastuslakien toimeenpanemiseksi; ja puhdas tulo kaikista maksuista, jotka valtio säätää sisääntuoduista ja ulosviedyistä tavaroista, lankeaa Yhdysvaltain rahaston käytettäväksi, ja kaikki sellaiset asetukset ovat kongressin tarkastuksen ja valvonnan alaiset.

Mikään valtio ei ole oikeutettu ilman kongressin suostumusta asettamaan tonniveroa, pitämään sotaväkeä tai sota-laivastoa rauhan aikana, yhtymään mihinkään sopi-

mukseen toisen valtion kanssa tahi vieraan vallan kanssa, eikä ryhtymään sotaan paitsi jos suoranainen päällehyökäys tapahtuu tahi sellaisessa uhkaavassa vaarassa, joka ei salli viivytystä.

Ei orjuutta eikä vastentahtoista palvelusta, paitsi rangaistuksena rikoksista, josta asianomainen on lain mukaisesti tuomittu, saa olla olemassa missään Yhdysvaltain rajojen sisällä.

Ei mikään valtio saa kieltää tahi rajottaa äänioikeutta rodun, värin tahi entisen orjuustilan perusteella.¹⁾

LAINSAÄTÖKUNNAT

LAINSAÄTÖKUNTIEN KOKOONPANO

Muodostus. — Eri valtioiden lainsäätökunnat muodostuvat poikkeuksetta kahdesta huoneesta, joista pienempää kutsutaan senaattiksi ja isompaa edusmieshuoneeksi (house of representatives, assembly tai house of delegates) Eri valtioissa on eri suuruinen jäsenistö kummassakin huoneessa ja eripituinen lainsäätö- sekä istuntokausi, ja erisuuruiset palkat eri valtion lainsäätökunnan jäsenillä. (Taulukko sivuilla 186—187 osottaa nämä lähemmin.)

Jäsenten valitseminen. — Jäsenten valitsemista varten kumpaankin huoneeseen ovat valtiot jaettu senaattori- ja edusmiesvaalipiireihin. Senaattorivaalipiirit ovat isompia kuin edusmiesvaalipiirit, sentähden kun senaattoreja valitaan vähemmän. Useissa valtioissa pidetään piirikuntaa (county) edusmiesvaalipiiriyksikkönä, kukin piirikunta valitsee yhden tai useamman edusmiehen. Senaattorien ja edusmiesten valitseminen tapahtuu yhtäläisellä välittömällä vaalittavalla. Ja molempien vaalikelpoisuuteen nähden on useammassa valtiossa samat vaatimukset, vaalikelpoinen ollen tavallisesti se, jolla on äänioikeus. Yleensä vaaditaan, että valittava täytyy asua tai olla asunto siinä piirissä, josta hänet valitaan.

Lainsäätökuntain sisäinen järjestys. — Kaikkien eri valtioiden lainsäätökuntain sisäinen järjestys on melkein täsmällisesti jäljennöstä Yhdysvaltain kongressin järjes-

1) Vaikka perustuslaissa näin määrätään ja vielä lisätään, että "kongressilla on valta pakottaa noudattamaan tämän laivan määräystä asianmukaisilla lainsäädännöksillä", ovat useat valtiot, varsinkin etelässä, kieltäneet neekeriltä heidän esi-isänsä orjuuden tähden äänioikeuden ns. grandfather-lain säätämällä, mutta kongressi enemmän kuin ylloikeuskaan eivät ole puuttuneet asiaan, vaan sallivat tällaisen häpeällisen rajoituksen.

tyksestä. Isommat huoneet, edusmieshuoneet, valitsevat puheenjohtajansa ja senaatissa istuu puheenjohtajana kumpikin valtion varakuvernööri. Kumpikin huone on oikeutettu laatimaan järjestyssääntönsä. Valiokunnat nimittää tavallisesti puheenjohtaja kummassakin huoneessa. Jäsenet ovat turvatut vangitsemista vastaan ja puheoikeus on taattu kuten kongressin jäsenillekin. Jäsenensä voi erottaa kumpikin huone, milloin siihen ilmenee raskauttavia syitä, jos kaksi kolmasosaa niin päättää.

Lainsäätömenettely. — Lainsäätömenettely on myös samanmukainen kuin Yhdysvaltain kongressilla. Kumpikin huone voi tehdä aloitteen, joka läpästään yhdessä huoneessa menee toiseen jne., kunnes molemmat ovat sen hyväksyneet. Kuvernöörin allekirjotus — täsmälleen samoilla ehdoilla kuin presidentin allekirjotuksen suhteen on kerrottu — vaaditaan lakiehdotuksille kaikissa valtioissa paitsi North Carolinassa; poikkeuksena on muutamissa valtioissa se, että kuvernööri voi eitota jonkun yksityisen kohdan menoerämyönnytyksistä ja hyväksyä loput kohdat.

Ei-lainsäädännöllisiä tehtäviä on lainsäätökunnilla Yhdysvaltain senaattorien valitseminen ja joissakin valtioissa muutamien oman valtionsa virkamiesten valitseminen; oikeus syytteen nostamiseen jotain valtion virkamiestä vastaan alahuoneilla ja syytteen käsittelyyn ylähuoneella (kuten kongressin edusmieshuoneella ja senaatilla).

Välitön lainsäätö. — Välittömällä lainsäädännöllä tarkotetaan kun kansa säätää lakeja ilman edusmiehiään. Sitä sanotaan myös kansanlainsäädännöksi. Siihen sisältyy myös aloteoikeus, joka tarkoittaa, että joku määrätty prosentti äänestäjistä voi tehdä aloitteen jollekin laille, jolloin se asetetaan kansanäänestykselle. On myös olemassa toisenlainen aloteoikeus: kun joku määrätty prosentti äänestäjistä vaatii lainsäätökunnan säätämän jonkun lain kansanäänestykselle asetettavaksi. Edellinen on käytännössä Oregonissa ja jossain muodossa South Dakotassa. Jälkinäinen on käytännössä Idahossa, Delawarressa, Missouriissa, Montanassa, Utahissa, Mainessa ja Oklahomassa. Edelleen on kansanäänestys käytännössä useissa valtioissa, mutta kansalla ei ole oikeutta tehdä sille aloitetta, vaan riippuu se lainsäätökunnasta, josko se haluaa alistaa jonkun lain kansanäänestykselle eli ei. Tällainen on mm. käytännössä Massachusettsissa. Sängen monissa valtioissa voivat kaupungit tai kunnat alistaa eri kysymyksiä, varsinkin raha- ja liikenne-etuoikeusasioita, asujautensa äänestettäväksi.

LAINSAATAJÄKUNNAT

Valtiot	Edusmiehiä kongressissa		Jäseniä		Toimikausi		Vuodet. Kuinka usein ko- koontuvat	Istunto- ajan pituus	Palkka kuukaud. vuodelta, ist. päiv.	Seuraavat vaalit ovat
	senaatissa	Edusmie- huoneessa	senaat- torien	Edus- miehen						
Alabama	9	104	4 v.	4 v.	2 :nen v.	50 päiv.	\$4 päiv.	Marrask. 5, -12		
Arizona	2 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$4 päiv.	Marrask.		
Arkansas	7	100	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$6 päiv.	Syysk. 9, -12		
California	8	80	4 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	1000 kaud.	Marrask. 5, -12		
Colorado	3	65	4 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	1000 kaud.	Marrask. 5, -12		
Connecticut	5	256	2 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$300 vd.	Marrask. 5, -12		
Delaware	1	35	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12		
Florida	3	70	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$6 päiv.	Marrask. 5, -12		
Georgia	11	183	2 v.	2 v.	joka v.	50 päiv.	\$4 päiv.	Lokak. 1, -12		
Idaho	1	59	2 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12		
Illinois	25	153	4 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$1000 vd.	Marrask. 5, -12		
Indiana	13	100	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$6 päiv.	Marrask. 5, -12		
Iowa	11	108	4 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$550 ist.	Marrask. 5, -12		
Kansas	8	125	4 v.	2 v.	2 :nen v.	50 päiv.	\$3 päiv.	Marrask. 5, -12		
Kentucky	11	100	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 4, -13		
Louisiana	7	116	4 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Huhtik. 16 -12		
Maine	4	151	2 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$300 vd.	Syysk. 9, -12		
Maryland	6	27	4 v.	2 v.	2 :nen v.	90 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 4, -13		
Massachusetts	14	240	1 v.	1 v.	joka v.	Ei rajot.	\$750 vd.	Marrask. 5, -12		
Michigan	12	100	2 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$800 vd.	Huhtik. 1, -13		
Minnesota	9	120	4 v.	2 v.	2 :nen v.	90 päiv.	\$500 vd.	Marrask. 5, -12		

Mississippi ..	8	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$400 ist.	Marrask. 4, -13
Missouri ..	16	34	142	4 v.	4 v.	2 :nen v.	70 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Montana	1	28	74	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$10 päiv.	Marrask. 5, -12
Nebraska	6	33	100	2 v.	2 v.	2 :nen v.	90 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Nevada	1	20	49	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$8 päiv.	Marrask. 5, -12
N. Hampshire	2	24	389	2 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$200 vd.	Marrask. 5, -12
N. Jersey	10	21	60	1 v.	3 v.	joka v.	Ei rajot.	\$500 vd.	Marrask. 5, -12
N. Mexico	2 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$4 päiv.	Marrask. 5, -12
New York ..	37	51	150	2 v.	2 v.	joka v.	Ei rajot.	\$1500 vd.	Marrask. 5, -12
N. Carolina .	10	50	119	2 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$4 päiv.	Marrask. 5, -12
N. Dakota ..	2	49	100	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Ohio	21	34	119	2 v.	2 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$1000 vd.	Marrask. 5, -12
Oklahoma ...	5	44	109	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$6 päiv.	Marrask. 5, -12
Oregon	2	30	60	2 v.	2 v.	2 :nen v.	40 päiv.	\$4 päiv.	Marrask. 5, -12
Pennsylvania	32	50	207	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$1500 ist.	Marrask. 5, -12
Rhode Island	2	38	100	1 v.	1 v.	joka v.	Ei rajot.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
S. Carolina .	7	43	124	2 v.	2 v.	joka v.	40 päiv.	\$200 vd.	Marrask. 5, -12
S. Dakota ..	2	45	104	2 v.	2 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Tennessee ..	10	33	99	2 v.	2 v.	2 :nen v.	75 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Texas	16	31	109	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Utah	1	18	45	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$4 päiv.	Syysk. 2, -12
Vermont	2	30	246	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$500 ist.	Marrask. 5, -12
Virginia	10	40	100	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
Washington .	3	42	96	4 v.	4 v.	2 :nen v.	60 päiv.	\$5 päiv.	Marrask. 5, -12
W. Virginia .	5	30	86	4 v.	4 v.	2 :nen v.	45 päiv.	\$4 päiv.	Marrask. 5, -12
Wisconsin ..	11	33	100	4 v.	4 v.	2 :nen v.	Ei rajot.	\$500 vd.	Marrask. 5, -12
Wyoming ...	1	27	56	4 v.	4 v.	2 :nen v.	40 päiv.	\$7 päiv.	Marrask. 5, -12

Perustuslainmuutokset. — Eri valtioiden perustuslakien muuttamiseen nähden on vallalla kolme tapaa: 1) Kaksi kolmannelta valtiosta määrää¹⁾ erityiset perustuslakikokoukset, joihin valitaan edustajat kuten lainsäätökuntaankin, ja jotka tekevät muutokset. (Tätä tapaa käytetään varsinkin silloin kun useampia kohtia, jos ei koko perustuslakia, tahdotaan uudistaa); 2) yleensä kaikki valtiot, paitsi New Hampshire, sallivat lainsäätökuntansa ehdottaa perustuslakeihinsa muutoksia, jotka sitte alistetaan heti seuraavissa vaaleissa kansanäänestyksellä hyväksyttäväksi tai hylättäväksi; 3) viime vuosina ovat muutamat valtiot (Oregon ja Oklahoma) hyväksyneet muutostavan, jossa ei ollenkaan tarvita lainsäätökunnan välitystä, vaan kansa tekee välittömästi aloitteen, josta sitte kansanäänestyksellä päätetään.

Äänioikeutetut eri valtioissa. — Äänioikeutettuja eri valtioissa ovat:

ALABAMA: Yhdysvaltain kansalaiset ja muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit, jos ovat asuneet valtiossa 2 vuotta, piirikunnassa 1 v., maalais- tai kaupunkikunnassa ja äänestysalueessa 3 kk. ja ovat maksaneet henkiveronsa päivälleen 1 p:ksi helmikuuta ennen vaaleja, ja ovat sen lisäksi registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista²⁾ tuomitut, tylsämieliset, mielenvikaiset ja naiset.

ARIZONA: Yhdysvaltain syntyperäiset sekä kansalaistuneet kansalaiset (ja Mexican kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa tulla Yhdysvaltain kansalaisiksi vv. 1848 ja 1854 sopimuksen mukaan), jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus vain kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut, holhouksenalaiset, henkilöt, jotka eivät osaa lukea Yhdv. perustuslakia ja kirjottaa omaa nimeään, ja valtioon sijoitetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

1) Kuudessa valtiossa määrää perustuslaki äänestämään perustuslakikokouksen pitämisestä New Hampshiressa seltsen, Iowassa kymmenen, Michiganissa kuudentoista, New Yorkissa, Marylandissa ja Ohiossa joka kahdenkymmenen vuoden väliajan jälestä. Muissa valtioissa päättää lainsäätökunta — milloin hyväksi näkee — kahden kolmasosan äänen enemmistöllä kysymyksestä, josko alistetaan äänestykselle perustuslakikokouksen pitämisestä, New Hampshiressa scitse mat muutokset alistetaan useammassa tapauksessa kansanäänestyksellä joko hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.

2) Tällä tarkotetaan tässä ja jokapaikassa edempänä etupäässä rikoksia, joista tuomitaan valtion vankilaan.

ARKANSAS: Yhdysvaltain kansalaiset, ja muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat suorittaneet henkiveron. Registeerausta ei vaadita.

Äänioikeudettomia ovat Yhdv. maa- ja merisotilaat, raskauttavista rikoksista tuomitut, tylsämieliset, mielenvikaiset ja naiset.

CALIFORNIA: Syntyperäiset ja (90 päivää ennen vaaleja) kansalaistuneet kansalaiset, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 90 p. ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.

Äänioikeudettomia ovat kiinalaiset, tylsämieliset, mielenvikaiset, yleisten varain kavaltajat, häpeällisistä rikoksista tuomitut ja henkilöt, jotka eivät osaa lukea perustuslakia englanninkielellä ja nimeään kirjoittaa.

COLORADO: Syntyperäiset tai kansalaistuneet kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 90 p. ja äänestysalueessa 10 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.

Äänioikeudettomia ovat vankilassa tai holhouksen alla olevat, tylsämieliset ja mielenvikaiset.

CONNECTICUT: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., kaupunki- tai maalaiskunnassa 6 kk., ja osaavat lukea englanninkieltä, ja ovat registreerattut.

Naisilla on jonkunmoinen äänioikeus vain kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat kauheista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin.

DELAWARE: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 3 kk., äänestysalueessa 30 p., ja osaavat lukea perustuslakia englanninkielellä, ja ovat registreerattut.

Naisilla on jonkunmoinen äänioikeus vain kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat mielenvikaiset, kunnan värväset ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin.

FLORIDA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk., ja ovat registreerattut.

Naisilla on jonkunmoinen äänioikeus vain kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, kaksintaisteilijat, raskauttavista ja häpeällisistä rikoksista tuomitut.

GEORGIA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk., ja ovat maksaneet kaikki veronsa ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista, lahjomisesta tai varkaudesta tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, tylsämieliset, mielenvikaiset ja naiset.

IDAHO: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa ja kaupunki- tai maalaiskun-

nassa 30 p. ja äänestysalueessa 10 p., ja ovat registreeratut.

Naisilla yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut, moniavioiset, holhouksenalaiset ja ojennuslaitoksissa olijat.

ILLINOIS: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 90 p., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p. Kaikissa inkorporeratuissa kaupungeissa, kauppaloissa ja kylissä, jotka ovat hyväksyneet valtion äänestyslautakuntalain, ei registreeraamattomilla henkilöillä ole oikeutta äänestää. Muualla voi äänestää registreeraamattakin, vannomalla äänensä puolesta ja hankkimalla asumastaan äänestysalueesta yhden registreeratun äänestäjän todistajaksi kelpoisuudestaan.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista ja vaaleissa lahjomisesta tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, ja valtioon sijotetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

INDIANA: Yhdysvaltain kansalaiset, ja vuoden Yhdysvalloissa asuneet muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk., kaupunki- tai maalaiskunnassa 60 p. ja äänestysalueessa 30 p. Registeerausta ei vaadita.

Naisilla on jonkunmolnen äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat Yhdv. maa- ja merisotilaat ja häpeällisistä rikoksista määrävuosiksi kunniansa menettäneeksi tuomitut henkilöt.

IOWA. Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 6 kk., ja piirikunnassa 60 p. Registeeraus vaaditaan kaupungeissa, joissa on 3,500 asukasta tai enempi.

Naisilla on äänioikeus kaupunkivaaleissa ja kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, häpeällisistä rikoksista tuomitut ja valtioon sijotetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

KANSAS: Yhdysvaltain kansalaiset ja muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa ja kaupunki- tai maalaiskunnassa 30 p. ja äänestysalueessa 10 p. Registeeraus vaaditaan ensi ja toisen luokan kaupungeissa.

Naisilla on äänioikeus kunnallisvaaleissa, kouluasioissa ja bondien uloslaskemisessa, se on, arvopapereita vastaan lainanotossa.

Äänioikeudettomia ovat valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, mielenvikaiset, holhouksenalaiset, yleisten varain kavaltajat ja lahjomiseen syylliset.

KENTUCKY: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 60 p. Registeeraus vaaditaan kaikissa ensi, toisen, kolmannen ja neljännen luokan kaupungeissa.

Naisilla on jonkunmoinen äänioikeus kouluasioissa. Äänioikeudettomia ovat valtiopetoksesta, raskauttavista rikoksista ja vaaleissa lahjomisesta tuomitut, tylsämieliset, mielenvikaiset ja valtiin sijoitetut maatalamerisotilaat.

LOUISIANA: Yhdysvaltain kansalaiset, sellaiset, jotka osavat lukea ja kirjottaa tai omistavat \$300 arvosta omalla nimellään veroitettua omaisuutta, jos ovat asuneet valtiossa 2 v., piirikunnassa 1 v. ja äänestyspiirissä 6 kk., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut, rikoksista syytteenalaiset, vanklassa tai köyhäinhuoneessa olijat (paitsi ei sotilaskotillaiset) ja sellaiset henkilöt, joiden isä tai isoisä ei ollut oikeutettu äänestämään tammik. 1 p. 1867, sekä naiset.

MAINE: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa, piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 3 kk., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat kunnanvalvaiset, verottomat indiaanit, holhouksenalaiset, naiset ja henkilöt, jotka eivät osaa lukea englanninkielillä perustuslakia ja kirjottaa omaa nimeään.

MARYLAND: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa ja kaupunki- tai maalaiskunnassa 6 kk. ja äänestysalueessa 1 p., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, tylsämieliset, mielenvikaiset ja naiset sekä lahjomiseen syylliset.

MASSACHUSETTS: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka osaavat lukea ja kirjottaa, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 6 kk. ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat kunnanvalvaiset ja holhouksenalaiset.

MICHIGAN: Yhdysvaltain kansalaiset ja muukalaiset, jotka ovat ottaneet ensimmäiset paperit 2 vuotta ja 6 kk. ennen marraskuun 8:tta päivää 1894, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 20 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat heimosuhteissa elävät indiaanit.

MINNESOTA: Yhdysvaltain kansalaiset, joilla on kansalaisoikeus 3 kk. ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, holhouksenalaiset, mielenvikaiset ja siivistyneitä tapoja vailla olevat indiaanit.

MISSISSIPPI: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka osaavat lukea tai ymmärtävät valtion perustuslakia, jos ovat asuneet valtiossa 2 v., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 1 v. (papeilla on oikeus äänestää asuttuaan 6 kk. äänestysalueessa), ja jos ovat registreeratut 4 kk. ennen vaaleja.

Naisilla on jonkunmolnen äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat mielenvikaiset, tylsämielliset, verottamattomat indiaanit, raskauttavista rikoksista tuomitut, veronsa maksamattomat ja moniavioiset.

MISSOURI: Yhdysvaltain asukkaat ja muukalaiset, jotka ovat ottaneet ensimmäiset paperit vähintään vuosi ja korkeintaan viisi vuotta ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa 60 p. ja äänestysalueessa 20 p. Registereeraus vaaditaan kaupungeissa, joissa on 25,000 eli enemmän asukkaita.

Äänioikeudettomia ovat yleisillä varoilla köyhäinhuoneessa hoidettavat, vankilassa olevat, häpeällistä rikoksista tuomitut ja naiset, sekä Yhdysvaltain palveluksessa olevat maa- ja merisotilaat (vaan ei sotilaskodeissa olijat).

MONTANA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v. ja piirikunnassa 30 p., ja ovat registreeratut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, tylsämielliset, mielenvikaiset, sellaiset indiaanit, jotka eivät ole jättäneet heimosuhteitaan ja Yhdv. palveluksessa olevat maa- ja merisotilaat.

NEBRASKA: Yhdysvaltain kansalaiset, ja muukalaiset, jotka ovat ottaneet ensimmäiset paperit 30 p. ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa 40 p., kaupunki- tai maalaiskunnassa 30 p. ja äänestysalueessa 10 p. Registereeraus vaaditaan 7,000 asukasta suuremmassa kaupungeissa.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, mielenvikaiset ja valtioon sijotetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

NEVADA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreeratut.

Äänioikeudettomia ovat tylsämielliset, mielenvikaiset, oikeutensa takasin saamattomat rikokselliset, indiaanit, kiinalaiset ja naiset.

NEW HAMPSHIRE: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka osaavat lukea perustuslakia englanninkielellä ja kirjottaa, jos ovat asuneet valtiossa, piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 6 kk. Registereeraus ei vaadita.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat kunnanvaivaiset ja omasta pyynnöstään verojen maksusta vapautetut henkilöt.

NEW JERSEY: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v. ja piirikunnassa 6 kk., ja ovat registreerattut.

Naisilla on jonkunmoinen äänioikeus kouluasioissa. Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, kunnanvaltuutetut, visseistä rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin ja valtioon sijoitetut Yhd. maa- ja merisotilaat.

NEW MEXICO: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 6 kk., piirikunnassa 3 kk., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, Yhd. maa- ja merisotilaat, indiaanit ja naiset.

NEW YORK: Kansalaiset, jotka omaavat kansalaisoikeudet 90 p. ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 4 kk. ja äänestyspiirissä 30 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa, ja naisilla, jotka omistavat verotettua omaisuutta, on oikeus kyläkuntaäänestyksissä ja kuntakokouksissa äänestää veronnostosta. Kollään maalaiskuntaäänestäjällä, joko miehellä tai naisella, ei ole oikeutta äänestää kunnan rahavarain nostosta tai velanotosta, ellei omista verotettua omaisuutta.

Äänioikeudettomia ovat äänestyslain rikkojat, lahjomiseen syylliset, vaaleista vedonlyöjät ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin.

NORTH CAROLINA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka osaavat lukea ja kirjoittaa, jos ovat asuneet valtiossa 2 v., piirikunnassa 6 kk. ja äänestysalueessa 4 kk., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista ja häpeällisistä rikoksista tuomitut, tylsämieliset, mielenvikaiset, naiset ja henkilöt, joiden esivanhemmilla ei ole ollut äänioikeutta 1 p:nä tammik. 1867.

NORTH DAKOTA: Yhdysvaltain kansalaiset ja heimosuhteensa jättäneet indiaanit, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk. ja äänestysalueessa 90 p. Registeeraus vaaditaan kaupungeissa ja kylissä, joissa on yli 800 asukasta.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat holhouksenalaiset, mielenvikaiset, valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin.

OHIO: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 30 p., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 20 p. Registeeraus vaaditaan presidentin vaalivuotena kaupungeissa, joissa on 11,800—100,000 asukkaaseen ja 100,000 asukasta suuremmissa kaupungeissa joka vuosi.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut ja valtioon sijoitetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

OKLAHOMA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk. ja äänestysalueessa 30 p. Registeeraus vaaditaan kaikissa ensi luokan kaupungeissa.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, tylsämieliset, mielenvikaiset, kunnanvaivaset (paitsi eläkesotilaat) ja henkilöt, jotka eivät osaa lukea valtion perustuslakia ja kirjottaa.

OREGON: Yhdysvaltain kansalaiset, ja muukalaiset, jotka ovat ottaneet ensimmäiset paperit vähintään vuotta ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk. Äänestääkseen piirikuntavirkallijain vaaleissa vaaditaan, että asuu samassa piirikunnassa. Registeeraus vaaditaan kaikkialla.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut ja kiinalaiset.

PENNSYLVANIA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat täyttäneet vähintään 22 vuotta, olleet kansalaisena vähintään kuukauden ja maksaneet kahden vuoden ajalta veroa, jos ovat asuneet valtiossa 1 v. ja äänestysalueessa 2 kk. Registeeraus vaaditaan kaupungeissa.

Äänioikeudettomia ovat vääränvalanteosta, äänestysten valvojina petoksesta ja äänestäjien lahjomisesta tuomitut, ja naiset.

RHODE ISLAND: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka omistavat 134 dollarin arvosta omaisuutta, jos ovat asuneet valtiossa 2 v. ja kaupunkitali maalaiskunnassa 6 kk. Veroa maksamattomilta vaaditaan registeeraus joka vuosi ennen kesäk. 30 p:ää.

Äänioikeudettomia ovat kunnanvaivaset, tylsämieliset, mielenvikaiset, holhouksenalaiset, naiset ja vuodeksi tai pitemmäksi aikaa valtion vankilaan tuomitut henkilöt, kunnes lainsääjäkunta antaa sellaisille jälleen äänioikeuden.

SOUTH CAROLINA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat maksaneet kuusi kuukautta ennen vaaleja kaikki siihen astiset henkiveronsa, osaavat lukea valtion perustuslakia ja kirjottaa tahi voivat näyttää, että omistavat ja ovat maksaneet edelliseltä vuodelta veroa valtiossa vähintään \$300 arvoiseksi arvioidusta omaisuudesta, jos ovat asuneet valtiossa 2 v. (papella, joilla on seurakunta, ja kansakoulunopettajilla, on oikeus äänestää asuttuaan valtiossa 6 kk.), piirikunnassa 1 v., kaupunkitali maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 4 kk., ja ovat registreeratut.

Äänioikeudettomia ovat raskauttavista rikoksista ja lahjomisesta tuomitut, elleivät ole saaneet takaisin oikeuksiaan, mielenvikaiset, kunnanvaivaset ja naiset.

SOUTH DAKOTA: Yhdysvaltain kansalaiset, ja muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit ja heimosuhteistaan luopuneet indiaanit, jos ovat asuneet valtiossa 6 kk. (Yhdysvalloissa 1 vuoden ennen vaaleja), piirikunnassa 30 p., kaupunkitali maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 10 p. ja ovat registreeratut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat holhouksenalaiset, mielenvikaiset, valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takaisin, ja Yhdv. maa- ja merisotilaat.

TENNESSEE: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat maksaneet edellisen vuoden henkiveron, ja asuneet valtiossa 1 v. ja piirikunnassa 6 kk., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat lahjomisesta ja muista epäillistä rikoksista tuomitut ja naiset.

TEXAS: Yhdysvaltain kansalaiset ja muukalaiset, joilla on ensimmäiset paperit vähintään kuusi kuukautta ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa ja kaupunki- tai maalaiskunnassa 6 kk. Registreerusta ei voida.

Äänioikeudettomia ovat tylsämielliset, mielenvikaiset, kunnanvaivaset, naiset, raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takaisin, Yhdysvaltain maa- ja merisotilaat ja henkiveronalaiset henkilöt, jotka eivät ole maksaneet sanottua veroa helmik. 1 p:ään mennessä vaalivuonna.

UTAH: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat saaneet kansalaisoikeutensa 90 p. ennen vaaleja, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 4 kk. ja äänestysalueessa 60 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.

Äänioikeudettomia ovat tylsämielliset, mielenvikaiset, valtiopetoksesta ja äänestyslakien rikkomisesta tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takaisin, ja valtioon sijoitetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

VERMONT: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 3 kk., ja ovat registreerattut. Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat henkilöt, joita paikallisista siviiliviranomaisista muodostettu lautakunta ei syystä tai toisesta hyväksy.

VIRGINIA: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka kuusi kuukautta ennen vaaleja ovat maksaneet henkiveronsa ja henkilöt, jotka ovat palvelleet Yhdysvaltain tai kapinallistolisten valtioiden maa- tai meriväessä sisällissodan aikana, jos ovat asuneet valtiossa 2 v., piirikunnassa ja kaupunki- tai maalaiskunnassa 1 v. ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat tylsämielliset, mielenvikaiset, kunnanvaivaset, valtiopetoksesta, yleisten varojen kavalluksesta, lahjomisesta, väärennyksestä, väärin valan tekemisestä, näpistelystä, kaksintaistelusta ja kapinaan kiihottamisesta tuomitut, elleivät ole lainsäätäjäkunnan päätöksellä armahdetut, naiset ja valtioon sijoitetut Yhdv. maa- ja merisotilaat.

WASHINGTON: Yhdysvaltain kansalaiset, ja kaikki joilla on ollut oikeus äänestää valtion territorina ollessa, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 90 p., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 30 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.
 Äänioikeudettomia ovat tylsämieliset, mielenvikaiset, häpeällisistä rikoksista tuomitut ja verottamattomat indiaanit.

WEST VIRGINIA: Kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 6 kk. ja kaupunki- tai maalaiskunnassa 60 p., ja ovat registreerattut.

Äänioikeudettomia ovat kunnanvalvaset, tylsämieliset, mielenvikaiset, valtiopetoksista ja raskauttavista rikoksista ja vaalessa lahjomisesta tuomitut, ja naiset.

WISCONSIN: Yhdysvaltain kansalaiset, ja muukalaiset, jotka ovat ottaneet ensimmäiset paperit ennen jouluk. 1 p:ää 1908. (Tämä oikeus poistuu muukalaisilta jouluk. 1 p. 1912), ja sivistyneet indiaanit, jotka ovat luopuneet helmiosuhteistaan, jos ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa, kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 10 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on äänioikeus kouluasioissa.

Äänioikeudettomia ovat holhouksenalaiset, mielenvikaiset, valtiopetoksesta ja raskauttavista rikoksista tuomitut, elleivät ole saaneet oikeuksiaan takasin, äänestyksistä vedonlyöjät ja kaksintaistelijat.

WYOMING: Yhdysvaltain kansalaiset, jotka ovat asuneet valtiossa 1 v., piirikunnassa 60 p., kaupunki- tai maalaiskunnassa ja äänestysalueessa 10 p., ja ovat registreerattut.

Naisilla on yhtäläinen äänioikeus kuin miehillä.

Äänioikeudettomia ovat mielenvikaiset, raskauttavista rikoksista tuomitut ja henkilöt, jotka eivät osaa lukea valtion perustuslakia englanninkielellä.

TOIMEENPANOVALTA: KUVERNÖÖRIT Y. M.

TOIMEENPANOVALLAN MUODOSTUS ERI VALTIOISSA

Erotus Yhdysvaltain ja eri valtioiden toimeenpanovallan välillä. — Pääasiallinen erotus Yhdysvaltain ja eri valtioiden toimeenpanovallan välillä on siinä, ettei toimeenpanovalta valtioissa ole keskitetty yhteen persoonaan, kuten on laita Yhdysvaltain hallituksessa, vaan kuvernöörin ohella useampiin valittaviin henkilöihin, joiden kesken sanottu valta jakaantuu. Kuvernöörin ja varakuvernöörin ohella valitaan valtiosiihteri, tilienhoitaja, rahastonhoitaja, yleinen syyttäjä ja mahdollisesti joitain muita, jotka kaikki ovat yhtä riippumattomia kuvernööristä kuin lainsäätökunnastakin, ja ovat pikemmin kuvernöörin rinnakkaisia kuin alaisia virkamiehiä. Eikä toimeenpanovalta ole keskitetty kuvernööriin ja näihin virkamiehiin yksistään, vaan jaettu riippuvaksi lukuisista piirikuntain kaupunki- tai maalauskuntain valittavista virkailijoista, jotka paikallishallinnollisten tehtävien ohella huolehtivat valtion lakien ja asetusten täy-

täntöönpanosta oman vussin alueen sisällä, ja jotka eivät ole valtion varsinaisen ylikatsannon vielä vähemmän likeisen hallinnon alaisia. Valtioiden hallintoa voidaan siis sanoa keskittymättömäksi, sillä kuvernööri ei ole, kuten presidentti, suoranaisesti edesvastuullinen lakien täytäntöönpanosta.

Kuvernöörin valinta ja kelpoisuus. — Kuvernöörit valitaan kaikissa valtioissa välittömällä vaaleilla, useimmassa tapauksessa marraskuun ensimmäisen maanantain jälkeisenä tiistaina. Kahdessakymmenessä kahdessa valtiossa on kuvernöörin virkakausi neljä vuotta, kahdessakymmenessä yhdessä kaksi vuotta, yhdessä (New Jersey) kolme vuotta ja kahdessa (Massachusetts, Rhode Island) yksi vuosi. Toistamiseen voi tulla valituksi ilman rajoitusta, paitsi seitsemässä valtiossa, jotka kieltävät saman henkilön peräkkäisen valinnan useammasti kuin kahdesti. Kelpoisuusvaatimuksena on tavallisesti se, että on saavuttanut kolmenkymmenen ikävuoden, asunut valtiossa viisi vuotta ja ollut vähintään saman ajan kansalaisena.

Kuvernöörin valta ja tehtävät. — Kuvernöörin pääasiallisin tehtävä on huolehtia valtion lakien kunnollisesta täytäntöönpanosta, vaikka hänen valtansa siinä suhteessa onkin rajotettu siten, eteivät monetkaan toimeen panevat virkailijat ole hänen nimittämiään eivätkä hänen määräystensä alaisia. Hän voi kuitenkin tiedustella heidän toimiaan ja vaatia tietoja heidän tehtäviensä täyttämistä. Edelleen on kuvernöörillä valta nimittää, senaatin suostumuksella, vähempiarvoisia virkamiehiä ja muutamissa valtioissa myös oikeus erottaa sellaisia. Kun joku virkapaikka tulee tilapäisesti avonaiseksi, on kuvernöörillä oikeus nimittää sijainen seuraaviin vaaleihin saakka. Yhdysvaltain senaattorinkin voi kuvernööri tilapäisesti nimittää, ellei lainsäätökunta ole koolla silloin kun senaattorin paikan avoimuus sattuu.

Kuvernööri on valtion sotaväen (miliisin) ylikomentaja (paitsi ei silloin kun tämä on Yhdysvaltain palveluksessa), ja voi hän käyttää sitä mellakoita ja kapinaa kukistamaan ja "järjestystä palauttamaan", useimminkin kaupungin pormestarin tai piirikunnan sheriffin vaatimuksesta.

Uusissa valtioissa on kuvernöörillä myös oikeus valtion lakien rikkomisesta tuomittujen armahtamiseen, kuolemantuomion peruuttamiseen elinkautiseksi vankeusrangaistukseksi ja tuomion täytäntöönpanon lykkäämiseen. Joissain valtioissa päättää näistä kuvernööri yhdessä erityisen "armahduslautakunnan" kanssa.

Lainsäätökuntaan nähden on kuvernöörillä samallinen valta kuin presidentillä kongressiin. Istuntokauden alkaes-

sa ilmaisee hän hän lainsäätökunnalle erityisessä kirjelmässä esityksensä tarpeellisista toimenpiteistä ja asetuksista. Erinäisissä tilaisuuksissa voi hän kutsua lainsäätökunnan ylimääräiseen istuntoon ja taas päättää lopettamisesta milloin molemmat huoneet eivät pääse yksimielisyyteen. Eitto-oikeus on kuvernöörillä kuten presidentillä.

Valtion muut toimeenpanevat virkamiehet, valtiosihtööri, tilienhoitaja, rahastonhoitaja, yleinen syyttäjä ja usein kansanvalistuksen ylin valvoja, muodostavat kuvernöörin neuvoston (kapinetin). Nämä toimivat valtiossaan samoilla edellytyksillä kuin presidentin kapinetti, mutta kuvernöörillä ei ole oikeutta erottaa niitä. Lainsäätökuntaan on niiden suhde riippumaton, kuten presidentin kapinetin. Perustuslaki tavallisesti määrittelee kunkin tehtävät.

LAINKÄYTTÖVALTA: VALTIOIDEN OIKEUSLAI- TOKSET.

OIKEUSISTUINTEN KOKOONPANO

Ylin oikeus. — Joka valtiossa on yksi ylioikeus, jossa valtion lakien alaiset jutut viime kädessä ratkaistaan, pitäisi jos juttu on sellainen että Yhdysvaltain lakeja voidaan siihen sovelluttaa tahi jos joku riitapuolista väittää valtion lakia ristiriitaiseksi Yhdysvaltain perustuslain kanssa, jolloin asian ratkaisee Yhdysvaltain ylin oikeus.*) Muutamissa valtioissa esim. New Yorkissa, New Jerseyssä, Kentuckys-
sa, on vielä ylimmän oikeuden (Supreme Court) yläpuolella vetoamus- tai valitusoikeutta (Court of appeals tai Court of errors), johon muutamat jutut voidaan viimekädessä vedota. Tämä ylin oikeus istuu tavallisesti kunkin valtion pääkaupungissa ja kuuluu siihen eri valtioissa erilukuinen määrä tuomareja (noin 6—9 tuomariin), jotka useimmassa tapauksessa valitsee kansa välittömällä vaalilla, mutta kuudessa valtiossa nimittää ne kuvernööri ja viidessä valitsee lainlaatijakunta.

Alemmat oikeusistuimet. — Ylimmästä oikeudesta järjestyksessä alemmat ovat tavallisesti valtion oikeudet, joilla on eri valtioissa eri nimensä, joko piiri-, korkea- tai muu oikeus (State circuit tai district court, Superior court, court of common pleas j. n. e.), joita alemmat taas ovat rauhan-
tuomari-, poliisi- tai kaupungin oikeudet. Ensinmainitut oi-

1) Jutuissa, joissa valtion lakien suhde Yhdysvaltain perustuslakiin tahdotaan välttää ristiriitaiseksi, se on, epäperustuslailliseksi, ei ole vetoamisoikeutta Yhdysvaltain ylämpään oikeuteen jos valtion ylioikeus tulkitsee kysymyksessä olevan lain perustuslakivastaiseksi.

keudet ovat varsinaisia siviili- ja rikosjuttujen käsittelyoikeuksia; jälkimäisessä käsitellään järjestysvallan rikkomisia ja pienempiä siviilijuttuja, joissa tulee kysymykseen vähemmän kuin \$100 arvo rahassa, vaan ei kiinteistöissä.

Useissa valtioissa on vielä (tavallisesti joka piirikunnassa) erityisiä oikeusistuimia perintöjuttuja, lasten rikkoksia ja orpoja varten.

Tuomarien toimikausi. — Ylimmän oikeuden tuomareista on vain Massachusettsin, New Hampshiren ja Rhode Islannin tuomarien toimikausi elinaikainen; jotavastoin muissa se vaihtelee kahdesta vuodesta (Vermontissa) kahteenkymmeneen yhteen (Pennsylvaniassa). Keskimäärä lienee noin kahdeksan vuotta. Alempien oikeusistuinten tuomarin toimikausi on yleensä lyhempi, varsinkin rauhantuomarien tai sitä vastaavien tuomarien. Alempien oikeusistuinten tuomarit valitaan tavallisesti kunkin oikeuden tuomiovalta-
piirissä. Tuomarikelpoisuudesta ei ole monessakaan tapauksessa minkäänlaisia säädöksiä; joissain valtioissa perustuslaki vain säättää että ylempien oikeuksien tuomarina pitää olla "älyllisesti epäamättömän sopivia" michiä. Ikärajan suhteen on vaatimuksena 25—35 ikä. Tavanmukaisista on kuitenkin että tuomariksi valitaan lainoppineita, paitasi rauhantuomariksi.

Oikeuden virkallijat. — Tärkeimmät oikeuden virkallijat ovat oikeuden kirjuri (recording officer tai clerk) ja toimeenpaneva viranomainen (sheriffi tai konstaapeli). Kirjurin joko nimittää oikeus tahi valitsee piirikunnan äänestäjät. Toimeenpaneva virkamies alemmissa oikeuksissa on konstaapeli, jonka valitsee maalaiskunnan (township) äänestäjät; ylemissä oikeuksissa sheriffi, jonka valitsevat piirikunnan (county) äänestäjät.

Oikeudenkäyntijärjestys. — Siviilijutuissa on aina kantaja ja vastaaja. Kantaja on aina se, joka luulee kärsineensä jotain vahinkoa vastaajan taholta. Alkuun pannaan juttu siten, että kantaja laatii (tietysti lakimiehensä kautta) kanteensa perustaksi väitteen, valituksen tai anomuksen (declaration, complaint, petition) ja vaatii oikeuden kirjurin haastamaan vastaajan oikeuden eteen. Haasteen tai manuuin jättää vastaajalle sheriffi tai konstaapeli. Oikeuden kirjuri antaa myös molempien vastapuolien todistajille kutsukäskyn (supboema) saapua todistamaan.

Kumman puolen hyvänsä vaatimuksesta käsitellään juttu valamiesten edessä, joiden valitsemiseen kumpikin puoli ottaa osaa. Jos taas molemmat riitapuolet suostuvat käsitelyyn ilman valamiehistöä, ratkaisee tuomari asian. Valamiehistön valinnan jälkeen esittää kantajan lakimies vastaajaa vastaan nostetun jutun luonteen ja seikat, jotka ai-

koo sen yhteydessä toteen näyttää. Kantajan todistajat kuulustellaan suullisesti ja vastaajalla on oikeus toimittaa ristikuulustelu. Kun kantaja on esittänyt kaikki tarpeelliseksi näkemänsä todistukset on vastaajan lakimiehen vuoro esittää vastatodistuksensa, jonka jälkeen kantajalla on jälleen oikeus esittää lisätodistuksia. Todistuksina sallitaan vain mitä tuomari pitää asiallisena ja asiaa valaisevana. Kun molemmin puolin on esitetty kaikki todistukset ja toimitettu ristikuulustelut, pitävät molempien lakimiehet valamiehille päätöpuheensa, kantajan lakimies saaden pitää ensiksi sitte vastaajan ja sitte taas kantajan, jolloin tuomari pitää valamiehille evästepuheen, esittäen siinä lakitieteelliset näkökannat molemmin puolin. Molemmat riitapuolet voivat ehdottaa tuomarin evästäämään valamiehiä omalta kannaltaan, jonka johdosta, jos tuomari erheellisesti hylkää vaaditun evästyksen, voi kumpi asianomainen puoli hyvänsä merkityttää vastamielipiteensä pöytäkirjaan ja voi sen nojalla sitte vaatia jutun uudelleen käsittelyä korkeammassa oikeudessa. Saatuaan evästyksensä vetäytyvät valamiehet erityiseen huoneeseen jossa tekevät päätöksen jonka täytyy olla yksimielinen; jos he eivät pääse yksimieliseksi vapauttaa tuomari heidät ja jutun kanssa käy siten kuin sitä ei olisi käsiteltykään. Jos valamiehet voivat tulla yksimieliseen päätökseen ja tuomari hyväksyy sen, langettaa tuomari tuomionsa sen mukaan. Jos ei asiaa vedota, on tuomio sitova ja sen täytäntöönpano vastaajaa vastaan tapahtuu oikeuden määräyksestä sheriffin tai konstaapelin välityksellä.

KUNTAIN JA KAUPUNKIEN HALLINTO

PIIRI- JA MAALAISKUNTAIN HALLINTO.

PIIRIKUNNAN (COUNTY¹) MUODOSTUS JA TEHTÄVÄT

Piirikuntamuodostus. — Joka valtio on jaettu piirikuntiin²), joiden laajuus on vaihteleva eri osissa maata, etupäässä niille joutuneiden tehtävien vuoksi. Piirikuntain tehtävät maan joka osassa eivät ole läheskään samat. Tehtävien muodostuksen mukaan voidaankin ne jakaa pääasiassa kolmenmuotoisiksi: 1) sellaisiksi, jotka ovat melkein yk-

1) County on englantilaista perua oleva nimitys ja tarkoittaa kreivikuntaa. Amerikassa on sillä toinen merkitys ja tehtävät, jotka jossain suhteessa vastaavat Suomen kihlakunnan ja myös kuntain tehtävää.

2) Louisianassa kutsutaan piirikuntia (county) pitäjiksi (parish).

sinomaan lainkäyttöisiä tehtäviä varten, muodostaen tuomiopiirin; 2) jotka edellisen tehtävänsä ohella muodostavat koko piirinsä paikallisten asiain hallituksen; 3) jotka ovat edellisten kahden seka-muodostumia, se on, jättävät piirikuntansa sisällä paikallishallinnollisten asiain huolehtimisen osaksi pienemmille alueille (Township), mutta ei kokonaan.

Nämä piirikuntamuodostumat tunnetaan yleisesti nimellä:

Uuden Englanninpiirikuntamuodostuma.

Etelännen piirikuntamuodostuma.

Township-piirikuntamuodostuma.

Uuden Englannin piirikunta. — Alkujaan pelkästään piirikuntansa sisällä olevien maalais- ja kaupunkikuntien tuomiopiiri ja on pää-asiaassa sinä nytkin vaikka sille on muutamissa valtioissa tullut muitakin tehtäviä (köyhäinhoito ja kiinnekirjaregisteröiminen).

Kukin piirikunta valitsee¹⁾ sheriffin, joka toimeenpäänee oikeuden päätökset, yleisen syyttäjän, kirjurin, rahastonhoitajan ja tavallisesti kolme toimitsijaa²⁾ (commissioners), jotka huolehtivat piirikunnan rakennuksista, kuten oikeustaloista, vankiloista ja muutamissa valtioissa köyhäinhuoneesta; arvioivat tarvittavan menomäärän piirikunnan kulujen suorittamiseksi ja verottavat eri maalaiskuntia ja kaupunkia sen mukaan³⁾. Varsinaisesti vain tässä suhteessa on piirikunnalla vaikutusvaltaa alaistensa maalaiskuntain ja kaupunkien yli. Kukin piirikunta on inkorporerattu n. s. kansan korporationina, voidakseen omistaa kiinteistöä, verottaa aluelaisiaan, velkoa yksityisiä veronmaksuissa j. n. e.

Uuden Englannin maalaiskunta. — Jokainen piirikunta on jaettu pieniin maalaiskuntiin, (town), jotka muodostuvat joko pelkästään maanviljelysastuksista tahi pienistä teollisuuskeskuksista ja usein molemmista. Ominaisin piireille on niiden kunnankokoukset, joita pidetään säännöllisesti kerran vuodessa — tavallisesti keväällä⁴⁾ — ja sillävälillä niin usein kuin tarve vaatii. Näihin kokouksiin voi ottaa osaa jokainen äänikelpoinen. Vuosikokouksen tärkein tehtävä on laatia kuntaa koskevia säädöksiä ja valita kunnan virkailijat. Edellisiin kuuluu ensinnä yleiset järjestyssäädökset, rahavaroja, kouluja, köyhäinavustusta,

1) Joissain valtioissa myös tuomarin; toisissa nimittää sen lainsäätökunta. Rhode Islannissa ei ole muuta piirikuntavirkailijoita kuin oikeuslaitoksen.

2) Connecticutissa valitsee nämä valtion lainsäätökunta.

3) New Hampshiressa ja Connecticutissa ei toimitsijoilla ole arvioimis- ja verotusvaltaa.

4) Connecticutissa on vuosikokous lokakuussa.

Massachusettsilaisen äänestyslipun malli. On käytännössä
yhdessätoista valtiossa

GOVERNOR.....		Mark ONE.
_____	_____ of _____ Republican
_____	_____ of _____ Prohibition
_____	_____ of _____ Socialist Labor
_____	_____ of _____ Democratic
_____	_____ of _____ Socialist
LEUTENANT GOVERNOR.....		Mark ONE.
_____	_____ of _____ Democratic
_____	_____ of _____ Republican
_____	_____ of _____ Socialist
_____	_____ of _____ Prohibition
_____	_____ of _____ Socialist Labor
SECRETARY.....		Mark ONE.
_____	_____ of _____ Democratic
_____	_____ of _____ Socialist
_____	_____ of _____ Socialist Labor
_____	_____ of _____ Prohibition
_____	_____ of _____ Republican
TREASURER.....		Mark ONE.
_____	_____ of _____ Democratic
_____	_____ of _____ Socialist
_____	_____ of _____ Socialist Labor
_____	_____ of _____ Prohibition
_____	_____ of _____ Republican

Anstalltalaisen vaalilipun malli. Käytännössä kolmessakymmenessä valtiossa

To vote for a person, stamp a cross (X) in the square at the right of the name.

REPUBLICAN TICKET		DEMOCRATIC TICKET		SOCIALIST TICKET		PROHIBITION TICKET		CONSTITUTIONAL AMENDMENTS		
For Governor, GEORGE C. FABRE.	For Governor, FRANKLIN K. LANE.	For Governor, GIBSON S. BROWN.	For Governor, GIBSON S. BROWN.	For Governor, GIBSON S. BROWN.	For Governor, LEONORE D. LEBOUR.	For Governor, LEONORE D. LEBOUR.	For Governor, LEONORE D. LEBOUR.	Senate Constitutional Amendment No. 4 Relating to the public school system and the support of public schools.	Yes.	No.
For Lieutenant-Governor, ALDEN ANDERSON.	For Lieutenant-Governor, I. E. DONKWEILER.	For Lieutenant-Governor, FRANK R. WHITNEY.	For Lieutenant-Governor, FRANK R. WHITNEY.	For Lieutenant-Governor, S. F. MEADS.	For Secretary of State, ARTHUR C. BANTA.	For Secretary of State, ARTHUR C. BANTA.	For Secretary of State, ARTHUR C. BANTA.		Yes.	No.
For Secretary of State, CHARLES F. CURRY.	For Secretary of State, ALEXANDER ROMBOUGH.	For Secretary of State, FRED C. WHEELER.	For Secretary of State, FRED C. WHEELER.	For Secretary of State, FRED C. WHEELER.	For Controller, J. E. MCCOMAS.	For Controller, J. E. MCCOMAS.	For Controller, J. E. MCCOMAS.	Senate Constitutional Amendment No. 18 Relating to the division of the State into fish and game districts.	Yes.	No.
For Controller, E. P. COLLIER.	For Controller, FREDERICK HARRINGS.	For Controller, ALDEN ANDERSON.	For Controller, ALDEN ANDERSON.	For Controller, ALDEN ANDERSON.	For Treasurer, JAMES CAMPBELL.	For Treasurer, JAMES CAMPBELL.	For Treasurer, JAMES CAMPBELL.		Senate Constitutional Amendment No. 3 Relating to the exemption from taxation of all lands owned by any county, city and county town, municipality, municipal corporation of any sort, or district (including school, reclamation, and irrigation districts), within said State.	Yes.
For Treasurer, TRUMAN REVER.	For Treasurer, SAM H. BROOKS.	For Treasurer, OWALD SHIFFERT.	For Treasurer, OWALD SHIFFERT.	For Treasurer, OWALD SHIFFERT.	For Attorney-General, JOEL H. SMITH.	For Attorney-General, JOEL H. SMITH.	For Attorney-General, JOEL H. SMITH.	Senate Constitutional Amendment No. 6 Relating to city charters.		Yes.
For Attorney-General, U. S. WEBB.	For Attorney-General, WILLIAM A. GETT.	For Attorney-General, CAMERON H. KING.	For Attorney-General, CAMERON H. KING.	For Attorney-General, CAMERON H. KING.	For Surveyor-General, THOS. B. ROSELL.	For Surveyor-General, THOS. B. ROSELL.	For Surveyor-General, THOS. B. ROSELL.		Assembly Constitutional Amendment No. 25 Relating to the hours of labor on public work.	Yes.
For Surveyor-General, VICTOR H. WOODR.	For Surveyor-General, C. H. HOLCOMB.	For Surveyor-General, W. STEVENSON.	For Surveyor-General, W. STEVENSON.	For Surveyor-General, W. STEVENSON.	For Clerk of the Supreme Court, C. C. COLLINS.	For Clerk of the Supreme Court, C. C. COLLINS.	For Clerk of the Supreme Court, C. C. COLLINS.	Assembly Constitutional Amendment No. 25 Relating to the hours of labor on public work.		Yes.
For Clerk of the Supreme Court, FRANK C. JORDAN.	For Clerk of the Supreme Court, L. H. WILSON.	For Clerk of the Supreme Court, SCOTT ANDERSON.	For Clerk of the Supreme Court, SCOTT ANDERSON.	For Clerk of the Supreme Court, SCOTT ANDERSON.	For Superintendent of Public Instruction, CHARLTON EDWARDS.	For Superintendent of Public Instruction, CHARLTON EDWARDS.	For Superintendent of Public Instruction, CHARLTON EDWARDS.		Assembly Constitutional Amendment No. 25 Relating to the hours of labor on public work.	Yes.
For Superintendent of Public Instruction, THOMAS J. KIRK.	For Superintendent of Public Instruction, E. W. LINDRAY.	For Superintendent of Public Instruction, ANNA F. SMITH.	For Superintendent of Public Instruction, ANNA F. SMITH.	For Superintendent of Public Instruction, ANNA F. SMITH.	For Superintendent of State Printing, S. H. LAVERY.	For Superintendent of State Printing, S. H. LAVERY.	For Superintendent of State Printing, S. H. LAVERY.	Assembly Constitutional Amendment No. 25 Relating to the hours of labor on public work.		Yes.
For Superintendent of State Printing, W. W. SHARRON.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.	For Superintendent of State Printing, E. I. WOODMAN.		Assembly Constitutional Amendment No. 25 Relating to the hours of labor on public work.	Yes.

maanteitä ja muita yleisiä töitä ja laitoksia, järjestysvalvontaa (polisi) ja terveydenhoitoa koskevat asiat. Virkailijoita valitaan: kirjuri, joka pitää kunnan kirjoja, antaa naima- y. m. sellaisia lupakirjoja ja pitää henkilotilastoa; rahastonhoitaja, veronkantaja, verotuslautakunta, konstaapeli, koulukomitea, teiden katsastaja, köyhäinhuolehtija, kirjasto- ja hautuumaahallintomiehet ja 3—9 toimeenpanevaa luottomiestä (selectman), joiden huolena on kunnan asiain ylikatsaus kunnankokouksen päätösten ja valtion lakien mukaan. Kunnan asiain hoidon lisäksi toimivat kunnan virkailijat valtion välillisinä toimitsijoina; verottavat ja koovat valtiolle menevät verot, pitävät huolen valtion vaalien järjestämisestä, ja kaikkien kuntaa koskevien valtion lakien täytäntöönpanosta.

Eteläinen piirikunta. — Lyhyesti sanoen eteläinen piirikunta virkailijoineen täyttää yksistään ne tehtävät, jotka on Uuden Englannin piirikunnalla ja maalaiskunnalla yhteensä. Piirikunnat ovat etelässä näiden paikallisten hallintotehtäviensä vuoksi hyvän joukon pienempiä kuin Uuden Englannin valtioissa.

Kunnankokouksia ei ole ollenkaan. Piirikunnan asujamisto valitsee vaaleissa virkailijansa, joihin kuuluu verotaja, veronkantaja, tilinhoitaja, rahastonhoitaja, koulujen ylijohtaja, teiden katsastaja, köyhäin ylihoitaja, kirjuri, kiinnekirjuri, riita-asiain tuomari; myös piirikunnan tuomari, sheriffi, kuolemansyiden toteaja (coroner) ja yleinen syyttäjä, joka joskus toimii useissa piirikunnissa eikä vain yhdessä. Jotkut eteläiset piirikunnat on jaettu polisipiireihin, konstaapelin ja rauhantuomarin valintaa varten. Koulupiireihin on jaettu kaikki etelävaltiot, mutta paikallisiin hallintokysymyksiin ei niillä ole mitään vaikutusvaltaa.

Township-piirikunta. — Tämä näiden molempien edellisten sekamuodostus on vallitsevana keski- ja länsivaltioissa (myös idän). Paikallishallintovalta on jakaantunut piirikuntien ja maalaiskuntien kesken, piirikunta on pienempänä tekijänä kuin etelässä ja maalaiskunta taas vähempi-merkityksellinen kuin Uuden Englannin valtioissa. Tästäkin on vielä pääasiassa kaksi muodostumaa: 1) sellainen, jossa piirikuntahallinto on määräävämpänä tekijänä kuin maalaiskuntahallinto ja 2) jossa maalaiskunta on määräävämmässä asemassa paikallishallintoon nähden kuin piirikunta.

Edellinen muodostuma on vallalla Pennsylvaniassa, Ohiossa, Indianassa, Iovassa, Kansasissa ja Missourissa. Näissä valtioissa kunnan kokoukset eivät ole käytännössä, eikä maalaiskunta ole muutenkaan edustettuna piirikunnan hallinnossa. Jälkimäinen muoto, jossa maalaiskunta on

huomattavammassa asemassa piirikuntaan nähden, on valalla ehkä laajemmalla kuin mikään edellisistä, nim. New Yorkissa, New Jerseyssä, Michiganissa, Illinoisissa¹⁾, Wisconsinissa, Nebraskassa, Minnesotassa ja Pohjois- ja Etelä-Dakotassa. Kaikissa näissä valtioissa on käytännössä kunnan kokoukset ja viidessä ensimmäinisä on maalaiskunnilla edustus-oikeus piirikunnan neuvostossa (county board). Kunnankokoukset valitsevat näissäkin virkailijansa, etupäässä samat kuin Uuden Englannin suhteen mainittu, mutta näiden toimintavalta on rajotetumpi ja piirikunnan virkailijain tai piirikuntaneuvoston ylijohdon alainen. Muuten koko kuntain ja piirikuntain hallintojärjestelmä yksityiskohdittain ja laajemmassakin suhteessa on melkein yhtä moninainen kuin on valtioiden luku.

KAUPUNKIEN HALLINTO.

KAUPUNKIHALLINNON MUODOSTUS

Perussäännöt (Charter). — Kaikki kaupungit ovat valtion kunnallislakien alaisesti muodostettuja kansan korporeationeja. Yhden tiiviin alueen sisällä asuvan ja kaupunkihallintoa haluavan vussin äänestäjälukuprosentin anomuksesta pidetään erityinen äänestys josko alueen äänikelpoiset asukkaat haluavat kaupunkioikeuksia. Jos äänestys on myöntävä, saa kaupunki valtiolta perussäännöt, joiden mukaan se valitsee virkailijansa ja hoitaa asioitaan.

Useimmissa valtioissa lainsäätökunta on laatinut sarjan perussääntöjä eri suuruisille kaupungeille. Tämän mukaan luokitetaan kaupungit esim. 100,000 asukasta suuremmat ovat ensiluokan, 50,000—100,000 toisenluokan j. n. e. Muunnella näitä perussääntöjä voi vain lainsäätökunta ja tapahtuu se yhtäläisesti koko luokassaan eikä eri kaupungeille erikseen.

Joissakin valtioissa hyväksyy lainsäätökunta erikseen kutakin kaupunkia varten erityiset perussäännöt, joten on melkein yhtä monta luokkaa kuin on kaupungeja, sillä joka kaupungilla saattaa olla erilaiset perussäännöt.

Kuusi valtiota (Missouri, California, Washington, Minnesota, Oklahoma ja Oregon) sallii kaupunkien valita perussääntövaliokunnan, joka laatii omanmieliset perussäännöt, jotka joissain tapauksissa astuvat voimaan kaupungin äänestäjain hyväksymänä; toisissa täytyy niiden saada lainsäätökunnan vahvistus.

1) Paitsi valtion eteläisen osan seitsemässätoista piirikunnassa, joissa ei ole maalaiskuntamuodostusta.

Kaupunkien perussäännöt täyttävät kaupunkien suhteen saman tehtävän kun perustuslaki valtiolle, se on, ne ovat peruslakina, jotka määrittelevät kaupunginhallinnon kokoonpanon, eri virkailijain vallan, tehtävät ja toimikauden; kaupungin velkavastuumäärän ja omistusoikeudet.

Kaupunkien valtuusto. — Noin kolmeneljäsosassa Yhdysvaltain kaupunkeja on valtuusto yksikamarinen; lopuissa kaksikamarinen. Missä valtuusto on yksikamarinen muodostuu se useammassa tapauksessa jäsenistä, jotka valitaan yksi kustakin piiristä (ward, district), joihin kaupungin alue on jaettu; mutta joissakin kaupungeissa ovat valtuusmiehet koko kaupungin yleisesti (at large) valitsemia, joissakin valitaan vain valtuuston puheenjohtaja siten.

Missä valtuusto on kaksikamarinen, valitaan ylempi kamari (board of aldermen) yleisesti tahti suuremmista piireistä, jotka sisältävät useampia alemman kamarin jäsenten (concilmen) valintapiirejä; tahti myös siten, että kustakin piiristä valitaan yksi ylempään kamarin jäsen ja useampia alemman kamarin jäseniä. Jäsenmäärä on hyvin vaihteleva, 5—15 pienemmissä ja 20—30 isommissa kaupungeissa.

Kelpoisuusvaatimuksena on vain että on äänikelpoinen ja asuu siinä kaupunginosassa tai piirissä, josta valitaan. Toimikausi vaihtelee vuodesta, parista neljään. Neljävuotisissa valitaan useinkin vain puolet kerrallaan. Pienemmissä kaupungeissa on toimi useinkin palkaton; muuten vaihtelee palkka 300—2,000 dollariin vuodessa. Valtuuston valtaan sisältyy valtion sääntöjen hyväksymien perussääntöjen mukainen kaupungin sisäisten asiain päättäminen ja tarvittavien asetusten säätäminen. Kaikkoin tärkein näistä on niin sanottu polisiausetusten säätövalta, johon sisältyy huolenpito järjestyksestä, yleisestä turvallisuudesta, terveydenhoidosta. Tällä alalla on useiden kaupunkien valta hyvin laaja; valtion laki kun ei aseta kuin ääripiirteet.

Toinen tärkeä valta valtuustolla on verotusvalta kaupungin ulosmenojen korvaamista varten. Valtion lainsäätökunta kuitenkin useimmassa tapauksessa rajoittaa tai määrittelee mihin tarkotukseen veroilla koottuja varoja saa käyttää. Ja myöskin on rajotettu kuinka korkeaksi veroäyri saa suhteellisesti nousta kaupungissa olevaa verotetun omaisuuden koko arviotsummaa kohti. Valtuuston asiana on myöskin joskus kansanvalistuksen huolenpito, mutta useimmin on sitä varten erityinen valtuustosta enemmän tai vähemmän riippuva valiokunta tai koulujohtokunta.

Valtuuston työmenettely. — Valtuusto pitää säännöllisiä kokouksia määrättyinä aikana, kerran viikossa, parin viikon väliajoilla tai pitemmän väliajan perästä. Ylimää-

räisiä kokouksia pidetään milloin on välttämätöntä. Kuten lainsäätökunnilla, on valtuustoillakin oikeus laatia järjestys- ja työsäätöjä. Yleensä on valtuustoilla valta pakottaa jäsenensä kokoukseen ja äänestämään. Erityisiä valiokuntia voi valtuusto asettaa. Säädökset, joita valtuusto laatii, käyvät läpi kolmen lukemisen (kuten kongressissa) vähintään kolmessa kokouksessa, ellei järjestyssäännöistä tehdä erityistä poikkeuspäätöstä. Päätöksiä voimaantuminen tarvitsee useimmassa tapauksessa pormestarin hyväksymisen, ellei hän hyväksy, menee asia uudelleen valtuustoon, jolloin tarvitaan kahdenkolmas-, kolmenneljän- tai neljänviidesosan — miten missäkin — enemmistön äänet asetuksen voimaantumiseksi. Jos valtuusto on kaksikamarinen, tarvitaan tärkeimmissä asioissa molempien hyväksyminen; muuten ylempi, se on, pienempi kamari, on monissa suhteissa itsenäinen päättämään ilman toista kamaria. On luonnollista, että asetukset, joita valtuusto säätää, eivät saa olla ristiriitaiset kaupungin perussääntöjen, valtion perustuslakien ja Yhdysvaltain perustuslakien kanssa. Tulkinta tässä suhteessa on kuitenkin laaja.

Pormestari (Mayor). — Ylin toimeenpaneva virkailija kaupungissa on pormestari, ja valitaan hänet yhdeksi, kahdeksi, kolmeksi ja useammaksikin vuodeksi. Joissakin kaupungeissa on pormestari valtuuston puheenjohtaja, mutta lukuisimmassa ei ole. Viimemainitussa tapauksessa on pormestarin suhde valtuustoon melkein kuin kuvernöörin suhde lainsäätökuntaan. Hänkin antaa vuotuisessa kirjelmässään valtuustolle esityksiä tarpeellisten asetusten laadinnasta ja toimenpiteistä. Samoin eitto-oikeus on pormestarella useimmissa kaupungeissa. Sangan monissa ensi- ja toisenluokan kaupungeissa on hänellä myös oikeus nimittää lukuisia kaupungin virastojen päälliköitä, mutta erottamisoikeus on useammin rajotettu siten, että siihen tarvitaan valtuuston suostumus. Lukuisissa kolmannen luokan kaupungeissa on taas pormestarella oikeus kaupungin hallinnollisten osastojen päälliköiden nimittämiseen ja erottamiseen ilman valtuuston vähintäkään vaikutusta. Jokaisessa kaupungissa on pormestarella valta kaupungin hallinnollisten osastojen ylivalvontaan. Ja kaikilla pormestareilla on rauhanuomarivaltuus, vaikka nykyisin sitä harvoin todellisuudessa käytetään. Samoin kuin kuvernööri on valtion sotavaen ylipäällikkö, on pormestari kaupungin polisivoiman ylipäällikkö, nimittää ja erottaa polisimestarin ja voi hillittömän rauhattomuuden aikana vaatia kuvernööriltä sotaväkeä avuksi.

Valiokunnallinen hallintomuoto. — Viime aikoina on pyrkinyt jonkun verran etualalle niisanottu valiokunnalli-

nen kaupunkien hallitusmuoto (commission form of government), etupäässä pienemmissä ja keskiluokan kaupungeissa. Valtuustoa ei näissä ole ollenkaan, vaan 5—7 henkinen valiokunta, joka valitaan ehdottoman enemmistön äänestyskellä, siten että ensin on nimitysvaalit, jossa vaalissa enemmän ääniä saaneet 10—14 kokelasta joutuvat lopulliseen vaaliin, erityisesti nimittämättä mihin toimeen kukin tulee. Valitut nimittävät sitte itse itsensä eri hallinnollisten osastojen päälliköksi ja nimittävät kukin kaikki alaisensa virka- ja toimimiehet. Näissä kaupungeissa tapaa yleisesti olla käytännössä alote- ja yleisäänestys-oikeus. Mutta on sellaisiakin, josta toinen tai toinen puuttuu.

Tietoja postilähetyksistä

Postimaksut Yhdysvalloissa

Kaikki postinkautta kulkevat lähetykset jaetaan neljään luokkaan ja otetaan lähetyksistä maksu postihallituksen laatiman luettelon mukaan. Tämän luokittelun alaisiksi kuuluvat myöskin Canada, Mexico, Tutuila, Porto Rico, Havaii, Philippiini saaret, Panama kanava alue, Panaman tasavalta, Guam ja Shanghain kaupunki Kiinassa.

Ensiluokkaan kuuluu suletut kirjeet, hallituksen ja kuva-postikortit eli kaikki sellaiset lähetykset, jotka ovat niin suletut ettei niitä voi tarkastaa, paitsi sellaiset suletut paketit, jotka kuuluvat neljänteen luokkaan.

Postimaksu kirjeistä on 2 senttiä ounceelta eli sen osalta

Postikortin maksu on 1 sentti ja vastauspostikortin, joka on kaksiosainen, 2 senttiä. Postikorttiin saa myöskin kirjottaa osotteenpuolelle, pystysuoran viivan vasemmalle puolelle.

Yksityisistä eli kuvapostikorteista on sama maksu kun hallituksen postikorteista, mutta niiden pitää olla jokikin yhtä paksua paperia kuin hallituksen kortit ja eikä suurempia kuin $3\frac{9}{16}$ tuumaa leveitä ja $5\frac{9}{16}$ tuumaa pitkiä eli pienempiä kuin 4 tuumaa pitkiä ja $2\frac{3}{4}$ tuumaa leveitä. Yksityiset postikortit saavat olla mitä väriä tahansa kunhan vaan osote ja postimerkki ovat selvästi nähtävissä.

Postikortit, joissa on jonkinlaista kiillejauhetta, täytyy sulkea koteloon, muuten niitä ei lähetetä.

Jos tahtoo että kirje viedään heti osoitetulle henkilölle kun se saapuu paikkakunnalle, on siihen kiinnitettävä paitsi tavallista postimerkkiä, myöskin erikois postimerkki (Special stamp), joka maksaa 10 senttiä. Saman arvosta muitakin postimerkkejä kyllä kelpaa, mutta silloin pitää kirjottaa kirjeon päälle "Special delivery". Tällaisia pikälähetystyksiä ei kuitenkaan kanneta kauemmaksi kuin sinne, mihin postinkantajien matka päättyy. Jos siis tällainen kirje on osotettu sellaiselle paikkakunnalle, johon posti viedään hevosella eli muilla ajopeleillä, ei sitä lähdetä erikseen viemään, vaikka siinä onkin erikoismerkki.

Jokaisessa lähetyksessä täytyy olla vähintään yksi täysimaksu postimerkeissä lähetyksen kiinnitettynä, muuten se ei lähde menemään. Puuttuva postimaksu peritään vastaanottajalta.

Postissa ei saa lähettää painavampaa lähetystä kuin 4 paunaa, paitsi jos se on yksi kirja.

Yksityisissä postikorteissa täytyy olla oikeassa kullmassa viivattu pitkulainen nelikulmio postimerkkiä varten ja sisässä sanat: "Place postage stamp here". Ja pysytysoran jakoviivan oikealla puolella kortin alasyrjässä lause: "This space for the address".

Täysi kirjelmaksi otetaan myöskin koneella kirjoitettua eli muuten valmistetuista kopioista. Mutta jos niitä lähetetään vähintään 20 ja ovat ne osoitetut eri henkilöille eikä kotelot ole sulettu, jolloin ne lasketaan kolmannen luokkaan kuuluviksi, on maksu yksi sentti kahdelta ouncilta eli sen osalta.

Ensiluokkaan kuuluvat lähetykset palautetaan lähettäjälle takaisin, jos vastaanottajaa ei ole löytynyt, ja jos kuoreen eli käärepaperiin on painettu pyyntö siitä.

Postikortteja ei palauteta lähettäjälle, vaikka osotettua henkilöä ei ole löytynytäkään.

Maksetut kirjeet lähetetään vapaasti toisesta postikonttorista toiseen, vaikka kuinka monta kertaa, siksi kuin vastaanottaja löytyy. Niihin ei tarvitse lisätä muuta kuin uusi osoite ja pyhkiä entinen pois.

Toinen luokka. Toisen luokan postimaksu on 1 sentti paunalta eli sen osalta. Tähän luokkaan kuuluu sanomalehdet, kuukausijulkaisut ja sellaiset aikakausjulkaisut jotka ilmestyvät vähintään neljä kertaa vuodessa. Eri yhdistyksetkin, joiden jäsenmäärä on vähintään 1.000 henkilöä, voivat lähettää julkaisujaan tässä luokassa jos se tapahtuu vähintään neljä kertaa vuodessa.

Nämä maksut koskevat ainoastaan kustantajia eli julkaisijoilta. Jos joku muu lähettää toisen luokan postilähe-

tyksiä, maksaa ne yhden sentin joka neljältä ounceelta eli sen osalta.

Kolmas luokka

Kolmannen luokan postimaksu on 1 sentti kahdelta ounceilta eli sen osalta, ja täytyy postimerkit olla lähetyskiinnitetty. Mutta pyytämällä erikoisluvan, voi maksun suorittaa yhtäaikaan rahassa postikonttoriin, jos vähintään 2,000 yhdenlaista lähetystä lähettää.

Tähän luokkaan kuuluu painetut kirjat, lentolehdet, kiertokirjeet ynnä muut painotuotteet, korehtuurit ja korjatut korehtuurit, sekä käsikirjoitukset, jos ne seuraavat korehtuureja, mutta muuten menee niistä ensi luokan maksu. Painavampaa lähetystä kuin 4 paunaa ei saa tässä luokassa lähettää, paitsi jos se on yksi kirja.

Lähetysten täytyy olla niin kääritty, että voidaan helposti tarkastaa, eikä niihin saa kirjottaa muuta kuin lähettäjän ja vastaanottajan osotteet ja nimet sekä "book", "photo", eli "printed matter", merkiksi mitä lähetys sisältää.

Tämän luokan lähetysten täytyy olla täysin maksettuja, eikä niitä lähetetä toisesta postikonttorista edelleen jos ei uusi maksu seuraa uutta osoitetta.

Neljäs luokka.

Tähän luokkaan kuuluu kaikki postissa luvalliset lähetykset, joita ei toisissa luokissa luetella ja pitää ne olla niin kääritty, että niitä on helppo tarkastaa, paitsi sellaiset kauppatavarat, jotka pilaantuisivat jos ne eivät olisi hyvin suletut, kuten lääkepillarit, hienot saippuat, tupakka ym.

Maksu on yksi sentti ounceilta eli sen osalta, paitsi siemenistä, juurista ja kasveista eli niiden taimista, joista maksu on 1 sentti kahdelta ounceilta eli sen osalta ja täytyy se olla täysin maksettu ja postimerkit päällä, paitsi jos vähintään 2,000 lähetystä lähetetään yht'aikaa, jolloin maksun voi suorittaa rahassa postikonttoriin. Uusi maksu on suoritettava lähetysten edelleen lähettämisestä eli palauttamisesta.

Sellaiset lähetykset, jotka voivat vahingoittaa toisia lähetyskiinnityksiä, kuten lasitavarat, sokeri, neulat, kynät, nauhat ym. täytyy olla ensin kirjekuoreen, paperilaatikkoon eli vaatteeseen sulettu ja sitten asetettu joko metalli eli kovapaiseen laatikkoon, jonka syrjät ei saa olla teräviä.

Myrkyllisiä, räjähtäviä ja tulenarkoja tavaraita, eläviä eli kuolleita eläimiä, hyönteisiä, hedelmiä eli sellaisia kasviksia, jotka matkalla voivat pahentua, tai mitään

sellaista, joka levittää pahaa hajua, ei postissa kuleteta. Ampuma-aseita kuletetaan, jos ne huomataan vaaratomiksi.

Väkijuomia ei saa postissa lähettää, mutta muita vaarattomia juoksevia aineita voi lähettää. Juoksevia aineita ei saa olla enemmän kuin 4 ouncea yhdessä pullossa ja pullo pitää olla metallisessa eli puisessa vettä pitävässä laatikossa ja niin pakattu ettei se säry.

Minkäänlaista epäsiiveellistä kirjallisuutta eli kuvia, jotka kiihottavat epäsiiveellisyyteen, ei saa lähettää eikä mitään sellaista, jossa kehoitetaan arpojen ostoon eli muihin lotterin tapaisiin uhkapeleihin. Kaikki arpajaisia ja lottoreita selostavat lähetykset ovat kielletty. Postikortit ja muut sellaiset lähetykset, joiden kääreissä eli ulkopuolella on sellaisia sanoja, kuvia, piirroksia eli ehtoja, jotka ovat sopimattomia ja voivat johtaa haureuteen ja muuhun irstaisuuteen eli ovat herjaavia, kunniaa loukkaavia, pilkkaavia eli uhkaavia ja silmiin pistävällä tarkoituksella tehty, toisen henkilön maineen eli käytöksen häväämiseksi, ovat kiellettyt.

Vakuutus.

Kaikki kirjeet ja paketit voidaan sisäänkirjoittaa (register), jos säädettyyn postimaksuun lisätään 10 senttiä. Jokaisessa sisäänkirjoitetussa lähetyksessä täytyy myöskin olla lähettäjän nimi ja osote. Kuitti lähetyksen saapumisesta palautetaan lähettäjälle jos hän sitä pyytää eli on lähetyksen päälle kirjottanut "Receipt desired".

Hävinneestä sisäänkirjoitetusta (registreeratusta) lähetyksestä maksaa Yhdysvaltain hallitus sen arvon, mutta ei enempää kuin \$50.00 ja senkin vaan Yhdysvaltain rajojen sisällä. Jos lähetys on osotettu ulkomaille, maksetaan siitä korkeintaan \$10.00.

Rahoja voidaan postin kautta lähettää ostamalla Post Money Ordereita joita saadaan postikonttoreista ja maksavat ne:

\$ 2.50	eli vähempi	3	senttiä	
2.51	aina \$ 5.00	asti	5 senttiä	
5.01	"	10.00	"	8 senttiä
10.01	"	20.00	"	10 senttiä
20.01	"	30.00	"	12 senttiä
30.01	"	40.00	"	15 senttiä
40.01	"	50.00	"	18 senttiä
50.01	"	60.00	"	20 senttiä
60.01	"	75.00	"	25 senttiä
75.01	"	100.00	"	30 esnttiä

Yhtä money orderia ei kirjoteta suurempaa kuin \$100. Sitä ei tarvitse vakuuttaa, sillä jos se häviää, saa kuitilla toisen.

Postimaksut ulkomaille.

Kirjeet maksavat ulkomaille 5 senttiä ensimmäinen ounce ja kolme senttiä joka seuraava. Postikortit 2 senttiä kappale. Sanomalehdet 1 sentti 2 ouncea.

Kauppapaperit, kuten rahtikirjat, vakuutuskirjat, kaikenlaiset virkakirjeet ja käsikirjotukset julkaisuja varten 5 senttiä 10 ouncea eli sen alle. Siitä painavimmat 1 sentti joka kahdelta ounceilta.

Kauppatavaroiden mallit 2 senttiä 4 ouncea eli sen alle ja 1 sentti jokaiselta kahdelta ounceilta eli sen osalta jos lähetys painaa yli 4 ouncea.

Painotuotteita saa olla yhdessä paketissa korkeintaan niin paljon, että se painaa 4 paunaa 6 ouncea. Salvadoriin, Cubaan, Mexicoon ja Panamaan, saa lähettää painavammankin lähetyksen, jos se on yksi kirja.

Ulkomaille lähetetty paketti ei saa olla miltään puolelta pitempi kuin 18 tuumaa, paitsi painotuote, joka, jos on ympyräisellä rullalla, saa olla 30 tuumaa pitkä ja 4 tuumaa läpimitaten.

Ulkomaille voidaan myöskin lähettää rahaa money orderilla, mutta maksu on hiukan kalliimpi kuin kotimainen taksa.

AINOA

Suomalainen Apteekki

Idässä

josta voitte tilata todellisia vanhan- sekä tämän maan lääkkeitä. Tutkinnon suorittaneet apteekkarit valmistavat lääkkeenne ja ovat aina tavattavissa. Tilaukset toimitetaan huolellisesti ja joutuin. Kirjeisiin vastataan joko suomen-, ruotsin- tahi englanninkielellä. Meillä on erikoislääkkeitä, joista erittäin suositamme Aura Matolääkettä, hinta 1 dollari kaikkialle. Kysykää meidän lääkeluetteloä, jonka lähettämme vapaasti osoitteellaanne.

Kunnioittaen

Suomalainen Apteekki

Soderström ja Heikkiinen apteekarit

366 Main St.

Fitchburg, Mass.

Tätä Kalenteria painettaessa
on jo

Kolmas painos otettu

RAIVAAJAN

Koko Maailman Kartastoa

Montako vielä otetaan, on arvoitus.

Ylläoleva on todistus, joka puhuu itse puolestaan.
Joko teillä on tämä

KUNNIAPALKINTO

Raivaajan levittämisestä? Jos ei, niin viipymatta se ansaitkaa. Te ette ole ensimmäisiä etteka vielä viimeisiäkään, jos nyt tämän hankitte.

Sanotaan, että "rahalla saa ja hevosella pääsee", mutta tätä Kartastoa ette saa rahalla, vaan lähettämällä ½ vuoden tilauksen Raivaajalle \$1.75 tai 2 vuoden tilausta Säkênille, \$2.00 rahan seuraten tilauksia.

Tilaukset tehtävät osoitteella:

RAIVAAJA,

BOX 468,

FITCHBURG, MASS.

Naiset! -- Huom.!

? MINKÄTÄHDEN ?

on New Yorkin suomalaisten naisten

OSUUSKOTI

Luotettavin paikka asua ja odottaa paikkoja?

SENTÄHDEN

että se ei ole yksilöiden, vaan yleistä hyötyä varten perustettu. Se ei ole mikään liike, vaan ihmisystävällinen laitos. Paikat taas ovat luotettavimmat sentähden, että emännät tulevat konttoorimme esityksen eikä sanomalehti-ilmoituksen kautta.

NAINEN MATKUSTAESSAAN

outona suurkaupungissa, on aina vaarassa joutua ikäviin selkkauksiin, etupäässä ne, jotka eivät puhu maankieltä, ovat vaarassa joutua kaikenlaisten kenuottelijain uhriksi.

Tästä säästyte jos kirjoitatte

New Yorkin

Suomalaisten Naisten

Osuuskotiin

josta tullaan teitä asemalle vastaanottamaan.

1040 Lexington ave., NEW YORK, N. Y.

Telef.: 2614 Lenox

Suomalainen KÄTILÖ,

MRS K. PETERSON,

26 vuoden kokemus

Suosittalee apuaan naisille. Huolekas hoito.

238 E. 123 St., New York, N. Y. Telefoni: Harlem 1211

John Mynttisen

Suomalainen

Paikanvälitystoimisto

2107--5th Ave. - New York City

TYTÖT HUOMATKAA!

Parhaat paikat pieniin perheisiin ja korkeat palkat.

Asuntoa ja ruokaa saatavana paikkaa odottaessanne.

Lisätietoja annetaan kysyttäessä.

Telefoni 2780 Harlem.

Konttori-aika: Arkkipäivinä 9 - 9 jpp.; Sunnuntaina 4 - 6 jpp.

Suomalainen Lakiasian toimisto New Yorkissa

CHARLES V. COULD

WERNER J. FREELAND

Lakimies

Notary Public Kirjuri kirkonkantaaja

51 - 53 East 125th St., Cor Madison Ave., Room 3,
New York, N. Y.

Ajaa asioita kaikissa oikeuksissa Yhdysvalloissa ja Suomessa. Valmistaa laillisia asiakirjoja. Suorittaa huolellisesti ja nopeasti kaikkia lakiasian alalle kuuluvia asioita.

HUOM! Myöskin otetaan kirjelliset kyselyt huomioon.

Pensylvanian ^{ainoa} suomalainen Rääpääliliike

Oskar Seppelin,

502 6th St. - - Monessen, Pa.

Glassportin

A
Suomalainen **APU** Osuuskauppa
U

on työläisten liike
joka tuottaa hyötyä ostajilleen.

Mitä enempi syötte,
sitä enempi saatte!

Suomalainen Valokuvaaja

368 MAIN ST., FITCHBURG, MASS.

Kaikkia valokuvausalaan kuuluvaa työtä tehdään, es-
tisiä kuvianne jäljennetään, isonnetaan sekä pienennetään.
On myös suuri valikoima kuvarameja.

SELMA LEEMAN.

J. Alfred Anderson,

Suomalainen Lakimies

(Notario rauhantuomari)

209 Washignton St.

Room 29

Boston, Mass.

Finlanders Stock Co.

Groceries

Laillistettu Pankkiliike.

Rahoja Suomeen.

Höyrylaiva- ja Rautatie-
pilettejä.

Palovakuutuksia.

Henry Aironen, Asiamies,

24--26 Academy St.,

Fitchburg, Mass.

J. G. ANNALA,

Suomalainen Lakimies

Yliopisto-tutkinnon suorittanut ja tutkinnot, Massachusett-
sin ja kaikkiin Yhdysvaltain oikeuksiin

145 Main Street.

Room 45, Tel. 1002.

Fitchburg, Mass.

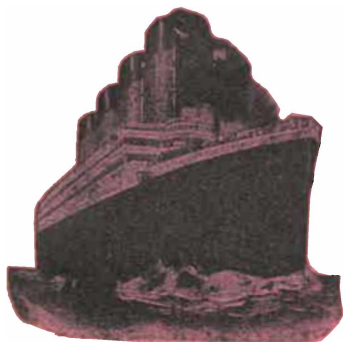
Valkean Tähdän Linja

Yhdysvaltain ja kunnikaalliset kaksipotkuriset Posti-Höyrylaivat tulevat välittämään liikettä

'Bostonin ja Liverpoolin välillä

Höyrylaiva MEGANTIC	14878 tonnia
Höyrylaiva ARABIC	15801 tonnia
Höyrylaiva MAJESTIC	10147 tonnia
Höyrylaiva CYMRIC	13096 tonnia

Höyrylaiva MAJESTIC on tunnettu kolmannen luokan mukavuuksista ja nopeudesta hyväksi ja sitapaitsti nopea-
kulkuisempi Bostoniin kulkeva laiva.

New Yorkin ja South
amptonin välillä kulkevat
kaksi uutta, suurta
jättiläislaivaa OLYMPIC
ja TITANIC, 45,324 tonnin
kantavaa, suurimmat Val-
taimerilaivat maailmassa.

WHITE STAR LINE

84 State St.,
Boston, Mass.

9 Broadway,
New York, N. Y.

Smk. 6,628,153.00

32,788 eri lähetyksessä

välitettiin viime vuonna NIELSEN & LUNDBECK'in kautta Suomeen.

Tämä on loistava näyte siitä, että liikkeellä on Suomalaisien jakamaton luotto ja että rehellisesti ja täsmällisesti toimitaan kaikissa asioissa.

Jos aijotte lähettää

RAHOJA sukulaisille **SUOMEEN**
ja tuttaville

on viisasta tehdä se pankkiiritoiminimen

Nielsen & Lundbeck'in

välityksellä

24 State St. New York

Kaikki meidän ulosmaksumme Suomessa välittävät
hyvin tunnetut

Suomen Yhdyspankki, Kansallis-Osake-Pankki, Pohjoismaiden Osake-Pankki ja Vaasan Osake-Pankki

kaikella tarkkuudella ja ehdottomalla varmuudella.

Kurssi on

5 SMK. 15 P:IA DOLLARISTA.

Vaahio ja suurin suomalainen VEKSELILIIKE

Amerikassa

Suomen Kirjavaraston

Kirjakauppaliike

Amerikan suurin ja parhaiten varustettu suomalainen kirjakauppa. Varastossa myytävänä kaikkien Suomen huomattuimpain kustantajien kirjoja tukuttain ja vähittäin halvoilla hinnoilla.

EDULLISIN PAIKKA ostaa kirjoja lainakirjastoille, jolle myydään halvoilla Suomen hinnoilla ja lähetetään vapaasti.

EDISTYSTÄ ETSIVAT käytännön ihmiset, jotka ymmärtävät mitä mahdollisuuksia hyvä kirjallisuus voi heille antaa.

JOS TE HARRASTATTE KOTIOPINTOJA, niin ilmoitakaa meille osotteenne, niin me lähetämme Teille vapaasti varastoluettelomme.

SEUROJEN JA YHDISTYSTEN tarpeeksi löytyy meillä neljään sataan eri näytelmään, joista luettelon lähetämme pyydetessä.

KAIKISSA KIRJAKAUPPA alaa koskevissa asioissa on Teidän ehdottomasti edullisin kysyä ensin meiltä, osotteella:

Suomen Kirjavarasto,

7 ROLLSTONE ST.

FITCHBURG, MASS.

Matkapilettejä

maalla ja merellä

Rahalähetyksiä

Suomeen ja
sieltä tänne

Pankkitalletuksia

kaikkiin pank-
keihin Suomessa

Ynnä muita asioita

on kieltämättä edullista toimittaa allaolevan **SUOMALAISEN** liikkeen kautta, niin saa aina osakseen

**NOPEAN TOIMINNAN,
EHDOTTOMAN VARMUUDEN,
HYVÄN KOHTELUN.**

VEKSELEITA myydään ja lunastetaan.

SUOMEN RAHAA vaihdetaan,

PERITÄÄN talletuksia pankeista.

Pääkonttori: 15 State St., New York, N. Y.
Haarakonttorit: 73 Hanover St., Boston, Mass.; 128
St. Antoine St., Montreal, Can.

Finland Steamship Company Agency

(Suom. Höyryl. O. Y. Asioimisto)

LUKEKAA - - -

Tohtori A. F. Tannerin kuuluisa ja suurta huomiota he-
rättänyt opettava teos

Sukupuoliyhteys taidenautinnoksi

ja suomalaisia käsittävä hauska seikkailu romaani

Trämppejä

Nyt lahettamalla 50c. postim. saatte nämä kaksi hauskaa
kirjaa. Paljon tärkeitä ja hyviä kirjoja varastossa ja
uusia kustannuksellamme valmistuu lähemmässä tulevaisuu-
dessa.

Kysykää mitä haluatte ja minä palvelen teitä.

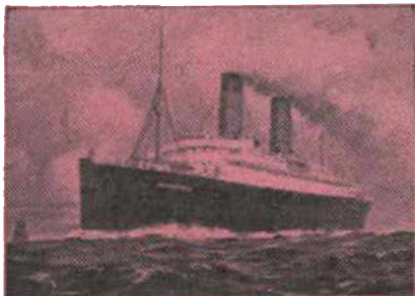
JOEL BJÖRKLUND & CO.,

78 Rodney St., WORCESTER, MASS.

CUNARD LINJA

Perustettu 1840
UUSI-CANADAN PALVELUS

BOSTON--LIVERPOOL

NEW YORK--LIVERPOOL

Uudet 2 potkuriset jättiläislaivat

FRANCONIA ja LACONIA

yli 18,000 tonnin, 625 j. pitkät, 72 j. leveät, ovat uusimmat, suurimmat ja parhaimmat laivat Bostonin ja Liverpoolin välillä.

Valtameren jättiläiset MAURETANIA ja LUSITANIA neljä potkuriset turbiinilaivat, yli 32,000 tonnin, 790 j. pitkät, ovat nopeimmat sekä suurimpia laivoja maailmassa, ne ovat tehneet matkan Atlantin poikki 4 p. 10 t. 41 m., joka on maailman rekordi, ynnä CAEONIA, CARMANIA ja CAMPANIA New Yorkin ja Liverpoolin välillä.

ASCANIA, ALBANIA ja RUBONIA Montrealin—Southamptonin London välillä kesällä. Portlandin—Southamptonin London välillä talvella.

Kaikki 3:n luokan matkustajat sijoitetaan 2—4 hengen hytteihin. Jokaisella laivalla on omat lääkärit, naispalvelijansa ja tulkkinsa. Puhdas ja kohtelias hoito. Hyvä ruoka. Nopea ja suora välitys kaikkiin Pohjanmeren laivoihin Scandinaviaan ja Suomeen.

THE CUNARD S. S. CO., (Ltd)

BOSTON

126 State St.

CHICAGO, ILL.

Dearborn ja Randolph St.

Paikalliset asiamiehiä joka paikassa.

NEW YORK

21—24 State St.

MINNEAPOLIS, MINN.

Metropolitan Building

Suomalainen Naisten

Hattu- ja
Pukukauppa

H. S. Gustafson,
374 Main St., Fitchburg, Mass.

MRS K. WILSKA

Suomalainen

K Ä T I L Ö

308 E. 33 St.,
New York, N. Y.

Suomal.-Ruotsalainen

Apteekki

254 MAIN ST.

WORCESTER, MASS.

Paras ja täydellisin Skandinavialainen apteekki Amerikassa. Monia erilaisia ulkomaalta tuotuja apteekkitavaroita, saippunoita, tolettitarpeita, y. m. aina varastossa. Amerikalai-
sten ja europalaisten lääkäreiden lääkemääräyksiä valmistetaan suurimmalla huolella, käyttämällä kaikkein puhtaimpia ja väkevämpiä lääkkeitä. Tilaukset muille paikkakunnille lahetetaan heti joko postissa eli expressillä. Tässä luettelemme muutamia apteekkitavaroita, joita aina löytyy varastossa, mutta tietysti monia muitakin on saatavissa.

Suom. lapamatolääkettä,
Pääkipupulveria
Reumatismi linimentti,
Cassinett Keuhkopalsamia,
Cassinett Tervapalsamia,
Etheriä ja Terpettiä,
Halvausvettä,
Hammaskiputippoja,
Harmaata salvaa,
Hoffmannin tippoja,
Sydämenvahvistustippoja,
Kalanmaksa-öljyä, Jodia,
Kamala Matolääkettä,
Kalkki-Kalaöljyä,
Karpoolivettä,
Kolikkitippoja,
Leini-Tippoja, Ulostus-öljyä,
Elohopeaa, Linimenttiä,
Luu-linimenttiä,
Mixture simplexia,

Piktoijyä,
Puunoljyä, Präsiiniä,
Preseverattuja tippoja,
Rauta tippoja, (keltaisia),
Rauta tippoja (mustia),
Rauta tippoja, (valkeita),
Riisi tippoja, Riisi voidetta,
Rigabalsamia,
Suomi salvaa, Silmävettä,
Suomi öljyä, Tervaa,
Terveysnuolaa,
Thielmanin tippoja,
Terpentiiä,
Verenpuhdistustippoja,
Yhdeksän miehen voimaa,
Kurkun puhdistusvettä,
Sydänpulveria, Puuvillaa,
Riisimarjoja,
Timon marjoja
Prinsessan tippoja, y. m.

VICTOR BERGWALL

Suom. puheta an. Ruotsissa tutkinnon suorittanut apteekkari

Yhdysvaltain Sosialismin Historia

Kirjoittanut Morris Hillquit
Suom. A. B. Mäkelä

Tämä historia käsittää noin 400 sivua ja on ilmestynyt Raivaajan kustannuksella.

Jokainen aikaansa seuraava sosialistisia mielipiteitä omaava henkilö ilman pitempiä puheita tunnustaa sen polttavan puutteen mikä on pakottanut Raivaajan Kustannus-yhtiön tämän kirjan kustantamiseen. Kustannukset ovat nousseet tavattoman suuriksi, sen olemme tienneet jo silloin kun ryhdyimme tätä teosta hommaamaan. Tämän kustantamisella emme olekkaan pitäneet silmällä liikevoittoa, vaan järjestömme jäsenien keskuudesta sen valtavan puutteen poistamista, mikä tämän Historian ilmestymisen kautta tuleekin toteutetuksi.

On toivottavaa, että jokainen Yhdysvalloissa asuva puolustoveri hankkii nyt itselleen tämän meille välttämättömistä välttämättömmän kirjan.

Hinta \$1.50.

Tilataan osotteella:

RAIVAAJA,
BOX 468, FITCHBURG, MASS.

“Säkenet”

jokaiselle puoluetoverille!

Ainoa suomenkielinen kaunokirjalinen ja sosialistinen kuukausijulkaisu Amerikassa.

Painos 5,000

Koko laajennetaan 64 sivuiseksi kohta kuin tilaajamäärä on 5,000.

Hinta \$1.00

Tilatkaa yksityisnumeroita myytäväksenne Myyntipalkkio 20%.

Kahdesta vuosikerran tilauksesta annamme **ilmaiseksi**

Raivaajan “Koko Maailman Kartaston”

Kirja käsittää noin 100 sivua.

Tilataan osoitteella:

RAIVA AJA,
BOX 468, FITCHBURG, MASS.
